Titulus hui⁹ libri via paradisi: quē si in tuo corde scripseris: ⁊ opere compleueris vitam eternam habebis.

Et pro dictis ⁊ dicēdis in isto opusculo: ⁊ p̄cedēti est sciendū q̄ ego petrus licet indignus in artib⁹ ⁊ theologia magister motu charitatis: p̄cibusq̄z multorū dn̄orū sociorūq̄z meorū: qui multis in tp̄ib⁹ a me petiuerūt maximo cū desiderio se videre capitulor̄ sequētiū declarationē: quorū precib⁹ parere volui rōne charitatis: cū charitas sit fundamētū virtutū theologaliū: ⁊ est amicicia quedā qua vniunt̄ xp̄i fideles in xp̄o: ⁊ sic dignū duxi ampliare nr̄m opusculū dictū speculū: quoniā oportet nos illud materiale speculū videre: ⁊ in sp̄uali speculo videri scilicet in cōsciēcia: q̄ mediāte deo ⁊ trib⁹ candelis poterit illuminari scilicet cordis cōtritione: ⁊ oris cōfessione: ⁊ op̄is satisfactiōe: q̄m sicut in cādela materiali cōtinent̄ tria: ex quib⁹ simul cōiunctis resultat vnus effect⁹ materialis qui est lucere: ita ex tribus dictis q̄ cōtinent̄ in penitētia p̄cedente baptismo resultabit alia claritas dei adiutorio vt possim⁹ videre lumē diuinū: vt dicit p̄pha in psalmo. xxx. v. Quoniā apud te est fons vite: ⁊ in lumine tuo videbim⁹ lumen. Et itē in psalmo. xlij. dicit̄. Et illuminatio vultus tui ⁊c̄. Et de hac visiōe dicit tho. tertia p̄te. q. lxxxxj. Et alibi p̄pha i psalmo. lxxxiij. Quam dilecta tabernacula tua dn̄e ⁊c̄. Et ibidē. Quia melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. Et q̄z ordo charitatis scd̄m Gregoriū ⁊ alios sanctos doctores: est primū diligere q̄d est supra nos. Secundū q̄d nos sum⁹. Tertiū: q̄d est equale nobis. Quartū: q̄d est infra nos. Q̄d est supra nos. i. deū: quē tenemur ⁊ obligamur diligere ⁊ amare sine aliquo interesse. s. p̄pter se: ⁊ in se: ⁊ sup oīa: q̄z bonus. Q̄d nos sum⁹. i. cōsciētias nr̄as: siue aīas nostras. Q̄d est equale nobis. i. p̄ximos nr̄os. Q̄d est infra nos

idest corpa nra. Et sic super oia debem⁹ amare ipm deum vt nup dictu est ⁊ in plurib⁹locis qm sicut aia dat esse corpi: ita ⁊ melius ⁊ efficaci⁹ dat de⁹ esse ipi aie. vt dicit act. xvij. De⁹ est quo sumus viuim⁹ ⁊ mouemur. ⁊ exo. iij. capi. Ego sum qui sum. ⁊ ie. xxiij. Celu ⁊ terra ego repleo. ⁊ magister. j. sen tenciaru di. xxxvij. ⁊ tho. j. pte. q. viij. per totu vbi dicit. De⁹ est vbiqz: per essentia: per presentia: ⁊ per potetia. Et dicitur per essentia qr dat esse oibus rebus. per presentia: qr oia sunt psentialiter ipi deo vel qr sunt presentia ipi deo ⁊ non pterita vel futura. Sic ysidorus in. j. li. suaru eplaru in capi. debitor vbi dicit ariane irides cu audis hodie apud dnm nunq̄ crastinus dies nunq̄ sternus dies est no succedetib⁹ ac descedetibus transfigit mensis diebus: non hore mutant: no variant momenta vbi dies nec termino cocludit neqz initio cobartat. Per potentia: qr oia ta spualia q̄ tpalia sunt in dei ptate sic ppha in psalmo. xxiij. Dni est terra ⁊ plenitudo ei⁹ orbis terraru ⁊c. Q. est cotra multos inordinate amates: qui magis amat creaturas q̄ creatore: qd est horridu ⁊ tristandu: qm pcecantimortaliter: qm amor diuin⁹ debet preponi oi amori: qm ipe solus debet amari, pter se ⁊ in se ⁊ super oia ⁊ sine aliquo interesse vt dictu est: qr bonus bonitate essentiali: qm alia bona citra ipm deu: sunt bona: bonitate pticipatiua: ⁊ sic dicebat augustin⁹. Dne deus min⁹ te amat: qui tecu aliqd amat: Et sic post deu ⁊ nras aias: magis debem⁹ amare aias primoru uxor q̄ corpa nra. Et qr superi⁹ dictu est de restitutione no est sub silecio pretereundu circa plura: que pro psiti se offerut. Et scordo nri libelli erit talis pro psiti. Primo vtru sacerdotes teneant restitutioni de fructibus beneficioru si cosumpserint bona ecclesie cum psonis inhonestis vt cu instrionibus ⁊ meretricibus vel alijs huiusmoi. Scdo qn homies dicunt periuri: ⁊ qua penam incurrit periurus: ⁊ quale remediu erit pro periuro: ⁊ no solu circa tpalia: veru etia circa spualia. s. circa cosciencia. Tertio aliquid dicet de voto. Quartu erit an tatu valeat vna missa pro vno in speciali: quantu pro multis in ge

-oratia: o derit rebus ... ore: p deruit ... malis formidi pene ... amplectit ... [illegible]

nerali. Quinto an sacerdos vel religiosus qui promisit alicui 5
triginta missas vel plures: dicere tenet̃ tantas. quantas pro-
misserit: vel satisfaciat cum vna pro pluribus missis sine co ꝙ
peccet mortaliter ⁊ obliget̃ ad restitutionẽ: si nõ dixerit quan-
tas promisit. Sexto vtrum aduocati fouẽtes iustam causam 6
possint vendere iustum patrociniũ: ⁊ quantũ cum bona cõsci
encia. Septimo qui dicant̃ boni aduocati. Octauo qui dican 7 8
tur mali aduocati. Nono vtrum mali aduocati obligent̃ ad 9
restitutionẽ. s. prestandũ cliẽtulis suis patrociniũ, per maliciã
vel per ignorantiã. Decimũ est notandũ: quoniã aliquid di- 10
cetur de gaudijs bonorũ. Vndecimũ est sciendum ꝙ aliquid 11
dicetur de penis malorum. Duodecimũ de demonibus an 12
scilicet demones possint illabi corpora humana. i. intrare.
Terciũdecimũ an sint credenda illa que dicũt spiritus. s. ego 13
sum anima istius vel illius: vel ego sum anima talis patris
mei: vel filij mei: ⁊ sic de similibus. Quartũdecimũ an demo 14
nes possunt torquere hominẽ. Quintũdecimũ quare deꝰ per 15
mittit homines. torqueri. Decimũsextũ an sit conueniẽs: ꝙ 16
christus faceret miracula. Decimũseptimũ quid sit conscien- 17
cia. Decimũoctauũ aliquid dicetur de dñ̃a nostra: in eiꝰ lau- 18
dem ⁊ deuotionẽ. Decimũnonũ aliquid dicetur de sepultu- 19
ris: ⁊ ad quid sepulture fuerint introducte. Vigessimo an ce- 20
teris paribus plus peccet fidelis q̃ infidelis. Vigessimũpri- 21
mũ que differentia est assignanda inter mandatũ ⁊ preceptũ
Vigessimũsecũdũ vtrum parrochiani diebus dominicis vel 22
diebus festiuis vel alijs festis precipuis ⁊ solẽpnibus, possint
dimittere propriũ sacerdotem parrochianũ ꝓpter verbum do
mini. Vigessimũtertiũ vtrum episcopi de diocesibus possint 23
compellere parrochianos per sententiã excõmunicatiõis vel
per aliquã aliam censurã vt dimittant parrochiani auditionẽ
verbi dei. quod cõmuniter p̃dicat̃ in monasterijs ⁊ diebꝰ festi
uis p̃sertim salmãtice ciuitatis fidelis ꝓpter qḋ viri religiosi 24
debẽt multum reuereri. Vigessimũq̃rtũ dicet̃ aliq̃d de orõne
dñ̃ica. Vigessimũquitũ dicet̃ de septẽ petitiõibꝰ q̃ i ip̃a orõne 25

dñica continent̃.xxiiij. Utrũ hoĩes aliqñ portent̃ a demonib⁹ per diuersa loca.xxv. Utrũ mulieres que per nocté discurrũt per diuersa loca an sit verũ vel falsũ.xxvj.an sacerdotes debeant accedere ad altare cũ baculo vellato capite.xxvij.dicit̃ de defectib⁹ corporalib⁹ hoĩuz q inducũt irregularitaté ne possint ꝓmoueri ad sacros ordines vt gibus vel ali⁹ huiusmõi defect⁹ xxviij:qui sũt casus papales ꝛ qui episcopales.xxviij. que sunt illa que sacerdotes debẽt dicere alte ꝛ que vasse.xxix.qui sacerdotes dicunt̃ publici cõcubinarii:ꝛ qui nõ.xxx.quãdo homĩes obligant̃ ieiunio:ꝛ quãdo nõ. Et qñ clerici possunt celebrare ꝛ qñ nõ timẽtes an sint ieiuni an nõ.xxxj. qd ẽ simonia.xxxij. quid intelligem⁹ aliqͥliter per vnaquãqꝫ lr̃am istius dictõis cleric⁹.xxxiij.quãdo virginitas deꝑdit̃ in hoĩe.xxxiiij. quid ẽ heretic⁹.ꝛ quid est heresis.xxxv.vtrũ clerici ꝛ religiosi vel studentes teneant̃ soluere pedagia ꝛ gabellas.xxxvj. quid ẽ vsura.xxxvij. de sortib⁹.xxxviij.de bonis ꝛ malis iudicib⁹. xxxix. de obediẽtia ꝛ de adulatione.xl. ꝙ hoĩes debẽt facere primo in suis operationib⁹ qd est in eoꝝ ꝑtãte.xli.ꝙ oĩa dubia debemus in meliorẽ partẽ interpretari.xlij.que sũt pctã que continue clamãt corã deo.xliij.qũo mors est triplex:ꝛ vita triplex xliiij.de aliquib⁹ dictõib⁹ dicet̃.s.solũ ꝛ tm̃ ꝛ alijs huiusmõi. xlv.qͥliter intelligat̃ ille canon plane si qs suadẽte.xvij.q.iiij. xlvj.ꝙ nullus debet furari officiũ alteri⁹.xlvij.quãdo dicunt̃ dies ieiunioꝝ decima pars anni.xlviij.dicet̃ de mundi etatibus.xlix.dicet̃ aliqd de morte.l.de septẽ vicijs capitalib⁹. li. de humilitate.lij.de pater noster.liij. de simbolo.s. credo in deũ.ꝛ etiã h dicet̃ qd si vult euge.liiij.dicit̃ qũo irregularitas incurrit̃ qñqꝫ rõne ignorãtie ꝛ ĩpedit fructus cõsequẽdos.lv. de bello qñ sit iustũ.lvi.qñ cõmittit̃ simonia.lvij.de cõfessiõe valde singulari pro quocũqꝫ in ꝑticulari.s.qualiter debeat cõfiteri pctã sua:ꝛ est diui thome.ꝛ ẽ alia beati augustini. Quãtũ ad primũ dicendũ ꝙ scd̃m iura canonica ꝙ sic sicut alibi dictum est.vt in capitulo ꝑmo di.xliiij.vbi dicit̃. O sacerdos

de bonis ecclesie tibi permissuz est viuere sed nõ vt luxurieris
sic archidiaconus in capitulo statutũ de rescriptis li. vj. sic etiã
dñicus in dicta. di. ⁊ capi. xliij. in principio. sic etiã dñicus in
capi. pñti de officio ordinarij li. vj. sic etiã. Jo. de ligna. in cle
mentina gñe de rescriptis sic etiã abbas in capi. finali de pe-
culio clericoꝝ etiã de ꝓprio pªimonio: sic etiaz abbas in rubri-
ca de testamẽtis. sic etiã abbas in capi. cũ sup electione de cã
possessionis ⁊ ꝓprietatis. sic etiaz henricus scrutator veritatis
in rubrica de clericis nõ residẽtibus: ⁊ sic dic ꝙ videt̃ ꝙ sit peri
culosum clericari. Sed tu dic ꝙ clericus potest soluere de bo
nis ecclesie pro se ⁊ etiã pro suis ⁊ sua familia sic i capi. ex pre
sentiũ de pignoribus extra. Et sic si debitũ non sit cõtractũ pro
ꝑsona clericoꝝ vel pro suis tale debitũ non potest solui de bo-
nis eccl̃ie: sed de bonis pªimonialibus. Pro quo est notandũ
ꝙ pªimoniũ nullo modo est ampliãdũ: nec potest ampliari de
bonis eccl̃ie vt pro vinea emenda vel domo: vel fundo: q̃m in
his casibus vel silibus si sacerdos faceret peccaret mortaliter
⁊ teneret̃ ad restitutionẽ. Sed pro ampliori declaratione sci-
endũ ꝙ bonoꝝ clericoꝝ: alia veniunt intuitu ꝑsone: ⁊ alia ve-
niunt intuitu ecclesie. Et sic illa que veniunt intuitu ꝑsone di
cuntur bona pªimonialia vel cõparant̃ bonis pªimonialibus.
⁊ de talibus possũt sacerdotes testari: nõ aũt de illis que veni-
unt intuitu ecclesie: q̃m de talibus nullo mõ sacerdotes possunt
testari: cũ debeant̃ talia bona ecclesie vel pauperibus: sic in ca.
cum esset de testamẽtis. Et sic dic ꝙ excepto pro ꝑsona clerici
⁊ sua familia oẽs fructus ecclesie debent̃ pauperibus: q̃m roma
nus pontifex post xp̃m. ⁊ oẽs ecclesiastici: sunt patres paupeꝝ
vt oĩa iura ꝓclamant tam in spũalibus q̃ in tpalibus: q̃m sicut
pr̃es carnales obligant̃ filijs carnalibus: sic obligant̃ omnes
ecclesiastici pauperibus: cuz dicant̃ eoꝝ pr̃es. Sed pro ista ma
teria vide tho. scda scdẽ. q. clxxxv. per totũ. Et etiã vide eꝑm
auilensem vbi sup̃: supra matheũ. q. lxxiiij. vbi dicit recitando
dicta alioꝝ circa dictã q̃stionẽ. s. an clerici teneant̃ oĩa q̃ sibi su
perfluũt in elemosynas largiri: ⁊ dicit ꝙ aliqui dicũt ꝙ sic: ⁊ ꝙ

mortaliter peccāt in nō largiēdo:q luce.iij.dicit sup illo verbo:qui habet duas tunicas det vnā nō habēti dicit glo.de du abus tunicis diuidendis dat pceptū q si vna diuidat nemo vestit dimidia tunica z nudus remaneret q accipit z qui dedit sed per largitionē tunice vnius intelliguntur corū que supfluūt ad necessitatē vite vt pz in cadē glo.ḡ dare supflua sacerdotibus z religiosis est sub pcepto:z p cōsequēs q nō dat illa peccat mortaliter:qd a forciori erit in clericis vt dictū est sup. Itē pceptū magis obligat q cōsiliū: dare aūt oia q quis possidet est cōsiliū ifra.xix.z tñ obligat hō ad hoc.s.cū videat alterz in casu extreme necessitatis z nō pōt liberare eū a morte nisi det oia q possidet vt innuit.lxxxvj.di.in.c.nō satis:igr tenebit a fortiori dare supflua pauperib⁹z sic nō dādo peccabit mortalit Itē quicūqz cōsumit qd alterius est tenet ad restitutionē.bona aūt clericoꝝ:pauperū sūt.vt innuit in glo. Jeronymi sup micheā z.xvj.q.j.in.c.qm:igr si cleric⁹ cōsumat inutiliter bona ecclesiastica:tenebit pauperib⁹restituere si haberit aliunde vnde restituat. Itē qui se facit īpotentē ad faciendū id qd facere tenet peccat mortaliter:sed clerici tenent subuenire pauperib⁹z faciēdo spensas supfluas non possunt pauperib⁹ subuenire:ergo peccāt mortaliter spendēdo supflue. Videndū q ad videdū qd liceat clerico spēdere:z qd dare teneat in elemosynā:dicendū q cleric⁹ potest habere bona patrimonialia vel alias vndecūqz licite acquisita z potest hēre bona ecclesie vel obtentu ecclesie acquisita:de primis bonis dicendū q clericus habet ptātē liberā z plenā in illis q est verus z plenus dñs illoꝝ:sicut laycus bonoꝝ suoꝝ z quātū ad hoc licitū est.s. clerico vti rebus suis sicut voluerit:z ex hac pte nullum pctm est:potest tñ accidere peccatū ex inordinato modo vel fine vtē di de fine:vt si clericus ad luxuriandū dissipasset bona sua:dādo illa meretricibus vel histrionibus ad laudem humanam: z pter delectationē ludoꝝ suoꝝ:nam talibus donare pctm est z etiā laycis hoc nō licet alicui taliū donare ex hac causa.vt ait augustinus sup iohānē z.lxxxvj.di.capi.donare.z capi.

Qui venatorib⁹. de modo patet. vt si suꝑhabundātiā vel defectū bona sua distribuat: nā distributio bonorū ꝑtinet ad virtutem libertatis ethicoꝝ. iiij. Cōsistit tñ oīs virtus in medio ⁊ corrūpit̄ per superhabūdātiā ⁊ defectuꝫ ethicoꝝ. ij. Et ideo dando magis ꝙ̄ opportet: vel expēdendo magis ꝙ̄ decet peccatū est etiā per defectū est peccatū vt si nō eroget quantū tenet̄ vel non expendit in rebus in q̄bus tenetur: ⁊ istis modis etiā laycus peccat expendēdo bona patrimonialia vel acquisita ꝓpriis laborib⁹: qꝛ nulla res est in qua liceat homini agere cōtra virtutē: ⁊ ideo cū spendere bona que possident̄ ad virtutem quādā pertineat quicūqꝫ expendēdo egerit contra illam virtutem peccat: verū est tñ ꝙ clericus magis peccat etiam expendēdo ꝓprium patrimoniū indebite ꝙ̄ laycus: cum clerici teneant̄ esse in maiori gradu virtutis ꝙ̄ laycus: vt dictum est superius. Si aūt sunt bona ecclesie: dicit sanctus thomas. ꝙ clerici nō sunt dñi bonoꝝ ecclesiasticoꝝ: sed dispēsatores iuxta illud. j. corinthioꝝ. iiij. Dispensatio michi tradita est: pertinet aūt ad dispensatoreꝫ: vt fideliter distribuat ea que ei⁹ dispensatione committunt̄. j. corinthioꝝ. iiij. vbi dicit̄. Hic iā queritur inter dispēsatores: vt fidelis quis inueniat̄. In his potest peccatū dupliciter cōtingere. Uno modo ex cōditione rei ecclesie. s. dum vsurpat sibi quasi rem ꝓpriam: ⁊ in vsus suos cōuertit: id qđ esset aliis erogandū. Alio modo ex inordinato vsu eorum que in partem suam cedunt sicut etiam dictum est supra de bonis patrimonialib⁹. Est aūt verum ꝙ dispensatio istorum bonorum: committitur fidei dispensatoꝝ: vt si dispensatores bona fide dispensent bona ecclesiastica: vt dictum est prima corinthioꝝ quarto. Iam queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniat̄. i. fideliter tractans ecclesiastica bona Siquis ergo bona fide ecclesiastica bona dispēset accipiēs inde qđ sibi conuenit scđm conditionē stat⁹ ⁊ ꝑsone: ⁊ aliis largitur scđm quod sibi videtur bona fide expedire: non peccat mortaliter etiam si forte aliquid plus in vsus suos cōuertat ꝙ̄ deceat: talia enī qꝛ iudiciū eorum est in singularibus non per

oĩmodã certitudinẽ diffiniri. Unde si nõ sit multus excessus põt cõpati scdm bonã fidẽ dispensatoris. Si vero multus excessus nõ põt latere: necesse est enĩ ꝙ dispẽsator cognoscat se nõ bene agere: sed inmoderate: ⁊ ita non potest agere cũ bona fide. Si aũt nõ seruat bonã fidẽ in dispẽsando: peccat mortaliter: ⁊ sic in talibꝰ ſpensis peccauit mortaliter. Propter hoc sciendũ ꝙ bona ecclesie per solos ecclesiasticos dispẽsarẽtur. Sunt aũt ista duplicia. Quedã sunt q̃ pertinẽt ad vsum clericorũ vel alioꝝ. Prima sunt vt ipa ornamẽta ecclesiastica: que ad solũ vsum ecclesie deseruiũt ⁊ possessiones ⁊ redditus assignati ad solũ ecclesie vsuz: vt quos dicimꝰ ptinere ad ecclesiarũ fabricã: qꝛ siue sit possessio assignata ad talẽ vsum. Siue sit redditus inde bitus: solũ ad ecclesiã ptinet ad reficiẽdũ que refectione indigẽt: ⁊ subueniendũ alijs ecclesie necessitatibus ⁊ de his pecunijs ⁊ possessionibus ad clericos nichil ptinet: qꝛ neqꝫ possunt aliqd assũmere ad vsus suos neqꝫ etiã ad alienos: qꝛ oĩno cõtinet rem alienã accipiẽdo aliqd de istis: qꝛ nullo modo ad eos ptinet: ⁊ sic isti tenenẽ ad restitutionẽ: sicut si furarenẽ rem ꝓximi. Et tãto grauius peccarẽt: quãto deterius est res sciens ꝙ̃ ꝓphanas vsurpare: ⁊ de istis pn̄cipal̄r intelligiẽ qñ diciẽ ꝙ res ecclesie nõ possunt allienari eẽ de rebus ecclesie nõ allienãdis per totũ: ⁊ de istis clerici nõ possunt elemosynã facere q̃ aliter cũ liceat eis etiã ad vsus suos aliqd de illis accipe an tñ de talibus bonis quid fieri debeat forte dicetur. q. lxxvi. Alia sunt bona que ptinẽt ad clericoꝝ dispẽsationem: ⁊ ista sunt duplicia: qꝛ quedã sunt assignata ad solas elemosynas vel pios vsus sicut interdũ solent a fidelibus relinqui alique possessiones ecclesie: vt ecclesia teneatur cõuertere oẽs fructus illarũ possessionũ in elemosynas pauperũ: vel certaꝫ partẽ eoꝝ: sicut etiã solent institui hospitalia qbus relinquũẽ possessiones vt fructus eaꝝ pauperibꝰ erogenẽ: ⁊ interduz administratio taliũ hospitaliũ relinquiẽ ecclesijs. i. clericis eaꝝ. Et de istis dicẽdũ ꝙ clerici possunt accipe aliqd in vsus suos cũ sint ad certũ vsum relicta. Illi tñ qui habẽt officiũ istud ad

ministrādi possunt si indigent accipe sustētationē pro se ipsis: qꝛ sicut alijs pauperib⁹ ꝓuidēt: ita ꝛ sibi ipsis ꝓuidere possunt: tanq̄ pauperib⁹: cū se ipos ex charitate plusq̄ ceteros diligere teneant. Si tñ sine indigētia acceperint aliqd de talibus bonis ad vsus suos: furtū cōmiserūt: ꝛ ad restitutionē tenentur. Alia sunt bona ecclesie que ptinēt ad clericos: ꝛ dicunt ꝓprie clericoꝝ. s. p̄bende ꝛ fructus bñficioꝝ. Sꝫ adhuc q̄dā istoruꝫ bonoꝝ sunt imobilia vt possessiones q̄ sunt assignate clericis vt ex eis fruct⁹ ꝑcipiāt: ꝛ de istis dicendū qꝛ nichil est in ptāte clericoꝝ: qꝛ nō possunt vēdere nec donare: nec aliq̄ mō alienare: sicut est de oībus bonis eccl̄ie supra positis: qꝛ ista sūt bona ecclesiastica: qꝛ ipsa hēt vt a fructib⁹ eoꝝ ꝓuideat ministris suis qꝛ alias nullos hēt ministros ꝛ non cēnt bona ministrorum. Unde de his clerici nō possunt elemosynā facere neqꝫ aliqd disponere: sed si aliqd spenderint de illis: sunt sacrilegi: ꝛ tenentur ad restitustionē. Alia sunt bona ecclesie. i. clericoꝝ. s. fructus bñficioꝝ ꝛ p̄bendarū ꝛ generaliter qcqd illis daẗ vel ꝑuenit ītuitu ecclesie: ꝛ ista sunt bona ipoꝝ clericoꝝ: qꝛ de illis viuūt: ꝛ de istis diciẗ qꝛ clerici non sunt dñi: sed dispēsatores. Intelligendū tñ est qꝛ oīuꝫ istoꝝ fructuū licite acquisitoꝝ: clericus est vere dñs. Diciẗ aūt licite acquisitoꝝ: qꝛ interdū clerici nō faciūt suos fructus bñficioꝝ: vt si obtinuerint bñficia p simoniā: vel si nō dicāt diuinū officiū: ꝛ in aliquib⁹ casib⁹ clerici cōcubinarij: ꝛ quātū ad fruct⁹ sic ꝑceptos: clerici nō habent aliquā administrationē neqꝫ possunt expēdere in necessitatibus suis neqꝫ elemosynas de illis facere possunt: sed restituere tenenẗ illis ecclesijs: quibus debenẗ: qꝛ simoniace acquisita nō possunt pauperibus erogare: sed illi ecclesie restitui q̄ per hoc textus est extra de simonia capi. de hoc. Et etiā in capitˡo audiuimus. Si aūt licite acquiranẗ: diciẗ clericus efficere fructus suos vt oēs tam theologi q̄ iuriste loquūtur. suis tñ dicit dominiū: ꝛ ideo clericus dñs est fructuū benefici sui: nō tñ est plenus dñs. i. non habet ius plenissimū in illis: qꝛ si haberet posset instituere heredes in illis: ꝛ tñ clericus nō potest ī illis

libere de iure testari.s. de bonis habitis per ecclesiā sine dispē satiōe extra de teastmētis capiculo relatū ꝛ ideo nō habet oīa que habet plenus dn̄s: hoc tn̄ nō tollit qn̄ſi verus dn̄s: q: etiāz in locis ꝓbanis sunt aliqui taliter dn̄i vt siquis instituit filios suos heredes ꝛ substituit eos adinuicē.s. q vno moriente sine liberis hereditas ꝓueniat ad alterū: ꝛ ille nō possit donare hereditatē illaz: nec testari de ea instituēdo alium heredē. Manifestū est aūt q ille verus dn̄s efficit istius rei q: alias daret res ꝓbana que ab hoībus possideret: ꝛ nullus est qui est absur dus.s. nec iuris publici nec priuati. Sunt aūt aliqui qui concedunt veri dn̄i esse rerū ꝓbanaꝝ: ꝛ non possunt in illis oīa que possunt clerici in fructib⁹ beneficioꝝ suoꝝ. vt si sūt alique possessiōes ptinētes ad ius pmogeniture: nō potest pmogenitus nec successores sui testari: q pueniāt ad alios: nisi ad illos ad q̄s ex iure primogeniture puenīūt: etiā viuētes nō possunt ista bona alienare donādo alijs vel vendēdo. clericus tn̄ si nō possit testari de bonis ecclesie: potest tn̄ viuēs donare fructus bñficioꝝ suoꝝ etiā ad turpes vsus: licet in hoc peccet mortaliter: ideo nō ꝓhibet esse dn̄s fructuū beneficij: etiā patet hoc q: si non esset clericus dn̄s istoꝝ fructuū: essent solū sibi dacti ad aliq̄ⁿ administrationē certā.s. vt inde sustentaret: vel vt daret in elemosynā: ꝛ sic de alijs: ꝛ tūc nō hēret cleric⁹ aliquod ius: nisi expendēdi istos fructus in illo vsu. Si aūt expenderet in alios vsus: quātum ad hoc nullum ius hēret: ꝛ ideo teneretur ad restitutionē: sicut siquis dedit michi centū: vt pauperib⁹ erogentur vbi ego vellem: ꝛ quādo ego vellem: ꝛ sic de alijs. Et siquid accepero in vsus meos: ꝛ alicui donauero nō vt paupe rē manifestū est vt teneor ad restitutionē.i. equale dare pauperibus pro illo cuius erat pecunia. ecclesia tn̄ nō cōmittit alicui dispensationē ad pecandū ideo siquis expenderet fructus beneficij dando aliquid meretricibus vel histrionib⁹ aut ioculatoribus: quib⁹ est peccatū dare: tenetur hoc restituere ecclesie vel pauperibus ad quorum subiectionē bona ecclesiastica ordinabant: ꝛ tn̄ falsum est q nō tenetur restituere licꝫ pecca-

uit mortaliter dando. vt dicit sanctus thomas quotlibet. vj. z. vij. z. ix. z scda scde. q. c. lxxxv. Ad tertium. ergo clericus est dns fructuum beneficij sui. Dicendu q clericus est dns fructuu beneficij sui: z etiam est dispensator z vnum no derogat alteri: dicitur eni dns in quantu vere fructus efficiunt sui. nam no est possibile esse suos quado ipe sit dns. Dicitur aut dispesator in quantu isti fructus prouenint clerico ab ecclesia que instituit illos principaliter ad hoc q clericus sustentaret de illis: quia alias nemo esset qui ministrare vellet nisi ecclesia sustentatione tribueret: sic dicit pma corinthior. ix. vbi dicit qui altario seruit: de altario viuere debet: z numeri. xviij. dicit q dedit deus decimas filijs israel. i. leuitis dedi omnes decimas israel in possessione pro ministerio quomo seruiunt in tabernaculo federis. Et per consequens dat ecclesia illa bona: vt pauperes inde allantur quia ecclesia recipit bona de elemosynis fidelium: z vult q in illis spendantur maxime q ecclesia cu sit a deo instituta: est optime ordinata z singule res sue: bene disposite sunt: fructus ergo suos ad bonum finem ordinat: z quia dictari no est bonum: sed pertinet ad auariciam: z etiam est occasio peccandi pma ad thimotheu. vj. Qui volut diuites fieri: incidunt in laqueum diaboli. non intendit ecclesia quenq dictare: sed solum dare sustentacione. Quicquid aut aliud est: ab ecclesia non est intentatu. Cum vero ipe res possesse no sunt nisi ad suplenad indigentiam nostram: z ideo vocatur vtiles: quia ad vsum sunt: z maxime competit christianis z potissime clericis prima ad timotheu. vj. Est questus magnus pietas cum sufficietia. i. lucrum nostrum non est in hoc q congregemus multas decimas: sed in hoc q habeam⁹ sufficientia pro necessarijs: z de reliquis pietatem. i. elemosynam faciamus z subditur ibi causa. s. nichil eni intulimus in hunc mundum nec auferre quid possumus: habentes autem alimenta z quibus tegamur: hijs contenti simus: z sic ecclesia hoc vult z non aliu: ideo eius intentionem debemus imitari: z sequi: cum sit ista iam dicta z non alia: z sic ecclesia sancta

nō intendit clericis dare nisi necessaria. Si aūt aliqua super fuerint: vult ꝙ illa spendant in vsus paupeꝝ vt innuit .xij .q. pma capi. illi aūt. ⁊ capi. res ecclesie. ⁊ capi. nulli epoꝝ. ⁊ ca. si puatū. clerici ergo tenent expēdere hoc in pias causas ad quas ecclesia instituit. Si aūt spendāt in alios vsus peccant: ⁊ tñ qꝛ clerici effecti sunt dñi fructuum licite acquisitoꝝ: de beneficijs suis si in alios vsus expendant ⁊ quia iniustū est: etiam si in vsus turpes trāffertur dominium: sicut si darent de bonis patrimonialib⁹: peccāt tñ mortaliter: qꝛ faciūt cōtra eccłie institutionē ⁊ intentionē. Sed qꝛ dñium trāffert oīo cōpetit repetitio alias quātū: qꝛ clericus nō habēs aliunde bona nisi de fructib⁹ beneficioꝝ daret meretrici vel cōcubine aut histrioni vel etiā alicui persone honeste: dū tñ non esset pauper: nec dant intuitu paupertatis cōpeteret manifeste ecclesie repetitio aduersus psonas illas: ⁊ tñ nec ecclesia nec iura iubēt fieri talem repetionē ergo innuit ꝙ illa que sic data sunt vere trāsierūt in dñiū rerū quib⁹ dant: alioqn si eps sciret ꝙ sic es clerici dedissent aliqd cōcubinis vel alijs psons sic. b⁹ pterꝙ pauperib⁹: clerici nō tenent noie ecclesie ista repetere a pdictis psonis: alioqn male administrarēt: sicut si sciat eps ꝙ cleric⁹ alienauit aliqs possessiōes ecclesie vel beneficij: tenet repetere ab illis: qui eas detinēt: ⁊ tñ nullus eps quātūcūqꝫ bene administrans talia repetit neqꝫ ecclesia habet ea vnꝙ repetere: ergo innuit ꝙ non cōpetit repetitio pro illis. Cōpeteret tñ si possessores nō essent effecti dñi: ⁊ tñ nō potuissent effici dñi p traditionē: si accepissent ab eo qui nō erat dñs: ergo cleric⁹ est vere dñs fructuū licite acquisitoꝝ de bñficijs suis: ⁊ maxime in bñficijs simplicibus. Qd aūt vocent clerici dispēsatores ⁊ administratores fructuū bñficioꝝ: nō phibet eis eē dños: nā vocantur dispēsatores: qꝛ ecclesia concessit eis ista bona: vt. s. nō expenderent ea in vsus certos: ⁊ concedendo fecerit ea sua cum non dederit eis solam administrationē sed etiam dominiū: ⁊ iōde iure vocāt aliq clerici pcuratores reꝝ ecclesiasticaꝝ: vt .xviij .q .j .c .j: ⁊ .xij .q .ij .c. si puatū. Et aliqñ dñi vt .xvj .q.

prima capitulo ꝛ tpis. Q̄nq̄ʒ decl̄ sorcs. is. q. j. capi. in sacris canonibꝰ. Q̄nq̄ʒ pn̄s vt. lxviij. di. capi. quoꝝ vices. in bonis aūt ꝓpbanis: illi qui sunt dn̄i vocanẗ dn̄i: ꝛ nō dispensatores: q꞉ bona illa pertinēt ad eos simpliciter: ꝛ nō sunt sibi data ad visum certū. Sic tn̄ poterat esse in ꝓpbanis ꝙ eēt aliq̄s verꝰ dn̄s ꝛ dispensator: vt siq̄s daret alicui certā possessionē vt esset sua: ꝛ tn̄ teneẗ de fructibꝰ eius quolibet anno facere certas elemosynas: ꝛ qd̄ iste posset de ista re testari vel donare eā cui voleret: aut q̄litercūq̄ʒ alienare dū tn̄ ad quēcūq̄ʒ ꝑueniret trāseat cū isto onere: nō est dubiū: qm̄ isti essent veri dn̄i istiꝰ possessionis: ꝛ tn̄ etiā essent dispēsatores: q꞉ tenerenẗ dispēsare fructus eius vel certā partē eoꝝ in certos vsus: ita etiā de fructibꝰ beneficioꝝ: q꞉ daẗ clericis in suos: ꝛ tn̄ perueniūt cū isto onere. s. ꝙ in vsus certos expendanẗ: ideo clerici dn̄i efficiunẗ fructuū licet peccēt mortaliter ea que supfluūt eis nō expēdendo in pias causas. Si tn̄ in quascūq̄ʒ alias causas expenderint etiam si sint turpes vere acquirunẗ eis q̄bus danẗ: ꝛ ideo etiā si sit notoriū: non cōpetit repetitio ecclesie aduersus istos: ꝙ aūt diciẗ clericū teneri ad dandū oīa preter ea que expendit in suis necessitatibꝰ: est intelligendū de expensa decenti scd̄m cōditiōē sui status dignitatis: q꞉ q̄busdā dignitatibꝰ cōpetit hr̄e meliorē familiā q̄ꝫ alijs: vt pꝫ ex̄ de cēsibꝰ in capitulo cū apostolꝰ. s. ꝙ archiepiscopi visitātes possint hr̄e. xl. vel. l. eq̄taturas secum. Episcopi aūt. xx. vel. xxx. Cardinales. xxv. Archidiaconi vero. v. vel. vi. Diachoni vero cōstituti sub archidiaconis solū hn̄ant duas equitaturas: intendit tn̄ ibi papa vel ecclesia nō dare nisi solā istā procurationē necessariā: ergo inuiẗ ꝙ facere sumptꝰ oībus istis ꝑsonis: est facere sumptꝰ necessarios: ꝛ ideo oīa que sūt necessaria ep̄is vel archiep̄is ꝛ alijs in digni tate cōstitutis ꝓ sustētāda ista familia: dicunẗ esse simpliciter necessaria: ꝛ expēdere de fructibꝰ beneficioꝝ suoꝝ ad sustētādū totā istā familiā: licitū est: imo etiā si hr̄et aliquātulū maiorem familiā: q꞉ liberius potest clericꝰ expēdere de fructibus beneficij quos iā acq̄siuit in suos vsus: q̄ꝫ recipe sumptus ab

ecclesijs quas visitat: quia illi nõ tenent sibi nisi ad sumptus ne cessarios rõne visitatiõis. Et tñ ecclesie visitare tenentur eis dare sustentationẽ suue pcurationẽ pro pdictis equitaturis. Si qñ nõ visitauerint: poterũt de fructib' beneficioꝝ suoꝝ istã familiã & etiã aliquãtulũ maiorẽ sustẽtare si videat cõuenens scõm cõditionẽ dignitatũ. vt si hẽant iurisdictionẽ anexã: ad eius executionẽ est necessaria aliquãta familia: & lȝ posset eps viuere habendo tres vel quatuor famulos: nõ dicunt supflua oĩa etiã habẽdo paucos famulos: quia dignitati sue cõuenit plures hẽre ad viuendũ decẽter. etiã nõ vocant necessaria solũ illa cũ quib' homo viuẽs: pce vitã agere: quia lȝ psimonia. i. vita aliquãtulũ austera sit laudabilis qñ ꝓpter deũ sustinet ut di. capi. psimonia: nõ tñ tenentur clerici ad illã decẽter lȝ scdʒ cõ ditionẽ regionis i qua viuũt spẽsas facere possunt sibi etiã familie sue: & etiã inuitãdo amicos & benefaciẽdo eis in aliquorũ noĩe sustẽtationis intelligunt oĩa que faciũt illi qui moderate se sustentãt: & tñ cõditio cõmunis est boiuȝ amicos suos interdũ inuitare: ideo clericis lȝ de fructib' bñficioꝝ suoꝝ nõ solũ allere familiã suã: sed etiã facere honesta & moderata cõ uiuia amicis suis: quia etiã aliquib' extraneis ex causa honesta. Imo si quis vellet obseruare tantã tenacitatẽ in fructib' acquisitis de beneficijs suis ꝙ amicos nunꝗ inuitaret: per hoc ipȝ redderet indign' ad habẽdã maioreȝ dignitatẽ. lxxxv. di. ca. florentinũ: ipe enĩ florentin' archidiachon' electus fuit in episcopũ: & lȝ esset aliqs idoneus: quia tñ inuentũ est ꝙ nunꝗ amicus ad recipiendã charitatẽ domus eius intrauerat: repellit a promotione. Qꝛ ia aũt hec debet clericus moderate agere: & quia iudicio istoꝝ consistit in particularib': nõ potest dari certa regula vel determinata quantũ vel quantũ liceat clerico expẽ dere de fructibus beneficij sui in vsus suos. Sed prudentia & conscientia sua est regula: quia cum clericus dicatur administrator: in administratore siue dispensatore: querit fidelitas. j. corinthioꝝ. iij. Hic querit inter dispensatores vt fidelis quis inueniat. Fidelitas aũt est rectitudo cõsciẽtie: vt dicit ad romanos. xiiij. Omne qđ non est ex fide peccatũ est. i. omne qđ

nõ est ex cõsciẽtia: sed contra conscientiã est peccatũ. Unde etiã si interdũ cleric⁹ de fructibus beneficij expendat in vsus suos aliquid vltra necessitatẽ ⁊ scđm condecentiã sui status ⁊ conditionẽ regionis: nõ opportet ꝙ peccet mortaliter: si illud modicum est etiã si nõ putat se agere vltra necessitatẽ: q2 non est tunc cõsciẽtia. Si tñ inordinate excedat vltra necessitatẽ ⁊ condecentiã: nõ potest hoc ignorare: ⁊ sic nõ potest cuȝ bona cõsciẽtia illud expẽdere. Unde mortaliter pecat. vt dicit sanctus tho. scđa scđe. q. clxxxvij. Et sic est regula generalis ꝙ quicunqȝ clericus de fructibus beneficij sui ꝓpter laudem humanam vel affectionẽ aliquã expendat in conuiuijs vel alijs vsibus alquid inordinate etiaȝ si illi vsus essent alias honesti vel liciti: ⁊ hoc ipse scit peccat mortaliter: nõ tñ tenetur restituere ecclesie vel pauperib⁹ tantũdem de bonis proprijs: etiam si habeat bona patrimonialia: q2 est verus dñs ⁊ tenet donatio vel administratio facta licet peccauerit male administrando. Si tñ restituerit de bonis proprijs tantũdem: erit securior in foro cõscientie: ⁊ maneret sibi pena leuior tolleranda. Sacerdos tñ in foro penali: nõ potest iniungere confitenti se taliter expendisse bona ecclesie inordinate. s. ꝙ restituat illa: q2 non potest iniũgi restitutio per confessionẽ nisi in illis que aliquis accepit vel cõsũpsit nõ existẽs dñs. Sic nõ põt cõfessori iniũgere meretrici nec istrioni nec joculatori aut arenario ꝙ restituant. Et dicũt arenatores q in arenis deiecta ⁊ colapsa solẽt extrahere: ⁊ dicũt huiles psone vt. C. de incestuosis nuptijs. l. hũilẽ hinc dr arenari⁹: nec etiã tenẽt restituere paupib⁹ ea q̃ talit acqsierũt: lȝ turpiter acqrãt ⁊ semp cum pctõ mortali vt inuit. di. lxxxvj. c. donare. ⁊. c. q venatorib⁹ i textu ⁊ glo. ⁊ hoc q2 isti effecti sũt dñi eoꝝ q̃ sic acqsierũt. De ista materia. s. de bonis clericoꝝ an. s. possint hr̃e ꝓpriũ ⁊ de p̃rimonialib⁹ bonis ⁊ de bonis eccl'ie qđ teneant facere ⁊ in q̃ possint expẽdere dicet luce. ix. vl'. x. q2 ibi ẽ materia ꝓpria cuȝ xp̃s dixit apl'is Nolite possidere aurũ nec argẽtũ neqȝ pe. hoc nõ fuit introductũ nisi ad vidẽdũ an clerici teneãt dare elemosynã desuperfluis ex necẽtate, cũ ãt q̃rebat an teneãt clerici dare oĩa superflua

z elemosynā. Dicēdū ꝙ supra .q.xxiiij. fuerūt posite due regule vel duo casus in qbus tenemur ex pcepto dare elemosynā. Primus est qn̄ pauper est in extrema necessitate: qꝛ etiā si nos sumus pauperes: dū tñ nō sum⁹ in tali necessitate: tenemur z dare elemosynā. Secūdus est qn̄ quis hēt supflua simpliciter .i. q̄ nō sunt necessaria ad sustētationē vite absolute: nec etiā scd̄m cōditionē status: tenet̄ de illis dare elemosynā: etiā si pauperes nō sint in extrema necessitate. Et hoc nō solū est pro clericis: sed etiā pro laycis. Est tñ itelligēdū: ꝙ magis tenent̄ clerici ad hoc ꝙ layci: qꝛ ad elemosynam magis tenent̄ clerici vt habitū fuit supius .q. pcedēti: maxime qꝛ bona clericoꝝ pauperū sunt .xvi. q. j. capi. qm̄. s. qm̄. qcqd habent clerici: pauperū ē. In laycis aūt nō est sic: qꝛ bona eoꝝ nō dicunt̄ esse paupeꝝ. Dicit tñ glo. capi. donare. lxxxvj. di. ꝙ bona clericoꝝ: sunt bona pauperū: qꝛ tpe necessitatis debēt dare ea pauperib⁹. Sed hoc nō cōuenit: qꝛ etiā bona laycoꝝ isto modo sunt paupeꝝ: qꝛ si occurrūt layco aliqui existētes i extrema necessitate qbus nō possit succurrere: nisi laycus det oīa ꝙ possidet: tenet̄ dare oīa: sic inuit ambrosius libro de officijs z lxxxvi. di. capi. nō satis. s. si tpe periculi quo capit̄ qs ad mortem: plus apud te pecunia tua valeat: quā vitā morientiū. Et sic si nō potest aliter a morte liberare eū qui manifeste iniuste occidit̄ nisi dādo oīa q̄ possidet: tenet̄ oīa dare: qꝛ alias pl⁹ valeret apud eū pecunia sua ꝙ vita morientiū: q̄ dicit ambrosi⁹ esse graue peccatū: etiā sanct⁹ thomas suis quodlibet: quodlibet. vi. ar. xij. ad pmū dicit ꝙ dare oīa que qs possidet: est cōsiliū: z tñ i tpe necessitatis: est pceptū. Est ergo clericus magis obligat⁹ ad dandū elemosynā de supfluis vt. s. solū det in tpe necessitatis: z est etiā magis obligat⁹ ꝙ laycus cū teneat̄ dare de supfluis elemosynā: etiā nō existēte paupere in extrema necessitate: tenet̄ aūt ad hoc magis cleric⁹. Est aūt differētia inter eos: qꝛ layc⁹ diues habens supflua: nō tenet̄ q̄rere paupes ad dādū eis elemosynā: sꝫ qn̄ occurrerint z petierint ab eo: si ipe iudicat eos indigere: tenetur eis dare z subuenire:

Clericus aũt nõ solũ requisitus tenet dare elemosynã: sꝫ etiã nota
ipse debet paupes inquirere. i. tenet vigilare in loco vel regio-
ne in qua viuit: qui sunt illi qui vere sunt paupes: vt eis ꝓuide
at de sibi supfluis: ⁊ eis qui occurrerint sibi quos iudicauerit in
digere tenet bñfacere ⁊ hře hoc quasi officiũ: vt idigẽtib⁹ opa
pietatis exhibeat. sicut dicit Jeronym⁹ ad damasuꝫ. xvj. q. j.
capi. qm̃. s. qm̃ qcqd habẽt clerici pauperũ est. domus illoꝝ
oibus debet esse cõmunis susceptiõis peregrinoꝝ ⁊ hospiciuꝫ
inuigilare debẽt. hoc verbũ inuigilare significat oẽs: clericos
valde debere esse attentos ad opa pietatis: ⁊ hoc ẽ hře illa q̃si
in officiũ: ad qd layci nõ obligant cũ tñ dicit ꝙ tenent tã cleri
ci q̃ layci dare elemosynã de supfluis: tñ differt multuꝫ inter
clericos ⁊ laycos: q: laycis licitũ est hře supflua: q: nõ solũ si-
bi ⁊ sue familie: sꝫ etiã posteris suis ꝓuidere debẽt. sic dicit. j.
corinthioꝝ. iij. ꝙ pñes debẽt thesaurizare filijs. tenet g̊ layc⁹
pauperib⁹ occurrẽtib⁹ sibi: nõ solũ in extrema necessitate: sꝫ etiã
ex illã si iudicat eos velle indigere elemosynã dare debet. Re
liqua aũt etiã si supflua sunt licite retinere põt: ⁊ tũc nõ sũt ve-
re supflua lꝫ respectu eius vel familie pro vita essent supflua.
tñ respectu filioꝝ qbꝫ pr̃ debet thesaurizare ⁊ sic nõ sũt super
flua: sicut in corpe hũano supfluũ nutritiõis: nõ est supfluũ sim
pliciter: q: adhuc est necessariũ potẽtie generatiue vt semẽ cõ-
uertat: ⁊ ideo lꝫ sit supfluũ virtuti nutritiue nõ abicit illud na
tura: qd aũt nulli potẽtie est necessariũ: vocat simpliciter sup-
fluum: ⁊ illud abicit natura: sicut sunt stercora ⁊ vrine. de cleri
co aũt secus est: q: cleric⁹ nõ habet filios: qbus debeat thesau
rizare: ⁊ etiã si illos habet: nõ possunt illi succedere: q: sanctua
riũ dei iure hereditario possideri non põt: ideo oia illa vocant
supflua clerico: qbus ipse nõ indiget ad vitã: ⁊ de illis tanq̃ de
supfluis disponere debet: potest aũt cleric⁹ dupliciter se hřre.
vno mõ. s. ꝙ vellit reseruare bona ista pro ecclesia vel ecclijs
a qbus ea accepit vt moriẽte eo sibi succedãt: ⁊ tũc cleric⁹ ha-
bẽs supflua ꝓuidẽs pauperib⁹ occurrẽtib⁹ sibi q̃s vere iudicat
egere etiã si citra extremã necessitatẽ posset retinere aliq̃ bona;

etiã si essent supflua vt sibi morienti succederent ecclesie. Iste mod' videt aliqualiter honest': ꝫ tñ nõ est oino bonus: qꝛ tũc parũ aut nichil differret cleric' a layco per vitã: ꝫ solũ p morte. s. qꝛ layco succedũt filij. Clerico aũt ecclesia. Et tñ cleric' viuẽs debet hẽre officiũ hospitalitatis: qꝛ hoc innuit clericis aplus exercere pma ad thimo. iij. ꝛ ieronym'. xvj. q. j. c. qm: vbi dicit clericũ debere vigilare hospitalitati: nõ eis cõuenien' exercet: ideo nõ sufficit clerico dare elemosynã sicut layco: ꝛ reliqua ecclesijs reseruare: vt ei morienti succedant: etiã qꝛ clerici vocant specialiter dispẽsatores bonoꝝ ecclesiasticoꝝ. Dispensator tñ dicit actuꝫ vel officiũ. Si aũt sufficeret clericis reseruare bona ecclesijs vt succederẽt eis moriẽtib': nõ possent vocari dispẽsatores: neqꝫ administratores: sed solũ cõseruatores vel defensores ꝛ possessores bonoꝝ ecclesie. Et tñ pcipuum nomẽ: qꝫ cõpetit clerico in bonis ecclesie: est esse dispẽsatoreꝫ eoꝝ. vt innuit. xij. q. j. c. illi aũt. ꝛ. c. res ecclesie. ꝛ. c. illi epm: nõ ergo sufficit clerico taliter dimittere bona ecclesie. Sꝫ dicendũ qꝫ officiuꝫ est clerici hospitalitatẽ exercere: ꝛ oĩa sibi superflua i vsus pios distribuere. Unde si ecclesia egeat: dignũ est qꝫ ipi ecclie a qua recipit: elemosynã faciat: ꝛ tñ ista melius facit viuens q̃ moriẽs: tũ qꝛ id qd a viuẽte daf: volũtarie daf. Qd vero a moriente daf: ex necessitate daf: sic sctã lucia dicebat matri sue: id das: qd tecũ ferre nõ vales. vel sub alijs verbis. Qd moriẽs das: ideo das qd tecũ ferre nõ potes. tũ qꝛ si viuẽs dat sic ad aliqs vsus ecclie assignare meli' sit id qd dat. Cũ vero sibi morienti ecclia succedit: forte distribuñf bona in vsus nõ tã necessarios neqꝫ decentes: maxime qꝛ ecclia succedat clerico moriẽti in bonis q̃ acqsiuit intuitu ecclie: nõ est elemosynã dare: ꝫ legẽ pati: qꝛ ipo iure inest qꝫ ecclia debeat succedere clerico: ꝛ nõ possit de talib' bonis testari libere. Meli' est ergo id qd dãdũ est a viuẽte ipi ecclie: q̃ a moriẽte. Si aũt ecclia nõ indiget: vel si nõ est magna idigẽtia: meli' ẽ paupe rib' erogare: cũ quotid'e plurimi inueniant qui valde egent: ꝛ patiũt amarã vitã. Unde dato qꝫ ecclia egeat: ꝛ pauperes

egeant:ceteris parib⁹:melius est dare pauperib⁹:q̃ ecclie:quia bō no ē ꝓpter ecclesiā:ſʒ ecclia ꝓpter hoiez:etiā quia inenum⁹ interdū ꝓpter magnā necessitatē q̃rundā:ecclia cogit̃ dare ꝛ egere:vt eis subueniat vt vendendo ꝛ alienādo res suas:sicut pro redēptiōe captiuoꝝ vēdunt etiā aliquā calices in q̄bus san guis dn̄i cōsecrat̃.vt ait ambrosi⁹.in li.de officijs ꝛ.xij.q.ij.c capi.nō satis:sine in capitulo cōpatiamur:maxime q꞉ necessi tas ecclie:nunq̃ pōt esse necessitas absoluta vl' extrema. Ho mines tn̄ frequētissime:incidūt in extremā necessitatē. Unde cetis parib⁹ meli⁹ est pauperib⁹ xp̄i q̃ ecclesijs ei⁹ elemosynaꝫ dare:q꞉ lʒ vtrūq̃ xp̄i sit:tn̄ magis paup est xp̄i q̃ ecclia:q꞉ ec= clesia ista materialis ꝛ oīa ei⁹ edificia aliquā peribūt. Pau= peres aūt in eternū/viuēt:q꞉ ꝓpter eos xp̄s mortu⁹ est. Unde istā elemosynā q̄ fit pauperib⁹ xp̄i valde extollit.sic ambrosius in allegato capi.aurū. Iste ĝ mod⁹ est q̄ cleric⁹ cōuenięter dis pēsat bona ecclie:q̄ sunt vltra necessitates suas. Nō tn̄ est in telligendū q꞉ quicūq̃ cleric⁹ possidet aliqd supfluū:est in pctō mortali:nec etiā obligat̃ imediate vt putauerit se hr̄e aliquid supfluū dare illud pauꝑib⁹:q꞉ pōt differre ad alia tp̄a in q̄= bus vtilius det:cū paupes nunq̃ deficiāt:sic xp̄s dixit io.xxvj. ꝛ mathei.ix.ꝛ luce.xxij.pauperes eni semp hēbitis vobiscuꝫ: ꝛ cū nō possitis illis bn̄facere.i.etiā si nō bn̄faciatis vno tp̄e: potestis bn̄facere alio tp̄e:q̄n volueritis.i.quādo putauertis opportunū esse:ꝛ istud ptinet ad prudētiam.sic thomas.scda scde.q.clxxxvij.ꝛ q̄olibet.vj.ar.xij.ad.j. Si tn̄ cleric⁹ aliquā hēat supflua:ꝛ sciat se illa hēre:ꝛ nō habet intētionē dandi illa pauperib⁹:tūc nec postea sed possidēdi vt diues sit:etiā si non intēdat aliqd malū facere cū diuitijs:neq̃ dispēsare eas in bo neste: videt̃ peccare mortaliter. Et patet hoc q꞉ tenet̃ cleric⁹ ad hospitalitatē.i.ad oīa opa pietatis:ꝛ maxime d̄ supfluis vt ē. Cū ĝ nō habeāt intētionē nō faciēdi hec:peccat mortalit̃. pʒ etiā q꞉ circa liberalitatē q̄ cōsistit ī expēdēdo decęter ita pec cat̃ p defectū:sicut p excessū eti.iiij.c.de liberalitate.ꝛ.lxxxvj. di.c.nō satis.ꝛ.c.in singulis vbi dicit̃ quē debet hr̄e modū

erpendendo liberaliter. Per excessum aũt peccat:qꝛ expẽdit plusq̃ decet:vel in rebus in qbus expẽdere nõ debet ⁊ hoc ꝓdigalitas dicit̃. Per defectuȝ aũt peccat:qui retinet plusq̃ decet:vel qñ nõ debet:vt siqs eo tpe q̃ tenetur dare non det: ⁊ istud est auaricia. Cleric⁹ tñ tenet̃ sup̃flua sibi erogare ĩ vsus pios. Si ergo habeat volũtatẽ nõ erogãdi sed possidẽdi:peccat mortaliter per auariciã:etiã si nõ occurrit sibi aliqs paup̃ q̃ sit in extrema necessitate. de reliquis que desunt huic materie:dicet̃ io.x.⁊ lu.ix.⁊.x. Ad primũ dicẽdũ q̃ dare elemosynã de sup̃fluis cadit sub p̃cepto. dicit tñ augustin⁹. li. de sermone dñi q̃ illa p̃cepta q̃ habent̃ precedẽti capi.s. qui ꝑcusserit te.⁊c̃. Intelligunt̃ scdm̃ p̃parationẽ aie.s. q̃ hõ sit parat⁹ in aio suo ad faciendũ hoc:qñ necessitas illud requisierit. vnde nõ est pctm̃ mortale cuicũq3 hoi qui nõ facit hoc: sed qñ videt necessitatẽ adesse:si nõ facit peccat tũc mortaliter. Et eadẽ rõ est de hoc p̃cepto:qui habet duas tunicas det nõ habẽti vnaȝ ⁊ de oibus silibus de qbus supra:vnde nõ semꝑ peccat mortaliter quociensc͡ũq3 nõ dat elemosynã pauperi qui habet:sed qñ necessitas eminet. Quãdo aũt sit necessitas talis q̃ obligat ad pctm̃ mortale:nõ põt declarari bene in vniuersali:iõ cõmittit̃ ⁊ relinquit̃ prudẽtie ⁊ cõsciẽtie dispensantis bona:vnde si bona fide det pauperi elemosynã qñ sine videt̃ expedire:nõ peccat. Si aũt tũc nõ det:peccat mortaliter. sic tho. vbi sup̃. Qđ aũt dr̃ q̃ hñs sup̃fluũ non tenet̃ dare elemosynã nisi pauperi existẽti in necessitate:nõ est intelligendũ de extrema:qꝛ etiam nõ hñs sup̃fluũ tenet̃ de necessarijs:sibi dare pauperi in extrema necessitate. De sup̃fluo aũt obligat̃ quilibet:dare pauperi etiã extra illã necessitatẽ vt ostẽsũ est supra. q. xxiiij. Nunq̃ tñ obligat̃ quis dare elemosynã nisi pauperi existẽti in aliqua necessitate. i. indigẽcia cũ sit de rõne elemosyne qđ dat̃ indigenti ⁊ ad releuandũ inopiam eius:vt ondsũ est supra. q. xxij. ⁊ tñ ista necessitas nõ est extrema:s3 minor ⁊ in hoc relinquit̃ iudicio dantis elemosynã an. s. paup̃ sit in tali necessitate q̃ teneat̃ ei dare vel nõ. vñ nõ peccauit mortaliter hñs superflua

qñcũq3 nõ deerit de illis:q2 forte iudicauit nõ esse pauperẽ: in tali necessitate:φ opporteat ei dare. Ad scõm dicẽdũ φ ea q̃ scõ3 se sunt cõsilia efficiunť pcepta scõm animi pparationez ita φ nichil est tã perfectũ inter oia cõsilia q̃ φ hõ teneať hře animũ preparatũ ⁊ si acciderit necessitas:φ faceret illud. non est eni inter cõsilia aliqđ perfect⁹ q̃ φ hõ ponat aĩam suã pro fr̃ibus suis:⁊ tñ hoc cadit sub pcepto scõm animi pparationẽ: vt.s.vt hõ sit paratus hoc facere si necessitas emineret minor tñ necessitas requirit ad erogãda supflua ad danda oĩa: q2 ad dãda oĩa nõ obligať quis nisi existẽte pmo i extrema necessi tate vel republica vel ecclesia ⁊ nõ posset liberari nisi datis oĩ bus que quis possidet. teneret.eni nũc oĩa dare q2 alias preua leret apud eũ tũc pecunia sua q̃ vita morientiũ:qđ ambros⁹ dicit esse pctĩ graue.lxxxvj.di.in.c.nõ satis. Ad dandũ aũt de supfluis non requirit talis necessitas:ʒ aliqualis alia citra extremã. Sʒ qñ sit extrema necessitas ⁊ cũ alia q̃ sufficiat ad hoc φ teneamur dare de supfluis:non põt dari certa regula: ʒ indiciũ relinquiť prudẽtie ⁊ fidei ipius dantis elemosynã. Ad tertiũ dicẽdũ φ bona ecclesie sunt expendẽda in vsũ pau perũ:⁊ etiã ad vsũ ministroꝝ. vnde scõm antiq̃s canones aliq̃ pars dabať ministris de reddiťb⁹ ecclesie:⁊ alia pauperib⁹. di cit eni sctũs tho.vbi sup.φ de bonis ecclesiasticis q̃ sunt prin cipaliter attributa necessitatib⁹ pauperũ:⁊ ex cõsequẽti necessi tatib⁹ ministroꝝ sicut sũt bona hospitaliũ ⁊ alioꝝ huiusmõi:ali ter est q̃ de bonis q̃ sũt attributa principaliter vsib⁹ ministro- rũ sicut sunt prebende clericoꝝ ⁊ alia huiusmõi. nã in primis bonis pctĩ cõmittiť:nõ solũ ex ab vsu:sed etiã ex ipa rerũ con ditione.i.qñ aliquis in vsus suos assumit qđ alteri⁹ est: ⁊ ideo teneť ad restitutionẽ tanq̃ defraudator rei aliene. In tribus vero bonis non cõmittiť pctĩ nisi per ab vsum:sicut de bonis p2imonialib⁹ dictũ est. vnde cõmittiť nõ solũ ex ab vsu:ʒ etiã ex ipa rerũ cõditione. vnde nõ teneť ab vtens:ad restitutionez faciendã:sed solũ ad penitẽtiã peragendã. in hoc sctũs tho. vult clericos esse veros dños fructuum beneficioꝝ suorum:

q2 dicit ꝙ etiā si male expendāt: nō tenenꝫ ad faciendā restitu
tionē: sicut est in bonis pr̄imonialib⁹: sꝫ solū ad agendā peni-
tentiā de pctō .s. q2 mali expenderūt: nam etiā layc⁹ teneꝫ ad
hoc in bonis pr̄imonialib⁹ vel quomōcūqꝫ acquisitis. Si tn̄
cleric⁹ nō eēt ver⁹ dn̄s fructuū bn̄ficij sui: sꝫ sibi eēnt dati ad
vsū certū .s. ad sustētationē suā: ꝛ reliqua ad expendēdū in vs⁹
pios: si aliꝫ expēderet aliqū tenereꝫ necessario ad restitutionē
q2 rem alienā vsurpabat in qua nō hēbat ius dominij nec ad
ministratiōis: ꝛ tn̄ nō teneꝫ restituere illa sicut si male expēdat
de bonis pr̄imonialib⁹: ḡ verus dn̄s est istoꝝ bonoꝝ. Qđ aūt
sctūs tho. dic̄ de bonis hospitaliū: intelligiꝫ de qbusdā bonis
quoꝝ eccl̄ia hēt administrationē interdū solū ad faciendū de
illis elemosynā pauperib⁹ sine sint bona relicta eccl̄ie siue hos
pitalibus: quoꝝ administratio ptineat ad eccl̄iaꝫ: q2 ista bona
sunt clericoꝝ quātū ad solā administrationē ꝛ si ipi indigeāt:
possant sumere de eis etiā pro sua sustētatione: q2 administra
toꝛ alicui⁹ ecclesie etiā sibi ipi suscipe potest de illa elemosyna i
quantū ipe paup est: ꝛ si de istis bonis acceperint clerici aliqđ
ad alios vsus ꝙ ad sustētationē suā in necessarijs ꝛ ad dandū
elemosynā pauperib⁹ teneꝫ restituere pauperib⁹ tantundē:
q2 istorū bonorū non sunt ipi dn̄i: sed administratores solum.
Alia aūt ecclesie sunt de quib⁹ clerico nichil licet accipere nec
pro sustētatiōe sua: nec ad dandū elemosynā sicut sūt possessi
ones: ꝛ fruct⁹ ptinētes ad solā fabricā eccl̄ie ꝛ sic sūt possessio-
nes: ꝛ iura beneficij sui: q2 de istis nō posset expēdere nisi alie
nādo: ꝛ tn̄ nō licet clerico alienare bona imobilia beneficij: sed
solū inde fruct⁹ pcipere. Si ḡ acceperit aliqđ d̄ pdictis bonis
quomōcūqꝫ accipiat: teneꝫ ad restitutionē cū nō sit dn̄s taliuꝫ
nec etiā administratoꝛ. Ad quartū dicendū ꝙ si cleric⁹ efficit
se ipotentē ad benefaciendū pauperib⁹ per aliquos sumptus
imoderatos quos facit: peccat mortaliter: si isti sumpt⁹ multū
excedant ita ꝙ cleric⁹ nō ignoret istos esse vltra necessitatem
ad condecentiā status sui: ideo si clericus in sustentatione ipa
volendo vti rebus delicatis ꝛ voluptuosis vel in cōuiuijs im-
moderatis aut in donationib⁹ factis aliquib⁹ nō ex causa pau

pertatis excedat notabiliter: non potest in eo saluari bona fides dispensationis nec visus moderatus diuitiarum cum ipse non ignoret excedere in talibus expensis conditionem sui status: ideo in talibus semper est peccatum mortale. vnde dicitur Jo. xxiiij. Si dixerit malus seruus in corde suo: moram facit dominus meus venire & ceperit percutere conseruos suos: manducet autem & bibat cum ebriosis: veniet autem dominus serui illius in die qua non sperat & hora qua ignorat. Jnquantum dicitur ceperit percutere conseruos: pertinet ad superbiam & crudele dominium. vt siquis propter dispensationem bonorum ecclesiasticorum sibi commissam: incipiat superbire & puniat minores. Et tamen contrarium monuit beatus petrus prima petri. v. non vt dominantes in clero: sed forma facti gregis idest non sitis tanquam domini clericorum: sed tanquam magistri eorum & loquitur contra episcopos: qui superbire volunt de administratione sibi credita. de hoc etiam conqueritur Jeronymus ad rusticum narbonensium episcopum & .lxxxxiij. di. capi. diachoni sunt. dicens quod solus episcopus vniuersa sibi vendicat solus occidit vniuersos: mendicat infelix in plateis clericus & publicani autem quilibet poscit elemosynam. Jnquantum autem dicitur manducet autem & bibat cum ebriosis: pertinet ad superflua & voluptuosa conuiuia. Et dicitur veniet dominus illius serui die qua non spectat: & hora qua ignorat: intelligitur de aduentu ad mortem: quia dicitur deus venire ad mortem cuiuslibet. Et mors cuiuslibet hominis vocatur aduentus filij hominis. i. christi: quia veniet ad iudicandum hominem. Et ista hora & dies est cuilibet incerta. Dicitur & diuidet eum. s. a societate sanctorum: quia nunc boni & mali permixti sunt. Sed non erit sic post mortem: quia malis dabitur locus pene: & bonis locus requiei. Et dicitur partem: quia eius partem ponet cum ypocritis idest ponet eum in inferno vbi erunt ypocrite: qui putabant esse boni & erant pessimi. Et subditur quod ibi erit fletus & stridor dentium: ad significandum magnitudinem & varietatem penarum de quibus supra ad plenum. Et sic apparet quod taliter administratio est peccatum mortale: quia alias non poneretur pars talium administratorum cum ypocritis.

Si aũt clericus in dispẽsatione fructuũ beneficij circa susten-
tationẽ suã ⁊ cõuiuia ⁊ siles vsus excedit eq̃liter sed nõ multũ:
potest fieri hoc bona fide.i.cuꝫ recta cõsciẽtia vt si vellet scḋm
cõditioẽ ⁊ decentiã status sui cõformare se eis inter q̃s viuit
potest esse sine pctõ mortali vt q꞉ nõ putat se excedere. nã ex-
cessus puus vel defectus puus a medio solet laudari vt virt⁹:
Qui aũt multũ excedit: nõ potest latere. vt dr̃.iiij.ethicoꝝ.c.
xiij.i.nõ potest pctm̃ suũ sibi esse occultũ: q꞉ cognoscet se exce
dere ⁊ in quãtũ nõ potest latere: nõ patit̃ secũ talis excessus re
ctitudinẽ cõsciẽtie: ⁊ tũc ẽ pctm̃ mortale. de his sctũs thomas
q̃stiõe.clxxxxvij.⁊ quotlibet.vj.ar.xij.ad pmũ eps abulensis.
Ad scḋꝫ de piuro dicẽdũ ꝙ ⁊ si de⁹ nõ possit facere malũ pmit
tit tñ mala fieri qm̃ posse facere malũ nõ est posse: sed deficere
a posse: vt in capi.faciat hõ.xxij.q.ij.vbi dicit glo.ꝙ solũ illud
dicim⁹ posse facere: qḋ iuste facere possum⁹: pro quo vide capi.
sciscitat⁹ḋ rescriptis.sic.io.j. Sine ipo factũ est nichil.glo.i.
pctm̃. Sꝫ dicit̃ amos.iij.ꝙ nõ est malũ in ciuitate qḋ ego nõ
feci glo.i. pmissi.pro q̃ vide sanctũ augustinũ in encheridiõ.
capi.xj. Cui⁹ verba sũt sequẽtia. de⁹ cũ sit sũme bonus nullo
mõ sineret aliqd mali esse in opibus suis: nisi esset a deo ops ⁊
bonus vt bñfaceret: etiã de malo hoc ergo ad ĩfinitã bonitatẽ
ptinet vt pmittat mala: ⁊ ex eis eliciat bona.sic thomas pma
pte.q.xxv.per totũ.sed pro piurio vide magr̃m sniaꝝ in.iij.
di.xxxix.per totũ ⁊ ibi thomã vbi dicit inter cet̃a ꝙ reã linguã
nõ fac̃ nisi reamẽs. Et mathei.v.dr̃. Sit s̃mo vester si si nõ
nõ qḋ amplius a malo ẽst. Sed sciendũ ꝙ de oi verbo ocioso
reddituri sum⁹ rõnẽ ĩ die iudicij. Sic mathi.xij.⁊ in capi.q̃
tiens vero loqmur.⁊c̃.xxij.q.v.⁊ dicit̃ verbũ ociosum qḋ nõ
inducit aliquẽ fructũ. Pro q̃ notandũ est quãtã diligentiam
debẽt adhibere parẽtes carnales circa filios: ⁊ oẽs potestates
siue oẽs maiores circa suos inferiores in loquẽdo qm̃ ꝓpha di
cebat ĩ psalmo.cxl. Pone dñe custodiã ori meo. Et puerbi
orũ.xviij.dicit̃ Mors ⁊ vita in manib⁹ lingue. Et iacobi.iiij
dr̃. De⁹ supbis resistit: hũilibus aũt dat grãꝫ. Et ari.ait.vij.

de re publica q̄ ex licencia turpiter loquendi: sequitur et turpiter facere. Et gregorius dicebat in dialogis suis li. iiij. capi. xxxj. inter cetera de quodam puulo quinque annorum qui blasfemādo contra diuinā potestatē: fuit raptus a demonibus quod pie creditur q̄ fuerit factū in penā parentū. Sed alij vulgaliter dicūt q̄ nō est credendū q̄ oēs puuli euolāt in paradisum quod tenet verum de nō baptizatis. verum est q̄ quinque malicia suplet etatē. vt in. c. Juuenis de sponsalibus: et in pluribus iuribus. et ethicorum. j. in. c. in qua in. §. sequatur vero adhuc affectibus existēs inaniter et inutiliter audiet: cū finis sit nō cognitio: sed actio. Sequitur et facit. Nichil differt etate quis iuuenis sit an moribus. Pro q̄ vide capitulū quotiēs. xxij. q. v. q̄ facit multū cōtra blassfemātes cōtra deū et eius dilectos: vbi dicit. Quotiens vero loquimur aut nō opportuno tpe: aut nō opportuno loco: aut nō vt cōuenit audictibus: totiēs sermo malus procedit de ore nostro ad destructionē eorum qui audiūt. Cōsideremus itaque quod loquamur: quia pro oi verbo ocioso reddituri sumus rationē in die iudicij. i. in die retributiōis. sic seneca ad lucillū. Fili mi lucilli quod dicturus es: antea tibi q̄ alijs dixeris. Et mathei. xij. dr̄. De oi verbo quod locuti fuerint hoīes: reddēt rōnē i die iudicij: igitur quid faciēt hoīes in deū blassfemātes: et per cōsequēs oēs periurij: nō obseruātes inter cetera illa duo pcepta mathei. v. Quod tibi nō vis: alteri ne facias. Et mathei. vij. Quecūque vobis vultis vt faciāt hoīes: hec eadē illis facite: et sic oēs piuri: ante absolutionē sacerdotalē: tenentur et obligantur restitutioni: si adsit facultas: quia cōmiserūt furtū in nō bn̄ testificādo. Sed ad hoc q̄ iurans nō efficiatur piurus debet hr̄e ipse iuramētū tres comites. s. iusticiā et iudiciū et veritatē. sic in capi. et si xp̄s de iureiurādo. Et p ista materia vide thomam sua scd̄a scd̄e. q. lxxxix. q̄si per totū. presertim ad tertiū vbi dicit q̄ iuramētū debet esse triplex in corpore q̄stionis cuius verba sunt jeremie. iiij. dicit. Jurabis viuit dn̄s i veritate. in iudicio. et iniusticia. quod exponens Jeronymus dicit. Aiaduertēdū est q̄ iusiurandum hos habet comittes. s. veritatē: iudiciū et iusticiam. Pro quo

sciendũ ꝙ iuramentũ nõ est bonũ nisi ei qui bene vtit̃ iuramẽ
to: sic exo. xx. nõ assumes nomẽ dei tui in vanuȝ. Sȝ ad bonũ
vsum iuramẽti duo requirunt̃. Primo quidẽ ꝙ aliqs nõ le-
uiter: sed ex necessaria causa ⁊ discrete iuret: ⁊ quãtũ ad hoc re
quirit̃ iudiciũ. s. discretiõis ex ꝑte iurãtis: vel dic sub alijs ver
bis ꝙ iuramẽtũ debet esse triplex. s. iustũ verum ⁊ discretuȝ.
Justũ vt nõ aliquis iuret spõte sed coacte. Verũ vt nõ aliqs
aliter iuret: ꝙ aio sentit. ⁊ sic maxima concordia debet esse in-
ter cor ⁊ os. ⁊ ꝓpterea dicit̃ mathei. v. Sit ꝟmo vester si si bis
ad dãdũ itelligi ꝙ si intraneũ correspõdeat, altero si extraneo
Discretũ vt aliqs nõ iuret nisi ꝓ re licita: nõ aũt pro re illicita
Et hic dicit̃ ꝙ iuramẽtũ est duplex. s. asertoriũ ⁊ ꝓmissoriuȝ.
Asertoriũ ẽ de rebus ꝑteritis. sed ꝓmissoriũ de rebus futuris
Et ꝙ iuramẽtũ debet fieri per superiorẽ. Et ꝙ iuramentum
est affirmatio vel negatio sacre rei atestatio. Et ꝙ iuramẽtuȝ
dicit̃ iuratio mẽtis. Sȝ vtrũ iuramẽtũ debeat attẽdi a ꝑte au
diẽtis: an ꝑte dicẽtis. Pro cuiꝰ declaratõe vide tho. scõa scõe
q̃stione. lxxxix. Ad septimũ quasi in fine vbi dicit inducendo
verba ysidori. Quacũqȝ arte verboꝝ quis iuret. deus tñ qui
cõsciẽtie testis est: ita accipit sicut ille cui iurat̃ intelligit. sic in
capi. hũane aures. ⁊ in capi. quacunqȝ arte verboꝝ. xxij. q. v.
Sȝ an iuramẽtũ sit semꝑ seruandũ. Pro q̃ vide caplm̃. Si
vero aliquis de iure iurãdo: vbi dicit ꝙ iuramẽtũ cũ interitu
salutis eterne nõ est seruandũ. sic in capi. In malis promissis
rescinde fidem: in turpi voto muta decretuȝ. xxij. q. iiij. qd in
caute vouisti nõ facias. Impij est promissio que scelere adim
pletur ex quo inferri potest: rei turpis nulla ẽ obligatio. Pro
quo nota ꝙ nõ est sani intellectꝰ qui efficit̃ periurꝰ: ⁊ dicit̃ piu-
rus perdens ius. Et dicit̃ periurꝰ qui magis amat bona tẽpo
ralia q̃ ipm deũ: ⁊ est cõtra rõnẽ: ⁊ cõtra ordinẽ charitatis su-
perius assignatũ de amando deũ: ⁊ sic pessime cõscie est: q ma
gis amat res suas vl' res amici sui tꝑales: q̃ deũ ⁊ suã cõsciaȝ
q̃ debet amare deũ ꝓpter se ⁊ in se ⁊ sup oia ⁊ ꝓximũ in deo ⁊
ꝓpter deũ. Et sic scdm aliquos piuri deberent puniri vltimo

suplicio.i.pena eterna si nõ fecerit pñiaz.pro q̃ vide caplm.s. de crimine falsi cuiꝰ verba sũt. Falsidicꝰ testis tribus ꝑsonis ẽ obnoxius:primũ deo cuiꝰ pñtiã cõtẽpnit.de inde iudici: quez mẽtiẽdo fallit:postremo innocenti quẽ falso testimonio ledit vterqz mendaciũ dicit:q2 ille ꝓdesse nõ vult ⁊ iste nocere de siderat. sed nota ꝙ falsus põt accusari.l. cornelia de falso.ff. ad legẽ corneliã de falsis.vterqz glo. Qui veritatẽ occultat ⁊ qui mẽdaciũ dicẽ ⁊ sic falsidicꝰ testis tripliciť debz puniri. Sed visa malicia adhibẽdũ est remediũ. Pro q̃ sciendũ ꝙ dr̃ ma thei.v. Sit sermo vr̃ si si nõ nõ qđ ampliꝰ est a malo ẽ qđ debz ĩtelligi ꝙ ꝑma dictio si attribuiť corde.scđa dictio si attribuiť ori:est dicere ne aliqs ꝑiurꝰ efficiať debet qđ bz in corde ꝓferre per os qm̃ loquella est nũtius cordis:⁊ sic debet eẽ maria con cordia ĩter cor ⁊ os:ne ꝑiurꝰ aliqs efficiať ⁊ restitutiõi teneať ⁊ obligeť vt ĩmediate diceť. Diciť vlteriꝰ qđ ãpliꝰ ẽ a malo ẽ.s. qñqz a ꝑte iurãtis:⁊ qñqz a ꝑte audiẽtis ⁊ qñqz a parte vtrius qz. A ꝑte iurãtis si nõ seruat ordinẽ ĩ iurãdo vt supradictũ est vt.s.q2 nõ debet iurare spõte ĩmo coacte. A ꝑte audiẽtis si nõ credit ea q̃ credere dz t ꝑe q̃ dz.qñqz a ꝑte vtriusqz.s.qñ iurãs ⁊ audiẽs nõ bñ se hñt.tho.vbi sup̃. Et iuramẽtũ venit ꝓpť in credulitatẽ hoĩuz:⁊ ẽ iuramẽtũ finis oĩs cõtrouersie ex de iure iurãdo ⁊.l.ij.ff.de iure iurãdo:q2 nichil ãpliꝰ ẽ q̃rẽdũ. Sz in qua etate possũt hoĩes iurare ꝑ huiusmõi declaratõe.vide.c. paruuli.xxij.q.v.vbi dicitur ꝑuuli qui sine etate rationabili sũt nõ cogant iurare ⁊ q simul ꝑiuratꝰ fuerit nec testis sit post hec:nec ad sacramẽtũ accedat:nec in sua causa iurator existat Sz qñ aliqs diciť ꝑiurꝰ:vel qñ nõ:pro cuiꝰ declaratiõe vide caplm qđ aũt ꝑiuriũ.xxij.q.ij.vbi diciť. Qđ aũt periuriũ sit falsuz iurare facile ꝓbať.⁊ glo.dicit hic queriť an sit ꝑiurꝰ qui iurat falsũ qđ putat esse verũ. Ad qđ notãdũ ꝙ q̃tuor modis diciť cõmitti ꝑiuriũ. Uno mõ vt si aliqs falsum ignorãter iu ret ⁊ illud modo est peccatum.vt ĩfra eo beatus. Scđo modo dicitur periurium tãtũ falsum iuramentum scienter factum: etiam illud semper est peccatum ⁊ mortale. vt infra eo.bo-

mines. Tertio mõ dicit̃ periuriũ indiscretũ iuramẽtũ: ꝛ illud
quãq3 est pctm̃ mortale. vt infra. q. iiij. qui sacramẽto. quãq3 est
veniale. xxv. di. §. alias ea. Quarto mõ dicit̃ periuriũ trans-
gressio iuramẽti: ꝛ illud quãq3 nullũ est pctm̃ vt in illicitis vt in-
fra eo. q. iiij. In malis quãq3 est mortale. vt infra. q. iiij. si qd.
Sed pro declaratiõe periurii ad quid teneat̃: sciẽdũ ꝙ oĩs pe
nitens tenet̃ ad cordis contritionẽ: ꝛ ad oris confessionẽ: ꝛ ad
opis satisfactionẽ: sic in capitulo. Si res. xiiij. q. vj. vbi dicit̃.
Si res enĩ ꝓpter q̃ pctm̃ cõmittit̃: reddi potest: ꝛ nõ redditur:
penitẽtia non agit̃: sed fingit̃. Sed vtrũ casus piurij sit casus
episcopalis: an non: standũ est ritui epatus vel ꝓuincie. Sed
precha bita restitutiõe de piuro debet fieri recursus ad superio
rẽ: si hr̃i potest: vt si non sequat̃ periculũ in mora. Pro quo
nota sacerdos curã aiarũ gerens ꝙ oĩs periur⁹ debet prius re
stituere ꝛ satisfacere tm̃ quãtũ dãpnũ intullit: anteꝙ̃ absoluat̃
qm̃ oĩs piur⁹ debet satisfacere de dãpno illato pti lese: cũ resti-
tutio sit repatio i pristinũ statũ: si adsit facultas: qm̃ aliter nulla
eẽt cõfessio: ꝛ ꝑ cõsequẽs neq3 absolutio: ſ3 incideret sacerdos
talẽ piurũ absoluẽs sine ꝑdicta restitutiõe: in illũ canonẽ. Si
cec⁹ cecũ ducit: ambo in foueã cadũt. mathei. xv. ꝛ teneret̃ re-
stitutiõi talis sacerdos vt mal⁹ iudex sic in. l. ꝓperãdũ. C. de
iu. li. iij. ꝛ tũc cõditiõib⁹ ꝓbabitis piur⁹ d3 absolui. ꝛ sic q3 pñie
sũt arbitrarie sup eo qd̃ debet̃ deo: nõ aũt sup eo: qd̃ debet̃ ꝓxi
mo sic sup̃. Pro q̃ sciendũ ꝙ casus a qb⁹ nõ valet absoluere
sacerdos: nisi in mortis articulo sũt isti. Prim⁹ ẽ de solẽpni 1
penitẽtia: q̃ nõ iniũgit̃ nisi ab epo vt di. xx. iiij. sen. Secũd⁹ ẽ 2
de excõicatiõe vbi penitẽs remittit̃ ad supiorẽ: vl̃ ad eũ q excõ
municauit. Terti⁹ ẽ de irregularitate: in q̃ sol⁹ papa dispensat 3
Quart⁹ de incẽdiarijs. Quĩt⁹ de casib⁹ epo reseruatis scd̃3 cõ- 4
suetudinẽ dioce. cõsuetudo. n. dat ꝛ aufert iurisdictionẽ sic. iiij
sen. di. xix. pro q̃ vide capl̃m si qs cõuict⁹. xxij. q. v. ꝛ dicit si qs
conuict⁹ fuerit alios ad falsa testimonia vl̃ piuria atraxisse ꝛc̃.
Pro ampliori declaratiõe vide capi. Quicũq3. vj. q. iij. vbi
dr̃. Quicũq3 sciẽs glo. i. ꝛ certa scia piurauerit quadraginta

dies in pane ꝛ aqua glo. cõtinue septẽ sequẽtes años penite-
at ꝛ nunq̃ sit sine penitẽtia glo. i. interiori. ꝛ nuñq̃ in testimo-
niũ recipiat cõmunionẽ tñ post hec recipiat glo. alibi dicit ꝙ
iuramẽtũ hꝫ solũ deũ vltorẽ sine dãpno proximi. l. ij nõ ergo in
currit infamiã Pro quo vide sũmã rosellã in. c. per iuriũ vbi
dicit panormita ꝙ oĩs piur' est infamis scḋꝫ canones. Itẽ ali-
bi legit ꝙ periuriũ cõtinet sub cõmune stelionat' vt. ff. de cri
mine stelionat'. l. vi. Sꝫ crimẽ stelionat' nõ ĩfamat vt. ff. de
crimĩe stelionat'. l. ij. ꝗ nec piuriũ. solutio vbi iuramẽtũ nõ ca
dit ĩ p̃iudiciũ alicui': solũ deũ hꝫ vltorẽ. dicũt ãt q̇dã ꝙ si iura
mentũ est de futuro semp infamat: qꝛ ibi frangit fides deo ꝛ
hoĩ. Secus si est de p̃ñti vel de p̃terito. C. de trãsactiõibus si
quis maior. Alij dicũt ꝙ iuramẽtũ qḋ interuenit in cõtracti-
bus nõ infamat secus in iuramẽto qḋ fit in iudicijs hoc certi'
est ꝙ oẽ iuramẽtũ infamat canonica infamia. Utrũ aũt teme
rariũ iuramẽtũ repellat a legittimis cõtractib' dixi. lxxxv. di.
florẽtinũ. Sꝫ pro periuro ꝛ iuramẽto vide magrm̃ sniaꝝ suo
iij. di. xxxix. per totũ presertim finalib' verbis vbi dicit. Que-
ritur an. s. peccet qui cogit hoiem iurare quẽ scit iurare falsũ
de hoc augustin' ait. Qui exigit iurationẽ multũ interest si ne
scit illũ iuraturũ falsũ an scit. si. n. nescit. ꝛ iḋ dicit iura michi.
vt fides ei sit: nõ est pctm̃: tñ hũana tẽptatio est. Si vo scit euꝫ
iurare falsũ: ꝛ cogit eũ iurare: homicida est. Item qui p̃uocat
hoiem ad iurationẽ: ꝛ scit eũ falsũ iurare: vincit homicidaꝫ: qꝛ
homicida corp' occisur' est: ille animã: imo duas aĩas. s. aĩaꝫ
illius q ad iurandũ p̃uocabit ꝛ aĩam suaꝫ. ꝛ sic dicebat aug'.
pro vita hoĩs saluãda non est mentiendũ. Pro ampliori de-
claratione sciendũ ꝙ qui cogit aliquẽ iurare: ꝛ sciat talẽ iurare
falsũ: aut est p̃sona publica: aut priuata. Si sit p̃sona publica
nõ peccat: qꝛ nõ facit in p̃sona sui: sꝫ ĩ p̃sona cõmunitatis. Sꝫ
si sit p̃sona priuata vt petrus vel ferdinãd' peccat mortaliter
vt dictũ est nota ꝙ iuramẽtũ ẽ finis oĩs cõtrouersie. vt in. c.
Et si xp̃s de iure iu. in quo capi. dr̃ ꝙ vir multũ iurans reple
bit iniq̃tate. glo. i. pctõ ꝛ nõ discedet a domo ei' plaga a domo

id est cõscientia plaga. glo. s. pctõ mortalis vel periurii hosti. vir multũ iurans rc. sic io. xxiij. Sz de hac materia vide per totũ titulũ de iure iu. pſertim capit̃ qrellã vbi dicit̃ q periuri eccliã regere nõ debet sic in capi. tua nos. Sz in capi. qñto de iure iu. dicit̃ q iuramẽtũ nõ est vinculũ iniquitatis z ad li cita z honesta sp dz referri. Et q iuramẽtũ nõ ſtendit̃ ad nõ pcogitata sic in capi. qnta vallis de iure iu. pro q̃ vide pphaz in psalmo. lxij. vbi dicit. Rex vero letabit̃ in deo: laudabunt̃ oẽs qui iurãt in eo: q: obstructũ est os loquẽtiũ iniqua. z i psal mo. xlix. dicit pphã. Os tuũ habundabit nequicia: z lingua tua cõcinabat dolos. Sz q iuramẽta illicita seruari nõ debe ant sic in capi. q aũt. xxij. q. iiij cui9 verba sunt. Q ð aũt illici ta iuramẽta seruari no debeãt. in cõcilio capitulo. viij. legit̃: in quo sic statim. Q ð aũt illicita. glo. Nota q iuramẽtũ sex modis dr̃ illicitũ. s. ex psona. Ex re. Ex fine. Ex causa. Ex tpe: z ex modo. Ex psona: dupliciter vel ex psona ei9 qui iurat vel ex psona ei9 cui iurat̃. nã si ipubes iurat: nõ tenet iuramẽ tũ eius: sic in capi. puuli. xxij. q. v. Itẽ si clericus layco iurat sic in capi. nullus ecclesiastico ordine. xxij. q. v. Ex re etiã illi citũ est iuramentũ: dupliciter vt si res sit illicita. vt in capi. in malis pmissis: recinde fidẽ. xxij. q. iiij. Et etiaz si res illa per q̃ iurat̃: nõ sit sacra. vt in capi. clericũ. xxij. q. j. Ex re: sic in. c. cõsidera q saluator. xxij. q. j. Ex fine: illicitũ est iuramẽtũ: vt si iuret̃ pter electionẽ: z ãte electionẽ. vt. viij. q. iij. artaldus are latẽtis. Ex causa vt si adclamarẽ populuz: z iuret̃ vt in. c. vnusquisqz. xxij. q. iiij. Ex modo est illicitũ iuramẽtũ: vt si te mere iuret̃ vel indiscrete vel pter necessitatez sic in capi. in dolo iurat. xxij. q. ij. Itẽ iuramẽtũ ex tpe est illicitũ: vt si iuret̃ in quadragessima: nisi de pace cõponẽda. vt in capi. decreuit xxij. q. v. Cuius verba sunt. Decreuit saucta sinod9 vt a sep tuagessima vsqz in octauã pasche. Et ab aduẽtu dñi vsqz ad octauã epiphanie: neqz non etiã in ieiuniis q̃ttuor tẽpoz: z in letaniis maiorib9: z in dieb9 dñicis: z in dieb9 rogationũ: nisi de cõcordia z pacificatiõe: nullus supra sacrosancta euãgelia iurare presumat. Et supradicta possunt perpẽdi hoc versu. s.

quis.cui.quid.per quid.ad quid.cur.quõ.ꝛ qñ. Breuiter ğ teneas in hac q̃stione: ꝙ semꝑ iuramẽtũ est seruãdũ: si est licitum: ꝫ etiã illicitũ sit ex modo iurãdi: vt in capi. Si aliqd forte.xxij.q.iiij.ꝛ extra de iure iu.in.c.debitores.ꝛ in hoc capi. si aliquid forte.xxij.q.iiij.dicit glo. Nõ quidã dicũt ꝙ romanus põtifex nõ põt absoluere a licito iuramẽto.vt in capi.auctoritatẽ.xv.q.vj. Pro q̃ vide ꝓphaꝫ in psalmo.xxxi.vbi dicit. Intellectũ dabo tibi: ꝛ istruã te ĩ via hac quã egredieris ꝛc̃. Et est dicere ꝙ homĩes multum debemus fugere sensualitatem: ꝛ rõnẽ sequi vt hoĩes dicamur ethi.j.ꝓsertim in dñationib⁹ siue ꝓlãtib⁹ ꝛ gubernatiõib⁹ ꝛ alijs huiusmõi: qm̃ de talib⁹: si nõ faciãt facienda.dicit propħa in psamo.xxxvj. Uidi ĩpiũ superaltatũ ꝛ eleuatũ sicut cedros libani: trãsiui ꝛ ecce nõ erat: q̃siui eũ: ꝛ nõ est muẽt⁹ loc⁹ ei⁹. Sꝫ pro voto. Nõ ꝙ dicit magr̃ sentẽciaꝝ in.iiij.di.xxxviij.ꝙ votũ ẽ testificatio q̃dã ꝓmissiõis expõtanee q̃ deo: ꝛ de his q̃ sũt dei fieri debꝫ q̃uis testificatio possit ad iteriorẽ testificationẽ ꝓpie referri ꝛ tho.dicẽ ij.ij.q.lxxxviij.ad p̃mũ in corꝑe q̃stiõis. Sic ğ ad votuꝫ tria ex necessitate reqrũt.p̃ qdẽ de liberatio. scđo ꝓpositũ volũtatis.tertio ꝓmissio: in q̃ ꝑficit rõ voti. Supaddunt̃ vo qnqꝫ ꝛ alia duo ad q̃ndã voti cõfirmationẽ.s.ꝓnũciatio oris scđꝫ illõ psalmi.lxv. Reddã tibi vota mea: q̃ destinxerũt labia mea: q̃ supradicte res dicũt̃ cõditiões voti. Pro q̃ nõ ꝙ votoꝝ alia dicũt̃ simplicia: alia vo solẽpnia. Simplicia: dirimũt mr̃imoniũ cõtrahẽdũ: ꝫ nõ dirimũt iã cõtractũ. Solẽpnia aũt dirimunt mr̃imoniũ cõtrahẽdũ ꝛ iã cõtractũ vt ordo sacer ꝛ alia h⁹i.sic tho.ij.ij.q.lxxxviij.ad.vij.sic ĩ ps.lxij. vouete ꝛc̃. Circa.iiij de missa dicẽdũ ꝙ petr⁹ ꝛ thomas dicũt ꝙ si valor suffragioꝝ cõsideret̃ scđꝫ qđ valet ex virtute charitatis: sic tm̃ ꝓsunt singulis ac si pro vno tm̃ fieret. Si aũt cõsiderat̃ valor suffragioꝝ in q̃ntũ sũt q̃dã satisfactiones ꝑ intẽtionẽ faciẽtis trãslate in mortuos: sic magis valẽt ei pro q̃ specialit̃ fiũt sic enĩ effectus suffragioꝝ diuidit̃ diuina iusticia iter eos ꝓ quib⁹ fiũt. q̃ĩ ẽ cõcludũt quidam ꝙ siquis sacerdos promisit deseruire vni capelle ꝛ quotidie ibi celebrare: ꝙ talis non possit dicere missas

beati gregorij pro aliquo alio. Et sic nō posset acceptare aliquas missas ad dicendū nec trinitatis nec crucis zc. hoc patz p predicta. Et idē dicēdū de quibuscūqꝫ alijs sacerdotib⁹ tā secularib⁹ q̄ religiosis q̄ si pmiserunt dicere .xxx. missas pro vno tales missas nō possunt appropiare alteri alias tenentur ad restitutionē scdm scotū: ideo cautela est vt sacerdos nō pro mittat in speciali alicui. Sz poterit dicere: nos rogabim⁹ deuz pro te vel pro illo defuncto in .xxx. missis vel mille: z sic pmittēdo plurib⁹ psonis poterit satisfacere imo tot q̄ promisit: vnū tñ ē q̄ posset excusare huiusmōi sacerdotes pmittēdo plurib⁹ dicere .xxx. missas .s. scdm cōsuetudinē oiuz sacerdotuz: qui indifferenter acceptāt plura trigessima simul dicūt z omnibus pmittūt q̄ dicerēt .xxx. missas. z seculares sciunt hāc cōsuetudinē fore inter religiosos z alios sacerdotes. Et sic videnē eē cōtenti q̄ in .xxx. missis orēt pro eis aut pro defūctis eoz. Si tñ esset aliqs secularis: qui expresse diceret. Volo .xxx. missas pro me: z nolo vt acceptetis alias missas in eis vel huiusmodi vt multos vidi: tūc dico q̄ est necesse: aut nō acceptare: aut acceptando velis nolis dicere pro eo dūtarat. Licet tñ in oībus missis quātuncūqꝫ appropiatis rogare deuz pro toto mundo z deuotis z viuis z defunctis: dū mō nō appropienē eis: hāc opinionē tenet archi. flo. z io. de capitolio. Pro quo nota q̄ missa pecculiaris dr̄ missa specialis de aliquo sancto: sic sūma rosella in titu. de missa. Quātū ad quartū de aduocatis sciendū q̄ aduocatoz: alij dicunē boni: alij vo mali. boni aduocati dicunē illi qui vtunē bonis armis: que tangit impator in principio institute: cuius verba sunt. Imperatoriā maiestatē: non solū armis decoratā: sed etiā legibus oportet esse armatā zc. Et sic sicut corpa defendunē armis corpalib⁹ z rōne: ita z melius defēdunē aīe theologica scīa z rōne q̄ sūt arma spūalia .s. theologia. iura canonica z ciuilia. Et sic boni aduocati sūt milites xp̄i: qz sicut est impator z regnū z principum defendere corpa hūana: ita ē ecclīe z sctōz doctoz z bonoz aduocatoz tā iuriū sactoz canonū q̄ iuriū ciuliū defēdere rōnez z veritatē

qꝛ etibi.j.ꝛ li.de pomo siue de morte dicit̃:amicus plato: sed
magis amica veritas:ꝛ alibi aristotiles. Pro veritate ingꝛ=
renda:oīa familiaria sunt destruēda. Pro quo sciēdū φ ve=
ritas scd̃m ysaac est adequacio ītellect⁹ ad ip̄am rem. Pro q̄
nota qd̄ dicit tho.li.iiij.sen.di.xviij.ad quartū quasi finalib⁹
verbis. Sicut hō debet prius sustinere mortē φ peccet mor=
taliter:ita etiā φ φ peccet venialiter illo mō debito quo debet
venialia vitare ꝛc̃. Pro quo nota qm̄ sicut tristant̃ corpora ꝛ
aīe:qm̄ corpi auferẽ sibi pes vel manus vel aliqd huiusmodi ꝛ
cū sint ptes corpis:ꝛ qꝛ sicut flent hoīes ꝛ tristant̃:forti⁹ tristāt̃
aīe:si bene cōsideres per cōmissionē cuiuscūqꝫ peti mortalis:
qm̄ sicut separ̃ aīa a corpe rōne indispōnis corpis. vt dictū est
supra:vt si auferant̃ corpis ptes a corpe vt caput vel alia que
cūqꝫ pars vt manus vel pes:fortius tristant̃ aīe p̄separationeꝫ
ipius dei ab aīa:qm̄ sicut aīa dat esse corpi per p̄ntiā:melius ꝛ
verius dat de⁹ esse ipi aīe:sic actuū.xvij. De⁹ est quo sum⁹.vi
uimus ꝛ mouemur:sic magr̃ sen.di.xvij.finalib⁹ verbis.ꝛ ibi
thomas sup illa pticula: q̄ nō est vita corpis ꝛc̃. In cui⁹ decla
ratione dicit tho. Nō opportet φ sit silitudo quātū ad oīa:sed
solū quātū ad hoc:φ sicut aīa corpi sensū ꝛ motū p̄bet:per hoc
φ est in corpe:ita deus aīe spūaliter quā inhabitat per grām.
Pro quo nota φ hoīes existētes in grā:semp sunt iocundi ꝛ
gaudētes. Sꝫ existentes in pctō mortali:semp sunt tristes:qꝛ
mortui spūaliter:sic existētes in grā semp sūt iocūdi:qꝛ viui na
turaliter ꝛ spūaliter:vt dictū est. Et sic dicebat sapiēs p̄uer.
xviij. Anim⁹ gaudēs etatē floridā facit glo.qꝛ vitā p̄ducit vs
qꝫ ad canicīē. Spūs vō tristis exicat ossa glo.ꝛ sic abreuiat vi
tam:qꝛ tristicia est passio mortificatiua. Sꝫ romanoꝝ.xij.dr̃
Quecūqꝫ a deo sūt:ordinata sunt. Sꝫ redeundo ad materiā
de veritate dicam⁹ φ est ibi veritas doctrine. Et veritas vite
Et veritas iusticie. Nā veritas doctrine cōsistit in quadam
manifestatiōe veroꝝ:de quib⁹ est sciā:ꝫ pro ista materia vide
tho.scd̃a scd̃e.q.cxiiij. Veritas vite est in quātū hō opar̃ scd̃m
dictamē recte rōnis:ꝛ scd̃m cōformitatē ad legē dinā. Veri=

tas vero iusticie dicitur in quantum constituit equalitatem in reb⁹ ex terioribus. Sed de ista veritate loquitur thomas in .iiij. di. xlvj. ad .j. finalibus verbis cui⁹ verba sunt. Ad scdm dicendum q veritas illa de qua tullius loquitur est scdm commensurationem vocis ad rem prout. s. aliqs confitetur in iudicijs scdm q res se habet et seruat in factis scdm q promisit: et hec veritas est pars iusticie.
¶ Ad tertium dicendum q veritas que est in intellectu: est equalitas itellect⁹ ad rem indifferenter siue sit per actum nostrum constituta: siue non: etiam de hac non loquitur ad pns: et quia voces sunt signa intellectus: ideo iusta hanc veritatem sumitur veritas doctrine: que distinguitur cotra veritatem iusticie. Veritas enim doctrine: in veritate enunciationis consistit. Ex quo elici poterit q sententia vera est manifestatio veritatis et econtra. potest tamen colligi ex predictis q vno modo accipitur scdm commensurationem intellect⁹ ad esse rei. Et scdm hanc veritas doctrine accipitur. Alio modo secundum commensurationem actionum nrarum ad intellectum rectum: et sic put sunt signum ipius non considerato dampno vel lucro alicui⁹. Est veritas de qua loquitur philosoph⁹ diuisa contra simulationem et iactantiam. Considerato vero dampno vel lucro: est veritas que est pars iusticie que tullius ponit: per que seruatur aliqs indempnis in iudicijs: etiam confessionib⁹ vt vtraque istarum veritatum reducatur ad veritatem doctrine: inquantum vtraque consistit in quadam manifestatione: prout vero actiones nre comparantur ad itellectum vt regulatum ad regulam sic scdm q itellect⁹ rect⁹ est regula actionum: est veritas vite. scdm vero q est regula equalitatis constitute in rebus: est veritas iusticie: de qua Aristo. ethi. v. vbi ait. q iusticia est equalitas quedam.

f Ed ante introductionem materie de qua intendim⁹ aliquid loqui deo dante notare debem⁹ oes i hac carne mortali viuentes dictum augu. qd iducit magr sen. j. li. di. xxxvj. in. c. pin de. Cui⁹ vba sunt. Cum audim⁹ inqt ex deo. et p ipm. et in ipo ee oia. vt io. j. O ia per ipa facta sunt. oes itaque naturas: itelligere debem⁹: et oia q naturalr sunt: nec enim ex ipo sunt pctam: q naturam non seruant sed viciant: q ex voluptate peccantium nascuntur. Hic a pte

dicit q̄ in illa generalitate locutiōis bona tm̄ cōtinent: sic lo-
co preallegato Jo.j. Oia per ip̄m facta sunt.glo.oia bona ꝛ
oēs nature: ꝛ oia q̄ naturaliter sunt. Sequit: sine ip̄o factū est
nichil glo.i.pctm̄: igr̄ rogādus est deus: vt p̄stet ꝛ infundat no
bis grām vt operemur bona: qm̄ sine dei adiutorio nō possu-
mus facere bona: tn̄ sine dei adiutorio: ꝛ si nō sine eius p̄missi-
one: possum⁹ facere mala: sic dicit amos.iij. Nō est malū in
ciuitate: qḋ de⁹ nō fecerit.glo.i.p̄miserit. Pro quo vide pro
phetā in psal.lxxvij.vbi dicit. Spūs vadēs ꝛ nō rediēs. Et
sic posse facere mala nō est posse: ꝫ deficere a posse. vt dictuꝫ
est in capi.faciat bō.xxij.q.ij.vbi dicit glo. q̄ solū illud dici-
mus posse facere: qḋ iuste facere possum⁹. Sꝫ flendū ꝛ tristan-
dū est qualiter. infideles sūt sep̄ati a deo rōne īfidelitatis: ꝛ fi-
deles sep̄ant rōne cuiuscūqꝫ pctī mortalis: ꝛ sic q̄ elongātur a
deo peribūt: nisi cōuertant. s. fideles ad fidem cū sacramento
baptismi principaliter: qꝛ est ianua ꝛ fūdamētū oiuꝫ sacramē-
torū: nō solum pro puulis verūetiā pro adultis: ꝛ isto recepto
sūt abiles ꝛ dispositi ad recipiēda oia alia sacrā: nisi appareat
aliqḋ īpedimētū a p̄te ip̄oꝝ. Et est baptism⁹ causa sufficiens
ad delendū oē pctm̄ tā mortale q̄ veniale ꝛ q̄ origenale ꝛ ac
tuale excepto debito. Sꝫ si baptizati ceciderit ī pctō mortali:
resurgēt mediāte dei grā cū cordis cōtritiōe: ꝛ oris cōfessiōe ꝛ
opis satisfactiōe. sic boeci⁹ in li. p̄di. Pri⁹ stirpāda sūt vitia
quā inserāt virtutes: qꝛ charitas opponit pctō mortali ecōtra.
sic magr̄ sen.iiij.di.xiiij.ꝛ.xv.ꝛ.xvj.ꝛ in.iij.sen.di.xxxj.de
charitate. sic ari.metha.xij.vbi ait de q̄libꝫ eē vl̄ nō eē ꝛc̄. ꝛ ē
dicere q̄ duo cōtraria nō p̄nt simul eē in eodē subiecto: qꝛ cha
ritas opponit pctō mortali ecōtra. Et sic q̄ facit opa dei: ē fili
us dei Et q̄ facit opa diaboli: dr̄ fili⁹ diaboli. sic io.viij.ci⁹ fili⁹
appellaris cui⁹ opa facis. sic augu. nō ē fili⁹ xp̄i: q̄ nō facit opa
xp̄i: sic timēda ē elōgatio a deo. sic ꝓpha ī psal.cxviij. Lōge a
pctōrib⁹ sal⁹. s. vā q̄ ē p̄r: fili⁹: ꝛ sp̄us sctūs. Sꝫ p̄dictis nō illa,
q̄ dic̄ jhero. ad rusticū monacū. Ama sctāꝝ scripturaꝝ studia
ꝛ carnis vitia ñ amab: sic ꝓpha ī ps.cxviij. nisi q̄ lex tua medi.

mea est glo.i.nisi fuissem occupat⁹ in tali meditatiõe.tũc for te perissem glo.perlassũ in culpã grauẽ:qꝛ oĩa mãdata tua eq tas glo.qꝛ.s.sunt recta via veniẽdi ad salutẽ:ad quã nõ põt ali ter deueniri:ꝛ qꝛ talis doctrina nõ est efficax sine speciali dei adiutorio:scõm ꝙ dicit puer.xvj.Hois est aĩmũ preparare:sed dñi aĩmũ ꝛ linguã gubernare.Et qꝛ nuper facta ẽ mẽtio de via veniẽdi ad salutẽ:nõ est sub silẽtio ꝑtereũdũ:qd sit paradi sus:eo ꝙ nr̃m opusculũ sit intitulatũ via paradisi:qm̃ titulus dr̃ a titã sole:qm̃ sicut sol illuminat totã terrã:ita titul⁹ illumi nat totã materiã.Et sic per te potis formare argumẽtũ.Illo tpe lr̃a est vera:quo tpe nigrũ quo rñdet rubro ꝛ ecõtra.si nõ correspõdeat.falsa.Et sic dicũt doctores canoniste ꝙ si rubrũ in se cõtineat orõnẽ siue ꝓpositionẽ ꝑfectã:ita poterit allegari sicut text⁹ vt in ti.vt litte nõ cõtestata nõ procedat ad testiũ re ceptionẽ vel ad diffinitiuã sentẽtiã.vt li.ij.decretaliũ.Et sic dicam⁹ ꝙ paradisus est videre deũ facie ad faciẽ:ꝛ sic ẽ admi rabilis ꝛ valde delectabilis:de quo superi⁹dictũ est.ꝛ hic deo dante aliqd dicet.Sꝫ dictũ est supi⁹ ꝙ de oĩ verbo ocioso red dituri sumus rõnẽ in die iudicij.vt mathei.xij.ꝛ in.c.quotieꝫ vero loqmur.xxij.q.v.Et augu.li.xiij.cõfessionũ quasi in fi ne dicit ꝙ qñ loquimur veritatẽ:loquimur de deo.sic io.j.Lex per moysen data est:gr̃a aũt ꝛ veritas per ihm̃ xp̃m.Et alibi Ego sum veritas ꝛ vita.Sꝫ qñ hoĩes loquũt mẽdaciũ:nõ lo quunt de deo:ſꝫ de suo.Sic io.viij.dr̃.Qui loquũt menda ciũ:de ꝓprijs loquũt glo.qꝛ nõ aliunde hñt:ſꝫ a se ipis accepe runt hugo.Sic ꝓpha in psal.cxvij.Oĩs hõ mẽdax.

Et tu vide pro aliqb⁹q nitunt dare nouit itelligentiã f sacre scripture verba diui augustini:sicut iacet loco ꝑ allegato ꝛ sunt.Crescite ꝛ multiplicamini.cũ hec quoqꝫ oĩa sicut pisces ꝛ aues ꝛ hoĩes gignẽdo augeant:genusqꝫ custodi ant.Quid igr̃ dicã lumẽ meũ veritas qꝛ vacat hoc:qꝛ inanit ita dictũ est:nequaꝙ̃ pater pietatis absit vt hoc dicat seruus verbi tui.Et si ego nõ itelligo qd hoc eloquio significet.vtan tur ꝛ melius meliores.i.itelligentiores:ꝙ̃ ego sum vnicuiqꝫ

quantū sape dedisti deus meus:placeat aūt ⁊ cōfessio mea cō
ram oculis tuis: q2 tibi cōfiteor credere me dñe nō in cassum
te ita locutū esse:nec silebo q̄ michi lectionis huius occassio
suggerit. verum est enī:nec video quid impediat ita me senti-
re dicta figurata labiorū tuorū. Noui enī multipliciter signi
ficari per corpus qđ vno modo per corpus significatur. Ecce
simplex dilectio dei ⁊ proximi q̄ multiplicib⁹ sacramētis ⁊ innu-
merabilib⁹ linguis: ⁊ in vnaq̄q3 lingua innumerabilib⁹ locutio
num modis corpaliter enūtiat̄. Ita crescunt ⁊ multiplicant̄
fetus aquarū. Attende iterū quisq̄s hec legis. Ecce q̄ vno
modo scriptura offert ⁊ vox personat. In principio fecit deus
celum ⁊ terram. genesis. j. nōne multipliciter intelligit̄ non
errorū fallātia: sed verarū intelligentiaꝝ generib⁹ ita crescūt
multiplicant̄ fetus hominū. Itaq3 si naturas ipas rerū non
allegorice sed ꝓprie cogitem⁹ ad oīa que de seminib⁹ gignunt̄
conuenit verbū: crescite ⁊ multiplicamini. Si aūt figurate po
sita ista tractemus qđ potius arbitror intēdisse scripturā q̄ vti
q3 nō superuacue solis aquatiliū ⁊ hoīum fetibus istam bene-
dictionē attribuit. Inuenim⁹ quidem multitudines ⁊ in cre
aturis spūalibus atq3 corporalibus tanq̄ in celo ⁊ ī terra ⁊ in
animis iustis ⁊ iniquis tanq̄ in luce ⁊ in tenebris: ⁊ in san-
ctis auctoribus per quos lex ministrata est: tanq̄ in firmamē
to quod solidatum est inter aquam ⁊ in societate amaricantiū
populorū tanq̄ in mari: ⁊ in studio animarū piarum tanq̄ in
arida: ⁊ in operibus misericordie: scđm presentē vitam tanq̄
in herbis seminalibus ⁊ lignis fructiferis: ⁊ in spūalibus dō-
nis manifestatis ad vtilitatem sicut in luminaribus celi: ⁊ in
affectibus formatus ad temperantiā tanq̄ mala vina. In oī
bus his nascuntur multitudines ⁊ vbertates ⁊ incrementa.
Sed q̄ ita crescat ⁊ multiplicet̄ vt vna res multis modis enū
cietur: ⁊ vna enunciatio multis modis intelligat̄: non inueni
mus nisi in signis corporaliter edictis ⁊ rebus intelligibili-
ter excogitatis. Signa corporaliter ⁊ edita generatiões aqua
rum ꝓpter necessarias causas carnalis profunditatis. Res

aut intelligibiliter excogitatas generationes humanas ꝓpter
rõnis fecunditatẽ intelligim⁹. Et ideo credimus vtriqȝ hoꝝ
generi dictum esse abste dñe. Crescite ⁊ multiplicami. In
hac eni benedictiõe cõcessam nobis a te potestatem ⁊ faculta-
tem accipio: ⁊ multis modis enunciare qȝ vno modo intelle-
ctuȝ tenuerim⁹: ⁊ multis modis itelligere qd obscure vno mo
do enunciatũ legerim⁹. Sic implẽt aque maris: que nõ mo-
uentur: nisi a varijs significationib⁹. sic effectib⁹ humanis im
pletur: terra ei⁹ auiditas apparet in studio ⁊ dominat̃ ei ratio.
Uolo etiã dicere: dñe deus meus qȝ me cõsequẽs tua scriptu
ra cõmouet: ⁊ discam nec verebor. vera eni dicam te michi in
spirante qȝ ex eis verbis voluisti vt dicerẽ. Neqȝ eni alio pre
ter te inspirante credo me verum dicere: cum tu sis veritas.
Omnis aũt homo mendax. vt ait ꝓpha in psalmo ꝑallegato.
cxvij. Et iõ q loquit̃ mendaciũ: de suo loquit̃: ego vt veruȝ lo-
quar: de tuo loquar. Ecce dedisti nobis in escam omne fenuȝ
satiuũ seminans semen quod est super omnẽ terram: ⁊ omne
lignum quod habet in se fructum seminis satiui. Neqȝ no-
bis solis: sed oĩbus auibus celi ⁊ bestijs terre atqȝ serpentib⁹.
Piscibus aũt cetis magnis non dedisti hec ⁊c̃. Et hoc pla-
cuit dicere ꝓpterea: ne simus mendaces neqȝ in dictis neqȝ in
factis: ⁊ sic neqȝ deo neqȝ ꝓximo: vt innuit in capitulo. Caue-
te fratres mendaciũ. xxij. q. v. vbi dicit̃ ꝙ mendaciũ nõ soluȝ
cõmittit̃ in verbis: verũetiã in factis: ⁊ sic placeat christo redẽ
ptori nr̃o: vt simus fideles illi ⁊ veraces: vt eo fruamur amẽ.
p Ro quo sciendũ ꝙ frui est amore alicui rei inherere tm̃
ꝓpter se ip̃am. Uti vero est id quod in vsum venerit re
ferre: ad optinendũ illud quo fruendũ est: alias abuti est ⁊ non
vti: nã vsus illicitus abusus vel abussio nominari debet. Res
igitur: quibus fruendũ est: sunt pater ⁊ filius ⁊ spũs sanctus.
Eadem tamẽ trinitas quedã sũma res est cõmunisqȝ oĩbus
fruendũ ea. Si tamẽ res dici debeat ⁊ non rerum oĩum cau-
sa. Si tamẽ ⁊ causa: nõ enim facile potest inueniri nomen: qȝ
tante excellentie cõueniat nisi ꝙ meli⁹ dicit̃ trinitas: hec vn⁹

deus. Res aūt quibus vtendū est mundus est: ꝛ in eo creata. Unde Augustin⁹. vtendū est hoc mundo: ꝛ nō fruendū. hoc magister sniaꝝ. j. li. di. j. Sed nota ꝙ multa mala nobis eueniunt: eo ꝙ fruimur vtendis: ꝛ vtimur fruēdis. 1

ſ Ed tu nota in libro de disciplina christiana augustinū. Cuius verba sunt. Locutus est ad nos sermo dei ꝛ de ꝓmtus est ad exhortationē nostrā dicente scriptura. Accipite disciplinaꝫ in domo discipline. Disciplina ad discēdo dicta est: ꝛ discipline dom⁹ ē ecclesia xpi. Quid ergo hic discitur vel quare discitur. Qui discunt vel a quo discunt. Discitur bene bibere. Propter hoc discitur bene bibere: vt perueniat ad semper bibree. Discūt christiani. Docet xpūs

Primo ergo quid sit bene viuere. Deinde que sit merces 2
bone vite. Tertio qui sint veri christiani. Quarto quis sit ve- 3
rus magister. Pauca loquētibus nobis: sicut dn̄s donat: audire dignemini. Omnes in domo discipline sumus: ſꝫ multi nolunt habere disciplinā. Et qd̄ est peruersiuꝫ: nec in domo discipline volunt habere disciplinam. Cum ꝓpterea debeant in domo discipline accipere dicisplinaꝫ: vt seruent illam in domibus suis. Ipsi econtra disciplinationē non solum in domibus suis habere nolunt: sed neqꝫ ferre illam secum: etiam ad domū discipline: qd̄ accidit gratia sensualitatis: quoniā certuꝫ est ꝙ omne malum qd̄ homines faciunt euenit ratione sensualitatis: quoniā si homines sequerent̄ rationē nō facerent malum: eo ꝙ ratio prouocat ad optima, sic apostol⁹ romanoꝝ. ij. Gentes enim: que legem non habent: naturaliter ea q̄ legis sunt faciunt. sic Aristo. ethicoꝝ. j. Ideo sequit̄ apud quos nō vacat verbū dei: qui coꝛ auri cōiugūt. Qui nō sunt via vbi semē cū ceciderit ab auib⁹ colligit̄: qui v̄o sūt petrosa loco: vbi semen altā radicē hr̄e nō potest: ꝛ ad horā exigit ꝛ in estu arescit. De quib⁹ ꝓp̄ha in psal. xlviij. Hō cum in honore eēt c̄ꝛ. Qui v̄o sicut ager spinosus vbi semē cū germinauerit ꝛ ī auras surgere cepit spinaꝝ dēsitate suffocat̄: ſꝫ q sūt t̄ra bona/ parata semen accipere ꝛ fructū reddere: vel centenū vel sexage-

num vel tricenũ recondentẽ non sine causa intrasse disciplinę
scholã: ⁊ has me silitudines ex euangelio cõmemorasse. Qui
igit̃ tales sunt accipiant qđ per me dñs dicere dignat̃. Ego
qm̃ ille seminat quid sum. Vix cophinus seminãtis ipe in me
dignet̃ ponere: qđ vobis spergat. Nolite ergo attendere ad
vilitatem cophini: sed ad charitatem seminis: ⁊ potestatẽ se-
minatoris. Quid est ğ bene viuere. Quid hic discit̃. Pre-
cepta multa sunt in lege: quibus ipa bona vita continet̃. im-
peratur ⁊ discitur. Multa oĩno ꝓcepta sunt ⁊ inumerabilia.
Preceptorũ ipoꝝ paginas vix quisq3 enumerat: quãto ma-
gis ipa que volunt. Tu verus de⁹ ꝓpter eos: qui se volũt excu-
sare: vel q2 eis nõ vacat legere: vel q2 nõ norunt legere: vel q2
nõ possunt facile itelligere vt excusationẽ nemo habeat in die
iudicij: voluit sicut scriptũ est cõfirmare ⁊ breuiare verbũ sup
terra3. sicut de illo ꝓpha ꝓdixerat. Verbũ eni cõsumãs ⁊ bre
uians faciet dñs sup terrã. Hoc ipm verbũ cõsumatũ ⁊ breui
atum nec obscurũ: deus esse voluit. Ideo breue ne nõ vaca-
ret legere. Ideo apertum: ne dicat nõ michi licuit itelligere.
Pro q̃ nota ꝙ ego iã senex ⁊ sexaginta annoꝝ etatis nõ eru
bescerẽ a puero anniculo edoceri. sic. iiii. . q. iij. in. c. si habes.
Pro q̃ nõ ꝙ nulla etas est sera ad addiscẽdũ. Et sic sciẽdu3
ꝙ tres sũt stat⁹ hoium infelicitũ. Prim⁹ est. qui pauca sapit:
sperruitq3 doceri. Scđs qui multa sapit spernitq3 docere. Ter
tius q recta docet: opaturq3 iniq̃. Thesaur⁹ ğ est magn⁹ diui
narũ scripturũ: hñs in se mirabilia ꝓcepta multa: tanq̃ mul-
tas gẽmas: ⁊ ꝓciosa monilia: ⁊ vasa ingẽtia: ⁊ magna meta-
lla. S3 quis põt scrutari thesaurũ istũ: ⁊ vti eo ⁊ ꝑuenire ad
oĩa q̃ ibi sunt. Quãdo hãc silitudinẽ dñs dedit in euangelio
suo: ⁊ dixit mathei. xiij. Simile est regnũ celorũ thesauro iuẽ-
to in agro: ne qs minus se idoneũ diceret ad ꝑscrutãdũ thesau
rum. Cõtinuo dedit aliã silitudinẽ. Simile ẽ inquiẽs regnũ
celorũ homini negociatori: querẽti bonas margaritas: qui in-
uenit vnam ꝓciosam margaritã: ⁊ vendidit oĩa que habuit: ⁊
emit illam: vt si piger eras ad ꝑscrutandũ thesaurũ: nõ sis pi-

ger vnam margaritã sub lingua ferre: et quo vis securus ambulare. Quid ergo est verbum cõsumãs et breuiãs. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: et ex tota aïa tua: et ex tota mente tua: et diliges primũ tanq̃ te ipm. In his duob' pceptis: tota lex pendet et ,phete. Ecce quid discãt in domo disciplinę scilz diligere deũ: diligere primũ. Deũ: tanq̃ deũ. Proximũ: tanq̃ te ipm. Non enĩ inuenis parem deo: vt possit tibi dici. Dilige deũ: sicut diligis illum. De primo inuẽta est tibi regula: qz inuẽtus es primo tuo par. Tu ipe queris qũo diligas primũ. Attẽde te ipm: et quomõ te diligis: sic dilige proximũ. Nõ est vbi erras. Volo ergo iam et tibi cõmittere proximũ tuũ: vt diligas eũ tãq̃ te ipz. Volo: sz adhuc timeo. Volo tibi dicere. Dilige primũ tuũ sic te ipz et timeo. Adhuc enĩ discutere volo: qũo diligas te ipm. Noli ergo egre ferre. Nõ es tu ipe facile dimittẽdus: cui est primus cõmittẽdus. Nõ transitorie tecum agendũ est. Tu vnus homo es: primi tui multi sunt. Nõ enĩ primo sic debes itelligere primũ vel fratrem vel cognatũ vel affinẽ. Proxim' est omni homini: ois hõ. sic ẽt magr̃ sen. li. iij. di. xxviij. in fine. Proximi sibi dicunt pater et filius: socer et gener. Nil tam primũ q̃ homo et homo. Sz si putam' nõ esse primos: nisi qui de hijsdẽ parentibus nascunt: adam et euam attendam': et oẽs fratres sumus Et siquidem fratres secundũ qd hoïes sum': quãtomagis secũdum qd christiani sumus. Ad id qd homo es: vnus pater fuit adam: vna mater eua. Ad id qd christianus es: vnus pater est deus: vna mater ecclesia. Videte ergo quantos proximos habeat vnus homo. Omnes homines in quos icurrerit: quibus iungi potuerit: proximi eius sunt. Quomodo ergo discuciendus est vtrum diligat se cui cõmittendi sunt: tot proximi: vt sic eos diligat tanq̃ se. Et ẽ proximus oïs homo: eo q̃ oïs homo est aptus natus recipere gloriam et frui deo. Nõ ergo irascatur vnusquisqz: si discutio quomõ se diligat. Certe ego discutio: ipe se inueniat. Ut quid enĩ discutio: quia ego inuentur' sum. Ideo discutio: vt ipe se interroget: ipe sibi appareat:

ipe se nō lateat:ipe se sibi nō lateat:ipe se sibi nō abscōdat: ipe
se sibi ante oculos suos:nō post dorsum ponat. Ne loquente
faciat hoc. Ne nesciēte faciat hoc. Quomō te diligis. Quis
qȝ me audis. imo quisqȝ deum per me audis in hac domo dis
cipline. Attende te quomō te diligis profecto eni si te iterro-
gem vtrum diligas te. respōdebis quia diligis: quis enim se
odit. Ergo nō diligis iniquitatem si te diligis. Nam si dili-
gis iniquitatem:nō ego dico:psalmū audi. Qui diligit iniqui
tatem:odit animā suā in .psal.x. Ergo si diligis iniquitatem:
audi veritatem:veritatem nō te palpantem:sed a parte tibi de
bentem:odis te. Quanto magis dicis quia amas te: odis te.
Qui enim diligit iniquitatem:odit animā suam. Quid dicā
de carne:que pars est vilior hominis. Si animā odit: quan-
to carnem diligit. Deniqȝ qui amāt iniquitatem ⁊ oderūt ani-
mam suam:omnē turpitudinē exercēt de carne sua. Jam er
go qui diligis iniquitatem:quomō tibi volebas cōmitti proxi-
mum:vt diligeres eum tanꝙ te. homo quid perdis te. Si in
ipe sic te diligis:vt perdas te. sic profecto perditus es: ⁊ eum
quē diligis sicut te. Uolo ergo hunc queꝙ diligas vel solꝰ pe
ri. Aut corrige dilectionē:aut respue societatem. dicturus es
michi. Diligo proximū tanꝙ me ipm. audeo plane: audio.
Inebriari vis cum illo:quem diligis tanꝙ te ipm:bene nobis
faciamus hodie:quantuȝ possumus viuamus. Uide quia sic
te diligis: ⁊ illuȝ ad te trahis: ⁊ ad qđ amas vocas. Necesse
est vt quem diligis tanꝙ te ipm:illuc illum trahas ad quod
⁊ tu amas. Humanus homo imo beluinꝰ:amando talia qua
lia belue. beluas enim deus prostratas in faciem fecit pastum
querentes de terra. Te in duos pedes erexit de terra. Tuam
faciem sursum attendere voluit. Non discedet cor tuum a fa-
cie tua. Non habeas faciem sursum: ⁊ cor deorsum. imo ve-
rum audi: ⁊ verum fac sursum cor:ne mentiaris in domo disci-
pline. Quando enim audis:responde:sed sit verum quod re-
spondes. Sic te dilige: ⁊ diligas proximū tuū tanꝙ te ipm.
Quid est enim sursum habere cor:nisi quod dictum est prius.

Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota mente tua. Quia ergo duo precepta sunt: si vnum diceret: non sufficeret. Sufficit ⁊ vnum si intelligatur. Pro quo est notandū ꝙ nullus homo in hac carne mortali potest amare vere ⁊ realiter proximū: sine hoc ꝙ amet deum ⁊ econtra. Nullus potest amare vere deum: sine hoc ꝙ amet proximū: ⁊ sic alteruꝫ preceptum istorum includitur in alio: ⁊ sic quia asserit ⁊ confitetur ore proprio ⁊ expresse se amare deū: confitetur se amare proximū subintellecte: ⁊ sic ista duo precepta sunt alligata ⁊ cōnexa: sic dicit deus. Qui nō diligit proximū quem videt: quomō potest diligere deum quem non videt. Vide igitur tu qui in hac carne mortali degis siue viuis: qualiter amas deum ⁊ proximū: quoniā cogitatiōes hominū nō possunt deo occultari: quoniā omnia sūt nuda ⁊ aperta oculis eius. sic pmo regū. xvi. vbi dicitur. Homines iudicant secundū ea que apparēt: deus aūt intuet cor: sic in quadā glo. illius capituli clerici ⁊ infra ⁊ de exce. pre. Nā sic loquit scriptura. sicut paulus aplus. Nō adulterabis. Nō homicidiū facies. Nō cōcupisces. Et si qđ est aliud mādatū: in hoc sermōe recapitulat. Diliges primū tuū: tanꝗ te ipm. Dilectio proximi malum nō operatur. Plenitudo aūt legis: est charitas Quid est charitas: dilectio. nichil videtur dixisse de dilectiōe dei: sed solam proximi dilectionē dixit sufficere adimplēdā legem. Quicqđ est aliud mandati: in hoc sermone recapitulat: in hoc sermone implet in quo. Diliges proximū tuū tanꝗ te ipm. Ecce vnum est. Certe duo precepta sunt: in quibus preceptis: tota lex pendet ⁊ prophete. Videte quomō plus breuiatum est: adhuc pigri sumus. Ecce que duo erant: vnum factuꝫ est. Prorsus proximū dilige: ⁊ sufficit. Sed dilige: quō te ipm diligis: nō quomō te ipm odisti. Dilige proximū tuū: tanꝗ te ipm. Si prius est vt diligas te ipm: q̄rere habeꝫ quō diligas te ipm. Sic vide magrm sen. li. iij. di. xxxvij. Et audire hēs. Diligis dn̄ꝫ deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota mēte tua ⁊c̄. Homo enī quō a se fieri non potuit: sic nec btūs a se fieri potest. Alia excellētissima res enī fecit hominē qđ nō est

ipse homo. Alia res cum factura est beatum: qd nō est ipse homo. Deniqȝ errans videt ipse: quia per se nō potest beat⁹ esse: ꝛ amat aliud: vnde sit beatus. Unde se fieri putat beatū: hoc amat. Quid putamus amat: vnde putat se fieri beatū. Pecuniam: aurum: argentū: possessiones: breuiter dico pecuniā. Totum enī quicqd homīes possident in terra: omnia quoꝝ dn̄i sunt: pecunia vocatur. Seruus sit vas ager: arbor: pecc⁹: quicqd hoꝝ est: pecunia dicitur. Et vnde est primū vocata pecunia: ideo pecunia: quia antiqui totum qd habebāt in peccoribus habebant. A peccore: pecunia vocatur. Legimus antiquos patres fuisse diuites pastores. Ergo pecuniā diligis. o. homo: vnde putas te fieri beatum: pecunia est: ꝛ multū eam diligis. Uolebas diligere ꝓximū: tanq̄ te ipm: diuide cū illo pecuniā tuam. Quid esses discutiebā. Inuentus es: apparuisti tibi. Uidisti te: considerasti te. Non es paratus diuidere pecuniā tuam cum ꝓximo tuo. Sed quid michi respōdet benigna auaricia? Quid michi respondet? Si diuisero cū illo: minus erit ꝛ michi ꝛ illi minuetur qd amo: neqȝ totum habebit ille neqȝ totum habebo ego. Sed quia diligo eum. s. proximū tanq̄ me ipm: opto illi vt tantū habeat: vt nec meum minuatur: ꝛ ipse michi coequet. Optas vnde nihil perdas: atqȝ vtinam hoc verum dicas vel optes. Timeo enim ne īuidas. Pro quo vide quomō īuidia ē mala: que est quidaȝ dolor boni alterius: ꝛ sic esset expellenda ab hoibus tanq̄ pestis: ꝓpterea prohibet ecclesia. Quomō enim socialis erit felicitas tua: quā torquet felicitas aliena. Nōne cum ceperit ditescere vicinus tuus: ꝛ icipere quasi surgere: ꝛ ire post te: times ne sequatur te: times ne transeat te. Certe diligis proximū tuū tanq̄ te ipm. Sed nō loquar de inuidis. Auertat enī deus hāc pestem ab animis oīum boīum: nedum christianoꝝ vitium diaboli: cum quo solus diabolus reus est: ꝛ inexpugnabiliter re⁹. Nō enī dr̄ diabolo vt dāneī adulteriū cōmisisti: furtū fecisti: villā alienā rapuisti: sȝ hoi statim lapsus inuidisti. Inuidentia diaboli cōuictuȝ est. Sed habet matrem suaȝ. Superbia

vocatur mater inuidie. Supbia inuidos facit. Suffoca matrē: ⁊ non erit filia. Ideo hūilitatē docuit xp̄us. non ꝗ loquor inuidis: bene optantib⁹ loquor: illis loquor: qui optāt bn̄ amicis: vt hēant tantū quātū hn̄t ⁊ ipi optāt bene egentib⁹: vt habeant quantū et ipi: sed nolūt illis dare ex eo qđ hn̄t. Inde te iactas hō xp̄iane: q꜡ optas bene. melior te esse mēdic⁹ qui plura tibi optat ⁊ nichil habet: bene vis optare nichil a te accipiēti. da aliqđ bene optāti. Si bonū est bene optare: redde mercedē. Optat tibi bene paup: quid trepidas. Addo aliqđ. In domo discipline es. Addo aliqđ qđ dixi da bene optāti: xp̄s ē. Ipe a te petit: q tibi dedit. Erubesce. Ille diues paup eē voluit: vt haberes paupes qb⁹ dares. da aliqđ fratri tuo. da aliqđ ꝓximo tuo. Da aliquid comiti tuo. vt viuas ī eternū: q꜡ sic aquirit̄ vita vera. Tu diues es: ille paup diues ē: vita ista via est: simul āmbulatis. Sȝ forte dices. Ego diues: ille pauper. Simul ambuatis an non. Quid est qđ dicis: ego diues ille paup: nisi ego onerat⁹: ille leuis. Sarcinā tuaȝ cōmemoras. pondus tuū laudas: ⁊ cōstruxisti qđ graui⁹ ē: cōstruxisti ad te sarcinā tuā: iō nō potes porrigere manū. O vexate ligate qđ te iactas: quid te laudas: solue vincula tua: minue sarcinā tuā da comiti ⁊ illū adiuuas: ⁊ te releuas. Inter has voces tuas laudātes sarcinā tuā: adhuc xp̄s petit ⁊ nō accipit ⁊ obtundis nomē pietatis crudelib⁹ vocib⁹ ⁊ dicis. Et qđ seruo filijs meis. xp̄m illi oppono. filios suos michi reponit. Ista vero iusticia magna vt hēat vnde luxuriet̄ fili⁹ tu⁹: egeat dn̄s tu⁹. Cū enī vni ex minimis meis fecisti: michi fecisti. math. xxvij. Nō legisti: nō auertisti: cū vni ex minimis meis nō fecisti: michi nō fecistis: nō legisti non timuisti. Ecce q̄s eget: ⁊ filios tuos numeras: postremo numera filios tuos: adde vnū illū inter illos deū tuū: vnū habes: sit ille secūd⁹: duos habes: sit ille tertius. tres habes: sit ille quart⁹. nichil hoꝝ vis. Ecce qūo diligis ꝓximū tuū: quē tibi facis sociū ad istā perditionē. Quid tibi dicturus sum. diligis ꝓximū. Quid illi in aures insusurabis homo auare: nisi filij: aut frater: aut pater: bonū est nobis: vt cuȝ

hic viuim⁹:bene sit nobis. Quātū hēbis tantus eris. frange
lunaȝ fac fortunā. Ista susurabis ꝓximo tuo:que nō didicisti
ī domo discipline nec audisti. nolo sic. diligas ꝓximū tuū. O
si possem facere:vt nulli īmgeris. Corrūpūt eni mores bonos
coloqa mala. sȝ nō possū. Nō possū facere vt nemini īmga-
ris:cui mala ista que nō vis didiscere insusures: ⁊ nō. solum
nos dedoceri:sȝ affetes etiā docere. nolo īmo volo:sȝ nō possū
te disiūgere ab aurib⁹ alioꝝ. Alios admoneā ad quorū au-
res āhis:ad quorū aures penetrare molis:ad quoꝝ corda per
aures intrare disponis. O q accipis verbū sanū in domo dis-
cipline. Sepi aures tuas spinis. Sepi ⁊ spinis sepi. vt ille q
īportune intrare ausus fuerit:nō solū repellat̃:sȝ etiā cōpūgat
Repelle illū a te:dic xpianus es:xpianus sum. nō hoc accipi
mus in domo discipline. nō hoc didiscim⁹ in illa schola quam
gratis ītrauim⁹. nō hoc didiscim⁹ sub illo magr͡o:cuius cathe
dra in celo ē. Noli michi ista dicere:aut noli ad me accedere.
Hoc ē enī sepi aures tuas spinis. Cōuertā me ad illū. Aua-
rus es:pecuniā amas. Btūs eē vis:deū tuū ama. Pecu-
nia te nō facit beatū:tu eā facis ornatā:nō illa te. beatū. Sed
qꝛ multū amas pecuniā. Video qꝛ ꝑgis:quo iusserit cupiditas
Piger ꝑge:quo iubet charitas. Respice ⁊ vide q̄ꝫ multum
ītersit iter pecuniā tuā:⁊ deū tuū. Pulchrioꝛ est iste sol q̄ꝫ pe
cunia tua:⁊ tñ iste sol nō est de⁹ tu⁹. Porro si pulchrioꝛ ē lux
ista q̄ꝫ pecunia tua:quātū ē pulchrioꝛ qui fecit hanc lucē. An
forte cōparare vis pecuniā luci. Ecce occidit sol: oñde michi
pecuniā tuā:nitet ⁊ nocte subrabo lucernaȝ. Ecce diues es:
oñde michi diuitias tuas iā si lumine priueris:iā si nō habe-
as:vide qđ habes:videas vbi sūt diuitie tue. Et sic tā horren
da ꝓfunditas auaricie:nō patet oculis ⁊ scatet animis. Vidi
mus ⁊ cecos auaros:dicat̃ michi:vnde auari sunt ceci:qui nō
vident. Qđ habet:nō habȝ:⁊ tñ auarus est cecus. Quare: qꝛ
credidit se hēre auarus est. Fides eum facit diuitē: ⁊ creden
do diues est:nō videndo. quantū melius cū fidem cōuertit ad
deum. Nō videȝ qđ possides:⁊ deum tibi sic predico. Non

dum vides: ama & videbis. Amas pecuniã. o. cece: quã nũq̄ vidебis. Cecus possides. Cecus moritur⁹ es. Quõ possides hic relicturus es. Nõ tenebas & qñ videbas: q: nõ videbas: q̄ habebas. De deo quid tibi dicit. Ecce hoc dicit tibi ipa sapientia. Ama illã: tanq̄ pecuniã: indignũ est: iniuriosum est: vt sapiẽtia pecunie cõparet: sed amor amori cõparat. Video enĩ hic vos sic amare pecuniã. vt iubente amore pecunie: labores suscipiatis: ieiunia tolleretis: mare trãsfatis ventis & fluctibus vos cõmitatis. Habeo vnde eligam qd ametis: s; nõ habeo qd addã ad amorẽ quo amatis. Sic me amare pl⁹ volo me amari dicit dñs. Improbis locutio. Amans loquor. Pecuniã diligitis: tantũ me diligite. Certe melior sum incõpabiliter: nolo a vobis ampliorẽ amorẽ. Quãtũ diligitis pecuniã: tantũ me amate. Erubescam⁹: saltim cõfiteamur: & pectora tũdam⁹ nõ vt sup peccata nostra pauimẽtũ solidem⁹: nam qui tũdit pectus & nõ corrigit: solidat peccata & nõ tollit. Tundam⁹ pectus & cedam⁹ & corrigamur a nobis: ne ille postea nos cedat qui magister est. Dixim⁹ eni iaz quid hic discatur: quare discatur. Quare isti in scholam: & vapulasti & a parentib⁹ ductus: & fugitans quesit⁹ & inuentus atractus es. & adductus stensus es. Quare vapulasti. Quare tanta mala impuericia tua pertulisti: vt disceres. Quid disceres. Litteras. Quare. Ut haberetur pecunia: aut vt comparet honor & teneretur sublimitas dignitatis. Uide quia periturus es: ꝓpter perituram rem. Perituram rem cum tanto labore didicisti in tantis penis: & amabat te: qui te ad penas trahebat. Ipe qui te amabat: ipe te ad penas trahebat: vt vapulares amando feciebat: vt disceres. Et sic bene potest sequi illud qd dicit primo de anima in principio vbi dicit Aristotiles. Bonorum honorabiliũ &c. & est dicere q̄ omnes scientie a parte sui vel simpliciter: sunt bone: sed quãdoq; a parte addiscentiũ & de per accidens & secundum quid possunt dici non bone. vt quando homines non multum sapientes neq; secũdũ rationem: & sanam intelligentiã non eis bene vtuntur. Igitur tu: q operam studio dedisti quid didicisti. Quid lr̃as: bonũ sũt lr̃e

bone noui dictur⁹ es michi. Quare ⁊ vos epi lr̄as nō legistis Quare nō dīnas scripturas ī ipa litteratura tractastis. ita voꝫ nō ad hoc didicim⁹ lr̄as. Nō. n. parētes nr̄i qn̄ nos ī scholā mittebāt: hoc nobis dicebant. Discite lr̄as: vt hēatis vn̄ legere possitis codices dn̄icos: nec ipi xp̄iani filijs suis hoc dicunt. Sꝫ qd. Discite lr̄as. Quare: vt sis hō. Quid. n. mō peccus sum. Q. ō dico vt sis hō: hoc est vt sis eminēs īter hoies vnde ⁊ illud ꝓuerbiū. Quātū hēbis: tātus eris vt hēas quātū ceti. aut quātū pauci: aut plusq̄ ceti: aut plusq̄ pauci. Et vbi erūt oīa ista qn̄ mors venerit? Qūo estimulat. qūo metus iste īterpellat? Qūo nomē ipm a me cōmēoratū oīuꝫ corda ꝑcussit? Qūo timorē vr̄m teste gemitu declarastis: audiui: audiui gemuistis: mortē timetis. Si timetis: quare nō cauetis: mortē timetis. Quid timetis: vētura ē. Timeā an nō timeā: venire hꝫ. Sero an cito: vētura est. Si timeas: nō efficies vt nō sit: qd̄ times. Illud poti⁹ time: qd̄ si nolis: non erit. Quid peccare. Peccare time: qꝛ si amaueris pctā: in aliā mortem irrues: quo posses nō venire: si nō amares pctā. Modo autē ꝑuersus plus amat mortē q̄ vitā. Absit inqs. Quis ē hoiuꝫ qui plus amet mortē q̄ vitā? Forte cōuinco te: qꝛ plus amas mortē q̄ vitā. Ecce vnde cōuinco. Amas tunicā tuā: bonaꝫ eā vis. Amas villā tuā: bonā eā vis. Amas filiū tuū: bonuꝫ eū vis. Amas amicū tuū: bonū eū vis. Amas domū tuā: bonā eā vis. Quid ē q̄ etiā bonā vis hēre mortē? Quotidie. n. rogas: vt qn̄ mors vētura est: bonā mortē tibi det de⁹: ⁊ dicis Deus auertat a me malā mortē: plus ḡ amas mortē tuā: q̄ vitā tuā. Mori male times: ⁊ male viuere nō times. Corrige male viuere. Time male mori. Sꝫ noli timere. Nō pōt male mori: qui bene vixerit: ꝓrsus cōfirmo: audeo dicere. Credidi ꝓpter qd̄ locut⁹ sū. Non pōt male mori: qui bene vixerit: iā tu dicis tibi. nō multi iusti naufragio ꝑierūt. Certe nō pōt male mori: q bene vixerit. Nō multos iustos: gladi⁹ peremit hostilis. Certe nō pōt male mori: qui bene vixerit. Nō multos iustos: latrones occiderunt. Non multos iustos. Bestie

laniauerũt. Certe non potest male mori: qui bene vixerit. Et ego rñdeo. Nec. n. tibi videt̃ mala mors: naufragio pene gladio ꝑcuti: a bestijs laniari: mala mors tibi esse videt̃. Nonne has mortes martires subierũt: quoꝝ nathalitia celebramus: qd gen⁹ mortis nõ subierũt. Et tñ si xp̃iani sum⁹: si in domo discipline nos esse meminimus⁹: vel cũ hic sum⁹: vel cũ hic audiuimus: si existẽtes hinc nõ obliuiscimur: si meminim⁹ qd hic audim⁹ nonne martires beatificam⁹. Quere mortes martyrũ. Oculos carnis iterroga: male mortui sunt. Oculos fidei iterroga. Preciosa est in cõspectu dñi mors sctõꝝ. in psalmo cxvij. Quicquid g̃ ẽ qd exorres i morte oĩo nõ exorreas si eos imitaris. Id age vt bonã vitã habeas: ⁊ quecũqꝫ occasio fuerit vt exeas de hoc corꝑe: exis ad requiẽ: exis ad btitudinez: q̃ nõ habet timorẽ nec finẽ. Nã nõ bona mors diuitis i purpura ⁊ bysso. Sꝫ mala mors sitiẽtis ⁊ iter tormenta guttã aque desiderãtis: nõ mala mors iacẽtis paupis ante ianuã diuitis inter linguas canũ in fame ⁊ siti: micas de mẽsa desiderãtis. Mala mors: aduersãda mors: finem respice: xp̃ian⁹ es: fidei oculũ intẽde. Contingit mori inopẽ illũ: ⁊ deferri ab angelis in sinũ abrahe. Quid ꝓderat diuiti sepulchrũ marmoreũ sitienti apud inferos. Quid oberãt pauperi pãni cũ sanie vlcerũ eius requiescẽti in sinu abrahe. Longe vidit eum requiescẽtẽ: quẽ cõtẽpserat iacentẽ. luce. xvj. Modo elige mortem. Dic michi quis bene mortu⁹ est. Quis male: Puto qꝛ meli⁹ ille paup: q̃ ille diues. An vis aromatib⁹ sepeliri: ⁊ ad inferos sitire. Rñdes. Absit a me. Puto q̃ hoc disces. Disces g̃ bene mori: si didisceris bene viuere. Merces eni bone vite: eterna vita est. Qui discũt: xp̃iani sunt. Qui audiũt ⁊ nõ discunt quid ad seminãtẽ. Seminãtis manũ nõ terret via: nõ terrẽt lapides: nõ terrẽt spine: notẽt audiẽtes: tã pro leccione q̃ pro sermone. Iactat ille: qd suũ est. Qui timuerit ne cadat in terram malã: nõ ꝑuenit ad terrã bonã. Et nos discim⁹: spargimus semina bona: iactam⁹ semina. Sũt qui cõtẽpnũt. Sũt qui reprehẽdũt. Sũt qui irridẽt. Istos si nos timuerim⁹: ni-

chil habemus seminare: in messe habemus esurire: q̄ veniat semē: ad terrā bonā. Scio ꝙ qui audit ꝛ bene audit: defficit ꝛ ꝓfecit: defficit iniquitati: Proffecit veritati. Defficit seculo: Profecit deo: ꝛ sic mūd⁹ dicit defficio. Sȝ ōs dicit reficio: qd̄ poteris notare: tu qui vides hoc mare. i. hūc mūdū. qm̄ sic̄ nauis existēs in mari uł supra mare nunꝙ quiescit. i. nunq̄ȝ ē sine aliquo motu magno uel puo: ita viuētes in hac carne mortali nunq̄ȝ in eodē statu ꝑmanēt. Sic job. xiiij. hō nat⁹ de muliere breui viuēs tp̄e: replet̄ multis miserijs: qui q̄si flos egredit̄ ꝛ cōterit̄ ꝛ fugit velut umbra. Sequit̄ ꝛ facit ꝛ nūq̄ȝ in eodē statu ꝑmanet. Quis ē. n. magister: q docet: Nō q̄liscūq̄ȝ hō: sȝ aplus. Plāe apł'us ꝛ tn̄ nō apł'us. An vultis inq̄t expimētuȝ eius accipe: q in me loquit̄ xp̄s. Xp̄s ē qui docet: cathedrā in celo hēt: ut paulo ante dixi. Schola ip̄ius in terra ē: ꝛ schola ipi⁹ corp⁹ ip̄ius ē. Caput docet: mēbra sua. Lingua loquit̄: pedib⁹ suis. Christ⁹ ē qui docet. Audiamus: faciamus: timeam⁹. Et ne cōtempnas ip̄m xp̄ȝ: qr ꝓpt̄ te incarne natus ē: pannis mortalitatis circūdat⁹. Propter te esuriuit ꝛ sitiuit. Propter te lassat⁹: ad puteū sedit. Proter te fatigat⁹ ī naui dormiuit. Propt̄ te cōtumelias indignas audiuit. Propter te a facie sua sputa hominū: nō abegit. Propt̄ te alapas in faciē suā accepit. Propter te ī ligno pepēdit. Propt̄ te aīaȝ effudit. Propter te in sepulchro posit⁹ ē: hec oīa forte cōtēpnis in xp̄o. Uis nosse qs. sit: recole euāgeliū qd̄ audisti. Ego ꝛ pr̄ vnū sum⁹ jo. vj. Nos cōūsi ad deū: ꝑcepta ei⁹ custodiam⁹: ut eterna premia ab ip̄o ꝑcipiam⁹: prestāte eodē dn̄o nr̄o. J. X. qui cū pr̄e ꝛ. S. S. uiuit et regnat in scl'a scl'oꝝ amē. Aug.

Ed pro charitate dicit Aug. Diuinarū scripturarū multiplicē abūdantiā latissimāq̄ȝ doctrinā fr̄es charissimi sine vllo errore cōprehēdit ꝛ sine vllo labore custodit: cuius cor plenū ē charitate dicēte apl'o. Plenitudo aūt legis ē charitas ꝛ alibi. Finis aūt precepti ē charitas de corde puro ꝛ cōsciā bona ꝛ fide nō ficta. De ista materia loq̄t mr̄ sē.

li.j.di.xvij.z.iij.li.dis.xxxij. et ibi.tho. Si ergo non vacat oẽs paginas scripturarũ reuoluere: tene charitatẽ: z in ea inuenies o[~e]m sciaz. Quid ẽ aũt p̃cepti finis: nisi p̃cepti adimpletio. Quid ẽ p̃cepti adimpletio: nisi legis plenitudo. Qđ ergo ibi dixit: plenitudo legis ẽ charitas: hoc etiã hic dixit: finis p̃cepti ẽ charitas. Nec dubitari vllo modo põt: q̧ templũ dei sit hõ in q̃ hitat charitas. Respice ad munera ecclie: z vniũsis excelẽti⁹ charitatis mun⁹ cognosces: q̃ ut oleũ nõ põt p̃mi in imo: sz semp̧ supeuullit. Dilige z fac qđ vis. Charitas causa est z mr oĩuz virtutuz q̃ si desijt: frustra habent cetera. Si aũt adsit habẽt oĩa. O ia fiũt facilia charitate. mãdatũ dei nõ hẽt graue. Quõ. n. ẽ graue: cũ sit dilectiõis mãdatũ aut. n. qs nõ diligit: z iã graue ẽ aut diligit z graue eẽ nõ põt. Dicit. n. z Jo. De⁹ charitas ẽ. Nec aũt dicẽtes aplĩ: z nob p̃ ceteris cũ charitatis cõmẽdãtes: nõ vtiqz aliud nisi qđ comederãt: rutare potuerũt ipe qđ ẽ dñs pascẽs eos ũbo salutis: verbo charitatis: qđ ẽ ipe panis viuus: qui de celo descẽdit Jo. vj. mãdatũ inqt nouũ do vob: ut vos inuicẽ diligatis: sic dilexi vos. Et iterũ: in hoc sciẽt oẽs: q: discipli mei estis: si vos inuicẽ dilexeritis. Ille ergo qui venit per crucis irrisionẽ carnis p̃mere corruptiõez z vetustatẽ vinculi mortis nr̃e sue mortis nouitate dissoluere mãdato nouo fecit hoiez nouũ. Rex. n. ver⁹ erat ut hõ moreret. Qđ ne sẽper valeret in hoie rex noua facta ẽ: ut oẽs moreret. Sz q: in carne mortu⁹ ẽ: nõ in diuinitate per sẽpiternã vitã diuinitatis: nõ p̃misit esse sẽpiternũ intitũ carnis. Itaqz sic dicit aplus Gala. vj. sic. j. p e. ij. xp̃s mortuus ẽ p̃p̃ delicta nr̃a: z resurrexit p̃p̃ iustificationẽ nr̃am Qui ergo cõtra mortis vetustatẽ attullit vite nouitatez ipe cõtra vectus pctm̃ opposuit nouũ mãdatũ. Quapropter quisquis vetus pctm̃ vis extiguere: mãdato nouo extingue cupiditatẽ z ãpletere charitatẽ. Sic. n. radix oĩuz maloz ẽ cupiditas. j. thi. v. ita z radix oĩuz bonoz ẽ charitas: Totam magnitudinẽ diuinorũ elogoruz z latitudiẽz: secura possidet charitas: qua deuz p̃rimũqz diligim⁹. docet. n. nos celestis

vnᵒ mr̄ ⁊ dicit. diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex to
ta aīa tua: ⁊ ex tota mēte tua: ⁊ diliges ꝓximū tuū tanq̄z te ip̄z.
In hijs duobᵒ preceptis tota lex pēdet ⁊ prophete. Si q̄ nō
vacat omnes paginas sanctas ꝑscrutari oīa volumina ser
mouū euoluere: oīa scripturarū secreta penetrare: tene cha-
ritatē ibi pēdent oīa: ita tenebis qḋ tibi didiscisti: tenebis etiā
qḋ nōdū didiscisti. Si. n. nosti charitatē: aliquid nosti. Un
de ⁊ illud pēdet: qḋ forte non nosti. Et in eo ꝙ in scripturis
charitas latet. Ille itaq̄z tenet: ⁊ qḋ patet: ⁊ qḋ latet i diuinis
ſmonibus: qui charitatē tenet in moribᵒ. Charitas ē ut mi-
chi videt̄ recta volūtas ab omibus terrenis ꝑsentibᵒ prorsus
auulsa jūcta deo inseꝑabili ⁊ vnita igne quodā spūs scti: a quo
est ⁊ in quē reffert̄ incēssa inquinamēti oīs stranea: corruptio
nis nescia: nullius comutabilitatis obnoxia: suꝑ oīa q̄ carna
lit̄ diligunt̄ excelsa: affectionū oīuz potētissima: diuine cōten
plationis auida: in oībus senp inuicta: suma actionū bonoꝝ:
salus moꝝ: finis celestiū preceptoꝝ: mors criminū: vita virtu
tū: virtᵒ pugnātiū: palma victoꝝ: arma sctāruz mētiū: causa
meritoꝝ bonoꝝ: premiū ꝑfectoꝝ: sine qua nullᵒ deo cōplacu
it: fructuosa in penitētibᵒ: vera in proficiētibᵒ: glīosa in perse
uerātibᵒ: virtuosa in martiribᵒ: oꝑosa in oībᵒ oīo fidelibus: ex
qua quicquid ē boni oꝑis viuit. Quapropt̄ fr̄es sectami cha
ritatē dulce ac salubre vinculū mettimus. Sine qua diues
pauper ē: cū qua pauper: diues ē. Hec in aduersitatibᵒ tol-
lerat. In ꝓsperitatibᵒ tēꝑat. In duris passiōibus fortis. In
bonis oꝑibus hylaris. In tēptatiōe tutissima. In hospitali
tate latissima. Inter veros fr̄es lectissima. Inter falsos pati
entissima. In abel per sacrificiū gr̄a. In noe per diluuiū se
cura. In abrahe ꝑegrinatiōe fidelissima. In moysse inter in
jurias lenissima. In dauid tribulatiōibᵒ: mā suetissima. In
tribᵒ pueris. s. ysac mysac ⁊ abdenago blādos ignes inocēter
expectat. In machabeis seuos ignes fortit̄ tollerat. Casta i
susanna erga virū. In auna post virū. In maria pret̄ virū.
Libera in paulo ad arguēduz. Humilis in petro ad obediē

dus humana in xpianis ad cōfitēdū. Diuina in xpo ad ignocēdū. sz ego de charitate qd majus aut vberi⁹ possū dicere: qz per os apli laudes eius itonat dñs supeminētē viā demōstrās atqz dicētis. j. chozin. xiij. Si linguis hominū loqr z angeloz: charitatē aūt nō hēam fact⁹ sum velut erramētū sonās aut cimbalū tiniens. Et si habuero prophetiā z nouerim mysteria oīa z oēm sciaz: z habuero oēm fidē: ita ut mōtes trāsferā: charitatē āt nō habeā: nichil michi pdest. Charitas begnina ē. Charitas nō emulaī: nō agit pperā. i. male: nō inflaī: nō dehonestaī: nō qrit q̄ sua sūt: nō irritaī: non cogitat malū: nō gaudet sup iniqtatē. Cōgaudet aūt veritati: oīa tollerat: oīa credit: oīa impat: oīa suffert. Charitas nunqz cadit. Quāta est aīa ista litterarū prophetie virtutis sacramētoz salus scie solidamētū: fidei fructus: diuitie pauperū: vita morictiū. Quid tā magnanimū: qz pro ipis mori. Quid tan begninū: qz inimicos diligere. Sola ē quā felicitas aliena nō premit: qz nō emulaī. Sola ē quā felicitas sua nō extollit: qz nō inflaī. Sola ē quā cōscia mala nō pungit: qz nō agit perperā. i. male. Inī opprobria secura ē. Inter odia benifica ē. Inī iras placida ē. Inī insidias incēcs ē Inter iniqtates gemēs. In veritate respirās. Quid illa fortius nō ad retribuēdas: sz ad nō curādas iniurias. Quid illa fidelius: nō vanitati sz eternitati: nā id tollerat oīa in presenti vita: qz credit oīa de futura vita: z suffert oīa q̄ hic irrogātur: qz spat oīa: q̄ ibi pmittuntur: merito nunqz cadit. q̄ fe- etemi charitatē ffes z eā sctē cogitātes: afferte fructū iustitie. Et qcquid vberi⁹ qz ego dicere potui vos inuenietis in eius laudib⁹: appareat in vrīs morib⁹. Oportet. n. ut sciuistis sermo nō solū sit nō granis: sz etiā breuis. hec aug.

p Ro quo notare deberēt omēs q putāt se esse pitos: quāta ē nr̄ esse pōt scia viribus humanis acquisita qm̄ si aliqua esset: eēt multū pua: qm̄ paulus dicit ad Ro. iij. Ois. n. sufficiētia nr̄a a dño deo ē: Et sic ro. xij. Queciiqz a deo sūt: ordinata sunt. Et Gn. j. dicit. Cūcta q̄

d. iij.

fecerat deꝰ erãt valde bona. Sꝫ ista ẽ vera ⁊ valde sigularis ⁊ magna scia .s. cognoscere verũ deũ .s. pr̃em. filiũ ⁊ spũm sã ctũ: ⁊ sic qui collit trinũ deũ: collit verũ deũ: ⁊ sic solum xp̃iani collimꝰ trinũ deũ ⁊ sic collimus verum deũ .s. pr̃em filium ⁊ spũꝫ sctũꝫ tres ꝑsonas vnũ deũ in natura vl' essentia q̃ ideꝫ ẽ. Et sic oportet nos scire verã sciaꝫ que docet nos declinare a malo ⁊ facere bonũ sic ꝓphã in p̃s. xxxiij. Diuerte a malo ⁊ fac bonũ: ingre pacẽ: ⁊ ꝑsequere eã ⁊ sic hoc ẽ verum scire ⁊ si ista facias: gaudiũ ꝑadisi tibi ꝑabit᷑. sin ãt hec cõtra qd̓ absit pene inferni tibi ꝑabũtur sine aliq̃ dubio: qm̃ vnusq̇sq꞉ ab il lo dꝫ expectare mercedẽ: cui p̃stabit s̃uitiuꝫ: si deo: a deo. Si mũdo a diabolo ⁊ a mũdo: sic Jo. viij. Eiꝰ filiꝰ appellaris cu ius opa facis. ⁊ sic aug. in euchiri. Multa meliꝰ ẽ nescire q̃ꝫ scire glo. multa .s. vilia: sic eccle. xiij. Qui tetigerit picẽ: quoi gnabit᷑ ab ea qd̓ nota pro multis sic paulꝰ. Estote prudẽtes sic̃ s̃pentes ⁊ simplices sic̃ colũbe. Prudẽtes .s. in bonis. Et simplices .s. in malis. Et sic multi multa sciũt: qui seip̄os nesciunt. Pro quo ꝓpheta in p̃s. xciij. Btũs quẽ tu erudi eris dñe ⁊ de lege tua docueris euꝫ. Et ro. vij. ⁊ .j. cho. xiiij. dicit᷑. Sapiẽtia carnis: inimica ẽ deo. glo. qui sapit s̃ꝫ carnẽ inimicus ẽ deo: igit᷑ nõ debemꝰ sapere s̃m carnẽ: sꝫ s̃m spũm qm̃ qui viciũ hẽt: nõ põt subici legi dei: sic̃ claudicatio nõ põt subici recte ãbulatiõi: tolle ḡ claudicatiõeꝫ: ⁊ videbis rectã ã bulationẽ. Diuitie t̃porales ⁊ alia carnalia vitia: sũt quibus hoies multũ claudicant. Et ro. vij. dicit nicho. in ꝑticula illa ⁊ in terrena scia: melior ẽ fidelis ignorãtia q̃ꝫ temeraria scia ⁊ ibidẽ. Nichil .n. sic debet formidare xp̃ianꝰ q̃ꝫ separi a cor pore xp̃i: qd̓ accidit rõne excomunicatiõis. Et .j. cho. j. dicit Nicho. Qui inuocat deũ ut diues fiat: deũ nõ inuocat: naꝫ si dicis: d̓s da michi diuicias: non vis ut ad te ip̄se d̓s veniat: sꝫ ut ip̄e diuitie veniãt ad te. Deus aũt sine oĩ int̓esse vult col li ⁊ diligi: hoc ẽ .n. caste amare: q꞉ nõ dat aliqd p̃ter se ⁊ ap̄lꝰ .j. cho. viij. Sciam habens inflat: charitas vero hedificat. Sꝫ nõ valet hec scia que facit nos superbire cõtra ignaros.

Scia.n si sola ē inflat.i.in supbiā extollit: charitas nō q̄ no-
inflat hedificat infirmos: pro quo vide Bernar.qui ait mo
d9 sciēdi ē ut scias quo ordine:ut id prius qd maturi⁹ ad salu
tē:q̄ studio ut id ardētius qd vehemēti⁹ ad amorē inclinat.
quo fine:ut hedificēt:ꝛ hedificētur. Quidā.n.sciūt ut sciāt ꝛ
turpi curiositas ē. Quidā sciunt ut sciāt: ꝛ turpi vanitas est.
Quidā sciūt ut sciētiā vēdant: ꝛ turpi q̄stus ē. Quidā sciūt:
ut hedificēt:ꝛ charitas ē. Quidā sciūt ut hedificētur: ꝛ pru-
dentia ē. Sȝ cōtra eccle.j.dicit. Ois sapia a dño deo ē:quo
modo ḡ inflamur ex illa? Dicēduȝ ꝙ ipsa nō inflat nos:sed
nos inflamur ex ipsa:pro quo dicit aplus.j.cho.xiij.Si lin-
guis hoīuȝ loquar ꝛ c̄. Ubi dicit ꝙ charitas ē excellētior oī-
bus alijs virtutibus:q: charitas est finis ꝓprius ꝛ singularis
bonoꝝ. Attēde quāta ē charitas: q̄ si desijt frustra hñt cete
ra: q: sic corpus sine aīa mortuū ē:sic aīa sine charitate mor-
tua reputabit:hec ē vestis nuptialis:hac veste pellit frig⁹. ut
mathe.xxij.quo frigore frigebat petrus calefaciēs se ad pru
nas cayphe:hec sola ē que diuidit filios regni:ꝛ filios pditi-
onis. Nō agit perperā glo.i.peruse. Et mat.xxij.dicit duo
sūt p̄cepta charitatis: in quibus tota lex pēdet ꝛ ꝓphete.s.q:
dilectio dei in dilectiōe proximi cōtinet: ꝛ iō in hoc p̄cepto p-
fectio salutis ē:q: sine proximo nō diligit deus. Qui.n.non
dilixit ꝓximū suuȝ quē videt:deū quē nō videt: quomodo di
ligere pōt?j.Jo.iiij.ephe.j.dicit ꝛ q̄ in terris sunt.i.hoīes.
Pro quo nota ꝙ ex ipa hoīuȝ redēptiōe illius ruine ange-
lice damnū repat utiqȝ nouerūt angeli scti docti de deo cui⁹
veritatis eterna cōtēplatiōe bti sūt quāti numeri suplemen-
tuȝ de gñe humano intregritas illius ciuitatis expectet. In
staurātur aūt q̄ in celis sūt:cū id qd cecidit de angelis reddit
ꝛ ex hoīb9. Aut q̄ in terris sūt: cū ipi hoīes qui p̄destinati sūt
in vitā etnā a corruptiōe vetustatis renouātur ꝛ c̄. Sȝ ꝓ aua
ricia vide qd dicat nicho.ephe.v.sup illa pticula. Auaricia
dicit.i.imoderata cupiditas hñdi q̄ quātum magis crecit pi
cūia ꝛ ipa magis crecit ꝛ sic auar⁹ dr ydololatra p̄ q: spē pote

in numo:sic fidelis in deo. Secũdo q₂ res dei indigẽtibus cõ
cessas sibi vsurpat:sicut ydolatra honorificẽtiã amat. Ter-
tio q₂ res inferiores amat cõtra ratione͂. Pro quo vide ꝙ ad
tbi.j.dicit͛:factis aũt negãt glo.ut.n. Jo.ait. Qui asserit se
nosse deũ ꝛ mãdata eius nõ custodit mẽdax ẽ. Si negatio:
nõ tm̃ fit ligua:ꝫ ẽt factis. Certe mltos iueniem⁹ ãtixp̃os:q
ore cõfitẽt xp̃ꝫ:ꝛ morib⁹ disentiũt ab eo. Quisqꝫ factis negat
xp̃m:antixp̃s ẽ:tales sũt oẽs mali ut catholici qui nõ verbis:
ꝫ factis negãt. Nollite ẽ͛ esse tanq̃ꝫ de fide securi:adiungite
fidei recte vitã rectã ut xp̃m cõfiteamini:ꝛ verbis vera dicẽ-
do:ꝛ factis bene viuẽdo:tiam si cõfitemi verbis ꝛ nõ factis:
fides taliũ moꝝ:ꝓprie fides ẽ demonioꝝ.

Ed pro dictis ꝛ dicẽdis nota Aug. in li. de spũ ꝛ aĩa
in cap.lv.vbi dicit. Pater ꝛ filius ꝛ spũs sãctus no
mĩa sũt pietatis:noĩa dulcedinis:noĩa suauitatis ꝛ amoris.
Quid.n.dultius p̃re:ꝛ tãto p̃re dulcissimo atqꝫ misericordis
simo. Quid suauius iesu xp̃o. Saluator nr̃ totus ẽ vnct⁹:to-
tus ẽ pius:totus ẽ dulcis atqꝫ suauis. Quid amabili⁹ ꝛ qd
suauius ꝛ quid santi⁹ spũ sc̃tõ. Amor patris ꝛ filij ip̃e ẽ:per
quẽ oẽs sũt sancti:qcũqꝫ sũt sc̃ti. Cõsiderate ẽ͛ quãta sit illa
gl̃ia q̃ꝫ ineffabilis letitia cũ ad deũ p̃rẽ veniem⁹ ille ponet
nos in suo regno tamq̃ꝫ filios ꝛ heredes. ies⁹ xp̃s tamq̃ꝫ fr̃es
ꝛ coheredes. Spũs sãct⁹ vnũ nos spũm esse faciet in illis:
ip̃e si quidẽ est indissolubile vinculũ trinitatis ꝛ amoris et c̃.
Et sic cphe.iiij.dicit nichola⁹ ꝙ dicit Ber. Deus est in se
metip̃o icõprehẽsibilis. In angilis desiderabil͛. In sãctis d
lectabilis. In creaturis admirabil͛. Oĩa potẽter creat. Sa-
pienẽ gubernat:begnine dispẽsat. Esto ẽ͛ innocẽs:si vis cũ
deo viuere. Esto simplex:si vis regnare cũ xp̃o. Quid tibi ꝓ
dest malitia:q̃ in mortẽ trahit. Quid neq̃tia:q̃ ꝓhibet regna
re cũ xp̃o. Si viuere vis:audi ꝓphetã in p̃s.xxxiij. Quis ẽ
hõ inquit qui vult vitã:ꝛ cupit videre dies bonos? Cohibe li
guã tuã a malo ꝛ labia tua:ne loquãtur dolũ. Diuerte a ma
lo ꝛ fac bonũ:inquire pacẽ:ꝛ p̃seq̃re eã. Huiusmõi hoĩes ds
honorat ꝛ diligit:qui malũ nesciũt:qui mẽtiri nõ norũt:quo

rū labia dolū nō loquūtur: in qbus nō nisi bonitas esse videt̃ ⁊ puritas. Innocētia ē: q̄ nos cōmēdat deo. Siplicitas ē: q̄ nos regnare facit cū xp̄o. q̄ ōs nō nisi innocētes diligat ⁊ sibi vellit esse cōiūctos: testimonijs plurimis declarat̃: sic scriptū ē in ps. xxiij. Innocētes ⁊ recti adheserūt michi. Et alibi pūbā. custodi innocētiā ⁊ vide equitatē: qm̄ sūt reliquie hoī pacifico ⁊ c̄. Aug. in li. de vita xp̄iana ca. j. Et in hoc. ca. dicit. Nā si peccatorem ōs nō punit: vbi ē illud pphetiū. Si iustus vix saluꝰ erit: pctōr ⁊ ipiꝰ vbi pibūt? Et alibi: q2 pctōres pibūt. Et iterū deffiēt pctōres a terra ⁊ iniqui ita ut nō sint ps. xxxij. Et iterū sic defficit fumꝰ: ita deffiēt: sic fluit cera a facie ignis: sic pibūt pctōres a facie dei ⁊ c̄.

Equit̃ liber decē pceptoꝝ btī Aug. ⁊ decē plagaruꝫ. nō ē sine causa fres dilectissimi: q̄ pceptoꝝ legis dei numerꝰ plagarū cū numero qbꝰ egipto pcutit̃ exequari videt. Nā sic decē precepta sūt legis: qbus ad cultū dei pplus admonet̃: ita decē plage legunt̃: qbus supbia egiptioꝝ affligit̃. Cōsiderēmꝰ ḡ cur ibi decē pcepta: ⁊ hec decē plage memorātur. iō sine dubio q2 in istis erāt vulnera ⁊ in illis medicamēta: ⁊ opus eoꝝ erat ut tā piculosis plagarū decē vulneribꝰ decē pceptoꝝ medicamina subueirēt. Vn̄ rogo vos fres nollite hoc ociose accipe: q2 si auxiliāte deo diligēter attēderitis: poteritis agnoscere decē illa pcepta illis decē plagis p ordinē cōtra se esse cōtraria: Nā de. j. pcepto pma plaga percutit̃. De secūdo secūda. De tertio tertia: ⁊ sic deinceps ad decimū numerū pueniē. Primū pceptū in lege est de vno deo. Nō erūt inquit tibi alij dij pter me. Prima plaga egiptiorū aqua in sāguinē cōuersa. Cōpara pmū pceptū pme plage. Deū vnū ex quo sūt oīa in similitudinē aq̄ accipe: ex qua gn̄ant̃ vniūsa. Ad quā āt rē ptinet sāguis nisi ad carnē mortalē. Qnid ē ḡ cōuersio aq̄ in sāguinē: nisi illi qui credere in deū noluerūt: sic dicit aplus. Obscuratū ē isipiēs cor eoꝝ ⁊ dicētes se esse sapiētes: stulti facti sūt. Aqua ḡ in sanguinē vertitur: q2 sensus egiptioꝝ obscurus ⁊ tenebrosus efficit̃ ⁊ in o dei judicio factū ē ut de illo fluio: sanguinē biberēt: in q̄ ebre-

oꝝ puulos necare cõsueuerãt. Scõꝫ ꝑceptũ ẽ. Nõ assumes 2
nomẽ dei tui in vanũ. qui .n. accepit nomẽ dei in vanum: nõ
mũdabit. Nomẽ dñi nr̃i iesu xp̃i veritas ẽ. Ip̃e .n. dicit: ego
sum veritas. Et q2 veritas mũdat: vanitas inquinat. Uide
amus huic secũdo ꝑcepto cõtrariã plagã. Que ẽ ista ƀa pla-
ga: rane in abũdantia. In ranis heretici intelliguntur atqꝫ
philosophi. Nẽs cõgruẽter signatã philosophoꝝ vł hereti-
coꝝ prauitatẽ: si cõsideres ranarũ loquatitatẽ. Ubi .n. uel
heretici: q2 in xp̃o humana oĩa esse dicũt: rane sũt clamãtes ĩ
paludibus limosis: per suꝑbiã ꝛ inannes cõtẽtiões strepitũ
vocuꝫ hñe pñt: doctrinã vere sapie nõ pñt ĩfirmare. Qui .n.
veritati xp̃iane cõtradicũt: ꝛ ĩ sua vanitate decepti decipiunt:
rane sunt tedium afferẽtes aurib⁹: nõ cibos mẽtib⁹. Tertiũ 3
ꝑceptũ est. Memẽto inquit diẽ sabbati sctificare. In tertio
isto prepto: insinuat̃ q̃daꝫ vacatiõis juditio .s. requies cordis
trãquillitas mẽtis: quã facit bona cõscia. Ibi .n. ẽ sctificatio
q2 ibi ẽ sp̃us dei: deniqꝫ videte vacatiõeꝫ: hoc ẽ quietẽ. Suꝑ
quẽ inquit dñs requiescã: nisi suꝑ humilẽ ꝛ quietũ ꝛ tremen
teꝫ verba mea. Inquieti ĝ resiliũt a sp̃ũ sctõ: rixarum amato
res: calũpniarũ seminatores: cõtẽptiõis magis q̃ꝫ charitatis
amatores: inquietudine sua nõ admittũt ad se quietẽ sabba-
ti sp̃ũalis. Sp̃ũale .n. sabbatũ nõ obseruãt: nisi illi qui se ita
tẽperate opibus terrenis acomodãt: ut tã lectioni q̃ꝫ orõni: ꝛ
si nõ semꝑ certe vł frequẽter insistãt scd̃m illud ap̃li. Attẽde
lectiõi ꝛ doctrine. Et iterũ. Sine intermissione orate. Qui
.n. tales sũt quotidie sp̃ũalit̃ sabbatũ collũt. Qui vero inqui
eti sũt: ꝛ iugit̃ terrenis actibus ĩplicãtur: de quib⁹ scriptũ est.
Impedimẽta mũdi fecerũt eos miseros: sabbatũ .i. requiem
hñe nõ pñt. Cõtra istoꝝ ingetudinẽ dicit̃: ut tamq̃ꝫ sabbatũ
hẽant in corde: ꝛ scificatiõeꝫ sp̃ũs sancti. Esto inqt mãsuet⁹
ad audiẽdũ verbũ ut intelligas. Cessa ab iniqtate tua. Nõ
sit tumult⁹ quidã in corde tuo per corruptionẽ volãtis fãtas-
matis: ad similitudẽ muscarũ inquietãtiũ vł cõpungentiuꝫ
te. Deũ intellectus audi dicẽteꝫ tibi. Uacate ꝛ videte quoni

am ego sũ ðs ut ꝓbã in ps̃.xlv. Tu per ingetudinẽ vaccare
nõ vis cõ tẽtionũqꝫ tuarũ corruptiõe cecat⁹ exigis videre: qđ
potes. Attẽde tertiã plagã: huic tertio p̃cepto cõtrariã. Sci
niffes nate sũt in terra egipti de limo musce minutissime inq
etissime inordinate volãtes: in oculos irruẽtes: nõ ꝑmitten-
tes hoĩes quiescere dũ abigũtur irruũt: dum expulsse fuerint
iterũ reddeũt. Quales sũt iste musce: tales sũt hoĩes ingeti: q
sabbatũ spũalit̃ obſuare. i. bonis opib⁹ studere lectiõi uel o-
ratiõi insistere nollũt. Talia sine dubio sũt phãtasmata cor-
de cõtẽpciosoꝝ. Sic̃. n. corp⁹ humanũ a muscis ꝛ vispis af-
fligit̃: ita cor eoꝝ diũsis cogitatiõib⁹ inquietat̃ atqꝫ cõpũgi
tur. Tenete p̃ceptũ ꝛ cauete plagã. Sꝫ nota ẽpm a vilẽsem
quid dicat Exo. xx. sup particula. Memento ut diẽ sabbati
scifices. s. semp memorari debes ut scifices sabbatuꝫ. i. ut a-
plices illud ad diuina: reſuãdo illud pro diuinis laudibus
ꝛ vaccatiõe cõtẽplatiõis. Nõ facies oẽ opus. s. ſuitutis hu
mane: ſꝫ facies opa cultus diuini: ĩõ exhibere opa mĩe talib⁹
diebus: nõ erit illicitũ: lꝫ iudei intelligebant esse prohibitũ.
Pꝫ q: xp̃s illud declarauit dicẽs. Licet sabbatis bñfacere:
ꝛ cõclusit ꝙ sic sanãdo infirmũ: ſꝫ nõ licebat in hac die para-
re cibos: qđ ſuile ẽ: ꝛ quãtuꝫ ad hoc erat majoris obſuatiõis
sabbatũ q̃ꝫ pascha sic Exo. xij. c. Et ẽ regula gñalis ꝙ nul-
lũ opus ad hoĩs ſuitiũ qđ alio tp̃e fieri deberet ut posset: erat
faciẽduꝫ hoc tp̃e. Sꝫ opa ſuilia q̃ alias fieri nõ poterãt fieri
debebãt: ut adaq̃re pecora ꝛ succurrere fortuitis casib⁹. Et si
bos vel aliud aĩal cadẽs in puteũ uł aliqđ ꝑiculũ accidebat
etiaꝫ morbos ꝛ vulnera medicari: ꝛ cibos pro infirmis pari:
q: ista ꝛ alia similia sine ꝑiculo cõgrue diſi nõ poterãt: ꝛ bel-
lũ si ꝑueniret defẽdere se debebãt ut pꝫ macha. ij. Et fili⁹ tu
us ꝛ filia tua ꝛc̃. intelligit̃ de ꝑuulis qui legẽ nesciebãt: a pa
tribus nõ debebãt ꝑmitti: ut aliqđ sabbato facerẽt q: filij in-
ãnis discretiõis imediate obligabãt̃ ad legẽ sine p̃cepto p̃no
Jumẽtũ tuũ q: iudei ꝓhibebant̃ opari cũ aĩalib⁹ suis ꝛ illa
cõducere. Et aduẽa q int̃ portas tuas ĩtelligẽdũ ẽ đ aduenis

qui solū de alijs pplis ad hītādū3 venerūt inter eos. Uel alit .i. aduene qui morātur iter vos: z hoc intelliget de aduenis: qui venerūt de gētilitate ad hebraychā obfuationē z circūcisi sūt: qui cōpelebātur ad sabbati obseruātiā: z nō solū de aduenis qui solū de ipsis erāt: verū etiā de alijs pplis qui ad hītādu3 inter eos venerāt. Sex diebus z c. Hic ponit causa p̄dicte obfuatiōis. s. memoria quietis ul' cessatiōis dei a creatione: qz p̄cepta ista sūt moralia z pmanētia: cū de jure nature oēs gētes obligēt: sine aliqua spāli traditiōe: qz etiam anteq̄3 traderēt: mortalit' peccabat qlibet iudeus ul' gētilis cōtra aliqd istoz faciēs: qz insita sūt boīu3 cōscie naturaliter. ut h3 ad Ro. ij. vbi dicit'. Gētes q̄ legē nō habent naturalit' q̄ legis sūt faciūt. Huiusmōi legē nō habētes ipi sūt sibi lex: qui ostēdūt opus legis scriptū in cordib⁹ suis: testimoniū illis reddēte ipoz cōscia: hoc verū ē quātū ad nouē precepta. S3 de sabbato aliquid ē spāle: qz aliqd ē morale. s. q̄ hoīes aliq̄n vacēt cōtēplatiōi diuine z memorie beneficioz eius: z hoc nun q̄3 abolitū ē. Aliud ē cerimoniale. s. determinatio diei: z hoc trāsijt: qz nūc dies dñica celebrat': xp̄i significationē: qz sabbatū xp̄i sepulturā significat: qz toto sabbato xp̄s iacuit in sepulchro. Dñica dies significat xp̄i resurrectionē: idō nūc obfuat'. S3 magna ē differētia: qz nō ē tāta discretio vel rigor in seruāda dñica: sicut in sabbato: qz dñica die cibos licite param⁹ z alia facim⁹: q̄ sabbato nullo modo licebāt. Rō huius ē: qz sabbati obseruātia fuit figura stat⁹ eccl'e. In figura aūt si aliquid mutat' totū pijt: qz eius esse ē indiuisibile. De re aūt etiam si modicū mutet': nō pijt xp̄i hoc. S3 pro ista materia vide titulū de ferijs q̄i p totū p̄perti. ca. oēs dies. Cui⁹ casus talis ē. Dies dñici sūt a vespa in vespā feriādi z ab oī ope fuili obfuādi neq3 ī eis mercatū ul' placitu3 fieri d3. neq3 aliqs ad morte uel ad penā sāguīs judicari. neq3 sacramēta. i. jurameta p̄stari debēt: nisi pro pace ul' magna necessitate. Ex q̄ ellicit' q̄ oēs dies dñici sūt feriādi. Itē iudiciū mortis ul' sāguīs: die dñico exerceri nō d3. Itē mlta ī necessitate licēt. Et

santus tho. loquit de obſuātia dñica .ij .ij .q .xl .ad .j .vbi dic
ꝙ nichil ē infelici⁹ infelicitate peccādi. Et i .c. qȯ die dñico
.lv. di. dicit int̄ cetera ꝙ dies dñica ē maxime dignitatis: cui
a veſpere ſabbati iniciū cōſtat aſcribi q̄ tātis diuinarū diſpē-
ſationū miniſterijs ē cōſecrata: ut quicqd a dño ē inſigne cō
ſtitutū: in huiuſmōi diei dignitatē ſic geſtū: in hac mūd⁹ ſūpſ
ſit exordiū. In hac per reſurrectiōez: ⁊ mors interitū: ⁊ vita
accepit ꝑncipiū. Sz nota ꝙ dieb⁹ dñicis ⁊ feſtiuis dū taxat
debemus vaccare reb⁹ ſpūalib⁹ ⁊ nō tēporalib⁹. i. ſuilib⁹ ne
feſta frāgātur. Sz vide legē. j. de adminiſtratiōe tutele. C.
in qua dicit ꝙ ſi aliquis ſtudet dieb⁹ feſtiuis principalit ꝓpt
comoditatē ⁊ utilitatem adiſcētiuz: ⁊ nō ꝓpt aliquid aliud: ꝙ
nō frāgit feſtū ſic etiā archi. in dicta .l. Sz pro ampliori de-
claratiōe iſtius materie dic: ꝙ aut tale ſtudiū fit principalit
ꝓpt tꝑorale: ⁊ ex cōſequēti ꝓpter aliquid ſpūale. Aut fit prin
cipalit ꝓpter deū ⁊ eius ſuitiū ⁊ fauorē ⁊ ex cōſequēti ꝓpt ali
quod tꝑorale. Si primo modo fiat. ſ. habito reſpectu princi-
paliter ad tēporale: frāgit feſtū ⁊ peccat faciēs mortalit. Si
ſecūdo modo fiat. ſ. ꝑncipalit ꝓpter deū ⁊ eius ſeruitiū ul' fa-
uorē: ⁊ ex cōſequēti ꝓpt aliquid tꝑorale: nō frāgit feſtuz ſim-
plicit ſz ſm quid: ⁊ ſic ut ſupra dictū eſt amor diuin⁹ oībus in
rebus ſemper dz preponi: ⁊ oēs ceteri amores debēt poſponi
Pro q̊ nota ꝙ ſicut aīa dat eſſe corpori: ita finis ⁊ intentio
hoīs dat eſſe eius opatiōi: qm̄ nimis vulgatū eſt Quicquid
agāt hōes: intētio judicat oēs. Et etiā qꝛ finis ē cauſa potiſſi
ma inter oēs cauſas ſic thopi. vj .c. xiiij. ⁊ in pluriqus locis.
Et ambro. dicit. Affectus tu⁹ operi tuo: nomē īponit. Pro
quo ſciēduz ꝙ in ſtudēdo: qñoqz attēdit vtilitas tm̄. Et qñ
qz vtilitas ⁊ neceſſitas inſimul. Utilitas pōt attēdi qñqz in
docētibus. Neceſſitas ⁊ vtilitas pōt attēdi pro ſtudētib⁹: igi-
tur qꝛ ius cōcedit ipſis ſtudētibus: preſertim in theo. ꝙ poſ-
ſint ſtudere: cōcedet ipīs doctorib⁹ ꝙ poſſint docere cū iſta ſit
correlatiua. ſ. docere ⁊ audire: ⁊ correlatiua poſita ſe ponunt
⁊ perēta ſe perimūt: ⁊ ſic qñ vnū cōceditur: cōcedit ⁊ reliquū

dicēdū q̄ nō valet qm̄ si tm̄ eēt necessarium docere sic legere valeret argum̄tu3 s3 nō ē tm̄ necessariū igitur nō pcedit argumētū qm̄ doctores cathedratici q̄3plurimū legūt pro pecunia: qd nō faciūt studētes z sic cōcedit studere die dñico z nō docere. S3 si doctor doceret nō pro pecunia: s3 pro dei seruitio non peccaret sic Bar. in ti. C. de sa. san. eccle: vbi dicit Qui nō studet in festis: parū sciet in. ff. S3 nota q̄ nō frāgitur festū pro missa ul' s̄mone audiēdis: qd est dicere q̄ aut diebus festiuis aut facim⁹ opa q̄ cōueniūt corpori aut opa q̄ cōueniūt aīe. Si talibus dieb⁹ faciamus opa q̄ cōueniūt corpori: tales opatiōes sūt suiles z sic frāgit̄ festū. Si talib⁹ diebus faciam⁹ opa: q̄ cōueniūt deo z aīe: seruat̄ festū. S3 nota q̄ duabus cōditiōibus suādtis poterit quis dieb⁹ festiuis aliquid manuale facere. s. maximo timore diuino prehabito: z maxima necessitate vrgēte ul' eminēte: qm̄ necessitas nō hēt legē sic in. c. nemo pōt ad impossibile de regulis iuris li. vj. sic in. c. quāto de cōsue. nota q̄ verrere domū z aliud huiusmodi paruū: nō frāgit festū: pręsertim si sit cōsuetudo. z nota q̄ agricole in diebus feriatis introductis in fauorē hominū vt in collectiōe messiū z vēdemiarū z alijs tp̄oribus huiusmōi nō debēt molestari a iudicib⁹ nec ad iuditiū trahi. Nota q̄ reuerēdus doctor venauētan⁹ tenuit in vnica sua repetitiōe de ferijs: q̄ panis coctus pōt vēdi diebus feriatis introductis ob honorē dei: tn̄ nō publice: s3 oculte: pp̄ hominū necessitatē: qm̄ homines nō diu pn̄t viuere sine pane: z sic pp̄ talē vēditionē z emptiōē3: nō violātur dei festa: z sic panis coctus bene pōt vendi occulte ut dictū est. s. in domibus pistor vulgarit̄ panaderos o panaderas. S3 quid dices de carnib⁹: vtrū diebus feriatis introductis ob honorē dei possint vēdi z emi sine violatiōe festor. Dicēdu3 q̄ scdm̄ q̄ textus in. cap. oēs dies dñicos z cetera dicit q̄ nō: q: opus seruile: eo q̄ tale opus seruile retrahait hoīes a cōtēplatiōe diuina: iō hoīes nō deberēt vendere neq3 emere carnes in diebus vetitis: tn̄ videmus cōtrariā cōsuetudinē: q: talibus die

bus carnes vēduntur ⁊ emūt:qḋ nō crederē bene posse fieri:
ꝫ videat in hoc casu ⁊ similib⁹ opari cōsuetudo cōtra jus:ꝫ
vtinā eēt cōsuetudo:ꝙ carnes nō vēderent neqꝫ emerētur ni
si precedētib9 dieb⁹ ⁊ sic nō in dieb9 feriatis introductis i fa-
uorē dei. Sꝫ quid dices de vino vtrū dieb9 ꝓhibitis.s.intro
ductis in fauorē dei possit vēdi. Dicēduꝫ ꝙ ꝓpt ingētē ⁊ vr
gētēꝫ necessitatē:vina dieb9 prohibitis pnt vēdi ⁊ emi. Sꝫ
vtinā nō vēderent:ꝫ diebus pcedētibus: ꝓpt securitatē cons
ciētie:q̄ quidē relinquūtur cōsciētie legislatoris ⁊ cōsciētie fa
ciētis emptiōeꝫ ⁊ vēditiōeꝫ:⁊ sic necessitas nō hēt legē ut nu
per dictū ē. Sꝫ notāduꝫ ꝙ vinū nullus dꝫ vēdere ante mis-
saꝫ:in diebus feriatis introductis in fauorē dei sic in.c.mis-
sas de cōse.di.j. Et etiā nota ꝙ si aliquis cōmittit pctm̄ mor
tale die dn̄ica:ꝙ frāgit festū: cū talis dies sit ꝯputata in ho-
norē dei ⁊ vtilitatē ⁊ ꝓspcritatē ⁊ felicitatē aīarū.

s Ed qualiter sit mutata sabbati obseruātia in diē do
minicā:vide int cetera cōpotū in.c.dierū:cuius ver
ba sūt. Dierū aūt alius naturalis:alius artificialis
Naturał.n.ē.xxiiij.horarū a q̄cūqꝫ quatuor pūctorꝫ:mere-
rediani uł orizōtis in sole inceptarū cōtinua cōphēsio.i.diei
⁊ noctis cōplete spatiū. Unde illud gene. Uespe ⁊ mane fa
ctū ē dies vn⁹. Itē q mane jūctū vespi diē vocari pcipis. Di
es ūo artificialis:ē spatiū tꝑoris ab ortu sol̄ vsqꝫ ad eius occa
sū. Unde aris.vj.thopi.dicit. Dies ē sol lucēs sup terram.
Nox aūt ē vmbra:tūc in solis oppositionē diametralit̄ exten
sa. Et dicit̄ nox a nocco.es.ē.n.tēpus noccētib⁹ aptum siue
dispositū. Uñ qui male agit odit lucē. Notanduꝫ igit̄ ꝙ di-
es natural̄ꝑ diūsos:diūsa hēt principia. Romani.n. diē na
turalē:a media nocte incipiūt: ⁊ ibidē terminăt: qm̄ legit̄ in
chonicis ꝙ dn̄s natus erat die dn̄ica. Et qm̄ sol qui ē causa
diei a remotissimo.incipit ascendere. Arabes autem a meri-
die incipiunt:qui dicunt solem fuisse factum in meridie:secū
dū cui⁹ motū: diē cōsiderăt. Judei āt a vespe initētes illi au-
toritati Gn.cap.j. Factum est vespere et mane dies vnus

Quidā etiā ſm̄ ſenſuʒ agētes ut vulgus dicꝰ naturalē: ab ortu ſolis incipiūt: qꝛ cū ſol ſit cauſa diei: tunc merito dʒ dies incipere: cum offeraꝰ ſupra noſtrū orizōteʒ. Eſt aūt aūt orizon: quē ſibi cuiuſcūqʒ circūſtabit aſpectus et cͤ. Et dicūtur arabes aſtronomi ab arabia dicti. Sūt. n. tres regiones dicte arabie: in quarū tertia ē ſepultus turpiſſimus machometus ⁊ colliꝰ ab agarenis: de his latiſſime tradiꝰ per doctorē abil. math. iiij. q. cxxiij. Diciꝰ vlterius. ſolē fuiſſe factū. glo. hoc nō eſt verū: ut theologi dicūt: ſʒ eſt verū ꝙ ſol fuit creatus in orizōte oriētis. Et luna in ocidēte: quo tp̄e xp̄us reſurrexit: et nos reſurgere debemus ſic tho. iiij. ſen. di. xliij. Judei et cetera huiꝰ poſitiōis fuerūt etiā egiptij ut Yſi. dicit. li. vj. et hic mol. Initētes. glo. vel aliꝰ: qꝛ iudei ſecūtur lunā in ſuis coniunctiōibus. Tēpus aūt lune a veſpere diciꝰ incipere: qꝛ tūc apet in terris et cͤ. Sequiꝰ ⁊ facit Xp̄iāi āt ſicut beda. Hiero. ⁊ alij viri religioſi iſtas appellatiōes dierū: q̄ a gentibus erāt impoſite volētes trāſmutare diē p̄mū ſeptimane diꝰ dominicū: primā feriā appellauerūt: qꝛ tali die natus ē dn̄s nꝛ̄ ieſus xp̄us redētor nꝛ̄. Tali etiā die reſurrexit: Tali die mūduʒ fecit. Feriā: qꝛ feriare ideʒ eſt qꝺ celebrare: ⁊ ab oī opere ceſare: Et die illo quē dicimus dn̄icuʒ: debemus ceſſare: ab oī opere manuali ⁊ ſeruili: ⁊ etiā peccati. Uel feria: a feriendis victimis diciꝰ: qm̄ olim diebus feſtiuis ad tēpla ferebātur victime ⁊ holocauſta. Scd̄m diē ſeptimane: ſecūdam feriā appellauerūt: ⁊ ſic de inceps per ordinē. Nomē vero ſabbati nō mutauerūt ut appellarēt eū ſeptimā feriā. Sabbatuʒ. n. ideʒ ſonat ꝙ requies: et tali die quieuit dn̄s ab oī ope qꝺ patrarat. i. pfecerat: ⁊ tali die quieuit in ſepulchro: ideo talem nomē retinuit. Judei aūt alias hn̄t dierū appellatiōes ſeptimane ſue: ſabbatū appellāt ſiue vocāt: ſicut ⁊ nos diem dn̄icū. Diē vero dn̄icuʒ. primā ſabbati appellant. Unde illud mane prima ſabbati ſurgens dei filius. i. prima die poſt ſabbatū. Diē quē dicimꝰ diē lune: ſcd̄aʒ ſabbati appellāt: ⁊ ita deinceps. Diciꝰ aūt dies a diā qꝺ eſt clarū vel a dia qꝺ ē

duo: qm̃ dies naturalis diuidit in diẽ artificialẽ ⁊ naturalẽ ut dicit a dijs. Planete.n.dij dicebãtur: a qbus dies denoiat.

S Et aũt septimana septẽ dierũ naturaliũ: die dñico icboata successiua pgressio. Et notãduz q septimane non habẽt pprias appellationes: quẽadmodũ ⁊ dies duplici rõne tum pter eoꝝ multitudinẽ. Sũt.n.in anno. lv.septimane ⁊ vnus dies. tum ppter hoc q spatiũ dierũ in anno vno existẽs Septimana ẽ pars duarũ septimanarũ in anno sequenti: qd sic pz. Si in hoc ãno sit aliquod festũ in die sabbati: idem erit in die dñico in anno sequẽti nisi sit bisextus. Unde illud festũ qd terminat septimanã: erit initiuz alterius septimane in ãno sequẽti: ⁊ ita si esset aliqd nomẽ appropriatũ ei: permutanduz esset in alio anno sequẽti: qd est incõueniens. Habẽt tñ septimane comunes appellationes has.s.edomada. Septimana ⁊ sabbatũ. Edomada dicit ab epta qd est septẽ: ⁊ doys qd est dies. quasi septẽ habẽs dies. Septimana dicit a septẽ ⁊ mane: quasi septẽ habẽs mane.i. tẽpora matutina: ⁊ sic sumitur pars pro toto. Sabbatũ etiã dicit septimana a requie: per qd significat q per totã septimanã: debemus quiescere ab opere peccati. Unde illud math.xviij. Jeiuno bis in sabbato. Ex his pz q sabbatũ ẽ equiuocũ ad totã septimanã: ⁊ ad vnũ diẽ ipsius. Si aũt querat quare sabbatũ in solemnitate ⁊ edomade incboatiõe: quẽadmodũ iudei: nõ auctorizamus. Sciẽduz q solemnitas sabbati auctoritate dñi in diem dñicuz trãsiuit: nam tali die ut dictũ est natus ẽ dñs: tali die resurrexit: tali die domna spũs sancti: imissit apl'is. Jtẽ iudeis oĩa sub typo ⁊ figura cõtingerũt.j.cho.ij. Figura ũo ⁊ figuratũ: nõ idem sũt sic de agno vero ⁊ agno paschali Exo.xij. Et de archa federis ⁊ ecclie. Patet de figura than Eze.ix. Sabbatũ g̃ ⁊ dies dñicus: idez esse nõ debẽt: tenet cõsequẽtia saltẽ virtute scđe rõnis .s.qꝛ sabbatũ est festũ veteris legis. Dñic⁹ autez festũ noue legis. Sz festa veteris legis figure erãt festorum noue legis: qꝛ adueniẽte figurato.i. xpo: cessare debuerũt figure: ⁊ per cõsequẽs festa veteris legis: qd vlterius probat per id qd aposto

lus scribit ad colo.c.iij.vbi dicit. Nemo nos iudicet ĩ cibo aut potu aut in pte dicti festi aut neomenie aut sabbatoꝝ:q̃ sunt umbra futuroꝝ. Et sic dicit̃ Ysa.c.j. Neomeniã ꝛ sabbatuꝫ ꝛ festiuitates alias nõ ferã ꝛ dicit̃ neomenia a neo qḋ est nouũ ꝛ mene defect9:eo ꝙ tũc renouat̃ lumẽ lune ꝙ deffecerat. Et sabbatũ:qḋ est festũ apud iudeos in memoriã beneficij. creationis ut Gn.ij. Et festiuitates alias.s.pasche:pẽthecostes.tubarũ. expiatiõis ꝛ tabernaculoꝝ: de quibus dicit̃. Leui.xxiij. Nõ ferã:ꝛ loquit̃ hic scriptura de deo ad modũ hoĩs agrauati onere ꝛ per hec ꝛ similia:ostẽditur ꝙ talia nõ erãt deo placita: sꝫ displicẽtia. Et itẽ ad he.ix.dicit̃. Nouũ testamẽtuꝫ vetera uit:qḋ aũt antiquat̃ ꝛ senescit:prope interitũ ẽ: de hoc latius p sctũꝫ tho.j.ij.q.ciij.ar.iij. Sꝫ pro cõtratibus.s.qñõ dies incipiũt.vide.l.more romano.ff. de ferijs:ꝛ.c. cõsuluit de offi. dele.ꝛ ibi abbatẽ. Sequit̃.iiij.preceptũ. Honora p̃rem tuuꝫ ꝛ matrẽ tuã huic cõtraria ẽ quarta plaga egiptioꝝ. Cynomia .i.musca canina:vocabulũ.n.grecũ ẽ. Qui enĩ parẽtes honorare dissimulat: musca eũ canina.i.nequitia diaboli: spũaliter afligit ꝛ cruciat. Cauinũ ẽ.n.parẽtes nõ coguoscere. Quintuꝫ preceptũ ẽ: Nõ mechaberis. Quinta plaga: mors in peccora. Q is enim qui aut vxore ꝓpria intẽperate: excepto desiderio filioꝝ vtit̃ aut certe. Qḋ ẽ crimẽ grauissimũ:q tu vxori aut filie:aliene aut ãcille:aut sue ul' alteri⁹ insidiat̃ vict9 cupiditate bestiarũ: tãq̃ꝫ amissio hoĩs noĩe: erit peccus:nõ q̃ꝫ cõuersus in naturã peccoris: sꝫ ĩ forma hoĩs similitudinẽ peccoris hñs:qui nõ vult audire dicẽtẽ deuꝫ per prophaꝫ in p̃s.xxxj. Nolite fieri sicͨ equus ꝛ mulus in quib9 nõ est intellect⁹. Ju freno ꝛ chamo maxillas eoꝝ cõstringe qui nõ approximãt ad te. Et illud Hõ cũ in honore esset nõ intellexit: cõparatus ẽ jumẽtis insipiẽtibus:ꝛ similis factus ẽ illis:sic in p̃s.xlviij. Si peccus esse nõ times ul' saltꝫ mori sicͨ peccus: time deũ.s. timore casto siue filiali vel reuerẽciali:qm̃ perfecta charitas foras mitit aliũ timoreꝫ inhonestũ.j.Jo.iiij. Sꝫ tu time timẽda:ne mitaris ĩ gehenã ꝛ ait Aug. cũ per timorẽ gehene cõtinet se hõ a pctõ:

quo pꝛſentiaꝫ iudicis ꝛ penas metuit ꝛ ſic timoꝛ diuin⁹ comes
eſt: per oēs gradus. i. per omia bona q̄ facim9: De iſta mate=
ria etiam loquitur magiſter ſentē. li. iij. di. xxxiiij. ꝛ Tho. de
pꝛeceptis ſa ſe. q. cxxij. Et magiſter late dixit de timoꝛe in ca.
ꝛ q: de timoꝛe loco pꝛe alegato. Sextum pꝛeceptum eſt. Nō
occides. Sexta plaga puſtule in coꝛpoꝛe: ꝛ veſice bulliētes ſca
turiētes incēdia vlcerū velut de fauilla foꝛnacis: tales ſunt ho
micidiales: ardēt ira: ꝛ per irā homicidij: frater perijt. Ardent
hoīes iracūdia: ardēt ꝛ grā ſiue charitate. Nam qui vult ſub
uenire feruet: Et qui vult occidere feruet: ille ꝑcepto iſte moꝛ=
bo. Ille bonis opibus: Iſte famoſis vlcerib⁹. O ſi poſſemus
videre aīas homicidiarū: ſine dubio plus plāgeremus: q̄ꝫ pu=
trecētia coꝛpoꝛa vlceratoꝝ. Sequit̄ pꝛeceptū ſeptimū. Nō fu 7
raberis. Et plaga ſeptima: grādo in fructibus: qđ per furtuꝫ
cōtra dei pꝛeceptū ſubducis: de celo ꝑdis. Nemo. n. hēt in
iniſtū lucrū: ſine iuſto dāno. v. g. Qui furat̄ acquirit veſtē: ſꝫ ce
leſti iuditio ꝑdit fideꝫ. Ubi lucꝛū: ibi damnū. Viſibilit̄ fideꝫ
inuiſibiliter dānuꝫ. Lucꝛū ſua cecitate. Dānuꝫ: q: iā viuit ſi
ne equitate. Ergo qui ſuo malo deſiderio foꝛinſecus furat̄: iu=
ſto dei iuditio inextrinſecis grādinatur. O ſi poſſent fures a=
ut latrones uł raptoꝛes inſpicere agrū coꝛdis ſui: ꝓhdeto luge=
rēt: dū ibi nō īueuirēt qđ in os aīe mitterēt tamē ꝛ ſi furto ſuo
inuenirēt qđ gutturis auiditate ſoꝛberēt. Maioꝛ ē fames aīe:
q̄ꝫ coꝛpoꝛis. Maioꝛ ſanies ꝛ ꝑiculoſioꝛ plaga: ꝛ grauioꝛ moꝛꝫ
qđ peius ē. Multi per iſtā famē aīe moꝛtui ambulant. Et vi
uentes poꝛtant funera ſua. Viuere quideꝫ videntur in coꝛpo
re: ſꝫ malis actibus moꝛtui ꝓbātur in coꝛde. E multi in aīa fa
melici: de vanis delitijs gl'iant̄: Et ſic dicebat Aymo. Secu=
laria negotia fiūt ꝑ vſuras ꝛ adulatiōes: ꝛ ſic lucꝛa aliq acq=
rere itēdūt ſic faciūt q regib⁹ ſuiūt: ut tꝑoꝛalia acqrāt. Deni=
q3 bonū xp̄ianū ſcripta it⁹ ēe diuitē dic̄ abſcōdit9 inquit coꝛ: de
theſaur9 hō q ē an̄ deū diues: nō an̄ hoīes: ubi ds videt. Quid
ergo tibi ꝓdeſt ſi ubi hō non videt furaris: ꝛ ubi ds videt iuſto
iuditio grandinaris. Octauum pꝛeceptum eſt. Falſum teſti

moniū non dices. Octaua plaga locusta aīal dente noxium.
Quid aūt vult falsus testis: nisi nocere mordēdo: ⁊ cōsumere
mētiēdo. Et iō nos admonet apl'us: ne nos falsis criminibus
appectam⁹. Si inquit mordetis: inuicē ⁊ comedetis. Uidete
ne ab inuicē cōsumamini. Nonū preceptū est. Nō cōcupieces 9
vxorem proximi tui. Nona plaga: dēse tenebre. Si .n. pecca
tū est vxorē ꝓpriā excepta causa filioꝝ agnoscere: quale putas
pctm̄ ē: nō solū in sua peccare: sꝫ etiā alienā appetere ut mar.
.vj. Si quis viderit quā ad cōcupiscēdaꝫ eā: iam mechatus ē
in corde suo. Uere de se sūt tenebre qui vxorē ꝓpriā tāgunt: si-
ne causa filioꝝ ut dictū est uel qui alienā cōcupiscūt. Nichil
.n. sic dolet in corde patiētis q̄nto si vxor illius appetaṫ. Et q
hoc facit alteri: nichil tale voluisset pati. Alia mala solēt hoīeꝫ
patiētes accipe: hoc aūt nescio vtrū vnq̄ꝫ inueniri potuerit qui
tollerabiliter patiaṫ. O quā dempsas tenebras patiūtur: qui
talia faciūt ⁊ talia cōcupiscūt: vere excecātur furore horribili.
Furor .n. indomit⁹ est: alienā vxorē cōmaculare velle atqꝫ pol
luere. Decimū preceptū ē. Non cōcupices vllā rem proximi 10
tui. Huic mādato plaga cōtraria est decima: mors primoge-
nitoꝝ. Oēs res quas habent hoīes: heredibus seruant: ⁊ inhe-
redibus nichil: primogenitis carius. Qui volunt res alienas
tamq̄ꝫ iustas posidere: sine herede se q̄runt fieri a moriētibus
Quid .n. tam injustū videṫ: q̄ꝫ sibi rem derelictam possidere.
Dicit .n. aliquis: dimissuꝫ ē michi in testamēto. Lege nichil
videṫ iustius ista voce. Tu laudas q̄i iure possidētē: deus dā-
nat: iniuste possidenteꝫ ⁊ cōcupiscēteꝫ. Uides q̄lis es qui op-
tas te ab aliquo heredē fieri: nō ꝗ vis ut hēas heredes: in qui-
bus nichil ē charius primogenitis. Proinde in ꝓmogenitis
tuis punieris qui cōcupiscēdo res alienas .i. qđ tibi jure non
debeṫ: quasi iuris vmbra perquiris. Perdis ꝗ primogenita
tua. Et facile ē quideꝫ frēs corporaliṫ perdere primogenitos.
Mortales eniꝫ sūt hoīes siue ante pentes: siue post parentes
moriantur: istud molestū est: neqꝫ per hāc occultaꝫ ⁊ iniustam
cōcupiscētiaꝫ primogenita cordis tui perdas. Primogenita

cordis nři: fides est. Nemo eni bene opatur: nisi fides precesserit. O ia opera tua bona. Filii tui sunt spũales: sz inter istos tibi primogenita fides est. Quisquis rez alienã occulte cõcupiscit internã fidẽ perdit. Erit eni prauũ sine dubio simulator, obsequẽs nõ charitate: sz fraude: veluti amãs eũ a quo se cupit fieri heredẽ. Amare se dicit eũ quẽ mori desiderat: et ut rerũ eius se videat possessorẽ. Optat ut ꝓpriũ nõ dereliquat heredẽ. Hec fres cõparatio ꝛ quodãmodo cõtrarietas: decẽ preceptoꝝ ꝛ decẽ plagarũ: cautos nos faciat: ut habeamus securi res nřas in preceptis dei: res inquã nřas interiores: ꝛ in archa cõscie nře repositas. Ipe sũt thesauri nři: quos nob neqȝ fur neqȝ latro: neqȝ vicinus malus poterit aliqño auferre: ubi neqȝ tinea: neqȝ rubigo ẽ metuẽda. Iste sũt eni vere diuitie .s. bona cõscia. iustitia. mia. castitas: atqȝ sobrietas. Qui talibus rebus plenus ẽ: diues est: etiã si de naufragio nudus euaserit. Sz hec si diligẽter attẽditis: ꝛ q̃ sunt mala fugere: ꝛ que bona sũt volueritis auxiliãte deo exercere: eritis pplus domini: ꝛ de iniqua egiptioꝝ societate. i. spũaliũ nequitiarũ persecutiõe liberati: ad terrã repromissionis poteritis felicit̃ peruenire auxiliãte dño nřo iesu xpo: qui viuit ꝛ regnat in sc̃la scłoꝝ amẽ.

Et qȝ dictũ est nup: nõ assumes nomẽ dei tui in vanũ ut Exo. xx. ꝛ i tertio libro sen. di. xxxvij. Pro q̃ tu qui geris curã aiaruz: nota qualit̃ te debeas hr̃e cũ perjuro: qm̃ verba sequẽtia te docebũt: ꝛ ponunt̃. xxij. q. v. in. c. Si quis cuz alijs. c. ꝛ sũt. Si quis coact⁹ pro veritate redimẽda uł ꝓ qualibet causa uel necessitate perjurat: qꝛ plus corpus q̃z aiam dilexit: in quadragesima peniteat. Alij; vero iudicãt tres annos .i. ex bis in pane ꝛ aqua. Itẽ Si quis se perjurauerit: ꝛ alios sciẽs in pjuriũ duxerit. xl. dies peniteat in pane ꝛ aqua: ꝛ septẽ sequẽtes annos: ꝛ nunq̃z sit sine penitẽtia: ꝛ alij si cõscij fuerit similiter peniteãt. Itẽ Si quis cõuictus fuerit alios ad falsa testimonia vel perjuria attraxisset: vel quacũqȝ corruptiõe solicitasset: ipe qnidẽ vsqȝ ad exitũ vite: nõ cõmunicet. Hi vero q in perjurio cõsensisse probãtur postea ab oi testimonio sĩt reuo-

cādi: z ff3 legē.i.sacros canones infamia nōbunt. Et q: dictū ē nup in.x.precepto. Nō cōcupices villā rē ꝓximi tui: z dicit in littera: dimissū ē michi in testamēto. Et sic nō ꝑ restitutiōe quodaz exēpluz: qd ponit Petrus de mayrones: z recitat illud Guyl. in speculo historiali: z ē. Quidaz nobil' vir successit nota cuidā in hereditate: z int cetera bona venit ad eū q̄dā possesio cuiusdā eccl'ie: quā hereditatē dimissit vni nobili: q ut suā tenuit sibi legatā a predecessorib' suis. Erat āt nobil' vir ille alias bone cōuersatiōis modestus z pi': eccl'iaz frequētans: z liberal' ad pauperes. Cōtingit āt ipm mori: z post mortez ei' ad paucos dies cū quidā dilect' ei' oraret in spū: vidit terā aptaz: z scalaz octo gradus hn̄tez: z in p̄mo gradu: vidit predictū nobilē: in secūdo vero gradu vidit eū: qui reliq̄rat ille illā possesiōnez: z sic deinceps usq3 ad vltimū: in quolibet gradu erat vnus ex his: qui possesionē eccl'ie tenuerūt iniuste: z alteri successori reliq̄runt: scd'o octo successiones q̄ secute fuerāt. Erat aūt talis ordo a deo cōstitut' q nō moreret: qui tenuisset dictā possesiōez: q nō eēt descēsurus ad infernuz: qm̄ tādiu quādiu ingress9 eēt viā vniu'se carnis dict' heres: tam cito ponebat in p̄mo gradu illi' scalle: z qui ibi erat descēdebat aliū gradū. Sequit declaratio huius exēpli. Hoc exēpluz declarat: q oēs eni illi erant cōdēnati pena eterna: ꝑpter illā iniustaz possesiōez z detētiōez ul' acceptatiōez rei aliene. Ex illa aūt descēssiōe per gradus illi' scalle vise: puto significare ul' desinari augmētatiōez saltim accidētalez pene infernal' eoꝝ. qui bona obnoxia aliena nō restituūt: s3 relinquūt filijs suis ul' alijs: nam cū tales ex hoc sint occasio dānatiōis heredū: cuz z ipi nō restituāt: precipit eis nō solū pro pctō suo: qd comiserūt in accipiēdo uel retinēdo alienū s3 pro eo q male reliq̄rūt dādo alijs occasionez ruine: ut dānēt ar. de iniu. z dam. da. c. vlti. Credēduz aūt ē illū nobilē fuisse dānatuz: ꝑpt detētiōez illius possessiōis ipsi legate ul' q: sciuit rem illā esse illius eccl'ie: z sciuit legantē illā: mala fide possedisse. S3 forte putauit se posse tenere: ex quo fuerat sibi legata: z super hoc nulla questio mota. Fuisset. n. in eo iguorātia

juris.diuine naturalis ꝛ canonici: q̄ nō excusat.j.q.iiij.c.mul
to. Aut si ignorabit illā possessiōez esse eccle: fuit in eo ignorā
tia facti.crassa ꝛ supina: puta qꝛ audiebat a fide dignis: uł cō-
muni fama uel alio modo ꝓbabili dubitabat illam esse eccle ꝛ
nō suaz: neqꝫ q̄siuit scire veritatē: ꝛ talis ignorātia facti. Cras
sa ignorātia etiā nō scussat ut in.§.allegato ꝛ de re.ju.in.ca:
ignorātia.li.vj.nam si bona fide tenuisset dictā possessionez:
sine aliqua dubitatiōe ꝙ esset aliena credēs euz qui sibi lega-
uit iuste acquisiuisse: neqꝫ audiēs uł reperiēs aliquid in cōtra
riū: paratus reddere si sciuisset: talis nullo modo fuisset dāna-
tus: scusasset aūt eū ignorātia facti: premissa debita diligētia:
ad qd̄ facit dictū Aug. Nullus crimē maculat nesciētez.j.q.
.iiij.c.j.ista supra dicta ꝛ sequētia placuit dicere ꝓpē aliqua q̄
fuerunt oblata pro presenti qm̄ qui habēt tēpus restituēdi: et
nō restituūt: si assit facultas: ꝫ qui habent tēpus baptizandi ꝛ
nō baptizātur: ꝛ tales sicut isti sine predictis ingrediūtur viam
vniuerse carnis: qd̄ absit: descēdūt ad penas infernales: qm̄ ut
ait Aug. Nō dimittit̄ pctm̄: nisi restituat̄ ablatū. Sic etiam
Aug.xiiij.q.vj. Si res aliena ꝓpter quā peccatū ē reddi pōt:
ꝛ nō reddit̄: penitētiam nō agit̄ ſꝫ simulat̄. Sꝫ nota ꝙ roma-
nꝰ pōtifex hēt plenissimā ptātez per totū mūdū ut in.c.ut nrꝫ
ut ecclesiastica bene.sine dimi.cōfe: ꝛ in.c.cūcta per mūdum.
jx.q.iij.ꝛ math.xviij.ꝛ Jo.xx.ꝛ i.c.solite dema.ꝛ obe.ꝛ i plu
ribus juribꝰ: tm̄ aliqui dicūt: ꝙ nō pōt dispēsare cū religioso: ad
hoc ꝙ possit hr̄e propriū: eo ꝙ hr̄e propriū religioso: ē cōtra suſ-
tātialia actus ipius voti: qd̄ faciūt oēs religiosi in ipa professio
ne: ut qꝛ promittūt sollenniter castitatē.obediētiā ꝛ pauperta
tez ꝛ sic tale votū sine ꝓmissio fit deo igit̄ difficile fiet romano
pōtifici ad hoc ꝙ dispēsset cū religioso ꝓfesso: ꝙ hēat ꝓprium:
sic in.c.cū ad monasteriū de sta.mona.ꝛ re. Pro q̇ vide tho.
.ij.ij.q.clxxxv.ar.viij.ꝛ q̄tlibet.iiij.ar.xiij.ad.ij.ꝛ q̄tlibet.v.
ar.ij.ad.ij.vbi dic̄. Qꝛ ūo oē agēs pōt in id qd̄ ē infra se: non
āt i id qd̄ ē sup̄ se ſꝫ nota pro juramēto ꝙ ille pōt relaxare jura
mētū.s.ille i quē vertit̄ vtilitas: sic i.c.j.ex administratiōis de

fu.ju.z in.ca.quinta vallis isto.ti. Et aug.in.li.de moribus cleri dicit. Melius ē nō vouere: q̄z vouere z nō redere. Sz nota ꝙ loqui de ptāte romani pontificis: ē ponere os in celo. Sz tu nota q̄modo multi in hac carne mortali dānant et si multi saluētur: z quomodo lata est via q̄ ducit ad cōdenatiōez: sz stricta ad saluatiōez. ut math. vij.

Ro quo vide cū diligētia. Quidā mr parisieñ apparuit epō post mortē: z dixit in malo statu sū: q: eternaliter dānatus sum. Et eps interrogauit eū: vtrū sciam suaz adhuc hēret. Respōdit nichil scio nisi tria. Primū: q: eternalit dānatus sū. Scdz: q: sñia irreuocabilis data ē cōtra me. Tertiū q: ꝑpt delitias corporis z honores mūdi priuat⁹ sū eternalit visione dei. Et quesiuit: si mundus adhuc staret. Et eps dixit. Cur hoc q̄reret. Rñdit. Tot aīe illis diebus descēderūt in infernū: ꝙ vix credidissem: tot hoīes esse in mūdo. Hoīes descēderūt ad infernū: sicut nix de celo.

quidā cācellari⁹ parisius existēs oībus acceptissimus: qui ita facūdus z litteratus fuit: ꝙ qñ predicauit: ꝓdicatores fr̄esq3 minores oībus negotijs postpositis: assidue interesse cupiebāt. Qui postmodū cū laboraret in extremis: eps ciuitatis diligētissime eū visitabat dicēs. Precipio tibi in virtute scē obediētie: si autoritas mea sup te vim debeat hēre: sic acceptior in sclo me fuisti: quatinus michi infra. xxx. tuū appareas de statu tuo me certificās. Obijt ille z. xxx. die: cū eps sol9 in camera sua sederet: ipe nigra cappa induct⁹ ē: z fetēs magis q̄z cadauer putridū: sibi apparuit dicēs. Hic sū: sicut precepit michi autoritas tua. Tūc eps ꝑterrit⁹: q̄siuit q̄modo sibi esset. Rñdit miser ego sum z ꝑpetualit dānat⁹: q: honorez z sciam quaz in sclo habui: z laudē quā sepius btē marie obtuli: a deo hēre nollui: sz a meipō. Et etiā voluptatem carnis hēe volui: q̄re ꝑpetualit dānatus suz: ita ꝙ nulla elemosyna: neq3 orōnes michi ꝓsunt. Et ab epō q̄siuit: q̄ hora eēt in mūdo. Rñdens eps dixit. Hodie ē trigessim⁹ dies: q̄ a sclo migrasti. Tūc dixit cācellarius ve ve nob in inferno. Credebamus ꝙ dies iuditij eēt cōsumata: q: sic nix cadit de celo: ita aīe intrāt ad infernū: z

vale dicēs epo: sic recessit.

Quidā habuit plura beneficia ⁊ dānatus ē. Quidā magnus mr̄ parisieñ. in sciā famosus in hora mortis visitatus ab epo ⁊ monitus: ut saltē in fine vite sue plura beñficia illicite detēta resignaret: ⁊ vnū retineret. Ille vero in sua erronea opinione pdurās. Tētabo inqt si pōt aliquis cū pluribus beneficijs saluari. Post mortē suā: ipē apparuit eidē epo suo orāti hora tertia. Et interrogauit eps: quomodo se hēret? Rñdit. Ego sum i etnuz dānatus. Et cū qreret eps. Quid eēt d opinione sua. Rñdit: nichil adiuuerūt me plura beñficia. Et addidit. Dicite michi. Est ne adhuc aliqs viuēs in sclo? Rñdit eps. Quō tu cū tātus sis clicus: qris ut tā cito credis mundū esse finitū? Ille ait. Qr certe ex quo mortu⁹ sū: tā magna multitudo corruit in infernū ꝙ vix credidissē: tot viuētes esse sup terrā. Quinqz millia hoīuz obierūt: ⁊ quattuor ex illis: solūmodo saluati sūt. Sic discipul⁹ in littera. d. d. i vitis prūm.

Duo scholares in bona societate existētes quadā die: qdā inter se pactū fecerūt: ut qcūqz prius moreref: alteri infra mēsē apperet. Post aliqd tēpus vnus ipoꝝ mortuus ē: qui alteri appuit i. xvj. die. Interrogat⁹ ūo de valitudie ei⁹: Rñdit Nūqz habui ita bene: qr sū in regno celoꝝ. Viuēs dixit. Per q̄ meruisti hoc? Rñdit: qr ego me ad sumēdū corp⁹ xpi: sēper cū deuotiōe in quātū in me fuit: pēpaui. Sz dico tibi ꝙ qn̄o de hoc mūdo migraui: tūc quīqz millia hoīuz moriebātur: ⁊ nullus eoꝝ saluat⁹ ē: nisi ego ⁊ alij tres. Et dū viuens socius miraref. Ille rñdit. Nō mireris: qr multi sūt heretici ⁊ increduli: ⁊ judei: ⁊ multi gētiles: ⁊ multi mali xpiani: q oēs dānanf. Pro quo nota quid dicit aug. in. li. de triplici hitaculo. Fōs igif ⁊ origo oīs sciē: ds ē: quē quāto quis plus bibet plus sitiet aug. ut supra.

Ad redeamus vnde digressi sum⁹ ⁊ dicam⁹ ꝙ sic boni aduocati sūt imitatores veritatis ⁊ sub rōne boni et cū sana cōscia: ⁊ ita laudādi q̄ ad hoīes: ⁊ premiādi q̄ ad deuz qr pūincia sana ⁊ illuminata sic sapiēs sapie. vj. Ubi multitudo sapiētū: ibi sanitas orbis terrarū ⁊ aīarū ⁊ ecōtra Et hoc ꝓ

terea q: imitāť rōnē3 ut arif. ecbi.j. S3 mali aduocati si open tur mala ⁊ q̄cūq3 alij qd̄ absit nō opātur mala sub rōne mali: s3 sub rōne boni: eo ꝙ vincūtur, ⁊ obtenebrātur a sēsualitate: ⁊ de talib⁹ dicit ꝓpha in ps. xlviij. Hō cū in honore esset nō intel lexit: cōpat⁹ ē jumētis insipiētib⁹: ⁊ similis fact⁹ ē illis. Et pro tāto oēs aduocati ⁊ oēs judices multū deberēt fugere munera tꝑoralia: ⁊ hoīu3 amicitias ⁊ inimicitias. Pro q̄ vide arif. iij. de. re. p. c. ij. cui⁹ verba sūt. Aliqui ⁊ illa3 adesse oportet gu-uernātib9 vniūsalē rōnē: ⁊ meli⁹ certe: cui nō adest ꝑturbatio aliq̄ oīo: q̄3 cui natura inest: hac ḡ turbatiōe lex caret: mēs vero humana nō caret. Ex q̄ inferť ꝙ illo tꝑe aduocati pñt dici ad-uocati: q̄ tꝑe repiunť sine passiōe ⁊ ecōtra. Sic ēt diceť de judi cib⁹: de qb9 deo dāte suo loco diceť: ⁊ dicūtur passiōes hoīu3: o diū nľ amor. S3 pro munerib⁹ dic: ꝙ btūs ē: qu scutit manus suas ab oī munere: de q̄ dicit Pe. de tarā. loquēdo de symo-nia. iiij. sen. di. xxv: ꝙ mun⁹ a manu ē pecunia. mun⁹ a ligua: p̄ces uľ fauor. Mun⁹ ab obsego huit⁹ indebita impēsa. Circa munus a manu: sic distinguit: aut ē illd̄ spūale: pro q̄ pecunia dať: aut ē tale ꝙ ad illd̄ hō alias nō tenebať: aut nō. Si sic: cō mitiť symonia: ut si ep̄s accipiat pecuniā pro faciēda dedicati-one: aut aliqd̄ h⁹i. Si ē tale: ad qd̄ alias nō teneť: aut illud spi rituale intēdit qs sub p̄cio ponere: ⁊ tūc symoniā cōmittit: aut nō: s3 stipēdia vite uľ sui laboris accipe: ⁊ tūc nō cōmittit symo-niā. Vñ capellan⁹ nō creat9: aut vicari⁹ aut cłic⁹ dicēs psalteri u3 ꝓ more: itēdēs stipēdia laboris uľ vite corporaľ sustētatiōe3 acipe: nō cōmittit symōiā. Circa mun⁹ a ligua: qd̄ tāgit mate riā nr̄a3: ē sciēdu3 ꝙ aut qs ordinať uľ ꝓmoueť per p̄ces carna les. i. in qb⁹ allāť uľ monet sola rō carnaľ: aut per spūales in q b⁹ mouet rō spūaľ. s. bonitas. scia pauꝑtas: eccľie vtilitas uľ a liquid h⁹i allāť. In p̄mo casu: dicēdū ē ꝙ aut p̄ces carnales fi ūt pro īdigno: ⁊ tūc symonia ē: q: p̄ces succedūt loco p̄cij. Aut fiūt pro digno: ⁊ tūc nō cōmitiť symonia: maxime si ad dignita tē ꝑsone respect9 hēať q̄ñ sūt p̄ces spūales: symoniā, nō cōmitiť Circa mun⁹ ab obsequio: dicēdū ꝙ aut obsequū pro q̄ ordo uel bñficiū cōferť ē spūale aut honestū: ut q: huiuit de officio cape

lani uł magister aut aliqđ b⁹i ꝛ tūc symonia nō cōmittit: qꝛ nō ē tp̄orale pro q̄ daṫ: aut obseqū ē tp̄orale uł inhonestū: ꝛ tūc symonia cōmittiṫ aut honestū ut qꝛ pro eo iuit romā uł b⁹i: ꝛ tūc symōia nō cōmittiṫ: nisi habeaṫ ocul⁹ p̄ncipalit̄ ad dignitatē p̄sone ꝛ nō ad obsequꝫ. Et sic nō q̄modo p̄ces armate inducūt symoniā de ista materia loq̄ṫ tho. ij. ij. q. c. q̄i per totuꝫ ꝛ. iiij. se. di. xxv. ꝛ. di. xxv. ad. ij. dicto. li. tractaṫ vtrū sepultura possit vēdi uł nō: ꝛ cōcludit qꝫ nullo mō sepultura cōsecrata pōt vendi: qꝛ symonia cōmitteret si vēderet: cū symonia sit studiosa volūtas emēdi uł vēdendi sp̄uale uł sp̄uali anexū. Sꝫ notēt aduocati qd̄ dī ꝓuer. xxiij. Noli vēdere sapiaꝫ. doctrinā ꝛ intelligētiā p̄p̄tꝫ mali aduocati cū sit imitatores sensualitatis: sic boni sūt imitatores rōnis. Sꝫ pro ista materia vide tho. ij. ij. q. lxxj ad. iiij. in corpore. cui⁹ verba sūt. Rn̄so dicēdū qꝫ ea q̄ qs nō teneṫ alii exhibere: iuste pōt pro eoꝝ exhibitiōe recōpēsationeꝫ accipe. Magnif. ē āt qꝫ aduocatus nō tēpteneṫ p̄cocinū p̄stare aut cōsiliū dare causis alioꝝ: ꝛ iō si vēdit suū p̄cocinuꝫ siue cōsiliū: nō agit cōtra iustitiā: ꝛ eadē rō ē de medico opē ferente ad sanāduꝫ: ꝛ de oīb⁹ alijs b⁹i p̄sonis: Dū tn̄ moderate accipiant: cōsiderata cōditiōe p̄sonarū ꝛ negocioꝝ: ꝛ laboris: ꝛ cōsuetudine p̄rie. Si āt per ip̄rouitatē aliqđ imoderate extorq̄anṫ: peccāt cōtra iustitiā. Vn̄ aug. dicit ad maccedoniū: qꝫ ab hijs extortorta p̄imoderatā ip̄rouitatē repeti solēt. Pacta per tolerabilē cōsuetudinē: nō solēt repeti. Sꝫ omissis aduocatis militib⁹ fidelib⁹: q armātur armis veritatis: aliq̄ breuit̄ p̄stringā de aduocatis nō multū fidelib⁹ si inueniātur: q armanṫ armis sensualitatis. Et ꝓ hac materia vide. c. pastoralis de. ca. po. ꝛ ꝑ. vbi dicīṫ. Int̄ iuris aurispitia ubi dīc abb. qꝫ oli hoīes cōspiciebāt augurria: p̄p̄ti q̄sdā aues ut noctuas q̄ ābulāt i nocte: de qb⁹ aluer. magn⁹ dīc qꝫ sūt aues clamātes tristitiā ab vlulatu dicte: ꝛ sūt aues lucifuge: ꝛ sūt volitātes hic inde p̄p̄tꝫ i nocte ꝓp̄ occuloꝝ teneritatē ut Arist. metha. ij. Sic faciūt q̄nqꝫ litigātes ad modum istarum auium quoniam sicut ipse aues fugiūt solē ꝓpter teneritateꝫ oculoꝝ: ita ip̄i litigātes refugiunt veritatē ꝓp̄ restitutiōeꝫ ꝛ sic sūt volitādo: ꝛ stimulati ꝓclamā-

do hinc inde. s. de aduocato in aduocatū: ⁊ q̄rūt augurres: for te malos aduocatos: q eos defēdāt in suis vanitatib⁹ q q̄noqꝫ magis mouētur motu sēsualitatis: q̄ꝫ motu rōnis ⁊ charitatis volētes talib⁹ cōplacere: cōspiciūt ītētiōes litigātiū: magis q̄ꝫ veritatē iuriū ⁊ sic ābulāt de itelligētia legis in inteligētiā: qd nō deberēt facere: cū sit magis stādū actori q̄ꝫ doctori: ⁊ magis textui q̄ꝫ glosule: sic in. c. dilecti de deci. ⁊ in glo. illi⁹. l. sed i. l. de offi. p̄si. ff. Sꝫ tādē iudicāt litigātib⁹ ipi aduocati boni euē tuꝫ: lꝫ sit mal⁹ s̄ꝫ rei ūitatē: qd ē dolēdū: ⁊ per cōsequēs tristan dū: qm̄ due aie occidūt. s. aīa aduocati ⁊ aīa ipi⁹ cliētuli. Contra q̄s ꝓpha ⁊ alios h⁹i in p̄s. v. O disti dn̄e oēs q opātur iniqtatē: ⁊ pdes oēs q loquūtur mēdaciū ⁊c̄. Et sic fert quēdā dixisse phm̄: de legib⁹ loquar. Sꝫ qd: Nisi q̄cūqꝫ ūtaris āpl⁹: tibi dabit cāp⁹. Et hoc nichil aliud ē nisi s̄ꝫ qd ꝙ leges pn̄t dici immortales qd ē in penā xp̄ianoꝝ: sic fert quēdā scūꝫ virū dixisse. ꝙ sic cerimonie fuerūt collate iudeis in pe. ju: ita glo. legistarū in pe. xp̄ia. Pro q̄ mali aduocati ⁊ aliꝗ h⁹i deberēt nōre dictū ꝓphe in p̄s. xxxiij. Vult⁹ āt dn̄i sup facientes mala ut dispdat de terra memoriā eoꝝ ⁊ in p̄s. cxviij. lōge a pctōrib⁹ sal⁹. s. vera q̄ ē ⁊ eterna q̄ ē ōs q sepaꝛ a pctōrib⁹ rōne cuiuscūqꝫ peccati mortal' ut dictū ē ⁊ sic dicūt vulgares. Nō sūt mltuꝫ vigētes intellectu: q ābulāt sup pacto ⁊ litigijs: qm̄ nunq̄ꝫ videm⁹ aliquē iurispitū: cū alio iurispito diceptare: q dicūt vulgarit mas vale hu ē cōcierto q̄ buena lid o q̄ alguā sn̄ia difinitiua. Pro q̄ nō ꝙ s̄ꝫ doctores scōs repio: ꝙ alias dicere nō audeo. s. ꝙ decē octo sūt: q̄ debēt retrahere hoies ab aduocatiōis officio. ad qd officiū studētes nr̄i tp̄oris audati ipetu occurūt: licet piculosū. Que. xviij. sūt ista q̄ sequūtur. Primū venalitas quā nobilitas ai detestaꝛ. ij. multiplex piculū: qd circa hoc officiū versatur. iij. multiplex pena: qua mali aduocati cruciabūtur. iiij. q2 p̄ceteris officijs corruptuꝫ esse videtur. v. retrahit molestia que in audiēdo lites causaꝛ. vj. q2 officijs demonū multū assimilaꝛ. septimo retrahit magnitudo dāni: q̄ ꝓpē hoc eclīe aducit octauo amor legis diuine. q̄ ꝓpē hoc officiū despectui hꝫ et c̄. Jdō dico p̄. ꝙ deberet retrahere hoies ab hoc officio venalitas nam per

sone q̄ venales se offerūt reputant̄ viles. Ad meretrices ꝓprie pertinet venales esse: ꝛ tātuꝫ peioꝛ indecētia est in hac venalitate. Unde ferf quēdaꝫ dixisse. Malē filiā nutrire meretricē tū: q̄ꝫ filiū meū esse aduocatū: nam illa vilissimū mēbꝛuꝫ qd in coꝛpoꝛe suo ē vendit. Aduocat⁹ vero nouilissimū. s. linguā suam: ꝛ de hac vilitate loquif apl'us. j. co. vj. vbi dicit. Secularia iuditia si habueritis cōtemptibiles: q̄ sunt in ecclīa cōstituite ad iudicādūꝫ. Cōtra hanc venalitatē dicit salomō prober. xxiij. Noli vēdere sapiam doctrinā ꝛ intelligētiā. Secundo dꝫ hoīes retrahere ab hoc officio multiplex piculū qd est in eo Et sūt duodecim picula q̄ dicā solū enumerādo ꝛ nō amplius ꝓsequēdo. Primū est cū aduocatus mifabilibus psonis: quibus tenef nō subuenit. Scdm piculū est qn̄o causaꝫ iniustā ꝛ despatā suscipit. Tertiū est cū in ꝓcessu negocij causam iniustaꝫ cognoscit: ꝛ adhuc eā deffēdit. Quartū cū aduocat⁹ parti sue cōsullit: ut alteri relinquat pteꝫ suā: q: tūc cōsulit parti sue derelinquere rē ꝓpꝛiā: ꝛ parti aliene retinere alienū. Quintū cū per eius infirmitatē negligētiā vel ignoꝛātiā pars quaꝫ ip̄e tuef: a causa cadit: q: tūc ip̄e aduocat⁹ tenef ad restitutiōeꝫ Sextū piculū ē: q: tenef ad restitutiōeꝫ illi qui ꝓpt̄ suū patrocinū rem suam iniuste amittit. Septimū piculū est cū immoderatū salarū ul'vnde nō dꝫ recipit. Octauū piculū est: q: odium illoꝝ cōtra quos patrocinaf incurrit. Nonū periculuꝫ est circa modū procedēdi: q: seppe per falsas leges ꝛ falsas intelligētias ꝛ falsa instrumēta ꝛ falsos testes procedit ꝛ aliqn̄o cōuitia ꝛ alia: q̄ solum valēt ad delectiōeꝫ proximi: isti tales ꝛ alij huiusmōi relinquūt alienis diuitias suas: ꝛ sepulchꝛa eoꝝ domus illoꝝ ineternū ps. xlviij. Decimū piculū est symonie cū aduocat⁹ ut supradictū est sciaꝫ suam vēdere intēdit. Undecimū periculū ē vanegl'ie: ex cuiusamoꝛe multi renūtia causa cadere: etiā iniusta molestos instij iudicari. Uñ uel mendatio ul'quocūqꝫ alio modo volūt obtinere duodecimū piculū est in fidelitatis: ꝛ ꝓpt̄ hec picula q̄ sūt in causis: dicit apl'us. j. co. vj. Jam quidē oio delictū est in nobis quare nō magis iniu-

riam accipitis quare nõ magis fraudẽ patimini: sȝ vos iniuriaȝ facitis ꝛ fraudatis ꝛ hoc fr̄ibus: An nescitis ꝙ iniqui regnum di nõ possidebũt. Nolite errare. Tertiũ decimũ piculũ est: qd deberet hoīes retrahere ab hoc officio: ẽ multiplex pena: qua mali aduocati in hac vita ꝛ in alia cruciabũtur. Unde qñ mo riũtur: qdaȝ quasi mostrua in eis acciđũt: qȝplures muti efficiũtur: alioꝝ lingua velotius aere mouet̄: alijs lingua extra os lõgius egredit̄. Alij iudicãt in extremis nõ debere eucharistiam suscipe. Alij in hoc sacramẽto: approbãt tamq̄ȝ a manifesto grauamine appellare. Post mortẽ vero mali aduocati: valneabũtur in auro ferũti cũ joue: sic legit̄ in quadã tragedia senece. Quartũ decimũ piculũ qđ deberet hoīes retrahere ab hoc officio ẽ: q2 p2e ceteris officijs corruptuȝ esse videt̄: q2 est aliquis mo2bus ad quẽ curãduȝ: nõ inuenit̄ medicus: sed nõ ẽ aliqua causa: ad quã tuẽdã nõ inueniat̄ aduocatus. Quītuȝ decimũ qđ deberet hoīes retrahere ab hoc officio: est molestia: q̄ est in audiẽdo littes. Unde aug. X̄pm testem inuoco ꝙ malẽ per singulos dies manibus aliquid opari: quã tumultuosas causarũ p̄lixitates pati. Sic q2 valde simile ẽ officijs demonũ. Jtẽ aug. ait. Nichil ẽ similius demonũ actib9 q̄ȝ litigare. Decimũ sextũ quod hoīes deberet retrahere ab hoc officio: est magnitudo dãni q̄ p2opter eos euenit eccl̄ie: q2 mittentes diabolũ in eccl̄ia: nõ p̄mittũt deum intrare in ea. Si enim aliquis bonus vir ꝛ sanctus hõ eligat̄ in ep̄m vel abbatẽ: statī aduocati se opponũt: neqȝ deum qui ẽ in vno sctõ in ecclesia jn trare permittũt. Si vero eligat̄ aliquis magn9: qui nõ timet symoniã comittere: statiȝ adiuuãt p2o pecunia: sic subdũt eccle siã dominio diaboli: Unde fũt velut co2ui: qui cõueniũt ad liteȝ tamq̄ȝ ad mortũ cadauer. Decimũ septimũ qđ đberet eos cohibere ab hoc officio: ẽ amo2 legis diuine. Jtẽ ꝛ cõditiones juriũ sciuiliũ. De p2imo dicit Gre. Qui diligit regeȝ: diligit eius legẽ. Signũ diuine dilectiõis est: cum quis labo2at libẽter in studio sacre scripture. Sacra scriptura multũ cõtemnit̄ p2opter leges sciuiles: Unde põt dici illud qđ dixit sarra ad a

brabā. Gn. xvj. Inique agis cōtra me: ego dedi ancillā meā in sinuz tuū: q̄ vidēs φ cōcepit: despectui me hēt. Ancilla sacre scripture: ē scia leguū: ꝛ quecūqꝫ alia scia: vnde hoe. Uocaui ancillas meas ad mēsaz: q̄ scie sacrā scripturā hn̄t despectui: ꝓpt̄ lucri fructū qui ī eis attingit̄. Sꝫ sequit̄ qd̄ dixit dn̄s Gn. xxj. Eice ancillā ꝛ filiū eius: qd̄ verbū scd̄m hoc ꝓpositū aductū: qn̄o dꝫ intelligi: relinquat̄ viro sapiēti. Itē decimum octauū qd̄ deberet retrahere ab hoc officio: ē ēt cōditiōes leguz sciuiliū. Est .n. hec scia nobilis. terrena. tumultuosa. inflatiua: ꝛ absqꝫ refectiōe: q̄ cōdit iōes preter primā ꝛ vltimā cōueniūt ei potius rōne subiecti: qꝫ rōne sui: de quib⁹ supra. Et ut breuiter dicat̄ alie scie cōpatiōe sacre scripture: scie nō sūt. Un̄ Hie. Litteras nō nouit: qui sacras ignorat. In supdictis scientijs ꝛ verbis potius reprehēdit̄ abusus scie ꝛ officij ꝛ appetitus irrefrenatus abutētiū: qꝫ scia ꝛ officiū bene vl' indifferēter existēs p q̄ aristotiles. j. de aīa bonoꝝ honorabiliū ꝛ c̄. qm̄ oēs scie sunt bone a pte sui q: vestimēta aiaruz sꝫ qn̄oqꝫ aliqui nō bene eis vtūtur: qd̄ est dolēdū: ut dictū ē.

e Tq: de litigijs deuenit̄ qn̄oqꝫ ad sentētiā difinitiuā: licitū erit de judicibus ꝛ eoꝝ sentētijs aliquid breuit̄ dicere. Et pmo sciēduz φ iudicuū: alij dicūt̄ tēporales: alij vero spūales. spūales dicūtur sacerdotes quib⁹ conuenit sacramētū eucharistie cōficere ꝛ ministrare. baptizare. predicare ꝛ cōfesiones audire ꝛ c̄. quibus duz taxat dixit xp̄s hec quotiēscūqꝫ feceritis: in mei memoriā facietis. Jo. vj. Sꝫ. j. thi. iij. dicit̄. Qui ep̄atū desiderat bonū opus desiderat Glo. op⁹ vere nō dignitatē: laborē: nō delitias: nō crescere fastigio sꝫ humilitate. Decrescere. s. ut fiat hu9 ꝛ minister hoiuz: ꝓpt̄ xp̄m Aug. exponere voluit qd̄ sit ep̄at⁹: ꝛ dixit φ ep̄at9 nomen ē opis ꝛ nō honoris. Et gre. dicebat. Ubi ē sublimitas honoris: ibi ē magnitudo sceleris. Caue ḡ diuitias: quas sine culpa retinere nō potes. Et. j. thi. iij. dicit̄. Oportet ep̄z ēē irreprehēsibilē. sobriū. prudētē. ornatū. s. v̄tutib⁹ ꝛ motu vl' incēsu: ꝛ hitu ꝛ s̄mone cōi ꝛ hospitalē. s. q hoc añ cōsueuit ad ro. xij.

hospitalitatē. Aymo. laycus aut quilibet ecclesiastic⁹ si duos
uł tres pauperes colligit: hospitalitatis officiū cōplet. Eps āt
si non oēs recipit quos pōt inhospitalis reputaꝫ. Doctorē. s.
ꝙ hēat grām docēdi: qꝛ innocēs absqꝫ ꝟmone: cōuersatio quā
tnꝫ prodest exemplo: tātuꝫ scilētio nocet: nam latratu canuꝫ ꝛ
baculo lupi arcēdi sūt: vnde malediet⁹ canis nō valēs latrare
Ysa. lvj. Nō vinolētuꝫ: qui hoc agit frequēter qꝛ vēter stuans
vino puro scito despumat in libidinē. Hoc ebrietate nudabit
femora sua Gn. ix. Itē quē sodoma nō vincit: vina vincerūt.
Gn. xix. Itē ephe. v. Nollite inebriari vino. Et prover. xx:
tumultuosa res ē ebrietas. Nō percusorē. i. ita irascibilē ꝛ ꝑ-
turbati sensus ut ꝑcutiat: qui debet esse patiēs ut sequaꝫ eum:
qui posuit dorsuꝫ ad flagella. i. xp̄m. Sꝫ modestū: qui moduꝫ
animi hūet prouer. xxij. Finis modestie. ij. thi. ij. j. co. xj. Si
quis videꝫ cōtemptiosus esse: nos talē cōsuetudinē nō hēm⁹.
Nō litigiosū. i. qui hoc soleat facere. nichil. n. imprudētius
est arrogātia rusticoꝝ: qui garrulitatē auctoritatē putāt ꝛ pa-
rati ad lites in subiectos tumide intonāt. ij. thi. ij. Seruū dei
nō oportet esse litigiosū: sꝫ māsuetū ꝛc̄. Jaco. iij. etiam dicit.
Unde sūt lites ꝛ cōtēptiones. Nō cupidū: sꝫ sit ut apłi: qui pt̄
victū ꝛ vestitū nichil querebāt. Morbo cupiditatis: pene oēs
laborāt: iō precepit ep̄m nō esse cupidū: qꝛ facile a iusto deuiat
Jere. xj. A propha vsqꝫ ad sacerdotē: cūcti faciūt dolū ut stu-
deāt avaricie. In oī castitate ꝛc̄. Aug. ne imitenꝫ filios heli q
in vestibulo tēpli cū mulieribus dormiebāt: religionē predam
putātes: qđ in hostijs erat in suas delitias cōuertebāt. hc. iiij.
si extra disciplinā estis: nō filij sꝫ adulteri estis. Eccle. vij. Fi-
lij tibi sūt: erudi eos. Prouer. xxix. Erudi filiū. Hie. eps fie-
ri nequit: qui filios hēt luxuriosos. Nō neophitū. i. rudeꝫ: no-
uiter natū: nouiter cōuersuꝫ: hoc tam magnifestū testimoniuꝫ
pauci custodiūt: nam heri cathecuminus: hodie pōtifex ē. He-
ri in theatro: hodie in eccł'ia: vespe ī circo: hodie in altari. Du-
duꝫ fautor instrionū: nūc cōsecrator virginuꝫ. Quare aūt non
neophitū supponit. Neqꝫ elatus per suꝑbiā. s. pre ceteris di-

gnitatē se putās nouitate ptātis inflactus: q̄i eo indigeat reli
gio.j.reg.xv. Cū perimus oēs in oculis tuis.caput in tribu-
bus israel fact⁹ ē. Ore. cum magna hmilitate: oꝫ bō pceffe
boībus. Ab his qui foris sūt.i.ab infidelibus: hec clausula: cō
gruit principio.s.irreprehensibilē eū esse oportet: nō solū a do-
mesticis: sꝫ etiā ab alienis.s. iudeis. gētilib⁹ ꝛ hereticis: ut qui
religioni detrahūt: eius vite detrahere non audeāt.j.thi.iiij.
Honeste ābula. Nota dictū senece. Cōpositus miles: cōposi
taꝫ oꝫ hr̄e familiā. Sꝫ dolēduꝫ est ꝙ qn̄oqꝫ nō solū layci: ve-
rum etiā ecclesiastici: mittūt suos familiares: si infirmētur ad
hospitalia: de quo deberēt vereri saltim quo ad deū ꝛ suā cons-
cientiā. Et dictū est superi⁹. Uecani nō latrāti. Ysa.lvj. ꝛ di
cit albert⁹ magnus ꝙ canis inē cetera hēt ista duo.s. ꝙ amat
ꝛ cognoscit benefactorē: ꝛ cognoscit nomē sui. Sꝫ de dictione
sacerdotis dictuꝫ fuit sup: Et sic hebꝛe.v. dicitur. Ne quis su
mat sibi honorē: sꝫ qui vocātur a deo: tamq̄ꝫ Aarō. sibi hono-
rem glo.i.ut sibi imputāduꝫ sit: sꝫ deo qui vocat: si ille recte fi-
at pōtifex: qui vocat a deo: ꝛ sic qui recte eligit: a deo vocat taꝫ
q̄ꝫ Aarō exo.xxviij. Et Jo.viij. dicit: ego gloriā meā nō que-
ro. In hijs verbis percutit cupidos: qui nō vocātur: sꝫ inge-
runt se. Et nota qđ dicit in ps.ij.s. ego hodie genui te: hodie.
i.eternalit. Itē nota quō intelligat illa auctoritas ad heb.vj.
.s.impossibile est eos qui semel prolapsi sūt iterū renouari ad
penitētiā. Prolapsi sūt glo.s.finaliter. Renouari.i.in hac
vita. Rursus renouari.i.baptizari.s.ut rebaptizētur post pe-
nitentiā. Renouari eni est: nouū fieri. Nouū aūt facere: laua
cbri ē. Uñ renouabit ut aquila iuuētus tua. Hoc fit in baptis
mo: cuius virtus in xp̄i cruce cōstat. Itē nota ꝙ cōfessio est ma
nifestatio pccōꝝ: spe venie aperta: ꝛ dicit spe: pro quo nota ꝙ
sic anchora tenet nauēꝫ: ita spes tenet aīam: tñ spes debet esse
ut dictū est ne decipiaris.s.meritis precedētibus: qm̄ sine me-
ritis sperare vitā eternā: nō esset spes: sꝫ presumtio quedā.

His omissis: accedamus ad iudices temporales.

Pro quo notēt iudices pmo ꝙ in juditio: nō est cōside

rãda psona: s; causa. Unñ quidã versificator ait. Quattuor ista timor. odiũ. dilectio z cẽssus: seppe solẽt boĩu; rectos puertere sensus. vnde Isidorus. Qui rectũ iudicat precũ remunerationis ab hoibus exportat fraudez in dño perpetrat: q: iustitia; quam gratis impture debuit: acceptiõe peccunie vẽdit. O iudex ante oĩa quippe primũ q̃re: ut ante iudiciũ tuũ: nullũ condemnes: igit ante iudiciu; proba. time z iudica. s; pro dictis z dicẽdis nota aristotilẽ. iij. de re. p. ca. ij. in. §. At qui z illam adesse oportet z alibi aristotilẽ ethi. iij. ca. viij. z. ij. de aĩa vbi dicit q̃ hñtibus corpora indisposita: oĩa dulcia vident amara. Ex quibus auctoritatibus z alijs h'i elicit q̃ oẽs iudices debẽt: ad bene iudicãdu; repiri sine passione qð sic pbat ut dictũ est. Illo tpe iudices dicũtur iudices: quo tpe reperiũt sine passione z ecõtra. Et passiones iudicũ tporaliũ dicunt odiũ uel amor: qm̃ mediãte odio ul amore obtenebrat rõ: z sic tali tpe. s. tpe dicte passionis iudex: nõ põt bene iudicare: quẽ textũ iudices deberẽt notare. Et sic boni z iusti iudices nõ debẽt cõsiderare psonã: sed causa;. Sic in. c. nouit ille de iudicijs ubi dicit. In iudicio nõ ẽ psonarũ distinctio attendenda: s; ita iudicabis magnũ sic paruũ. Et aplus dicebat ad ephe. vj. Personarũ acceptio nõ est apud deũ. glo. dñs eni iustus iudex: causas discernit nõ psonas. Pro quo nota iudex qui iudicas qð dicitur math. vij. z Luce. vj. vbi dicit. In qua mẽsura quis mẽsurauerit: remetiet illi: quẽ passũ oẽs iudices deberẽt timere: q: fortis z terribilis. Itẽ nota qð dicit Aug. in. li. v. de floribus in veritate. xiiij. vbi dicit sic. Quartadecima veritas est q̃ sublata iactãtia: oẽs hoies natura sũt pares. Et sic tolle iactãtiã quid sũt hoies: nisi hoies: z loquit quãtu; ad vitia z elatiõe; inanis gl'ie. ca. xviij. vbi inp. Ex quibus infert q̃ iudices nõ debẽt attẽdere psonã: s; causam sic act. xj. Et vide q: cũ deus nõ sit acceptor psonarũ s; causarũ igit tu fac simili s; bene ipe oẽs ẽ acceptor meritor: z ñ nõ sit acceptor psonarũ sic ut sup ephe. vj. ubi dicit nicholaus. Dñs eni iustus causas discernit: non psonas. Pro quo nota qualit iudex q̃ de te oriat bona fama, unde cãtat ecclia roma. vij. in oẽm terrã exiuit sonus eor. s. fa

ma verba eorum glo. i. p̄dicatiões. Itē alibi. j. co. xiiij. Qui eñ loquit̄ lingua: nō hoībus loquit̄: sꝫ deo. glo. s. lingua incognita ꝛ peregrina. Pro suprdictis nota quid dicat Hier. li. j. sup arū eplarū ubi dicit. ꝙ iudicamur nō solū pro gestis: sꝫ pro cogitatis. Sic etiā aplus math. xij. ubi dicit de omi verbo ocioso reddituri sumus rōeꝫ in die iudicij. Itē in. c. nouit ille de iudiciis notat̄ ꝙ cogitatiões hoīuꝫ nō sūt do occulte. Et sic index vide: ꝙ nullū malū impunitū /neqꝫ ullū bonū irremuneratuꝫ. Sic etiā luc. xij. Quecūqꝫ inueniat suus nouissimus dies: in hoc eni cōprehēdet mūdi nouissim⁹ diesqꝫ. Qualisqꝫ eni i die isto morit̄: talis in die illo iudicabit̄: iō vigilare dꝫ oīs xp̄ianus: ne impatuꝫ eū inueniat dies ille. i. dies aduētus dn̄i. Impatuꝫ inueniet dies ille: quē impatuꝫ inuenerit vite huius vltim⁹. Itē ro. ix. dicit̄. Qui seminat de bn̄dictiōib⁹ zō bn̄ dici. metet ꝛ ecōtra. Et sic vnusqꝫ talē dꝫ sperare fructū qualē fecerit: qm̄ ꝛ si fecerit bonū: dꝫ sperare premiū. Et si fecerit maluꝫ qd̄ absit: quid dꝫ spare nisi egerit penitētiā nisi suppliciuꝫ sic qui bona egerūt ꝛ c̄. de quibus supra: cū iustitia sit reddere vnicuiqꝫ qd̄ suū est. Et sic aris. ethi. j. dicit. Nō est p̄terea bonus: qui bonis opibus nō delectat̄ ꝛ ecōtra. Sic p̄pha i ps. c. Nō p̄ponebā ante oculos meos rem iniustā: faciētes p̄uaricatiões odiui. Sꝫ vide. s. Si ḡ. xj. q. iij. in quo dicit̄. ꝙ iudices q̄plurimū errāt vno de tribus modis. Quoqꝫ aliquis in simul tribus modis. s. quoqꝫ aio vindicādi. Quoqꝫ ex seueritate ut. s. ab hoībus videātur seueri. Quoqꝫ ut p̄ouocēt imperatores ul̄ reges /ul̄ alios huiusmōi ad hoc ut possint ascēdere ad altiora officia. q̄ deberēt vitare oēs iudices. qm̄ ꝛ si faciāt iustitiā: aliqd̄ sup̄dictorum modorum: peccāt mortalit̄: sꝫ melius esset oīa mala totius vniūsi sustinere: q̄ꝫ alicui pctō mortali cōsentire. Et sic nemini sani intellect⁹ dꝫ esse dubium ꝙ cogitationes hoīuꝫ nō sūt deo occulte ut dictū ē: igit̄ quā ratiōeꝫ dabim⁹ in die iudicij de gestis: Et sic oēs sup̄dicte auctoritates supra allegate ꝛ alie h⁹i sūt timēde p̄cipue ipis iudicib⁹ in iudicando ꝛ mīsādo ut dicit̄ math. vij. ꝛ lu. vj Quacūqꝫ mēsura mensi fueri

ritis eadē remitieť vobis: ⁊ sic cōsiderēt etiā quomodo apud d
ūm nō ē acceptio personarū: ut ait aplus ad ephe. vj. qui sic ju
dicādo hēnt virgulā rectā. s. cōscientiaz: qm̄ rectū est ut ait A-
rist. cuius mediū nō exijt ab extremis: ⁊ ecōtra. Curuū dicitur
cuius mediuz exijt ab extremis: qm̄ ⁊ si judices virgulā gerāt
rectā: magis rectā debēt hr̄e cōsciētiaz ⁊ sic debent esse docti ⁊
periti ut ait ꝓpħa in ps. ij. Erudimini oēs qui judicatis terrā.
Et sic de talib9 dicit Paulus ⁊ mr̄ sentētiarū. li. ij. di. j. Fe-
cit deus creaturā rōnalez: ut sūmuz bonū intelligeret: intelli-
gēdo amaret: ⁊ amādo possideret: ⁊ possidendo frueretˀ. Et sic
pro judicibus: inducūt aliqui illā auctoritatē Gn. j. faciamus
hoiez ad ymaginē ⁊ similitudinē nr̄am. Imago in tribus po-
tentijs aīe cū actibus suis attēditˀ: ⁊ sic ē in naturalibus simili-
tudo: ꝙ deus sāctus ⁊ justus ⁊ sapiēs est: ⁊ talis hō creat9 est.
Nota ꝑticulā justus: q̄ ait ꝙ deus ē iustus: sȝ qui iustus ē: dat
vnicuiqȝ qđ suum est: ita faciūt boni judices: qui dāt vnicuiqȝ
qđ suuz est. s. premiādo bonos ⁊ puniēdo malos. s. ponēdo fu
rem in furca: ut agricola ⁊ quicūqȝ alius trāquiliter ⁊ in pace
viuat: qꝛ tūc vnusquisqȝ ponitˀ in domo sua. Et eṗs abilensis
dicit ꝙ ingratuitis ē ymago q̄ nunq̄z deꝑditˀ: similitudo seppe:
sic ꝓpħa in ps. lxij. Tu reddes vnicuiqȝ iuxta oꝑa sua. Itē ali
bi. Qui bona egerūt ibūt in vitā eternā: qui vero mala in ig-
nē eternū. Itē alibi apoca. xiij. Opera eni illoꝝ sequntˀ illos.
Sȝ pro supra dictis: nota qđ ait diuus Aug. in. li. de discipli
na ortodoxe fidei. ca. lj. j. propter nouellos legislatores: qui iō
aīam tm̄ ad ymaginē dei creatā dicūt: ut qꝛ deus in corporalis
recte creditˀ: etiā incorporea aīa esse credatˀ libere cōfitemur y-
maginē in eternitate: similitudinē in moribus inueniri. Et in
ꝑmo. c. de doctrina xp̄iana dicit ꝓximus ē oi hoi: omis hō. Et
ibidē dicit: ꝙ nō demētis ē dicere: magnifestū est oēm hoiem
ꝓximū esse deputāduz: qꝛ erga neminē oꝑanduz ē maluz. Et
in. li. jx. cōfessionū dicit. Quisquis āt tibi enumerat vera me
rita sua: quid tibi enumerat nisi munera tua? O si cognoscant
se oēs hoies: et qui gl̄iatˀ in dn̄o gl̄ietˀ. Sic ꝓpħa in ps. xxxiij.

Oculi dñi super iustos ⁊ aures eius ad preces eoꝝ. Et qn̄o dicebat aplus ꝙ solus vir dicit imago dei ſ₃ nō mulier ut in glo. illiꝰ capituli dilecta de ma. ⁊ obe. intelligit. s. qn̄o vir accipitur pro rōne in hoīe: ⁊ mulier pro sensualitate: ⁊ si loco prealegato ponat pro alio respectu siue intētiōe. Pro q̄ vide q̄ dicit Aug. in li. de spū ⁊ aīa in. c. xxiiij. finalibus verbis. Cuius verba sūt. Mēs igit qn̄o cogitatiōe se cōspicit: intelligit se: ⁊ cognoscit qn̄o cōtemplatiōe ad deū ascēdit: ut eū intelligat ⁊ diligat: imago dei dicēda est. Cogitādo eterna: vir ē. sicͧ dicit apostolꝰ. Vir nō debet velare caput suū: cū sit imago dei ⁊ gl'ia. i. quanto magis se extēderit in id qd̄ eternū ē: tāto magis inde formatur ad imaginē dei: Et iō nō est cohibēda ut inde se contineat ac tēperet Qn̄ vero ea agit uł cogitat q̄ sūt tēporalia mulier appellat: ⁊ tūc nō ē dicēda imago dei: ⁊ ꝓpterea d₃ vellare caput suu₃ ut nimiū sit eiꝰ progressio ad inferiora: ne cū licita agit: illicita cōcupiscat. hec aug. Sic arist. ethi. j. vbi dicit. Illo tempore hoīes dicūtur boīes: quo tēpore sequūtur rōne₃ ⁊ ecōtra ſ₃ pro istis ⁊ similibus nota aug. li. de bono doctrine ꝗ̄i in fine vbi dicit. S₃ tu qui curā bone fame collis studio tuo grām integre bone opiniōis acquire. Vita ḡ nr̄a ita sit lucida: ut olbꝰ sit nota ⁊ c̄. Sic iudex cōspice in iudicādo: ne lites sint immortales: ut in. l. properādū. C. de iudicijs. li. iij. Et sic bonꝰ iudex d₃ abreuiare ne lites ex litibꝰ oriāt: ut in. c. pastoral' de ca. po ⁊ propi. Et sic si possibile fuerit tu iudex procede jn iudicio tuo simplicit ⁊ de plano ⁊ sin̄ strepitu ⁊ figura iudicij ut in cle. seppe. de verboꝝ significatiōe S₃ pro malo sciēdu₃ ſm Aug. in. li. soliloquioꝝ: ꝙ ē priuatio boni ⁊ sic nota ꝙ mūdꝰ clamat quotidie dicēdo deficio: S₃ deus dicit reficio sic iob. xiij. Fugit uelut umbra ⁊ nūq₃ in eodē statu ꝑmanet. Et sic aug. i. li. soliloquioꝝ. c. xiij. ⁊. c. xxiiij. dicit. Dñe si vis bene potes me saluare: ego āt ⁊ si vellē: nō possem. Magna ē multitudo miserearū mearū. Mecū velle quippe michi adiacet: pficere āt nō inuenio. Velle qd̄ bonū ē nō possum: nisi tu vellis / neq₃ qd̄ volo possum: nisi tua potētia me cōfortet. Et qd̄ possum aliqñ

nollo nisi tua volūtas fiat sicut in celo ⁊ in terra. Et qđ possum ⁊ volo:ignoro:nisi tua sapiā me illustret. Sȝ alibi in.li. manuale.c.xx.dicit. Qui vult habere noticiā dei:amet. Frustra accedit ad legēduȝ:ad meditādū: ad pdicāduȝ:ad adorāduȝ: qui nō amat. Amor dei amorē ī se parit:⁊ cū intēdere sibi facit. Amat deus:ut ameť. Cū amat nichil aliud vult q̄ȝ amari:sciēs esse btōs:qui se amauerint. Sȝ nota qđ.j.thi.v.c.dicit. Dicitur cupiditas ē radix oīuȝ maloȝ: Sȝ alibi eccle.x.dicit. Initiū oīs peccati ē supbia. Pro cuius declaratiōe ē notādum ꝙ pctm̄ est auersio a bono incōmutabili: ⁊ cōuersio ad bonum cōmutabile:⁊ sic supbia ē in auersiōe maloȝ. Et ista duo vnū pctm̄ sunt in essentia:ſȝ differūt rōne:qđ nota. Sic hiero. Cane supbiaȝ ⁊ cōcupiscētiā nō tanq̄ȝ duo mala:ſȝ vnū:ex quo oriūtur oīa mala. Sȝ nicholaus dicit ꝙ radix oīum maloȝ ē cupiditas. Sȝ in enchiridiō.c.lxiij. dicit aug. Absit error opinātuȝ se scire qđ nesciūt. Sȝ in.li.x.cōfessionū dicit. Hoc est qđ amo:cū deū meū amo. Et quid ē hoc:? Interrogaui terram ⁊ dixit nō sum:⁊ q̄cūq̄ȝ in ea sūt: idē cōfessa sūt. Interrogaui mare ⁊ abissus ⁊ reptilia aīarū viuarū ⁊ rñderūt nō sumus deus:q̄re sup̄ra nos. Interrogaui auras flauidas:⁊ inquit vniū sus aer cum incolis suis. Fallit enī anaximenes:nō sū deꝰ tuus. Interrogaui celū. solē. lunā ⁊ stellas/nec nos sumus deꝰ quē queris inquiūt. Et dixi oībus inferiorībꝰ q̄ circūstāt fores ai.portas carnis mee. Dicite michi de illo aliquid:⁊ exclamauerūt voce magna:ipē fecit nos ⁊ cetera. Et sic notāduȝ ꝙ deus ē:quo nullū maius cogitari pōt: nl aliter deꝰ ē quo oīa indigēt:ipē vero nullo indiget ⁊ sic solus deus bonus ⁊ pfectꝰ. Et sic metha.v.dicit. Perfectū ē:cui nichil deest. Et sic vide qđ dicit.li.xiij.cōfessionū.s.ꝙ qn̄o hoīes loquimur de deo:verita tē loqmur. Sȝ si loquamur de nob: mēdaciū loquimur. Sic ꝓpha in ps.cxv. Oīs hō mēdax. Et in libro de doctrina xp̄iana.dicit aug. Qui sophistice loquiť:odibilis ē. Et in.li.de vera religione. Nichil enī iustū displicet iusto.

Tnūc accedamus ad iudices bonos qui cū sint iusti ⁊ sequātur iura nō faciūt nisi iusta ⁊ de quibus multum

placet deo: q2 iudicāt recte qui audiūt audiēda: ⁊ expellūt expel
lēda: ⁊ sic pronūciāt sñiam iustā ⁊ bonostā: cū sñia nichil aliud
sit: qꝫ manifestatio veritatis q̄ placet deo ⁊ hoibus. Et sicut iu
stum placet iustis iudicibus: ita iniustum placet iniustis iudi
cibus: qui pronūciant falsam sñiaꝫ in se erroreꝫ cōtinēteꝫ que
nō pōt dici manifestatio veritatis: ſꝫ potius falsitatis. Pro q̄
nota capitulū. xx. eccle. vbi dicit̄. Concupiscētia spadonis de
uirginauit iuuēculā. Spado maculat virginē: neqꝫ generat
prolē. Sic violētia iniqui iudicis simulat iudiciū: ⁊ caret fru-
ctu equitatis. Unde Gre. Omis qui recte iudicat: staterā in
manu portat in qua pensat iustitiā: ⁊ miam gestat qui ⁊ si per
iustitiā reddit: peccati sñiaꝫ: ⁊ per misericordiam: tēperet pec-
cati penā: ut iusto libamine q̄daꝫ per equitatē corrigat: q̄dam
per penitētiā indulgeat. Sꝫ de iniquis iudicib⁹ ⁊ de alijs h⁹i:
dicit ꝓpha in ps̄. liij. Nōne scīet oēs qui opant̄ iniquitatē: ⁊ q
deuorāt plebē meā ut cibū panis ⁊c̄. Sꝫ dicēt aflicti istis tali
bus ⁊ similib⁹: illud qd̄ dicit ꝓpha in ps̄. lix. In deo faciemus
virtutē ⁊ ip̄e ad nichilū deducet tribulātes nos. Et illud. Le
tabit̄ iustus in dn̄o ⁊ ſpabit in eo ⁊ laudabūtur oēs recti corde.
Et sic qui iura destruūt multi sūt. Qui pplos moderamine re
gāt rari sūt. Plurimi sūt etiā boni: ſꝫ ministros hn̄t rapaces
in quoꝝ figura ut ait quidā. Stilla depingit̄. Adaꝫ describit̄
.s. in humana specie: ſꝫ canis capitib⁹ acuta ⁊ circūdata. Un̄
qui irat⁹ iudicat: furoreꝫ dn̄i inuitat: etiā ante profert sñiaꝫ: qꝫ
agnoscat. Nul⁹ pdo tā cupid⁹ i alienū: qꝫ iniquus iudex in sē
tētijs. Nō. n. qui accusat̄: ſꝫ qui conuincit̄ reus ē. Et dicit̄ iu
dex: q̄i dicēs ius. Et si iudex nō sit perit⁹ q ⁊ si secū hēat assessorē
tenet̄ soluere laborē assessori. Et iudex male iudicās: facit litē
suā ut l dicta. l. ꝓperādū. C. de iudi. ⁊ isti. de obli. q̄ ex q̄i d or:
⁊ in. ti. ꝙ cuiusqꝫ vniūsitatis. ff. ⁊ in plurib⁹ iurib⁹ pro q̄ vide
.j. ij. q. lxxiiij. ad. v. ⁊. lxxvj. ad. ij. ⁊ sic nō Hie. ⁊ gre. dicētes.
Nōnulli ita sūt siplices: ut rectū qd sit ignorēt: ſꝫ eo siplici⁹ ig
nocētiam deserunt: q̄ ad veritatē nō assurgunt. Hinc ē quod
paul⁹ ait. Uollo vos ēē sapiētes in bono ⁊ simplices in malo

Itez nolite pueri effici sensibus: sz malicia puuli estote. Hinc
dñs. Estote prudẽtes sic serpẽtes: ⁊ simplices sic colũbe: ut in
simplicitatẽ colũbe astutia ꝓpentis instrueret. Et colũbe sim
plicitas: serpẽtis astutiã tẽp eraret. Hinc ẽ ꝙ spũs scũs presen
tiã suã: nõ in colũbe specie solũ: sz in igne patefecit. Per colũ
baz: simplicitas: Per ignẽ zelus indicat: qꝛ quicũqz illo ple-
ni sũt: sic mãsuetudini ⁊ simplicitati inseruiũt: ut cõtra culpas
delinquẽtiũ etiã zelo rectitudinis attẽdant. Unde recte de iob
dicit. Uir simplex ⁊ rectus. Hinc etiã est ꝙ dñs incarnat⁹ sim
plicitatẽ cũ rectitudine tenuit. nã cũ q̃dam deducta adultera:
hunc iudei tẽptare voluissent ut in culpã mãsuetudinis/aut i
iustitie liberet: ad vtraqz rñdit: Qui sine pccõ est: prim⁹ in illã
lapidẽ mittat. Jo. viij. Dat simplicitatẽ mãsuetudinis: cum
dicit. Qui sine pccõ ẽ. Zelũ iustitie dat: cũ dicit: Primus la-
pidẽ in eã mittat. Unde ei per ꝓphã dicit ps. xliiij. Intẽde
prospere procede ⁊ regna: propter veritatẽ ⁊ mãsuetudinẽ ⁊ iu
stitiã: deducet te mirabiliter dextera tua. Ueritatẽ quippe exe
quẽs: mãsuetudinẽ cũ iustitia: ꝓpter mãsuetudinẽ: ⁊ iustitia de
ducet te mirabilit̃ cũ iustitia. Unde ei per ꝓphaz dicit ps. xvij.
Cõseruauit neqz zelũ rectitudis: mãsuetudinis põdere amit-
teret/neqz rursus põdus mãsuetudinis: zelo rectitudinis ꝑtur
baret. Unde inter vtrũqz enĩ quis stare dz: ut nimia mĩa non
simpliciter/neqz nimia crudelitas superet: ꝗ qd lingua loquit̃
testet̃ cõscia. Sic Hiero. O fr̃es nulla nos ad iniustitiaz lu-
cbra ꝓtrahãt: Nullius mine vel amicicie ab itinere rectitudi
nis nos inflectẽt. Unde quodcũqz ẽ nõ ꝑsonarũ: sz rerũ põde-
re ẽ iudicãdum. Necesse est ut oẽs culpas ⁊ negligentias sibi
imputet: qui virtutis mysteria infirmo cõmiserit. Aliud est:
qd ab errãte cõmitit̃. Aliud qd per sciam perpetrat̃. Neces-
se est ꝙ mũda sit manus: q̃ diluere sordes curat. Qui ad exem
pluz ad alios est cõstitut⁹: semper dz ex grauitate ostẽdere: quã-
tum p ortet in pectore rõne. Illa vox facilius cor auditoꝝ pe-
netrat: quã dicẽtis vita cõmendat: sicut subditos onere. Sicut
qui ordine supat: ita etiam moꝝ virtute transcendat. Quisqz

prelatus in silētio sit discretus: ne aut tacēda efferat / aut notes-
cat proferēda: cū increpare voluerit delīquētes: eos postea oc-
cidit proculdubio reticēdo. Igit̄ null⁹ tibi ad cōsiliū fidelior ēe
poterit: q̄ȝ qui nō tua: sȝ te diligit. Patiēter ꝛ sana fide patiē-
ter vincamus tollerādo: qđ vitare nō possum⁹ resistēdo. Pa-
storis nomē nō ad quietē: sȝ ad laborē suscipisse cognoscite pre-
sidētes. Culpā auffert gr̄a: Et ignorātiā expellit veritas ober-
rātis. Quisquis qual' est: taliuȝ cōsortio delectat̄. Quid boni
hēat sanitas: lāgor ostēdit. Auaritia nullis opibus explectitur
Quanto plus habuisset. Auarus: plus requirit eius copia: ꝛ
eius inopie subuenit̄. Quotidie morimur. Quotidie cōmuta-
mur: sicut iob. xiij. Qui q̄si flos egredit̄ ꝛ cōterit̄: ꝛ nunq̄ȝ in eodē
statu permanet: ꝛ fugit velut umbra et c̄. Et sic dicit ꝓph̄a in
p̄s. lxxxviij. Quis est hō qui viuit: ꝛ non videbit mortē: Pro
quo dicebat Aug. Nō amittit̄ corporis sanitas manēte animi
sanctitate: etiā oppresso corpore. Sanitas corporis amittitur.
Mens illesa nichil pdit: etiā corpore violato. Nunq̄ȝ inqui-
nat̄ corpus: nisi de cōsensu mētis. Sȝ pro dictis ꝛ dicēdis no-
tare deberēt nō solū iudices: verū etiā oēs in hac carne mortali
degētes siue viuētes: illa q̄ dicit diuus aug. in. li. de meditati-
onibus in. c. xx. Cuius verba sūt. Tedet eni me dn̄e valde vi-
te huius: ꝛ istius criminose pegrinatiōis. Uita hec: uita mise-
ra. Uita caduca. Uita incerta. Uita laboriosa. Uita immun-
da. Uita dn̄a maloꝝ. Regina supboꝝ. Plena miserijs ꝛ er-
roribus: q̄ nō est vita dicēda: sed mors. In qua momētis sin-
gulis morimur: per varios mutabilitatis defect⁹: diuersis ge-
neribus mortiū. Nunquid ḡ hoc qđ viuimus in hoc mūdo di-
cere possumus vitā quā humeros tumidāt dolores extenuant
ꝛ ardores exsicāt: aera morbidāt: esce inflant: ieiunia macerāt:
ioci dissoluūt: tristitie cōsumūt. Solicitudo coartat. Securitas
hebetat. Diuitie inflāt ꝛ iactāt. Pauptas deijcit. Iuuent⁹
extollit. Senectus incuruat. Infirmitas frāgit. Meror dep̄-
mit̄. Et ex his malis oībus mors furibūda succedit: simulq̄ȝ
cūctis gaudijs istius misere vite ita finē imponit: ut cū esse desi-

erit nō fuisse puteť. Mors ista vitalis et vita mōtalis: licet bis alijsq3 respsa amaritudinibus prob dolor q3 plurimos: suis capit illecebris. Et q3 multos suis falsis promissionibus decipit Et ita cū per se sit falsa et amara: ut etiā suos cecos amatores latere nō valeat: tñ infinitā stultoꝝ multitudinem aureo calice quē in manu hēt potat: et psursus inebriat. Felices illi q ipi rarit: qui familiaritatē eius recusāt pfuntoria gaudia spernūt: societatē abijciūt: ne cū peunte deceptāte: et ipi perire cogātur et sic aug. dicit. li. j. de doctrina xpiana. Utēdū ē hoc mūdo: et non fruendū sic. li. j. sen. di. j. S3 pro declaratiōe istius materie vide quid dicat aug. in. li. de cōtemptu mūdi ad clericos qui sit

Audite fres charissimi salutiferā pñs nři doctrinā. Cōcupiscitis hereditatē: qui nō vultis sortē accipe in terra moriētiū: s3 cū psalmista decātare. Portio mea dñe in terra viuētiū. Qui egiptū reliquistis: et ad terrā promissionis festinastis. Audite itaq3 hñtes aures audiēdi piū pñrē3 ad hereditatem celoꝝ nos vocantē et dicentē. Uenite filij audite me timorē dñi docebo vos. Quis ē hō et vult vitā: Quis es qui ad vitam vis ingredi: serua mādata dei. Quoꝝ mādatorum alia sunt specialia. Alia vero cōmunia. Spālia sunt proprie canonicoꝝ siue clericoꝝ et monachoꝝ catholicoꝝ. Cōmunia āt oīz. Spālia igit̃ sunt hec. Si vis pfectus esse vade et vēde omnia q̄ hēs et da pauperibus et seq̄re me. Et iterū. Ois qui reliquerit domū/aut agrū/aut pñē3/aut matrē/aut fres aut sorores/aut filios/aut agros ,ppt me: cētumplū accipiet: et vitā eternā3 possidebit. Et ad discipulos. Uos qui secuti estis me in regeneratiōe cū sederit filius hoīs in sede majestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodeci3 iudicantes duodecim tribus israel. Hec itaq3 fres quāto singularia: tāto precipua. Quāto acriora: tāto deo gratiora. Dicit iterū saluator noster inter cetera. Qui nō renūciauerit olbus q̄ possidet: nō pōt esse meus discipulus. Qui dixit olbus. Nichil ,ppriū a suis discipulis possideri voluit. Quicūq3 possidet in terra: remotus ē a xpi disciplina.

Qui aūt nō ē discipulus xp̄i: q̄modo p̄sumit sibi ligādi atq3 sol uēdi ptātez traditā fuisse? Intēdite fr̄es verba euāgelij dicen tis. Intrauit iesus ianuis clausis ad discipulos ⁊ insuff lās di xit eis Jo. xx. Accipite sp̄ū sctm̄: quoꝝ remiseritis pctā remit tūtur eis. Et quoꝝ retinueritis retēta sūt. Nunquid illi ha bebāt ꝓꝓrium: quib9 mr̄ indixerat. Nichil tuleritis in via: de q̄ bus lucas euāgelista refert. Erāt eis oīa cōmunia. videte q̄d petrus dixerit ad iesū. Ecce nos relinquim9 oīa ⁊ sicuti sum9 te. Qui oīa reliquerant nichil sibi penit9 retinuerāt. Unde ḡ sibi arogāt ligādi atq3 soluēdi ptātez: qui i terra presumūt pos sidere facultatez. Quomodo nō erubescūt dicere. Dn̄s pars hereditatis mee. Ubi est illud ap̄lici. Que cōuētio xp̄i ad beli al. Qui terrenas possessiōes relinq̄re nolunt: cur pctā populi comedūt. Si decimas cū filijs leui accipiūt: quomodo inf ce teras trib9 ptem accipient. Si nois sui ethimologiā attēdunt: cur clerici a sorte dicti sūt: ut in. c. duo sūt genera xp̄ianoꝝ. xij. q. j. nisi q2 dn̄s coꝝ sors vel hereditas sit. Cur saltē clericatus sui signa quibus a laycis discernūtur: nō perpendūt. Non e nim sine causa capita coꝝ radūtur ⁊ tondent̄ ʒ perspicacissi ma ⁊ euidentissima ratione: nā his signis se cernūtur a layco rum cōuersatiōe. Quod ut multis deo propiciāte ꝓficiat ad monitiōe vtilissime duximus inserere. Dicimus multoꝝ pa trū auctoritate: cerebrū esse sedē sapie. Xp̄m vero paulo attestā te dei virtutē ⁊ sapiam esse. Cū itaq3 cerebrū sit in capite. Sa pientia vero iuxta patrū autoritatē: i cerebro hēat sedē. Et sic per sapiam sibi infusā cūcta mēbra regant̄ a capite: q̄d per ce rebrū ē: q̄d est sedes sapie. Sic inter nos ⁊ verā sapiam: q̄ ut diximus xp̄s ē: qui etiā iuxta ap̄lm caput nr̄m est. Dicit enim caput mulieris est vir. Caput vero viri est christus: xp̄i autem caput est deus ut ostendamus nullum ostaculum siue impedi mentum interesse: in ea parte capillos capitis incidimus: in qua nouam sapientiam idest christum inesse cognoscimus per hoc signantes malam terrenarum rerum solicitudinem nos tremētis ad deū cōtēplandum impedire. Secun9. n. q̄ quisq3.

quãto magis terrenis occupatiõibus implicat᷑:tanto magis a sui cõditoris visione impeditur. Unde aptus. Nemo militãs deo:implicat se negocijs secularib⁹. Itẽ qui sine vxore ẽ:cogitat q̃ dei sũt. Hinc moyses ait. Leuite radãt pilos carnis sue Leuita interpretat᷑ quisquis:nã in officijs diuinis assumptus est. Pillos carnis.i.superfluas cogitatiões cordis radere dꝫ Caput igit᷑ radere dꝫ. Caput igitur radere:significat cogitatiões terrenas ⁊ suփfluas a mẽte resecare neqꝫ incongrue per pillos ⁊ capillos significãtur cogitatiões superflue. Sicut enĩ pilli nõ sũt pars corporis:sꝫ q̃dãꝫ suփfluitas procedẽs a corporis humore:sic bona tꝑalia nõ sũt nob̄ naturalia:sꝫ aliena ⁊ suփflua. Sꝫ tu nota quid dicat Isidorus in pmo sinonimoꝝ. O ia sub celo fi nẽ hñt. Impossibile ẽ ut hõ ss:⁊ non grotes angustias. Nemo ẽ qui in hoc sclo non doleat. Malis omĩa plena sũt. Hinc itaqꝫ fideles xp̄i qui ad eternã vitã medullit⁹ suspirãt:qui mũduꝫ cũ suis oblectatiõibus:sub pedibus cõculcãt qui in terra nichil possidere volũt:sed cuꝫ aplo dicũt. Nostra conuersatio in celis est. Capilloꝝ minimã partẽ in capitibus retinẽt:ut per eoꝝ abrrasionẽ:se minimã terrenoꝝ solicitudinẽ hr̄e desinẽt.quapropt̄ etiã illã minimaꝫ particulã capilloꝝ retinẽt:q: dum in hoc mũdo sũt:a terrenis cogitatiõib⁹ oĩo esse vacui nõ pñt. Quisquis ĝ clicus ad sortẽ dñi vocat᷑:qui comã nutrit ⁊ capillos radere ul'tdere erubescit:pfecto se nõ de dei:sꝫ de mũdi sorte esse testat᷑. Quãta eniꝫ q̃sqꝫ crines diligit. fouet ⁊ nutrit:tãto cor suũ nõ in celis:sꝫ in terra firã esse osõdit. Quãto ãt radit ⁊ edomat:tãto se nõ frena:sꝫ etna diligere cõp bat. Si ũo ut pdirimus crines in circo radim⁹:ut inť nos ⁊ deum nichil interesse approbem⁹:pfecto pꝫ. q꜡ cũ in oĩone psisti m⁹:aliena velamina capitib⁹ nr̄is apponere nõ debem⁹:pp̄tꝫ cũ aplus dicat. Uir nõ dꝫ orare velato capite:imago eni dei ẽ. Cessẽt itaqꝫ clerici psalmodie in hymnisqꝫ spiritualibus insistentes capillos mitras ceteraqꝫ velamina in capitibus portare ne dum cum deo loquimur:famulatus sui signa occultãtes eius indigni judicemur propiciatione cuius salubri sciẽtieqꝫ

doctrine presumimus nõ obedire. Qui eni nõ obedit aplõ: cõtra dicit euãgelio: ⁊ juxta eiusdẽ apostoli vocẽ dicẽtis. An queritis expimentũ eius: qui in me loquit̃ xp̃s? Itẽ si angelus venerit ď celo: ⁊ aliud euãgeliũ enũciauerit vobis: anathema sit. Extirpet̃ g̃ penitus de clero talis presũptio: qđ absit a deo expellat̃ eius oĩo. His igit̃ signis clericalib⁹ prelibatis quibus a laycis discerni debemus ad ꝓpositã admonitiõez redeamus. Audiamus aplũz Joãnez dicẽtez. Nollite diligere mũduz: neqȝ ea q̃ in mũdo sunt. Audiamus ⁊ psalmistã. p̃s. iiij. mundi amatores increpãtez. Filij hoĩuz: ut quid diligitis vanitatez: ⁊ q̃ritis mẽdaciũ. Salomõ quoqȝ subsequit̃ dicẽs. Vanitas vanitatũ ⁊ oĩa vanitas. Libet intueri q̃z bene cõsonãt organa spũs sancti. Monet aplũs ut nõ diligamus mũdũ. Inuehit̃ psalmigraphus in eius amatores. Clamat salomõ: cũcta subjacere vanitati. Quare nõ diligamus mũduz neqȝ sequamur mẽdatiũ: ecclesiastes declarat ac si diceret. Jdõ nõ sũt amãda ima: q᷑ trãsitoria mẽdacia: q᷑ q̃ ꝓmittũt non cõferunt: bona igit̃ non sũt. Cum eni oĩum bonoꝝ actor sit deus: ⁊ a fidelibus suis q̃ri ⁊ diligi queqȝ bona ꝑcipiat: si mundana vera bona essent: neqȝ ipe quidẽ cõtẽpneret: neqȝ suis sequatib⁹ cõtempni preciperet. Quid igit̃ de se veritas testat̃ math. viij. ⁊ .xxv. audiamus. Vulpes foueas hñt. Filius aũt hoĩs nõ hẽt vbi caput suũ reclinet. Itẽ si mũdi gl̃ia vana nõ eẽt: nõ se abscõdisset cũ turbe eũ regẽ facere voluissẽt. Itẽ si mũdi gl̃ia vana nõ eẽt. Si diuitie terrene vera bona essent: nõ earuz possessoribus improperaret dñs dicẽs. Ve vob̃ diuitibus. Et alibi. facilius ẽ camelũ per foramẽ acus trãsire: q̃z diuitẽ introire in regnũ celoꝝ. Audiamus etiaz quid suis dicat amatoribus et imitatorib⁹. Si uis perfect⁹ esse: vade ⁊ vende oĩa q̃ hẽs ⁊ da pauperibus. Itẽ nisi quis renũciauerit omibus q̃ possidet: nõ põt meus esse discipulus. Itẽ nemo põt duobus dñis ꝯuire. .s. deo ⁊ mammone math. v. Vidit perit⁹ mr̃ suos discipulos luctaturos cũ mundo: qui si haberẽt vnde tenerẽtur: leui⁹ deijcerẽtur tullit igit̃ arma suis ⁊ nr̃is hostibus: dum nos ꝑuauit

terrenis possessiōib⁹. Nudus nāqꝫ latrones non solet timere. Qui vero se mūdanis implicat: tella pat qbus cōfodiat̄. Qui ꝗ vult nō cōfodi: nudus procedat per viā hui⁹ exilij. Fortassis q̄ret aliquis: cū deus sequaces suos mūdana iubeat pospone-re: q̄ sunt q̄ iubet appetere: audi ipsū dicētez. Querite regnuꝫ dei. Itē thesaurizate vobis thesauros in celis. Pro quo no-ta quod dicit Aug. in. li. meditationū. i. c. xxviij. s. Ecce me-lius ē michi nō esse: q̄ꝫ sine iesu esse. Et iteꝫ in. li. solilloquio-ruꝫ. c. ij. dicit. Uita caduca: q̄ quāto magis ꝓcedit: tanto ma-gis ad mortē accedit. Queret iterū aliquis. Si deus vult ho-mines terrena odire: q̄ debēt diligere. Ista sūt q̄ precepit dili-gere: cū per moysen r̄ndit. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ꝓximū tuuꝫ tanq̄ꝫ teipꝫuꝫ. Proximus in terra tm̄ dili-gi precipit̄: q̄r celestis regni hereditatē nobiscū consortit̄. In q̄ charitate diuina ꝑfussi scriptura testāte q̄ ait: ut ciues nr̄os sic̄ nos ip̄os diligamus: ꝓpiciāte deo ibi faturi sum⁹ per quē ⁊ re-dempti sine fine viuemus: qui etiā cū ꝓpt̄ opa nr̄a mala inimi-ci ei⁹ essemus prior dilexit nos: ⁊ cū essemus s̄ui inutiles: in fi-lios suos nos adoptauit ⁊ heredes: filiū suū vnigenituꝫ tradēs pro nob̄: ut nos eriperet a ꝑpetue mortis laqueo. Quis nā pu-er: tam begninū p̄reꝫ digne pōt diligere. Quis eius tātis ben̄-ficijs: aliquid dignū pōt retribuere? Hec tanta beneficia ad-mirās psalmista ait in p̄s. cxv. Quid retribuā dn̄o: pro oīb⁹ q̄ retribuit michi. Cui ip̄e inquisitiōi deinde subiūgit. Calicē sa-lutaris accipiā ⁊ c̄. Quātulacūqꝫ sit hec retributio calicem. s. dn̄i accipe nulla tn̄ ita digne videt̄ passioni dn̄ice congruere. Hac vtiqꝫ rōne ut quēadmodū sanguinē suū dedit pro nr̄a re-dēptiōe: sic ⁊ nos nr̄m fūdamus pro sui nōis cōfessiōe. Sꝫ q̄-modo pro xp̄o suuꝫ dabit sanguinē: qui pro eo nō vult abijce-re mūdi vanitatē cū nos minus q̄ꝫ nr̄a diligamus. Quomodo pro xp̄o vitā tradet: qui cōtra ei⁹ p̄cepta: hec vana ⁊ falsa possi-det. Ip̄e eni dicit. Si diligitis me: mādata mea s̄uate. Loqui-tur ⁊ Jo. ap̄lus. Qui dicit se diligere deū: ⁊ mādata ei⁹ nō cu-stodit: mēdax est. Cōuincit̄ itaqꝫ se ⁊ nō deū diligere: qui mā-

data ei⁹ nō vult custodire. Cū xp̄s pro nob pauper factus sit ⁊ egenus: nos pro ipso cur pauperes esse erubescim⁹. Nūquid eius pauperes: nō facit diuites: veritate attestāte. Regnū celoꝝ nō diuitū: sed paupuꝫ esse. Dicit nāqꝫ pauperibus. Bti pauperes spū: qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ math. v. Sꝫ notēt oēs diuites qd̄ dicit Aug. in p̄mo gradu abusionū. Cui eni plus cōmittit: plus ab eo exigit. Si ē regnū celoꝝ paupuꝫ: restat ut infernus sit diuitū. Hoc quoqꝫ declarat nobis euāgeliū dicēs luc. xvj. Hō quidā erat diues. Et post pauca subiūgit. Erat āt ⁊ quidā mēdicus lazarus noīe: qui iacebat ad ianuā ei⁹ vlceribus plenus ⁊ c̄. Factū ē aūt ut moreret mēdicus ⁊ portaret ab angelis in sinū abrahe. mortu9 aūt ē ⁊ diues: ⁊ sepult⁹ ē in īferno. Non reputet quisqꝫ hec verba esse Aug. q2 nō sunt hominis: ſꝫ veritatis: q̄ neqꝫ fallere pōt/ neqꝫ falli. Quisquis ḡvis regnare cū xp̄o: elige pauperē cū ip̄o: ut quiescas cū lazaro mēdico. Nemo eni pōt gaudere cū sc̄lo ⁊ regnare cū xp̄o. Audi apliꝫ dicētē. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū celoꝝ. Et iuxta veritatis vocem. Primo oportet nos bibere calicē dn̄i: ut sic pertingamus ad regni cōcessionē. qui aūt vult epulari cū diuite: prepat se epulas vermibus gehene: in qua pro gaudio momētaneo ardebit perpetuo cū capite suo diabolo. Infelix comertiū pro tā breui gaudio: celesti p̄uari regno. Felix paupertas per quā celestis acquirit' hereditas. Felix comertiū pro perituris eterna recipe: ⁊ qd̄ inefabile bonū ē cū xp̄o sine fiū regnare. Ecōtrario. Ineffabilis misia perpetua: cū diabolo pati supplicia. Et sic dicebat Aug. in. li. de arra sp̄ōse. O aīa mea attēde quid diligis qm̄ si diligis terrā: terra es. Et si diligis celū: celū es: audeo dicere ꝙ si diligis deū: dꝫ es. Et sic dic ꝙ qui diligit sp̄ualia: viuit ſꝫ rōnē. si tp̄oralia viuit ſꝫ sēsualitatē qd̄ absit q̄ ꝓt̄ fr̄es charissimi nos illud euāgelicum ruminātes. Quid prodest homini si vniuersum mūduꝫ lucretur: anime vero sue detrimētuꝫ patiat'. Uel quā cōmutationē dabit homo pro aīa sua. Uolūtarie nūc pro xp̄o ponam⁹ q̄noqꝫ dimittēda: ut qd̄ absit pro transitorijs amitta-

m9 eterna hauriam9 antidotũ momẽtanee amaritudinis ut qñqȝ percipiam⁹ immẽsa gaudia salutis. Sic modo curram⁹ ut in futuro cõprehẽdam⁹ ubi inuenimur: ubi iudicabimur Nõ po amus tẽpus acceptabile. Nõ erit apud inferos locus pñie. Dum igit̃ vocat. Duȝ sumus in uia aduersario nr̃o legi dei cõsentiamus. lex quippe diuina sãctissima: nr̃ iõ dicit̃ aduersarius: qꝛ nr̃is carnalibus oĩo cõtradicit voluptatib9. Aduersario itaqȝ nr̃o. i. euangelio dum rex expectat: dum nos adhuc ad pacẽ inuitat: nuntios mittamus: cũ eo pacis fedus ineam9 ut cũ venerit ille magnus pr̃ familias: nõ ut hũos inutiles pu niẽdos: sȝ ut filios hereditãdos inueniat: secũqȝ introducat ad nuptias: ut de suis beneficijs sibi perennes reddam⁹ gr̃as jesu xp̃o dño nr̃o: q cũ. p. ꝛ. s. ꝛ. s. s. viuit ꝛ regnat ĩ s̃cl̃a s̃cloꝝ amẽ

Sequit̃ de ludis. Pro quo nota ꝙ tres sũt sp̃es ludi

I Nam quidã ẽ cõsistẽs in ingenio: ut ludus schacoꝝ. Quidã ẽ consistẽs in fortuna: ut ludus azardi. Quidaȝ ẽ mixtus participãs de vtroqȝ: ut ludus tabularũ cuȝ taxillis. Utrũ ludus alee sit mortale pctm̃. Rñsio scd̃m Guil. etiam si hõ nõ ducit incõsuetudinẽ: mortaliter peccat: qño ex auaricia ludit: uł principalit̃ causa expoliãdi proximũ. An aũt inspectores ludoꝝ torneamẽtoꝝ uł h⁹i peccẽt mortaliter. Rñsio s̃m monal. ꝙ qui ludo intersũt ꝛ inspectores ludi peccãt saltiȝ venialiter: si hoc ducũt in cõsuetudinẽ: maxime si sunt clerici. Neqȝ obstat si dicat̃: ꝙ qcũqȝ delectat̃ de re q̃ est mortale pctm̃ peccat mortalit̃: sȝ isti delectãtur de h⁹i: q̃ sũt mortalia pctã: sic torneamẽta ꝛ ludi alearũ: maxime ex cupiditate: ꝗ peccãt mortaliter. Rñsio dicẽduȝ ꝙ maior est vera: de his q̃ sunt peccata mortalia de se ꝛ de suã natura: sȝ h⁹i spectacula ꝛ ludi de se nõ sunt mortalia: sȝ solũ ex cõstitutiõe eccl̃ie: aut ex praua intẽtiõe ut dicit ricardus in. iiij. di. xv. loquẽdo de torneamentis ꝛ ibi dicit ꝙ si hoĩes illa exercerẽt tẽperate ꝛ bona intẽtiõe: ꝛ nõ eẽt prohibitũ per ecclesiaȝ: nõ eẽt pctm̃ torneare eo ꝙ ludus talis esset vtilis: pro defẽsione rei publice. Unñ iure ciuili: prohibitꝰ nõ est. Sȝ ius canonicũ illum prohibuit: ꝑpter abꝰuȝ ludẽtiũ:

An aūt illud qđ quis lucbratur in torneamētis possit licite re
tinere. Rñsio dicēdū scđz ricar. ubi supra ꝙ quidā sūt ludi ita
probibiti: qđ tñ nō precipit restitui si hō lucrat̄ scđz legē illius
ludi: sic sūt torneamēta. Unde illi qui lucbrātur in tali ludo q̄z
uis pecēt: q2 faciūt cōtra cōstitutionē ecclie: tñ restituere nō te-
nentur. Quid aūt dicēduz de illo qui lucbrat̄ in ludo alee lu
dēte cū volūtario volēte alienare ꝛ cū illo qui nō est tractus ꝛ si
ne fraude: sȝ ex cupiditate: an de necessitate teneat̄ restituere.
Rñsio scđz Ri. ubi sup̄ ꝙ licet ludꝰ fortune tā iure ciuili q̄z ca
nonico sit probibitꝰ: lucbrātes tñ per talē luduz: nō obligantur
de necessitate ad restitutiōez: nisi per ius ciuile. Tamē quo ad
iura ciuilia ꝓhibentia hꝰi. ludos: dicit Alex. lō. in fine de vsu
ris ꝙ q̄zuis alique leges olim cōdite fuerit cōtra nimis impro
bū luduz: hodie tamē per cōtrariā cōsuetudinē abolite reputā
tur qđ patet q2 repēte perdita per ludū in foro ciuili ꝛ iudiciali
nō datur actio / neq3 sentētia restitutiōis sibi fit de. Idē tenet
Sco. in. iiij. di. xv. ubi dicit ꝙ lex ciuilis q̄ permittit perdita i
ludo repeti: ꝛ per cōsequēs restitui: ligat solū illos qui ei subsūt
ꝛ forte nulli sūt hodie: q2 ubi lex illa cōsueuit hr̄e locum munici
palia p̄iudicāt imperialibus. Et plus aliquiꝰ dicunt ꝙ dato ꝙ
leges ille abrrogate nō essent: qđ tñ falsuz ē: tñ adhuc tales re
stituere nō tenētur: nisi per iudicis s̄niaz sint cōdemnati: sicut
pȝ de alijs penis iuris. Et pro hac opinione cesante iure ciuili
ut probatū est: videt̄ tho. ꝛ Ricar. qui in hoc casu nichil dicūt
de erogatiōe fienda pauperibus. Idem. Jo. an. ꝛ Jo. cal. in
. c. clerici officia de vi. ꝛ ho. cle. qui dicūt: tutū esse talia paupe
ribus erogare: nō tñ dicit̄ fore necessariū. Idez monal. Idem
Astē. Frā. zan. Ray. Pe. de pa. ꝛ archi. Flo. Ad hoc facit
theorica Guil̄. vbi dicit̄ ꝙ ubi restitutio nō est fiēda certe per-
sone: sȝ est fiēda pauperibus: talis restitutio ē de cōsilio: excep-
tis tñ quibusdā casibus in quibus ius precipit restitutiōez fie
ri ut infra dicet̄. Sūt tñ quidā casus in quibus ludēs tenetur
restituere: ea q̄ lucbratꝰ est: ut si vicit ab eo qui alienare nō po-
tuit ut puta filiofa. seruo. monacho. prodigo. furioso. vxore nil

habẽte prei dotez: tũc fatẽduz est ꝙ talis teneꝛ restituere patri. dño. prelato. curatori. marito: ⁊ h⁹i. Jdōez si fraudez cõmissit puta fingẽdo se rusticũ insciuz in arte ludẽdi: ⁊ ꝗ̃ hominẽ: qui de facili posset decipi: sic̃ faciũt barri. Et barri grece graue uel forte dicũꝛ: hic forte pñt dici graues uł fortes ⁊ calidi in ludis. Sȝ si cõmissit aliquis fraudẽ in ipo ludo summittendo taxillos falsos: seu etiã fraudulenꝛ iactãdo / seu malitiose pecuniã numerando ⁊ h⁹i: tũc perdẽti in predictis casibus: restituere tenetur: etiã si sit ꝑsona q̃ alienare possit. Si aũt alienare nõ potuit: restituet illis ꝑsonis supͣdictis. Si qs aũt attraxit aliquẽ ad ludũ ꝑ vim / aut per nimiã importunitatẽ: ⁊ vicit scḋȝ Jnno. in cap. q꞉ plerıqȝ de immu. eccl. teneꝛ restituere attracto ⁊ inducto: q꞉ attrahẽs fuit in turpitudine: secus ecõtra: puta q꞉ attractus vicit: q꞉ tũc nõ illi qui attraxit: sȝ pauperib⁹ ẽ restituẽduȝ. Et intellige de ista attractiõe / siue facta fuerit in ꝑ̃ncipio / siue in medio, vel fine. Et his tribus casibus cõpetit repetitio siue restitutio scḋȝ iura. Jn alijs aũt casibus dicit archi. flo. ꝙ est pauperibus istud lucrũ: de honestate erogãduȝ: licet alia opinio sit securior ⁊ cõsulẽda: nõ tñ videtur de necessitate imponẽda: ut per hoc deneget absolutio nolẽti hoc facere: ex quo pro hac opinione sũt tot ⁊ tãti doctores prealegati. Utrũ aũt in mutuo facto in ludo oriaꝛ actio. Repõsio scḋȝ panormitã in dicto. c. clerici: ꝙ si mutuaꝛ colludẽti: nõ cõpetit repetitio mutuate peccunie. Secus si alteri: licet in ludo: ad hoc vide tex. cuȝ glo. in. l. .j. ff. de alea. ⁊ in. l. pe. ⁊ vl. eo. ti. An valeat trãssatio facta in ludo. Respõdet panor. vbi supra scḋȝ qḋ cõmuniꝛ doctores dicũt ꝙ nõ: q꞉ ibi nõ põt esse lis: imo ẽ euidẽs calumnia: g̃ nõ valet trãssatio. l. in suma. ff. de cõdi. inde. Utruȝ vẽdens rem in ludo teneaꝛ de vẽditiõe. Rñdet glo. in. l. ij. §. j. ff. quarũ rerũ ac. nõ da. dicit ꝙ nõ: intellige hoc ꝙ emẽs rem ludẽtis: nõ põt cõtra vendẽteȝ agere: si ab eo euinceꝛ. Utrũ ille qui aliqñ perdit / aliqñ vicit: possit facere recõpẽsatiõez. Rñde ꝙ aut lud⁹ est cũ eadẽ ꝑsona: ⁊ ideȝ ludus: ⁊ eodẽ tẽpore: ⁊ tũc põt fieri cõpensatio. Jdōez videꝛ dicẽduȝ etiã si sit diũsus ludus: dũ mo-

do sit cũ eadẽ psona ul' diuersa /uel diuerso tẽpore: tũc nõ fit cõpensatio: qꝛ per interitũ rei: morosus debitor nõ liberaẽ. l. in re furtiua. ff. de cõdi. fur. Jd dictũ ẽ supra eodẽ tẽpore: qꝛ scõz qñ das z nõ irrationabilit quis illud lucrũ dicit vicisse i ludo: qd in fine ludi secũ reportat: ḡ si quis altera die /uel altera vice cũ eodez: aut cũ altero: id qd vicerat: ludẽdo amittat: nichilominꝰ qd prius vicerat: z pauperibꝰ dãdũ erat: qꝛ iste nõ pauperum bona: sz sua ludẽdo amisit. Jodez dic de pticipãtibus in ludo uel cõcedẽtibus eis domos ad ludẽdũ /uel taxillos. Et de tali lucro sic pticipato: tenẽtur eodẽ modo quo dictũ est supra. z circa predicta: qritur de questione quotidiana. Pone. Statutũ cpi dicit: ꝙ quicũqz luserit ad azardum vulgarit dado: sit excomunicatus /uel puniat in tãtũz. Modo lusi vno sero /vel mane cũ pluribus: z pluries vici z perdidi: an videãtur plures ludi z per cõsequẽs plura delicta: Et an sim pluribꝰ excõicatiõibus ligatus /an vna tñ. Res. bar. in. l. istiãdo. ff. de furtis vbi dicit: ꝙ totũ illud videt vnus ludus: donec sit bitus pro cõpleto z soluto: recedẽtibus lusoribus ut. l. cõtractꝰ. C. de fide instru. nec põt dici perfecte vicisse: donec ludus nõ sit pfecte cõpletus: qꝛ adhuc supest spes pditiõis. Item circa lucrũ: dico ꝙ pluralitas psonarũ cuz quibꝰ vna simul ego lusi: nõ dicũtur facere plures ludos ul' delicta: nam ille psone cũ qnibꝰ ego ludo: nõ dicũtur offense a me: sz magis offendit res publica: ido cõ vnũ ẽ dlictũ ut. l. si plures. ff. ar. fur. ce. Et per hoc dici posset ad illud statutũ di. ꝙ nullꝰ posset ducere ultra tres famlos: alis qs duxit. xx. Res. bar. ꝙ ẽ vnũ tñ delictũ /neqz ẽ p qlibet famulo ultra dictũ numerũ vnũ delictũ: sz pro oĩbꝰ vnũ: cum ipi nõ offẽdant ex tali ductiõe: sz magis res publica: ḡ ẽ vna offen dit ab vno ducẽte cõtra numerũ. Eadẽ rõne si statutũ diceret ꝙ nemo posit hẽre ad cõuiuiũ vltra decẽ psonas sub certa pena: si babuit. xxx. uel. xl. vnũ delictũ ẽ pro omnibus ut dictũ ẽ qd nota pro multis. Juxta hoc quero de q̃stiõe quã dicit bar. se vidisse de facto. Preses dicebat statutum ad nuptias non possint inuitare vltra duodecim dñas modo quedam dicebant

vxorem ipse z filius sui: vtrũ possint inuitari. xxiij. dñe tanq̃ sint due nuptie an. xij. tm̃. Rñsio q̃ licet duo sit matrimonia: z ex isto respectu posint dici due nuptie: tñ q: hoc fit vna simul quoad sollẽnitatẽ: vnice nuptie dicũtur ut in. l. pr̃is et filij. ff. de Uul. Pu. hoc. har. Sȝ hoc angelus nõ admittit: q: dicta lex nichil facit ad hoc: nã ibi testamẽtũ filij sine pr̃no esse non põt: z iõ testamẽtũ filij depẽdet a pr̃no: z iõ dicit ẽe vnũ: sȝ nuptie patris z filij. nõ sunt depẽdentes / ul' iseparabiles: z iõ forte cõtrariũ esset dicẽduȝ. Utrũ aũt lud' qui initiit industrie / ul' ludus scachoꝝ. balliste. pille. z h' sit licitũ: ita q̃ lucbrãs ex his ludis nõ teneat ad restitutiõeȝ. Rñsio scõm doctores q̃ h' ludi nõ sũt probibiti de se ut ẽ ter. in. l. pe. z vl. ff. de alea. ubi cõcessus videt ois ludus: qui sit gr̃a vtutis experiẽde. Et dicũt quidã: ut recitat panozmita ubi sup̃ q̃ in hoc casu id qd̃ vincit nõ subiacet restitutiõi: cum nõ submittãt se hoies fortune. imo bonũ ex inde prouenit: cũ exerceãt se ingenio: nõ tñ dȝ ludi magna quãtitas. Et panozmita dicit q̃ nõ dȝ quis se exercere pn̄cipalit̃ ꝓpter lucbrũ alias credit q̃ ideȝ eẽt dicẽduȝ sicut dictũ est supra de ludo fortune. An aũt liceat clericis ludere ad scacbos vulgariter arxedrez causa recreatiõis glo. in autẽtica inf̃a dicimus. C. de epi. z cle. dicit q̃ sic. Sȝ Jacobus z Pe. ut recitat cbinus tenẽt cõtrariũ q: rõ ꝓhibitionis: fuit vacatio a diuinis officijs: q̃ magis exsurgit per ludũ fortune. Et sic ẽm predictos doctores ludꝰ scacboꝝ ẽ probibit' clericis: multo/fortius est probibit' religiosis: q: per Piero. de cõse. di. v. in. c. nunq̃ z dicit religiosis nũq̃ de manu tua ul' oculis tuis liber psalterij discedat z c̃. Et hec opinio tanq̃ honestioꝛ videtur tenẽda: preserti in religiosis: ne deẽ eis materia relaxatiõis. Sȝ nõ q̃ iste sũt psone expsse: qbus indistincte restituẽduȝ est quicquid ab eis lucbratũ ẽ per ludũ similẽ. s. alee z h'. i. s. ẽm Ra. Furiosi. Prodigi. Minores. xxv. annoꝝ: z maxime pupilli. Jtẽ mẽte capti. Surdi. Muti. Ceci. Jteȝ qui morbo laborãt perpetuo: q: tales suis rebus superesse. i. prouidere nõ possũt propter. qd̃ dãdi sunt eis tutores z curatores. Jdẽ dicẽdum vi

detur de seruis. religiosis. filijsfamilias: qui nõ hñt castrẽse vt
vl quasi: z de vxoribus q̃ nõ habẽt pafernalia: z de administra
tionibus rerũ ecclesiasticarũ: q̃ pauperũ sũt z de alijs similib⁹.
Sz nota q̄ talis pecunia: nõ ē restituẽda illi qui amisit: nisi es
set correptus z crederet̃ in pios vsus spẽsurus. s. tutori z cura=
tori. dño. monasterio. pr̃i. marito z eccl̃e. hec in summa cõfessi=
onũ. tho. Jtẽ de ludis fortune dicit tho. in. iiij. sen. di. xvj. de
alijs ludis: vt q2 oẽs virtuosi debẽt esse modesti in dictis et fa=
ctis: z etiã oẽs tẽpore penitẽtie: ubi dicit tho. Uidet̃ q̄ ludi ex=
terius nõ impediãt. Jllud enĩ in quo põt cõsistere virt⁹: peni=
tẽtiã nõ impedit: s3 penitẽtiã ludus nõ impedit: q2 i ludis cõ
sistit virtus eutrapelya ut in. iiij. ethi. p3 g̃ q̄ ludus: penitẽtiã
nõ ipedit. Respõsio dicẽdũ q̄ ludorũ ē triplex differẽtia. Qui
dã ludi sũt: qui ex se ipis turpitudinẽ habẽt: z tales ludi ab oi
bus vitãdi sũt: z precipue a penitẽtibus: qui per fletũ pccã cor=
rigere debẽt: sicut ludi qui in theatris agebãtur ad luxuriã p̲=
uocãtes. Alij ludi sũt: qui ex gaudio deuotiõis procedũt: sicut 2
dauid dixit. ij. re. vj. Ludã z vilior fiã corã dño: z tales ludi nõ
sunt vitãdi: s3 laudãdi: sic etiã in. c. inter dilectos p̄sertim i glo.
de. exce. pre. z ibi abbas. Quidã ãt ludi sũt: nullã turpitudi=
nẽ habẽtes: quos philosophus liberales vocat: z hi sũt mate- 3
ria virtutis. s. eutrapelya: z iõ seruatis debitis circũstãtijs: pos
sunt laudabilit̃ fieri: ad quietẽ ꝑpriã: z alijs delectabiliter cõ=
uenieñdũ. Sz cõtingit in eis esse peccatũ: eo q̄ debitas circũ
stantias nõ seruant. Unde in talibus ludis aliquid decet vnũ:
qd nõ decet aliũ: etiã in his ludis penitẽs se d3 hr̃e magis mo
derate q̃3 alij: in quãtũ pñia fletũ requirit: tñ eis vti modera=
te põt: scd3 quod ad recreationẽ animi pertinet: aut ad societa=
tem eorũ: cum quibus hõ cõuiuit. Unde Seneca dicit. Sic re
gere sapiẽter: ut nullus hẽat te tanq̃3 asperũ/ neq3 contemnat
quasi vilẽ z c̃. sic ethi. iiij. sic etiã tho. Ja he. q. cxviij. ad. iij. et
ad. iiij. vbi inter cetera dicit. S3 q2 ludus ē vtilis propter quie
tẽ z delectationẽ. Delectatio aũt z quies nõ ꝑpter se q̃runtur
in humana vita: s3 ꝑpter operatiõẽ3 ut ethi. iiij. iõ defectus lu

di minus ē viciosus q̃z ludi superexcessus. Unde philosophus dicit iiij. ix. ethi. q̃ pauci amici ꝓpter delectatiōez sūt habēdi: q2 puz de delectatiōe suficit ad vitā: q̄ pro cōdimēto: sic puz de sale sufficit in cibo. Et dicta sufficiāt pro pn̄ti de ludis.

ſ Equit̃ de gaudijs ꝑdisi ꝛ de penis inferni: q2 licitū et factū ē de ipsis aliquid dicere: ut possimus penas inferni vitare: ꝛ gaudia sēpiterna cōsequi. Pro initio cōsidera: Q̄d tibi nō vis: alteri ne facias math. v. Quecumq3 vob̄ vultis ut faciāt hoīes: hec eadē illis facite math. vij. q̄d intellige. s. precedēte baptismo. Sequit̃. Q̄m ꝛ si d̄s misericors ꝛ pius solē suū facit oriri tam sup̱ bonos q̃z sup̱ malos: ut expientia docet. Et si de⁹ ꝑmitit q̃ in hac carne mortali boni ꝛ mali sint insimul mixti: tn̄ veniet dies in qua sepabūtur boni a malis ꝛ ecōtra mali a bonis: De qua die loquit̃ ꝓpha in ps̄. xlj. vbi dicit. Btūs qui intelligit sup̱ egenū ꝛ paupez sequit̃ ꝛ facit. In die mala liberabit eū dn̄s. Et sepabūtur boni a malis ut dictū ē: vētilabro xp̄i proferētis ista verba bonis. Venite benedicti pr̄is mei ꝑcipite regnū: q̄d patū ē vobis ab origine mūdi. Et malis: Ite maledicti in ignē eternū: qui pat⁹ ē vob̄ ꝛ c̄. math. xxv. cū ordo sit p̄iuz dispinmq3 rerū: ut vnaq̄q3 res ī suo loco ꝓprio sit. Et sic iust⁹ est ordo ut boni collocētur in glīa: et mali in inferno: cū iustitia sit scd̄z iuristas: Cōstās ꝛ perpetua volūtas ius suū vnicuiq3 tribuēs. Ius suū. glo. i. rez suaz: ut insti. de. iust. ꝛ iu. naturali. Et scd̄z theologos. Iustitia ē reddere vnicuiq3 q̄d suuz ē. Et arist. ethi. v. dicit: q̃ iustitia ē eq̄litas q̄daz. Et de vētilabro dicit̃ in. ca. Quicūq3 vos ex occasione ꝛ c̄. xxiij. q. vij. q̄ in fine: cuius verba sūt. Nōnullos tolleram⁹: quos corrigere / ul̄ punire nō possum⁹. Sequit̃. Neq3 ꝓpt̄ paleā relinquim⁹ areā dn̄i. Neq3 ꝓpt̄ pisces malos rumpim⁹ retia dn̄i. Neq3 ꝓpt̄ edos in fine segregādos deserimus gregē dn̄i. Neq3 ꝓpt̄ vasa facta in cōtumeliā migram⁹ de domo dn̄i. Et tādez placeat xp̄o redēptori nr̄o: q̃ audiam⁹. Venite: ꝛ nō: Ite et c̄. amē. Pro q̄ nota ꝓphaz in ps̄. xxxvj. sup̱ p̱ticula. Spa in dn̄o ꝛ dabit tibi petitiōes ꝛ c̄. Et sic sciēduz q̃ inter bona hoīs bona t̄poralia q̄ sūt exteriora: sūt modica. Bona

āt aīe q̄ sūt v̄tutes ⁊ sciē: sūt maxima. Bona vero corporis sūt media. Prosperitas āt t̄poral' maloꝝ: ē in bonis exterioribus seu corporis tm̄: ⁊ iō nō se extēdit ad majora bona ipi⁹ hoīs: ꝓpter qđ nō ē appetēda: ⁊ hoc ē qđ dicit̄ noli emulari. Sequit̄. Q̄m tanq̄ȝ fenū cito arescēt: ⁊ quēadmodū ollera heruarū cito decidēt. Pro q̄ nō ꝙ ꝓsperitas iustoꝝ ē major etiā in p̄senti ⁊ hoc ex ordinatiōe diuina: q̄ꝛ ꝓspitas maloꝝ cōsistit in bonis t̄poralib⁹ trāsitorijs ⁊ corruptibilib⁹: ut pȝ ex p̄dictis. Prosperitas āt iustoꝝ: cōsistit p̄ncipalit̄ in bonis aīe: q̄ sūt icorruptibilia in q̄ȝtuȝ manēt in aīa sepata: ꝓpter qđ dicit̄: Nolli emulari glo. i. imitari. s. pc̄cores: qui nō vadūt p viā legis diuine ⁊ recte rōnis: sȝ s̄ȝ ip̄etū passiōis sue: s̄ȝ qđ dicit̄ ysa. liij. O ēs nos q̄i oues erravim⁹ vnusq̄sq̄ȝ in viā suaȝ declinauit: tal' in via sua ꝓspat̄: qū obtinet qđ itēdit. Ista āt ꝓspitas ē magis adūsitas q̄ꝛ ⁊ si sit alicui⁹ boni t̄poral' aditamētuȝ: ē tn̄ boni sp̄ualis detrimētuȝ: s̄cđȝ qđ dicit aug. in s̄mone de inocētib⁹. Lucrū in archa dānuȝ in cōsciā: tulit vestē: ⁊ perdidit fidē: acq̄rit pecuniaȝ ⁊ amittit iusticiā: ⁊ iō de talib⁹ dicitur nolli emulari ⁊ c̄. Et sic grauī⁹ peccat auarus q̄ȝ ꝓdig⁹: q̄ꝛ auar⁹ neq̄ȝ sibi neq̄ȝ alicui ꝓdest. Seq̄t̄: meli⁹ ē modicū iusto glo. q̄ꝛ q̄ȝtūcūq̄ȝ modicū hēat de bonis t̄poralib⁹ hēt ibi sufficiētiā: eo ꝙ apetit⁹ ei⁹ tēdit ad bona sp̄ualia i q̄b⁹ q̄etat̄ ei⁹ aīa. Deficiētes q̄uadmodū fum⁹ deficiēt: glo. q̄ꝛ quāto fum⁹ pl⁹ exaltat̄ facili⁹ deficit: sic ip̄ij q̄ȝto plus fuerīt exaltati in vita p̄sēti: tāto magis deprimētur i futura s̄ȝ qđ dicit̄ apoca. xviij. Q̄uātuȝ glificauit se in delitijs suis tātuȝ date illi de tormētis luti. Mutuabit̄ peccator ⁊ nō soluet ⁊ c̄. glo. mutuari est ab alio recipere. Pc̄cores aūt in inferno semp recipiēt penam pro suis demeritis: ⁊ nō soluēt: q̄ꝛ tm̄ remanebūt obligati sic̄ p̄us. s. ad penā et̄nā q̄ꝛ i iferno nulla ē redēptio. Et nō vidi iustū derelictū glo. intelligit̄ de iusto p̄destinato: q̄ si aliq̄n d̄relinq̄t̄ a đo ꝓpt̄ suū pctūȝ: tn̄ final' recipiēt̄ ad statū gr̄e ⁊ p̄s. xlj. d̄r: abiss⁹ abissū iuocat glo. i. vna afflictio aliā. Dicit̄ ei coīter ꝙ vnū dānū siue malū: nō venit solitariū: s̄ȝ aducit secū alia: q̄ꝛ iudei fuerūt opp̄ssi in s̄uitute ⁊ laboribus in terra ꝓpria. Et in p̄s. xliij. dicitur exurge quare obdormis

dñe glo. deus eni ad modũ dormiētis dicit se hẽe qñ̃o permit-
tit malos dñari ⁊ iustos tribulari. Et sic quãto mali magis as-
cēdunt cõparant̃ symie: qm̃ quãto symia magis ascēdit tanto
magis ostēdit pudēda sua: ita reprobi ⁊ mali quãto magis al-
cēdũt: majorē cõsequũtur interitũ: q2 quãto gradus altior: tan
to casus infimior ⁊ per cõsequēs periculosior. Et sic dicit pha
in ps. xxx.iij. Mors peccatoꝝ pessima est glo. Mors eni na-
ture: mala ē: q2 ē priuatio corporalis vite. Mors aũt culpe pe-
ior: q2 ē priuatio spũalis vite: s3 tñ̃ nõ ē pessima: q2 quãdiu ē pecca-
tor i vita p̃ńti: põt redire ad vitã spũalē. p pe. Sic Jo. xiiij. di
citur. Neminē salutaueritis in via. i. neminē saluũ dicetis in
hac carne mortali dũ viuit: qm̃ ⁊ si cadat põt surgere: ⁊ si bene
vixerit: poterit cadere: igit̃ nemo ē laudãdus in hac carne mor
tali ⁊ per cõsequēs neq3 vituperãd9. S3 mors gehēne ē pessi-
ma: q2 nõ ē reuersio possibilis: ⁊ hec ē mors peccatoꝝ i mortali
peccato decedētiũ. Et ps. xlviij. dicit̃. Cur timebo in die ma-
la. glo. i. in die iudicij: q̃ frequēter vocatur dies mala in scrip-
turis veteris ⁊ noui testamẽti: ⁊ loquit̃ in psona generis huma-
ni: in quo sũt plures mali q3 boni scdm̃ qd dicit̃ eccle. j. Stul-
toꝝ infinitus ē numerus. Pro dictis ⁊ dicēdis vide sequēda.

p Ro ampliori declaratione illius pticule ventilabri vi
de aug. in li. de triplici habitaculo: cuig verba sunt.
Tria sũt oipotētis deimanu facta hitacla. Primũ
ymũ. Et mediũ: quoꝝ sũmus ⁊ regnũ dei ul' regnũ celoꝝ dicit̃.
Ymũ vocat̃ infernus mediũ mũd9 presēs ul' orbis terrarũ ap-
pelat̃: quoꝝ extrema sibi inuicē sũt cõtraria: ⁊ nulla sibi societa
te cõiũcta. Que eni societas põt esse lucis ad tenebras: Et xpi
ad belial: Mediũ ãt nõnulla hẽt similitudinē ad extrema: vn-
de lucē ⁊ tenebras hẽt. Frigus ⁊ calorē. dolorē ⁊ sanitatē.
Letitia3 ⁊ merorē. Odiũ ⁊ amorē. Bonos ⁊ malos. Justos
⁊ iniustos. Dños ⁊ seruos. Regnũ ⁊ subiectionē. Famē ⁊ sa-
cietatē. Mortē ⁊ vitã ⁊ innunera h9i. Quoꝝ oium pars vna
imaginē hẽt regni dei. Pars altera inferni. Cõmixtio nan
q3 simul bonoꝝ ⁊ maloꝝ in hoc mũdo ē. In regno aũt dei: nul

ti mali sũt:ſꝫ oẽs boni. At in iferno nulli boni:ſꝫ omẽs mali.
nota. Et vterqꝫ locus:ex medio supplet. Doiuꝫ ei huius mũdi:Alij eleuãtur ad celũ: Alij trahũtur ad infernũ. Similes quippe similibus iũgunt.i.boni:bonis.⁊ mali:malis. Justi hoies iustis angelis. Et trãsgressores hoies: trãgressoribꝰ angelis. Serui dei:deo. Serui diaboli: diabolo. Bñdicti vocant:ad regnũ sibi patũ ab origine mũdi. Maledicti expellũtur in ignẽ eternũ:qui patꝰ est diabolo ⁊ angelis eiꝰ math.xxv. Bona aũt regni celestis dicere vl cogitare uel intelligere ut sũt:nullus põt carne vestitꝰ. Multo eni majora ⁊ meliora sũt:q̃ꝫ cogitãt ⁊ intelligũtur:duꝫ scriptũ ẽ.j.co.ij.⁊ ysa.lx. Quod oculus nõ vidit/neqꝫ auris audiuit/neqꝫ ĩ cor hois ascẽdit:q̃ prepauit ds diligẽtibus se. Regnũ nanqꝫ dei: oĩ fama majus:⁊ omĩ laude melius: O ĩ scia innumerabilius: Omni glĩa q̃ putat excellentius. Mala aũt inferni dicere uel cogitare ut sũt: nemo potest: Pejora quippe sũt valde:q̃ꝫ cogitant. Regnũ itaqꝫ dei: plenũ ẽ lucis:⁊ pacis:⁊ charitatis:⁊ sapie:⁊ glĩe:⁊ honestatis: ⁊ dulcedinis:⁊ melodie: ⁊ letitie:⁊ btitudinis pennis: ⁊ letitia ⁊ oĩs boni inefabilis:qð neqꝫ dici/neqꝫ cogitari põt. At lacus inferni plenꝰ ẽ tenebrarũ. Discordie. Odij. Stultitie. Miserie. Turpitudinis. Amaritudinis. Offensionis. Doloris. Adustionis. Sitis. Famis. Ignis inextinguibilis. Tristitie Vindicte pennis. Et oĩs inefabilis mali : qð neqꝫ dici neqꝫ cogitari põt. Ciues celi sũt iusti hoies ⁊ angeli: quoꝝ rex est ds oĩpotẽs. At cõtra. Ciues inferni sũt impij hoies ⁊ demones:quoꝝ priceps ẽ diabolus. Saciat iustos visio sãctoꝝ hoium ⁊ angeloꝝ:⁊ sup oĩa ipsius dei. Cruciat impios ⁊ pccõres visio hiuꝫ damnatoꝝ ⁊ demonũ:⁊ super oĩa ipsiꝰ diaboli. Nichil in regno dei desiderat:qð nõ inueniat. At in iferno nichil inuenit:qð desideratur. In regno dei nichil iuenit:nisi quod placet ⁊ dlectat ⁊ saciat. Ad cõtra in lacũ miserie perennis:nil videt nichilqꝫ sẽtitur: nisi qð displicet: nisi qð offendit:nisi qð cruciat. In regno eterno erit vita sine morte. Veritas sine errore. Felicitas sine perturbatiõe. O ẽ bonũ in regno dei abun

dat ꝛ nullū malū. Ṽ ē malū abūdat ī carcere diaboli: ꝛ nullū bonū. Nullꝰ indignꝰ ī regno suscipit̃ dei. Nullꝰ vero dignꝰ: nullꝰ iustꝰ ad īfernū trahit̃. Principalia duo sūt tormēta in ī ferno. s. frigꝰ intolerabile: ꝛ caloꝛ ignis īextīguibil̃. Vñ in euā gelio dicit̃. Ibi erit fletꝰ ꝛ stridoꝛ dētiū. Fletꝰ nāqȝ ꝛ liq̄fatio oculoꝝ: ex caloꝛe nascit̃. Stridoꝛ vero dētiuȝ: ex frigoꝛe nascit̃. Hic ēt btūs iob. De aq̄s inq̄t niuiū: trāsibūt ad caloꝛē nimiū. De qbꝰ duobꝰ innumera pcdūt penarū gn̄a: videlicet sitis ītol lerabil̃. Pena famis. Pena fetoꝛis. Pena ōrroꝛis. Pena timoꝛis. Pena āgustie. Pena tenēbrarū. Seueritas toꝛ toꝝ. Presētia demonū. Ferocitas bestiarū crudelitas mini strātiū. Dilaceratio īmoꝛtaliū vermiū. Vermis cōscie. Igni te lachryme. Suspiria mi̇̄sie. Doloꝛ sine remedio. Vincla si ne solutiōe. Mors eterna. Pena sine fine. Absētia xp̄i q̄ ad visionē eiꝰ: q̄ sola oīa supdicta supat ꝛ oībꝰ penis ītollerabilioꝛ ē. Ve igit̃ illis qui pēnne subire hec oīa mala ēt sine fine merēt̃: pro dlectabili vniꝰ hoꝛe sōnio. Tāta etei ꝛ talis ē oīs hꝰ mūdi glīa ad eternā cōpata glīaȝ. Meliꝰ erat eis qd dictū ē de infe lice iuda: nō nasci: q̄ȝ malis suis meritis plagas inferni susti nere. Quid stultiꝰ: Quid īsaniꝰ ē q̄ȝ ūbra ꝛ imagine ꝛ simili tudine vere glīe: ꝛ vere delectatiōis: vere pulchritudinis: veri decoꝛis: veri honoꝛis: moꝛe īfantiū decipi ꝛ supari: ꝛ ipaȝ glīaȝ nō q̄rere: nō desiderare. Quis imaginē auri in aq̄ ipo auro ne glecto eligeret: ꝛ nō statiȝ a cūctis factꝰ ꝛ insanus crederet̃: Quis oꝛbē solis in speculo redditū vl̃ in q̄libet materia foꝛma rū plꝰ diligeret q̄ȝ ipȝ soleȝ: ꝛ nō ab oībꝰ derideret̃. Sic rñden dꝰ. Sic existimādꝰ ē q̄sq̄s mūdi hꝰ caducā fragilitatē ꝛ inutilē carnis vuluptatē diligit. Querit. Cōtēdit: eterna glīa cōtem pta ꝛ negletis regni celestis ineffabilibꝰ gaudiis. Hoc comer tiū insipiētiū valde ē: ꝛ miseroꝝ: ꝛ coꝛ nō hñtiū sanū: etiā si pla ge inferni nō seq̄rētur: q̄ neqȝ dici neqȝ cogitari pñt. Duplex vero plaga ē ab eterno regno dei separi. Et semp in īferno cū diabolo dānari: Presentiā amittere angeloꝝ: ꝛ terribilē sem per pati demonū presentiā. Quātuȝ caueri. vitari: metui debe

ret:nullo modo dici pōt. Quis cū sano sensu pro vni⁹ diei deli
tijs:cētuz ānoꝝ penā eligeret. Et miseri illi qui sine vlla sapi
entia voluptatē carnis sequētes nō vitant vitia:nō effugiūt in
tolerabiles penas:nō cētuz ānoꝝ: nō milies mille: ꝫ diuz sine
fine scloꝝ:pro sexaginta /uel septuaginta ānoꝝ delitijs uel qua
libet corruptibile delectatiōe. Quātū aūt est inter vnuz diem ⁊
cētuz ānos:nō tm̄ vtiqꝫ: ꝫ plus inter quadraginta uł sexagin-
ta uel cētuz ānos eternitate: siue in bono siue in malo futuraz.
Unus eī dies aliqua portio ē in cētuz ānoꝝ spacio:q̄zuis modi
ca valde. At vero cētuz annoꝝ spatiū nulla portio ē in illa eter
nitate. v. g. Si enī cētessima pars uł millessima pars: eēt eter
nitatis predictum ei⁹ spatiū /uel cētupluz eius spatiuz uel nul
luplum eternitas esse disineret. Q.ō. rō nō finit eternitatis q̄ si
vllo modo vllo tempore finiref eternitas oīo nō eēt. Fortiter ḡ
carnali resistēdum ē voluptati. Fortiter ergo cōtra falaces h⁹
mundi blāditias: pugnāduz est. Cōtraqꝫ multimodas satha
ne suggestiones vigilāduz. Omni studio lata seculi via vitan-
da est. que ducit ad mortez. At uero emi cordis desiderio via
angusta q̄ ducit ad vitā:adeūda est ⁊ appetenda. Uia hec an-
gusta via astinentie ⁊ castitatis. Humilitatis ⁊ omnis religio
nis:quam viaz xp̄s ante nos attribuit: qꝛ via ad suū regnū mi
grauit. Cuius vestigia ⁊ nos sequamur: donec post eum eadē
via ad vrbem regiam perueniam⁹: in qua ipse regnat ⁊ viuit
per infinita seculoꝝ secula: quam nos cōsequi erit valde dele-
ctabile:sicut infidelibus impijs ⁊ peccatoribus illa carere:erit
valde tristabile. Et sic q̄z plures fideles illā urbē perdūt ratio
ne auaritie:⁊ sic grauius pctm̄ ē pctm̄ auaritie q̄z pctm̄ prodi-
galitatis qm̄ auari neqꝫ sibi ipsis neqꝫ alicui prosūt ut ethi.
.iiij. De q̄ vrbe qcqd bō dixerit:q̄i stilla de mari ē /uł q̄i scintil
la de foco. In q̄ videlꝫ urbe:fulgebūt iusti sicē sol ut dn̄s ait. vbi
sūma pax erit. Sūma qes. Null⁹ labor. Null⁹ dolor. Nula
paupertas /neqꝫ senect⁹. Nulla mors neqꝫ vlla nox. Nullū ti-
bi desideriū. Nullū sitis icēdiū. Sꝫ cib9 ⁊ pot⁹ oīuz:erit visio
xp̄i ⁊ scē trinitatis ⁊ cōtēplatio puro cordis oculo ipi⁹ diuinitatis
⁊ assidua lectio ut ita dicā li. vite. i. eine ūitatis ⁊ sume sapie ⁊ ū

bi dei: q̄ ē xp̄i iesu visio ubi quicquid nos nūc latet: manifestuȝ erit: ubi rō manifesta ē: cur hic elect⁹ est: ꝛ iste reprobat⁹. Cur hic in regnū assumpt⁹: ꝛ ille in s̄uitutē reddat⁹. Pro q̄ ꝓba in p̄s. xxxv. Inebriabūtur ab vbertate domus tue: ꝛ torrēte voluptatis tue potabis eos: qm̄ apud te ē fōs vite: ꝛ in lumie tuo videbimus lumē. Et sic btūs quē elegisti ꝛ assumpsisti in p̄s. .lxiiij. Sequitur. Cur alius in vtero morit̄. Alius in īfantia alius in iuuētute. Alius in senectute. Cur alius pauper ꝛ alius diues? Cur filius adultere baptizat̄: ꝛ aliqñ fili⁹ legitime cōjugis ante baptismū morit̄? Cur qui bene incipit viuere: aliqñ male finit? Et qui male incipit seppe bene finit: Hec oīa ꝛ h⁹i multa in. li. vite plana ꝛ apta oībus erūt. In eadē vrbe p̄miū oīuȝ singuloꝝ: Et singuloꝝ per charitatē oīuȝ erit. Ibi oīum bonoꝝ oībus patebit premiū. Ibi oēs inuicē suas cogitatiōes cognoscēt. Ibi nullus superior sup̱bus erit: null⁹ inferior inuidus. Quomodo eni qui oēs sicut se ipsū diliget alicui īuidere poterit: cū nemo sibi ip̄i inuideat? Ibi null⁹ esse meli⁹ uel sup̱ius concupiscet q̄ȝ erit: q: aliter esse q̄ȝ qd̄ meruit: nō esset decorū / neqȝ aliter esse desiderabit: q̄ȝ qd̄ erit: q: ita esse ut erit: pulchrū erit: nō sibi ip̄i solū: ſȝ etiaȝ vniuerso corpori eccl̄ie celestis. Quomodo eni mēbruȝ in corpore si sup̱ius ul' inferi⁹ ponat̄ alit̄ q̄ȝ natura cōstituit: mostruosū efficit corpus ꝛ turpe sic nimirū si aliqs ī regno dei super⁹ ordinet q̄ȝ postulat ars ꝛ volūtas oīpotētis artificis: turpitudineȝ efficiet: ꝛ nō soluȝ sibimet. ſȝ etiā oī cōgregatiōi: in qua qui erit minimus majorē sine dubio habebit gl'iaȝ: q̄ȝ totū habēs mūdi regnū: etiā si eternū eēt. Uile ei ē valde elemētis. frui ī cōpatiōe fruēdi ꝛ cōgnoscēdi ip̄i do: ꝛ visibil⁹ dlectari ꝛ corporalib⁹. Tāta ē ei pulchritudo iustitie tāta iocūditas lucis etne: hoc ē ī cōmutabil' ūitat: ſ ꝛ sapīe ut etiā si nō liceret ap̄li⁹ manere ī ea: q̄ȝ vni⁹ diei mora ꝓp̄t hoc solū īnumerebiles āni h⁹ vite pleni delitijs ī circūfluētia temporalium bonoꝝ recte meritoqȝ contemnerent̄. Non enim falso aut paruo affectu dictū est. Qm̄ melior est dies vna in atris tuis sup̱ milia. Et alibi ī p̄s. lxxxix. Qm̄ mille āni añ oculos tuos tanq̄ȝ dies externa q̄ p̱terit. Nichil cōparandū

dilectiōi ⁊ gaudio: qḋ nascit̃ ex inuisibilib⁹ ⁊ incorporeis et ex
societate angeloꝝ ⁊ iustoꝝ oīum: ⁊ ex certa sciā: ⁊ cognitiōe ipi⁹
diuine nature: ⁊ ex dei ipsi⁹ facie ad faciē visione: cui⁹ pulchri
tudine mirātur angeli. Cuius impio suscitant̃ mortui. Cui⁹
sapiē: nō est numer⁹. Cuius regnū finē nescit. Cuius glīa ne
quit variari: Cuius lux iā solē obscurat: ut eius comparatiōe
nullā habeat lucē. Cuius dulcedo tm̄ mel supat: ut ei cōpara
tum velut absinthiū sit amarissimū. Cuius faciē si oēs carcere
inferni iclusi viderēt: nullā penā: nullū dolorē: nullāqꝫ tristitiā
sentirēt. Cuius p̄sentia si in inferno cū sctīs habitatoribus ap
pareret cōtinuo: infernus in amenū cōuerteret̃ paradisū: sine
cuius nuptu neqꝫ foliū de arbore cadit Cuius ocul⁹ flamiuo-
mi ꝓfundū penetrat inferni. Et ē flamiuom⁹. a. um. ignis vo-
mēs flamā. Cuius auris tacitā cordis audit vocē, i. cogitatio
nez. Cuius oculus nō minus audit q̄z eius auris neqꝫ auris
eius nō minus videt: q̄z audit: q: nō corpus sūt: sꝫ sūma sapiā:
⁊ certa cognitio. Cuius delitie sine fastidio saciāt: q̄ cū habea
tis inueniūtur: semper tm̄ desiderātur: ⁊ esuriē ⁊ sitim sine pe-
na efficiūt. i. ardēti semper desiderio delectant. Cuius secreta
mirabilia viderībus ea: semꝑ noua sūt ⁊ mira: ⁊ nō plus cū in-
cipiūt videri: pariūt stuporē cernētibus: q̄z post mille annos et
milies mille. Et cū āgeli ab initio mūdi ea soliti sint videre: in
de hodie nō minus mirātur ea q̄z in p̄mo die: alioquin dudum
corā angelis assiduo vidēdi visu vilescerēt. Cuius cognitiōi p̄-
terita ⁊ futura: nō p̄terita ⁊ futura: sꝫ presētia sūt. Unde nō di-
em iudicij videbit ⁊ p̄mū diē seculi nō vidit: sꝫ vtrūqꝫ videt.
cuius p̄sentia neminē cogit ad pecādū: ut multi errātes dicūt.
Si enī inquiūt ꝓsciuit adā peccaturū esse: nō peccare nō po-
tuit. Ex quo errore nascit̃: deū causā esse peccati qḋ nephas ē
dicere: ⁊ illi tm̄ suis verbis alligātur. Si enī qḋ p̄sciētia dei hēt
necesse ē fieri: iō volūtate ꝓpria hō peccauit: ⁊ nō alia necessita
te: q: in p̄scia dei fuit: ut volūtate ⁊ libero arbitrio: ⁊ nō necessi-
tate cogēte peccaret. Si g̊ prescia dei nō pōt vitari: non potuit
hō aliter peccare nisi volūtate: nulla alia vi cogēte: q: ita deus

p̄scivit peccaturū. Si ḡ volūtarie: nō coactus ē. Si enī non coact⁹ ē ad peccādū: potuit sine dubio nō peccare si vellet: idq3 penā meruit: q2 nō invict⁹ peccavit: alioquin a deo penā mortis nō susciperet. Cuius locutio ē occulta inspiratio: qua mētib⁹ suaꝝ volūtatē 2 suā veritatē: invisibilit ostēdit: quā vidēdo angeli: per oīa deo obediūt. Cui⁹ la⁹ ē: qua electos laudabit: Manifestatio: qua suoꝝ electoꝝ bona oībus mōstrabit. Assidua āt laus: qua electi eū laudabūt: est admiratio eius perēnis. Qui miro modo nō tpē precessit mūdū 2 tēp9. Nulli9 enī hore spacio fuit ante mūdū: 2 tn̄ semꝑ erat sine initio. Nō enī erat tēpus ante tēpus. Tēpus aūt cū mūdo: cōcreatū ē. Si igit tēpus ab initio mūdi cepit currere: āte mūdū factū nō erat. Idq3 nullo tēpore ut predixim9 precessit de9 tp̄ora 2 mundū eis coevū: imo paulo eis priorē: eius enī motu ceperunt currere. Quicquid movet suū motū precedit. Inefabili eternitate p̄cessit deus mūdū: nō tpē: cuius tēpus ante mūdū non erat. Cuius lux tenebras depelli ignorantie: cuius aliqua ꝑticula: hec oīa q̄ diximus: vera 2 certa esse cognoscimus. Eadē luce melius esse verū q̄3 falsū videmus: 2 tn̄ pejus esse verū malū ul' verū peccatū: q̄3 falsū malū / uel falsū pctm̄: nō q2 verū est s3 q2 malū ul' pctm̄. Sed id malū vel peccatū ē: q2 verū malū uel pctm̄ ē. Aliter enī non posset esse malū ul' peccatū. Falsū enī malū nō ē malū ut falsū argētū est. Pōt aliquis dicere a veritate malū ul' pctm̄ exortū esse / ul' factū 2 quodāmodo op⁹ eēt v̄itatis malū: qd oīo falsū ē oē ei verū: in q̄ztū verū: bonū ē 2 a v̄itate igit ē eē v̄ū: ut sit malū ul' pctm̄ nō ip̄3 ma. ul' pe. Alid nāq3 ē ip̄3 malū / aliud v̄ū3 ēe illud. Quāvis igit ip̄3 malū bonū est. Bonū ē tn̄: verū esse ut sit illud. Nisi enī bonū eēt esse malū: nullo modo sineret d̄s illud fieri. Multa quippe bona de malis oīpotēs facit: ut de adulterio hoīū bonos format et facit hoīes. Si v̄o quadā lucis ꝑticula q̄3 per angustas rimas infusa: hec 2 alia q̄ novim⁹: vera esse cognoscim⁹. Quali 2 quāta luce sapie 2 scie illic illustrabimur: ubi ip̄m solē v̄itatis facie ad faciē videbimus. i. certa 2 v̄a sapīa cognoscem9. Cuius p̄-

sentia similes ei facit p̄sētes. Qui enī vere sapie: vere pulchritudini: vere eternitati adherebit: sapiēs vtiqȝ ⁊ pulcher ⁊ eternus erit. Si eni absētia eius dissimiles ei oīo facit: cuiꝰ eternitas sine initio ⁊ sine fine ē. Si enī eēt tēpus qn̄ nō eēt: quis eū faceret? Ipe ē solus ds: ⁊ ante ipȝ alius ds nō erat: nō ē: neqȝ erit. Nō se ipsū creauit: cū nichil se ipȝ creat neqȝ gignat ut .ij. de aīa. Qua eni potētia: qui oīo nō eēt se ipm faceret? Restat igit̄ ꝙ oīo nō ē factꝰ deus. Cū ḡ nullo modo ds factꝰ ē: sine initio ante oīa erat. Quicqnid enī factū ē hēt initiū: ⁊ qcqd hēt initiū: sine dubio factū ē: nō ab alio nisi a deo non facto: sed oīa faciēte. Cuius scīa sine vlla varietate cognitiōis ⁊ sine vllo vissu huc ⁊ illuc vniūsalem varietatē oīuȝ creaturarū. angeloꝝ. hominū. stellarū. arenarū. capilloꝝ ⁊ verboꝝ. cogitationū momētoꝝ: oīuȝ simul ⁊ semel cōp̄hendit ⁊ intelligit. Fōs igit̄ ⁊ origo: oīs scīe ds ē: quē quāto plꝰ qs bibet: tāto plꝰ sitiet. Incōpabilr̄ ḡ totiꝰ mūdi regnū ut sup̄ diximus: ⁊ si eternū eēt: p̄celit societas angeloꝝ ⁊ scōꝝ ⁊ p̄senti ipius dei adesse visioni: in cuius visione trina scīa nascit̄. i. hō qui cernit: ⁊ ds qui cernitur: ⁊ ceteri oēs: oīa videbūt ⁊ intelligēt. Sic ei per speculū vitreū trina nob visio administrat̄: q: nos ipos: ⁊ ipsū speculū: et qcqd presens adest videmus. Sic per speculū diuine claritatis ⁊ ipsuȝ deū ut ē: videbimꝰ: quātuȝ possibile ē. Creature: ⁊ nos ipsos: Et ceteros vera ⁊ scīa certa cognoscemꝰ. Tūc abdita creaturarū ⁊ ipius inferni vidēdo deū videbimꝰ: Tūc iustis magnifestū erit: q̄modo ds ē inuisibilis incōpabilis sine initio ⁊ sine fine ⁊ ante oīa. Quicquid interest inter nasci: qd ad filiū ptinet Et p̄cedere: qd ad spūm scūm: excepto ꝙ vnus ex vno natus sit: Alter ex duobꝰ p̄cessit. Et q̄mō pater non precessit filium tempore: sed origine / neqȝ spiritum sanctum. Et quemodo omnia dei vnum sunt in deo: excepto quod ad relationē ptinet: Nā sapīa: Et ūritas dei: Et eternitas: nō sūt diuisa int̄ se: sȝ vnuȝ sūt sicut ⁊ oīa. Sapientia enim dei: nō magis sapīa q̄ȝ veritas ē: ⁊ nō magis veritas ē q̄ȝ sapīa q̄ȝ eternitas: q̄ȝ cetera dei oīa. Vnū enim sūt in deo: ⁊ non solū hec inter se eadem

nota q na[…] in visione de[…]

sunt in deo sꝫ nõ aliud sũt q̄ꝫ ipse deus. Et quomõ mũdꝰ erat in deo: anteq̄ꝫ in se ipo eẽt: nõ mũdus sꝫ deus. Et quomõ ubiq̄ꝫ totus sine loco? Magnus sine quãtitate: bonus sine qualitate. Et quomodo oĩa penetrat mũda ⁊ immũda: sine sui polutiõe? Si enĩ lux ista visibili soĩa loca illustrat: ⁊ sterquilinia etiaꝫ penetrat: sine sui fetore: ⁊ sine sui pollutione: quanto magis deus qui ẽ inuisibilis et incõmutabilis lux: oĩa penetrat. regit. sustinet. circũdat ⁊ illustrat sine vlla mutatiõe uel pollutiõe: nõ solum celestia ⁊ terrestria: sꝫ infernalia: Tunc erit electis dei trina visio. i. corporalis: qua corpora cernẽt quorũdam splẽdentia ut sol. Quorũdaꝫ ut luna. Alioꝝ ut stelle. Et spirituales: que similitudines corpoꝝ in spũ: nõ fallaci fantasia incipiẽt: qua visione etiã hodie fruũtur sp̄s iustoꝝ post corpoꝝ claustra. Et visio intellectualis: q̄ puro mẽtis oculo in spũ deũ videbũt: ⁊ suas alas ⁊ virtutes intimas: ⁊ spũs ãgelicos. Tũc duplices acturi sũt deo gr̄as: videlicet pro sua liberatiõe a perpetua dãnatiõe: ⁊ pro bonoꝝ inefabili retributiõe. Tũc cõmunis oĩuꝫ reus ⁊ hostis diabolus in cõspectu oĩuꝫ electoꝝ dei: dãnabit̃. Cuius damnatio intolerabilis pene delectabile spectaculũ prebebit electis. Tũc ardẽtissima more liberatorẽ suũ ⁊ oĩuꝫ bonoꝝ datorẽ amabũt: ⁊ sine fine ⁊ sine fastidio: clamore cordis laudabũt deũ oĩpotẽteꝫ benignũ ⁊ mĩsicordem: cui ẽ honor ⁊ gl̃ia nũc ⁊ per oĩa secula sc̃loꝝ amẽ.

Ed notẽt oẽs docẽtes ⁊ predicatores pro dictis ⁊ dicendis: qđ ait salomõ eccle. xviij. s. Prius disce q̄ꝫ loquaris glo. s. disce. s. a magistro. q̄ꝫ loquaris. s. alios docẽdo. Et item. Qui viuit in eternum: creauit omnia simul: qđ intelligitur dupliciť. Uno modo ꝙ celũ empireũ angelis repletuꝫ sit creatũ cũ informi materia. j. q̄ postea formatã ẽ per distictiões formarũ sustãtialiũ in ope sex dierũ. Alio modo ꝙ oẽs ptes pncipales mũdi simul ꝑducte fuerũt in suis formis sustãtialibꝰ ⁊ formatio sequẽs intelligat̃ quãtuꝫ ad formas accidẽtales ꝑ ut dicit̃ in pncipio Gn. Itẽ ecclesias. c. iiij. Melior ẽ pusillus cũ requie: q̄ꝫ vtraq̄ꝫ manꝰ plena cũ labore: et afflictiõe animi

Et etiã ve soli: qui cũ ceciderit nõ hẽt subleuãtem se. Itẽ funiculꝰ triplex: dificili rũpitᷣ: hoc dicit ꝓpter amicos si sint sani: cũ amicus sit alter ego ethi. viij. ⁊ .ix. Et eccle. c. iiij. dicitᷣ. Melior ẽ puer pauper ⁊ sapiẽs: rege sene ⁊ stulto: qui nescit ꝓuidere in posterũ. Et eccle. vij. Nõ sis velox ad irascẽdũ: qꝛ ira in sinu stulti requiescit: hoc ẽ qꝛ impeditᷣ usus rõnis ira. Noli esse iustꝰ multũ. s. nimis acriter puniẽdo: ⁊ hoc qꝛ cõiter procedit eo ꝙ aliquis de iustitia sua nimis sentit; sic etiã in. c. cũ pridẽ õ re. vbi dicitᷣ. Sãguiẽ elicit: qui nimiũ emũgit. Sꝫ nota aug. super Jo. qui ait: ꝙ majus ẽ iustificare impiũ: ꝗꝫ creare celuꝫ ⁊ terrã: iõ iustificare impiũ ẽ opus magne fortitudinis ⁊ maxime: qñõ tenetur in pctõ ligatꝰ vinculo cõsuetudinis: sic ꝓpha i ps. lxxvj. vbi dicit. Qui educit victos in fortitudine ⁊c̃. Pro quo nota. ℌ. daniel ka. q. vj. vbi dicitᷣ. Nã miracula veteris testamẽti sũt admirãda: nõ in exẽplũ nr̃e actiõis trahẽda: nam samuel interfecit regẽ amalech. Sꝫ sacerdotibus nr̃i tẽporis nõ licet sanguinẽ effũdere. Itẽ depositio saulis nõ fuit facta p samuelẽ ut dei vicarius: sꝫ ut nũcius: ut facilr̃ deprehẽditur ex tex. nam vicarius ẽ: qui in eodẽ tribunali vbi ordinariꝰ iudex sedet: sentẽtias ꝓfert: sic in. c. Romana de offi. or. ⁊ in. l. j. ff. qs ⁊ a quo appellãduꝫ sit. Sꝫ nunciꝰ ẽ qui tanq̃ꝫ pica ⁊ organũ: sibi cõmissa denũciat: sic in. l. licet. ff. de resti. pecunia. Et sic ait ꝙ rasura capillorꝫ ul' depositio in clericis ⁊ religiosis: denotat depositiõeꝫ rerũ tpõraliũ: sic luce. x. dicitᷣ. Nollite portare sacculũ ⁊c̃. Et sanctus thomas dicit. iiij. sen. di. xxij. ꝙ hñtes tõsurã ⁊ rasurã: deputãtur ad officia diuina: ⁊ ibi tho. etiã dicit ꝙ promotꝰ ad aliquẽ ordinẽ: p̃sertim ad ordinẽ presbyteratus: dꝫ hr̃e tãtam sciam: quãta ipse possit expellere ignorãtiaꝫ subditorꝫ: de qua ignorãtia: ⁊ quãtaꝫ sciaꝫ teneãtur scire clerici late dictũ ẽ: q̃ per te poteris videre si bene cõspexeris.

q Queritur an interdũ aĩa vnius hoĩs intret in corpꝰ alterꝰ: ⁊ vexet illuꝫ. Aliqui dicũt ꝙ sic. j. qꝛ ipĩ sps hoc fatẽtur: dicẽtes. Ego sum aĩa talis hoĩs / ul' talis. Itẽ scd̃o qꝛ inueniũtur opatiões eorꝫ manifeste in arreticijs: qꝛ

de aia et corpo.

quidã arreptitij ita loquũtur ⁊ cithariʒãt ⁊ alia faciũt: sicut illi quoꝝ aĩas in se esse fatētur. Nõ etiã seppe vidimus ⁊ videtur hoc fieri: q2 aĩa est principiũ opatiõis ⁊ cũ illa aduenit ⁊ ingre diatur in aliqõ corpus facit easdez opatiões quas faciebat dũz esset in suo. Tertio q2 isti ipsis seppe petũt ꝙ oretur pro eis: et ꝙ liberabãtur ab illa pena: ſʒ hoc demones nõ facerēt. Quar to ꝙ interdũ suadēt hoibus iusta ⁊ vtilia: ut cõfiteri ⁊ ablata re stituere. demõ tñ potius nitiẽ in oppositũ. Quinto q2 seppe di cũt secreta aliqua q̃ egerũt dũz viuerēt: ⁊ sic apparet ꝙ huma ne aĩe sũt. Dicẽdũz ꝙ aĩa vnius hoĩs: nunq̃ȝ intrat in aliũ ut eũ vexet. Pro quo sciẽdũz ꝙ ut dicit .iij. de aĩa. Vnit aĩa cor pori tripliciter. s. ut forma ⁊ motor ⁊ finis: ⁊ ẽ verũ de aĩa q̃ est in corpore: ⁊ est forma corporis: nam simul ẽ forma ei9. s. in q̃u tũ dat esse specificũ ut aĩa dat esse corpori corpus humanũ: ⁊ ni chil aliud facit nec ẽ alia distinctio opationũ aut diuersitas: ſʒ similiter oĩbus partib9 corporis: dat esse humanas. Est etiam ut motor. i. in quãtuʒ in corpore aĩa exercet opatiões suas: per quas in corpore ẽ mot9 quidã: ⁊ ita ẽ de oĩb9 opatiõibus aĩe sẽ sitiuis ⁊ vegetatiuis: q2 iste cõpetũt aĩe: nõ ut ẽ forma: ſʒ ut ẽ mo tor: q2 in quãtuʒ ẽ aĩa: solũ dat esse corpori. In istis ãt opatiõib9 nõ dat esse corpori: ſʒ opatur per illud ⁊ appet: q2 in quãtuʒ for ma ẽ: dat vnicũ esse: ⁊ tñ opatio multiplex ẽ: iõ non cõpetit ei ut forma: ſʒ ut motor: etiã q2 aĩa est forma corporis: per eẽntiã suã opationes tñ nõ cõpetũt ei per eẽntiam: ſʒ per potẽtias: ĝ ope rationes aĩe nõ sũt in quãtuʒ ẽ forma corporis: ſʒ in quãtuʒ est motor: ⁊ sic tota diuſitas organoꝝ corporis q̃ fit ꝓpt diuſas opa tiones aĩe: nõ fit ab ea tanq̃ȝ a forma: ſʒ tanq̃ȝ a motore. Vnit etiã corpori ut finis: q2 aĩa est q̃daʒ pfectio corporis. Finis aũt hẽt rationem perfecti: iõ cum vnit aĩa corpori: ut pfectio pfecti bili: vnit ei ut finis suus. Sciẽdum tñ ꝙ aĩa licet sit motor cor poris: est motor intrinsecus: quia taliter esse motorem: non cõ petit nisi forme: que intrinsice est in materia: quod patet ꝙ si õ mõ subintraret corpus humanũ mortuũ: nõ poterit taliter mo uere corpus. s. vegetãdo illud ⁊ vidẽdo ⁊ audiendo per illud:

quia istud necessario presupponit ꝙ ista duo quibus vnitis resultat talis operatio: sūt tanq̄ʒ partes. Et ex eis resultat vnuʒ per se constitutum sub aliqua specie cum iste opatiões sint specifice. i. pertineāt ad certā speciē uł genus non potest tn̄ resultare vnū per se in aliqua specie nisi ex materia ⁊ forma: ꝙ oportet ꝙ si demō posset vegetare cadauer ⁊ per illud videre ⁊ audire: esset forma corporis: ⁊ tamē non est forma: q꞉ est de intelligētijs separatis a materia: ideo talē motum non potest facere nisi forma: quod apparet q꞉ demones seppe cadauera arripiūt ⁊ mouēt: tamen nunq̄ʒ per hoc gloriam habēt: ergo non possunt illud facere. Et sic licet esse. forma ⁊ motor distinguntur: soli tamen forme cōpetit taliter esse motorem. Dicendum ergo aliter ꝙ anima esse in corpore stat dupliciter scilicet uel sicut in materia / uel sicut in loco. Primo modo: sola anima est in corpore. Demon autem ⁊ angeli non possunt: quia non sūt partes alicuius speciei sed in se totam rationē speciei continēt. Et isto modo dicendum ꝙ anima semel a corpore soluta: non potest esse in corpore in quo prius fuit / neq̄ʒ in aliquo alio nisi miraculose. De alieno corpore dicēdum ꝙ omnino non potest esse in illo anima: quia anima accipit esse indiuiduatum per vnionem ad istud corpus: ideo impossible est ꝙ alterius corporis sit pars uel forma: ⁊ ad hoc etiā miraculū: non sufficit licet pitha. putauerit ꝙ anime transibant per corpora non solū hominum: sed etiam in corpora bestiarum: quod tamen absurdū est taliter ut redargutione non indigeat: quia si transiret anima hominis in corpus pecoris: nondum animati ⁊ viuificaret illud: impossibile erat ꝙ esset pecus: sed esset homo quia incideret in diffinitiōe hoīs: q̄ talis ē. Homo est aīal rationale et mortale. Et etiā q꞉ forma dicit speciē ⁊ nō materia cū materia nullū esse hēat: sed recipiat: q̄m sicuti est forme dare esse: ita est materie recipere esse: q̄m certū ē ꝙ forma ē q̄ dat esse materie ⁊ materia recipit ēē a forma. Vn̄ philosophi formā spēm vocāt dicētes eē tres substātias. s. materiā ⁊ spēʒ: ⁊ qd̄ ex his. i. cōpositū. ꝙ āt aīa nō possit igredi in corp⁹ de q̄ exiuit ut illud vege

tet: apparet q: aīa sūmo desiderio cupit esse in corpore: q: sicut
hō super oīa cupit viuere: q: istud ē esse: ita aīe esse naturale ē
esse partē speciei: iō sume cupit actualit̄ manere ut pars: ⁊ hoc
est vegetando corp⁹. Si ḡ posset aīa redire in corpus suū redi-
ret: sȝ non redit: ḡ nō pōt. Itē patet: q: aīa nunq̄ȝ recedit a cor
pore: nisi qñō ita distēperatur corp⁹: φ nō pōt ibi manere: quia
tūc cogit̄ recedere: ⁊ tamē postq̄ȝ recesserit semp corpus magis
elōgat̄ ab illa tēperie: ſȝ quā manebat aīa in corpore: ḡ minus
postea redire q̄ȝ manere potuit: qñō exiuit. Itē pȝ: q: si aīa pos
set redire in corpus de quo exiuit ad vegetāduȝ illud: istud eēt
vere resurgere: ⁊ tūc resurrectio nō eēt vere miraculū: ⁊ tñ hēt̄
pro maximo miraculo: q: sol⁹ de⁹ ē: qui pōt suscitare mortuos
deuteronomio. xxxij. Ego occidā ⁊ ego viuere faciā. Et. j. re.
. ij. Dñs mortificat et viuificat. Et ita xp̄s dixit Jo. vj. Ego
sū resurrectio ⁊ vita. Et iterū. Ego suscitabo euȝ in nouissimo
die: nō pōt ḡ aīa redire in corpus de q̄ exiuit ad illud vegetan-
2. dū. Alio modo pōt aīa esse in corpore solū ut in loco: sȝ nō viui
ficādo: sic demō etiā est in corpore: q: spūs nō dicit̄ esse in loco
nisi per opatiōeȝ. Aīa si fuerit localit̄ in aliquo corpore: opabit̄
ibi: ⁊ ita poterit mouere aliquod corpus: cū aīa eni soluta a cor
pore sit spūs manēs ⁊ retinēs virtutē suā opatiuā: q: nō acqui
rebat illaȝ a corpore: nō videt̄ incōueniēs: φ possit operari mo
uēdo aliquod corp⁹ solū localit̄: ita aīa soluta a corpore: pōt es-
se in corpore de quo exiuit: sic in quocūq̄ȝ alio. Nō eni est diffe
rētia: cū nō vniat̄ alia illi corpori ut forma: sȝ ut motor. Cuili-
bet ḡ mobili poterit equalit̄ applicare virutē suā: licet q̄daȝ po
terint mouere: ⁊ alia nō. Sed hoc videt̄: q: licet aīa soluta a cor
pore posset mouere aliquod corp⁹: nō tñ tātuȝ mouere: sic qñō
erat corpori vnita: q: tūc res hēt maximū vigorē: quādo ē i suo
ꝓprio esse naturali: ⁊ tñ aīe ē naturale esse formā corporis: ⁊ in
eo opari: iō tūc habebit maximū vigorē suū: q: nō est impedita
ab eo qō pōt naturalit̄. Cū aūt ē soluta a corpore: ē preter natu
rā. Et φ vniat se corpori solū ut motor: ē cōtra dispositionē su
am naturalē: ḡ necesse ē φ minus possit q̄ȝ manēs corpori vni

ta nõ põt mouere nisi corpus in quo ẽ ⁊ sub certo gradu facili-
tatis: ꝰ soluta a corpore nõ poterit mouere rẽ equalẽ sub equa-
li facultate. Dicẽdũ ꝰ ex his ꝙ spũs iste qui ingrediũtur hu-
mana corpora: nõ sũt aĩe defũctoꝝ. ſꝫ demones. Primo pa-
tet ex potestate istoꝝ spũuꝫ respectu aĩe manẽtis in corpore: qꝛ
spũs ille mouet corpꝰ localit̃ cõtra impetũ aĩe viuificãtis illõ:
etiã mouet organa vocis: ⁊ format locutiões quas vult nolẽte
aĩa: iõ est majoris ptãtis q̃ꝫ aĩa manẽs in corpore: nõ tñ posset
hoc si eẽt aĩa humana: qꝛ aĩe sũt equales ſꝫ spẽm ſꝫ equale nõ
agit in equale: maxime qꝛ aĩa ĩ corpore manẽs: ẽ in suo esse na
turali. Illa vero q̃ vnitur corpori solũ ut motor: ẽ extra disposi
tiõeꝫ naturalẽ: iõ ſꝫ ambe eẽnt equales scõm spẽm: potẽtior eẽt
tũc illa q̃ manet in corpore: iõ nõ possit cogi ab alia. Scdõ pꝫ
ex his q̃ dicũt spũs isti: nã dicũt aliqua q̃ sunt ultra humanã co
gnitionẽ: disputãdo interdũ de rebus altissimis: ⁊ seppe occul
ta reuelãdo: q̃ nullus hoĩuꝫ nouit: aĩe tñ defunctoꝝ nõ possent
ista scire: qđ pꝫ: qꝛ anime q̃ credunt̃ ab aliquibꝰ intrare in cor-
pora hoĩuꝫ: sũt male. s. infernis obligate / vl̃ adhuc tollerãtes
penã purgatoriã: qꝛ nemo unq̃ꝫ credidit btõꝝ aĩas hoc agere.
Aĩe tñ q̃ in inferno vl̃ purgatorio sunt nesciũt plura q̃ꝫ hic scie
bãt: nisi ea q̃ per tormẽtoꝝ experiẽtiaꝫ adiscũt: ꝰ nõ possũt ille
aĩe dicere talia qualia arreptitij dicũt. Tertio pꝫ ex magnitu-
dine rerũ quas faciũt: nam arreptitij qñ arripiũtur sũt fortiores
alijs hoĩbꝰ ⁊ rũpunt cõpedes: ⁊ cathenas frãgunt si ligãtur ut
pꝫ math. v. ⁊ luc. viij. Et tñ ista nõ posset facere aĩa humana:
qꝛ ut dictũ ẽ: minoris ptãtis ẽ qñ vnit̃ corpori: q̃ꝫ qñ vnit̃ ut for
ma: maxime ãt qꝛ nõ solũ minora: ſꝫ etiã nichil posset: qꝛ resistit
sibi aĩa ĩ corpore manẽs: ꝰ nichil posset. Et tñ põt arreptitiꝰ pu
gnare sil̃ cõtra multos hoĩes: sicꝰ supdicti arreptij duo faciebãt
talit̃ ꝙ nemo auderet trãsire per illã viã ut dictũ fuit supᷓ in lit
tera. Et ille đ q̃ act. xix. inualuit cõtra dues: spoliãs eos ⁊ vul
nerauit: ꝰ nõ sũt aĩe hoĩuꝫ. Quarto pꝫ qꝛ isti spũs torquẽt ho-
mines: ⁊ tñ vna aĩa hoĩs nõ torq̃ret aliũ hoĩeꝫ: ꝓpter similitu-
dinẽ naturalẽ ĩ specie: Quinto qꝛ isti spũs desiderãt valde no

cere: ⁊ nitũtur ne expellãtur de bolbus: In quo appet ꝙ inui-
dẽt eis: ⁊ tñ aie mortuoꝝ nõ inuidẽt viuẽtib⁹: ſ; potius diligũt
eos. Sexto appet ⁊ p3: ꝗ3 nõ ſit gñale ꝙ quibet bõ diligat quẽ-
libet: tñ ſaltim parẽtes diligũt filios ⁊ cognati cognatos: etia;
ſi apud inferos ſint: huĩc amorẽ nõ perdũt. ut luc. xvj. De diui
te exiſtẽte apud inferos ⁊ rogauit ne fratres ſui irẽt in illũ locũ
tormẽtoꝝ: ⁊ tñ ſpũs torquẽtes aprretitioſ dicũt iterdũ: Ego ſũ
pr̃ uel mater iſti⁹: ꝗ mẽtiũtur: q: ſi ille eẽt fili⁹ ſuus nõ torque-
ret eũ: ſ; miſereret ei⁹. Et ſi dicas ꝙ deo iubẽte hoc facere ſal
te; cũ dolore faceret: gauderet inde expelli. Et tñ enã illi quã ad
nitãtur ut creãt: dolẽt ⁊ nitũtur manere ibi: ꝗ nõ ẽ ſpũs ille pa
tris ul' matris: ſ; demõ eſt. Septimo p3 q: ſi eẽnt aie / aut eſſẽt
bonoꝝ / aut maloꝝ. Nõ quidẽ bonoꝝ: q: ille ſũt in vita eterna
Nõ etiã maloꝝ: q: ille mox capiũtur ad loca penarum: ⁊ nõ va
cat eis iſta facere: iõ nõ ſũt aie: ſ; demones: Sic dicit chriſoſto.
in ome. vbi iſtã rõne; ponit. Demones tñ nituntur oñdere ꝙ
aie defũctoꝝ efficiãtur demones p⁹ mortẽ et verẽt hoies: ⁊ ꝓpt
hoc demones cogebãt iſtos duos aprretitios habitare in mo-
numẽtis: ſic dicit chriſoſ. Viſitãt demões mortuoꝝ ſepulchra
volẽtes hoies ĩbuere piculoſa doctrina. ſ. ꝙ mortuoꝝ aie õmo
nes fiãt. Et hoc etiã ali⁹ error oriebat: q: cũ malefici demones
hẽant adiutores ĩ opib⁹ ſuis: ⁊ putarẽt ꝙ aie boiu; demões ef
ficerẽt: occidebãt aliqs pueros ut aias coꝝ tã demones facta;
in adiutoriũ hẽrent: ſic dicit chriſoſ. ubi ſup̃; ſ. multi aruſpicu;
occidũt pueros ut aias coꝝ coopantes hẽant: ⁊ hoc deſtruit ibi
multis rõnibus. Octauo p3 q: xp̃s plurimos aprretitios ſana
uit. Semp tñ dicũtur illi curati a demonib⁹. Et xp̃s demones
eijciebat: vocans eos immũdos ſpũs: ergo nunq3 ſunt anime
humane: que verant aprretitios: ſed demones. Dicendu3 ta-
mẽ ꝙ anime ſolute a corporibus pati poſſunt in varijs locis in
quibus peccauerũt: ⁊ interdu3 hominibus apparere in corpo-
ribus aſſumptis ⁊ loqui ut lacte oſtẽdit Grego. iiij. dialogoꝝ
quia ad hoc nõ ſequitur aliquod incõueniens ſicut ſequitur ſi
verarent aprretitios. Ad primum dicendu3 ꝙ licet ſpũs dicat
Ego ſum anima huius uel illius: mẽtitur: q: demõ eſt: ſed facit

hoc ut decipiat audiẽtes: sic dicit chrisos. in omelia. demoniaci
clamant anima illius ego sum. non est autem anima defuncti
que clamat: sed demon hoc facit ut decipiat audientes. Est e-
nim demoni hoc conueniens ad fallendũ. Primo quia cum
putent homines animas fieri demones aliqui occidant homi
nes ut animas eorum tanq̃z demones familiares habeant: ⁊
ita faciebant multi aruspicũ ut in hoc dicit Chrisos. ut supra.
Sed fallebantur in hoc quia etiam si anima morientis effici-
tur demon nollet illa adiuuare occidentem: sed potius persequ
retur eum tanq̃z hostem: quia eam de propria sede munitã ex-
pulerat. Secundo quia dato ꝙ illa non persequeretur occisso
rem non poterat aruspex accipere animam illam illius quem
occideret: quia illa est aliquid inuisibile euolans: nullius viuẽ-
tis potestati subditum. Hoc tamen aruspices demonibus
suggerentibus credebant. Nam demones ut incitarent eos
ad homicidiũ: hoc asserebant quod cum fecissẽt ipsi demones
qui hoc suggesserant: patrocinium prestabant maleficis in opi
bus suis: asserentes se esse animas illorum puerorũ quos occi
derãt: ut sic esset occasio eis manẽdi sẽper ĩ errore: ⁊ grauiora-
comittẽdi: Istud inuit chrisosostomus ut supra. Tertio decipi-
ebat demon homines hoc modo: quia demones timet homo:
Et si spiritus illẽ fateretur se esse demonẽ: nõ crederetur ei: q̃
putaretur semper: ꝙ vellit fallere: Cũ autẽ dicat demon se es-
se animam hominis: non timetur: ⁊ facilius ei creditur. Ad se
cundum dicendum ꝙ demones loquuntur quasi vocem defũ
ctorum assumentes ⁊ ea similitudinarie vtentes: eo q̃ sicut facile
est demoni assumere corpus ⁊ similitudinem cuiuscumq̃z ho-
minis: ita ẽ facile voces cuiuslibet imitari: ⁊ omẽs alias opati
ones: Et ista etiã facit demõ ad fallẽdũ: ut magis sibi credat. s.
ꝙ sit nat̃a humana Ad. iij. dicẽdũ ꝙ demões petũt pro se ora
ri: nõ ut tãq̃z sit eis vtile: sz q̃ volũt p hoc decipe: ut puteť ꝙ sũt
aĩe manẽtes ĩ penis purgatorijs. Ad. iiij. dicẽdũ ꝙ dmões nũ
q̃z suadẽt bonũ ex intẽtione: sz ut facilius decipiãt: ⁊ id cũ aliqua
falsa dixerint: aliqua vera admixceant / uł permittunt bona ut

mala inferāt: qꝛ dicere verū nō nocet eis: ⁊ in fine falsū vel malū ex vero faciūt ad intētionē suā: ⁊ ita seppe inuētuz est ꝙ isti spūs dixerūt multa vtilia: ⁊ de inde multas hereses introduxerūt. Ad quintū dicēdum ꝙ demones sciūt ſm certa opa nr̄a q̄ sūt exterius: q̄ztūcūqz in abscōdito fuerint facta ⁊ iō pñt dicere se scire certa opa defunctoꝝ ul' viuētiuz / nec colligit̄ ex hoc esse aīas defūctoꝝ. Sz vlterius queritur. Q̄uo demones dixerūt. Nunc venisti torquere nos; In quo videtur innui: ꝙ ante hoc nō torquebātur. Dicēduz ꝙ demones sēper torquētur: qꝛ dānati sūt: ⁊ iō quocūqz vadūt: infernū secū portant / nec pñt vnq̄z carere supplicio: sicͣ etiā alij dānati: semꝑ penas hn̄t: etiam ante diē iudicij ut pz luc. xvj. Sz dixerūt. Venisti torq̄re nos: ꝓpter aliqua noua tormenta. Eps abuilen̄.

q Verit̄ q̄uo demones pñt torq̄re hoīez: ⁊ quātuz pñt eum torq̄re. Ad p̄muz dicēduz ꝙ hoc pñt per quendam motū localē: qꝛ demō ut coīter q̄uo vexat aprretitios: ellidit eos in terra: ⁊ ꝓijcit in aquā / ul' in ignem: ⁊ cogit eos spumare. j. Jo. vij. ⁊ mar. jx. Sz ista per motū localē fiūt .s. impellēdo hoīez: sicͣ vnus hō impellit aliū: ⁊ ad hoc sufficit ꝙ demō nō solū in corpore existēs: sz etiā foris manēs: qꝛ ad impellēduz nō requirit̄ nisi applicatio virtutis motiue: qđ etiā faciūt angeli mouēdo hoīes: sicͣ angel' tullit abacuch de iudea in caldeā dani. xiij. Aliq̄n aūt demō torq̄t hoīez per solā cōpressionē corporis: qđ etiā patet ad motū lēocal sicͣ ille cuius guttura stringūtur torq̄tur: etiā si in loco suo maneat: per hoc ꝙ cōprimūtur fauces: ita aprretitij ad hoc ꝙ spumēt: cōpremūtur a demonib9: nam ellidere eos minoꝛ vexatio ē. Hu'i signū ē ꝙ aprretitij interdū q̄uo vexātur: videt̄ ꝙ hn̄ant pōdera immensa supra se: Hoc tn̄ nō fit: nisi qꝛ valde cōprimūtur ꝑcordia coꝛ ul' alie partes corporis: ⁊ iō interdū reddunt vexatos q̄si mortuos: sic dicit̄ marci. jx. ꝙ spūs multū clamās ⁊ discerpēs factus ē sicͣ mortuus: ita ut multi dicerēt qꝛ mortu' ē. Ad ſm dicēduz ꝙ demones pñt vexare hoīez: ita ut occidāt / neqz longa mora opus ē ad hoc: qꝛ subito poterūt multos occidere: sicͣ fuit de de.

mone: qui occidit septē viros sarre thob. iij. Sic etiā demones occiderūt in vna hora in egipto oīa primogenita homīz egiptiorū ⁊ peccorꝝ exo. xij. Fuerūt āt demones: qui hoc fecerūt. Sic ꝓpha in ps̄. lxxvij. Misit in eos irā indignatiōis sue per angelos malos. Sz nō permittūtur torquere hoīes quātuz pñt vel volūt. Unde si pmittātur occidere hoīez: occidūt. j. cor. v. Tradidit eū sathane ad interitū carnis. s. ad hoc ut occidat eū carnalit. Aliqñ permittit eos solū ꝙ torqueat hoīem: sic fuit de arreptitio: qui insilijt in duos adiuratores suos: ita ut nudi et vulnerati euaderēt act. xix. Et aliqñ magis vel minꝰ vexāt: sz qd permittūtur magis vel minꝰ nocere: nā nichil nocēt: nisi q̄z tuz d̄s vult ⁊ permittit sic pz iob. ij. Ubi iussit deus demoni ꝙ tēptaret iob puniēdo eū in rebus suis: sz nō extēderet manum ad eū. Sic amos. iij. Nō ē malū in ciuitate ꝙ deꝰ ⁊c̄. Patet āt hoc: qꝛ nunq̄z demones tātū nocēt quātuz pñt: qꝛ nō permittūtur. Habuerat enim vnus istoꝝ arreptitioꝝ legionez demonū a lōgo tp̄e mar. v. ⁊ luc. viij. ⁊ nō occiderāt eū neqꝫ vulnerauerāt: ⁊ tñ qñ permissi sūt ingredi in porcos: subito occiderūt duo milia porcoꝝ mar. v. Ex q̄ appet ꝙ nō exercebāt totas vires suas in aprretitio: qꝛ alias subito eū occidissēt: Magis ei velēt ei nocere q̄z porcis: qꝛ porco nō nocet demō: nisi ꝓpē hoīez. Sz nō pmissi sūt plus ei nocere: q̄z ꝙ se lapidibꝰ occideret mar. v. Demones tñ conātur interdū ultra permissionem dei aliquid agere: sz nō pñt sic pz de illo aprretitio quē demon seppe ꝓijciebat in ignē ⁊ i aquā: ut eū occideret Jo. xiij. ⁊ mar. jx. ⁊ tñ nunq̄z potuit eū occidere: lz lōgo tp̄e eū possedisset. s. ab infātia sua mar. jx. ep̄s abi. Sz pro ista materia vide etiā tho. suis quotlibet: quotlibet. iij. ar. viij. ad. iij.

Uerit quare demones desiderēt intrare in hominē.

q Dicenduz ꝙ faciūt ad nocēduz. Sūt eni valde inuidi: ⁊ sūme desiderāt nocere hoī. Uidēt enim ꝙ hō qui eis natura inferior est per humilitatē ascēdit ad btitudinez. quā ip si per supbiā hr̄e non poterāt: ⁊ ꝓ ex inuidia tēptant eū inducere in pctm̄: cupiētes ne assequatur illam btitudinez qd

si non possant: saltez volūt corporaliter nocere: qđ est minus nocumentuz: et ita desiderāt intrare in eū: quia intrando vexant. Nō enim ē aliud ꝙ demon permittat in aliquē intrare: q̄z ꝙ permitatur eū vexare. Nam pōt intrare nō vexando: Et pōt vexare: nō intrādo. Scđo desiderāt hoc ꝓpter honorem: qr demones sūt cupidi honoris: et iđ desiderāt quantācunqz preeminentiam: et qr posse nocere hominib⁹ est gradus quidā ptātis: desiderāt ꝙ permittātur intrare in hominē ad torquēduz euz Tertio cupiūt hoc: ut ostēdant hominibus ptātem suaz: et per hoc ab eis adorētur. Sic eni fuit inter gētiles: qr quosdam deos collebāt credentes se ab eis posse veniā recipere. Alios aūt collebant: ne eis nocerēt. Sic eni dicit D ui. li. de faustis ꝙ đos infernales collebāt in mēse frebruarij faciētes eis cerimonias quasdaz q̄ vocātur purgatiōes et hoc ut nō terrerēt viuētes neqz eis nocerēt. Sic etiā Romani collebāt tertianā et quartanā. Etulius hostili⁹ tertius rex romanoꝝ vouit facere templū timori et palori: ne eū affligerēt sz recederēt ab ipo: qr inuaserāt eū in bello ut ait titoliuius: ita demones ut timerentur ab hominib⁹: et per hoc honorātur: qr volebāt torquere eos: ita ut hoīes cognoscerēt se ab illis torqueri: et per hoc eos honorarēt ut cessarēt a vexatiōe. Dđ fuge.

q

Uerit quare đs pmittit hoīes torq̄ri a demonibus. Dicēdū ꝓ ꝙ causa ꝑncipalē ē pctm̄. Nā raro đs hoc pmittit: nisi ꝓpter aliqua delicta: et tūc sic deus pōt inferre aliq̄ gñā penarū: ita iterdū infert istud. Secūdo fit ad ostēsionē diuine ptātis: qr sic sapīa et ptās dei appet in creatiōe tante btitudinis rerū et tam ordinate: ita etiā appet ptās sua in varijs modis penarū: quas infligere pōt: iđ cōueniēs ē ꝙ etiā demones interdū hoīes puniāt. Tertio fit: ne aliquid maneat superfluuz in vniūsitate rerū. Rerū āt ē supfluū: id qđ aliquid pōt agere: si nichil agit. Supfluū āt repugnat ordini: Et oīa q̄ a deo sūt: ordinata sūt ad ro. xiij. iđ nichil dz supfluū manere ī vniūso. Demō āt ē substātia spūalis potēs aliquid agere: q̄ si pmāsisset: btā fuisset: et iđ assisteret. Cū uo ceciderit et iā nō pos

et esse minister dei ad bonū: cōstituit eū deus ministrū ad malū. i. ad inferēdas penas: q̄ sūt quoddā malū: cōueniēs q̄ẜ ⁊ licitū ⁊ iustū ē q̄ demones aliqñ vexēt hoīez. Quarto fit ad cognitiōez fidei. Sūt eni demones sustātie spūales: de quibus plurimi dubitāt: an sint. Et hoc ē in detrimētuz fidei: q2 negātes esse demonē: negāt etiam infernū: sicut p3 de saduceis act. xxiij. Saducei dicūt: nō esse resurrectionē / nec angelū / nec spiritum. Et quia ista opinio ē periculosa pro tanto: quia periculosius ē errare in hoc: q3 in oib9 articulis fidei: eo q̄ qui negat infernum: negat etiā vitā eternaz: Et tunc super vacuuz esset deuz colere: si nichil boni post istā vitam eēt. pma corinth. xv. Oportuit ergo q̄ haberemus fidem quādam de demonibus: ⁊ ad hoc permittuntur vexare homines ⁊ loqui per eos: ut per hoc manifeste appareat esse substantiam quādam spiritualez preter animam hominis que torquet ipsum hominem: ⁊ istaz vocamus demones. Quinto fit ut homines timeāt demones ⁊ caueant eorum futurum consortium: qd̄ non potest melius ostendi: q3 quando demon valde torquet hominez: quia si hic vbi non permittitur a deo nocere quantum potest ⁊ tam grauiter punit ut experientia docet: quid fiet uel faciet demon p9 hanc vitam: vbi erit vere locus pene. prodest ergo nobis fidelibus ⁊ valde salutare est ad vitam eternam consequēdam: ⁊ ad consortia ipsorum demonum vitanda cognoscere q̄ demones sint ⁊ quāta sit eorum feritas cōtra hoīes. S3 pro ampliori declaratione istius materie vide que ponūtur per themā in additionibus tertie partis iii. q. lxx. finalib9 verbis vbi dicit: q̄ spiritus dānati nunq̄3 sūt extra infernū: nisi ex dispēsatiōe diuina uł ad instrutionē / uł ad exercicium electoꝝ. Vbicūq3 autez extra infernū sunt: semper tamē vident ignez inferni: ut hoc eis sit in penam preparatum. Et inducit illud Jacobi. iij. Inflamat rotā necessitatis nostre ⁊c̄. Diabolus vbicūq3 sit / siue in aere / siue sub terra: secum trahit tormenta suarū flāmarū: qd̄ nota q̄m timendū: ⁊ sic per consequens fugiendū: q̄m qualisq3 est: taliū cōsortio delectatur.

q

Queritur an fuit cõueniẽs q xp̃s faceret miracula circa demones: eos expellẽdo. Dicũt quidam q nõ: q̃ xp̃s nõ fecit miracula circa angelos z illi sũt meliores demonib⁹: q̃ angeli mali regũtur per bonos: ut ait Aug. x. de trini. s. Spũs rõnalis desertor atq3 pctõr regit̃ per spũm rõnalez purũ z iustũ: g̃ nõ debuit miracula facere circa demones. Secũdo p3: q̃ miracula xp̃i ordinabãtur ad gl̃iaz dei: sicut dicit̃ suo loco. vij. c. ubi dicit̃: q turbe vidẽtes paraliticum sanatũ timuerũt z gl̃ificauerũt eũ qui dedit talẽ ptãtem hoib⁹. Demõ tñ nõ est ad gl̃ificãdũ3 deũ: q̃ nõ ẽ speciosa laus in ore pccõris. eccle. xv. Unde l3 demones interdũ vellẽt ãnũciare xp̃3 esse filiũ dei: nõ pmittebat ip̃e illos loqui mar. j. z luc. iiij. g̃ nõ fuit cõueniẽs circa demones miracula fieri. Tertio p3 q̃ xp̃s faciebat miracula ad vtilitatẽ hoiu3: z tñ interdũ demones exibãt de hoibus cũ magno dãno ip̃oz: sicut p3 mar. ix. s. q exiuit spũs clamãs z multũ discerpẽs hoie3: ita ut videret̃ mortuus: g̃ nõ debuit miracula facere circa demões. Dicẽdu3 q xp̃s debuit facere miracula eijciẽdo demones de hoibus. Primo ut impleret scripturas: q̃ oportebat impleri oĩa: q̃ de ip̃o scripta erãt luce. xxiiij. Et tñ Zachar. xij. hoc de ip̃o prenũciatum fuerat. s. Spũm immũdũ auferã de terra: g̃ oportuit q eijceret demones de hoib⁹. Scdõ ꝓpt necessitatẽ: q̃ demones torquebãt homines: z nõ poterant liberari ab illa tortura: nisi expulsis inde demonib⁹. Xp̃s tñ miserebat̃ patiẽtib⁹ lãgores sequẽtib⁹ eu3 z ex in ia curabat eos: g̃ etiã debuit demones expellere. Tertio fuit ad oñdendũ magnitudinẽ ptãtis sue. s. q̃ nõ solũ poterat super creaturas corporales: s3 etiã super spũales. na3 maioris vigoris sũt spũs q̃3 corporee creature iob. iiij. Nõ ẽ ptãs sub celo: q̃ cõpet̃ ei. s. demoni: g̃ maior ptãs xp̃i oñdebat̃ i hoc q posset super demones: q̃3 q posset supra corpora. Quarto ne videretur christus manifeste impotens. Nam in terra iudeoz erant plurimi a demoibus vexati et offerebant eos immediate xp̃o curãdos mar. j. z luc. iiij. Si aũt nullũ coz curaret: putaretur q nõ hr̃et ptãte3 sup demones: z sic nõ crederet̃ esse de

tus: oportuit ꝙ ꝙ demones eijceret. Quinto fuit ad tollendum
n ſpitiões opationū ſuarū: qꝛ ſicut plurimi malefici opantur aliq̄
q̄ nob admirāda videntur: ⁊ hoc in ptāte demonū faciāt: ita cre
derent de xp̄o: ꝙ demonibus ſibi fauentibus hoc faciebat: ita enī
credidit porphiriꝰ ut ait aug. in. li. j. de cōcordia ⁊ aſa: Sic eti
am iudei dixerūt ſequenti. c. ⁊ Jo. xij. Si in belzebuth principe
demonioꝝ eijcit demonia: ⁊ verū ē ꝙ in hoc errauerūt male ar
guētes: qꝛ potiꝰ ex hoc fūdamēto xp̄s probauit ſe nō agere fa
uētibus demonibꝰ: qꝛ ſathanas nō ageret cōtra ſe ipſm: qꝛ tunc
regnū eiꝰ ſpiret: ⁊ iam periuiſſet ⁊ tn̄ ſtat. Etiā nemo pōt au-
ferre ea q̄ poſſidet fortis armatꝰ: niſi fortior illo fuerit: ⁊ tn̄ xp̄us
auferebat demoni hoīes quos poſſidebat: ꝰ erat fortior eo: ⁊ p
hoc manifeſte oſtēdebat ꝙ valde demonibus diſcordabat: ⁊ ſic
nō faciebat iſta opa fauētibꝰ eis. Si tn̄ nunq̄ȝ demones expul
liſſet de corporibꝰ: putarent cū illis quādaȝ ſocietatē hēre: ꝰ fuit
cōueniēs ꝙ illos excluderet de corporibus. Sexto fuit ut habe
rēt quoddā teſtimoniū ab eis: nā ipi ſe minores xp̄o cōfitebant
dicētes. Veniſti torquere nos: ⁊ ſic humilr̄ aliqua ab eo pete-
bāt ut luc. viij. Obſecro te ne me torqueas ⁊ math. v. dicit ꝙ
demones rogabāt xp̄m: ne expelleret eos de regione: ⁊ ne mit
teret eos in abiſſuȝ luc. viij. Et cōfitebant illū filiū dei: ut pa-
tet hic i litera: ⁊ marci. v. ⁊ luc. viij. Erat vtile demones a xp̄o
torq̄ri ⁊ expelli: ut iſta cōfiterent de eo: ut ſi teſtimoniū hoīum
nō ſufficeret: demones ipi hoc fatētur: ſic dicit chriſoſ. in ome.
Quidā hoīes xp̄m hoīeȝ eſſe dicebāt. Venerūt demones dei-
tatē eiꝰ diuulgātes: ⁊ qui mare periculoſū: ⁊ rurſus quietū nō
audierāt: demones clamātes audirēt. Septimo fuit ad dādū
nob ſpē: ꝙ liberaremur de ptāte demonis: ⁊ de inferno: Nam
miracula xp̄i erāt q̄daȝ argumēta fidei: q̄ ipe docebat. Futurū
aūt erat ꝙ per virtutē deitatis eius excluderent ptās demonuȝ
ab hoībus credituras in ipm iuxta illud Jo. xij. Nūc iudiciuȝ
ē mūdi ⁊ princeps huius mundi eijciet foras. ſ. diabolus. Ad
oſtendū ꝰ hoc cōueniēs fuit ut precederēt q̄dā corporalia ſi-
gna. ſ. ꝙ xp̄s expelleret demones de corporibus. Ad. j. dicen-

dum ꝙ nō fuit necessariū fieri miracula aliqua circa angelos: q: miracula fiebāt ad hoīuȝ vtilitatē: debuerūt expelli. Angeli aūt nō nocēt: ſȝ proficiūt: iō circa eos miracula fieri nō oportuit: etiā q: hoīes per xpm erāt liberādi a ptāte demonū: ⁊ sociandi angelis bonis ad colossen. j. Pacificās per sanguinem crucis eius qui in celis: ⁊ qui in terris sūt. i. angeli ⁊ homines Et iō circa āgelos nichil debuit ōndi: nisi id qd pertinet ad nostraȝ ⁊ ipoꝝ futurā societatē: ⁊ hoc erit quod ad nos mitterent. ⁊ ita fuit in xpi natiuitate angelis cātantib9 ⁊ loquentibus ad pastores luc. ij. Et in xpi resurrectione Ioā. ij. ca. vj. ⁊ marci. xvj. Et in eius ascēsione act. j. Circa demones āt fieri debuerūt ea per q̄ ōnderetur nos de ptāte ipoꝝ liberandos: ⁊ hoc fuit ꝙ expellerētur de corporib⁹. Ad ſm dicēduȝ ꝙ xps fecit miracula in expulsione demonū: nō ad vtilitatē ipoꝝ ſȝ hominū. et erat gl'ia dei ꝙ liberarētur hoīes a vexatiōe demonū. s. ut demones de xpo testimonia phibeāt: Aliqn̄o fuit vtile: nō tn̄ eis fuit semꝑ permittēdū: ne ipsi vsurparēt officiū apostolicū: ⁊ ne hoīes assuecerēt credere eis ut dicit chrisos. ⁊ athanasi⁹. Quare tn̄ xps interdū nō permittebat loqui demonia laudātia ipm dicit marci. j. uel luc. x. Aliqn̄o aūt loqui permittebat illa: ut ꝑ hoc xpi ptāteȝ ⁊ suā subiectionē faterētur: ⁊ hoc erat vtile sicut nūc ut patet hic ⁊ marci. v. ⁊ luc. viij. nā oīo ꝓhibuit illa loqui Ad tertiū dicēdū ꝙ xps ꝑmittebat aliqn̄ vexari a pxetiosī exitu demonū: ut per hoc appꝫeret a quāto malo liberatētur: dum eos grauı⁹ torquerēt. Et tn̄ etiā si alit nō possent demones expelli: nisi ut torquerēt hoīes grauiter in exitu: meli⁹ erat ut grauiter torquēdo exirēt: q̄ȝ ut leui⁹ vexādo: sēp manerēt eps aui.

Ed nota ꝙ asmodēs erat demō cuius erat hoīes tēptāte de libidine: ⁊ occidere illos qui in hoc peccabāt. Iste asmode9 demō occiderat eni septē viros sarre thob. iij. de quib⁹ supra. Et voluit de9 ne possit demō iste nocere thobie iuniori die nnptiarū salteȝ tēptando: ipȝ alligauit in deſto egipti: vbi nulli poterat nocere. Eps abulēsis sup mathēi. q. c. xlviij. dicit de dn̄a nr̄a virgine maria verba sequētia ⁊ inter cetera recitādo chrisostomū. Cuius verba sūt.

Chrisostom⁹ dicit in omelijs chronice. Multos iustos sic̃ q̃ñ dicit̃. Ecce adã fact⁹ ẽ q̃i vnus ex nob: ꝙ aũt nullus erat iust⁹ sup terrã: ondit paulus ro. v. dicẽs. Oẽs peccauerũt ⁊ egẽt gr̃a dei. Aliter ḡ dicẽdum ꝙ iusti vocãtur hic illi qui legẽ obſuãt cauẽtes a vicijs iuxta posse. Pctõres dicunt̃ qui bona hui⁹ sc̃li tãq̃z dei bona ꝓsequũtur: ꝓpt̃ illa a lege dei declinãtes. Et tũc dicẽduz ꝙ xp̃s venit pro hoĩbus/uel ad vocãduz oẽs. s. ad redẽptionẽ: ꝙ lz aliquis sit nũc iust⁹: tñ aliq̃ñ peccauit ut dictũ ẽ ad ro. v. Oẽs peccauerũt ⁊c̃. Et tñ saltim ab originali pctõ: qd̃ oẽs icurrũt: nemo poterat nisi xp̃o redimẽte liberari: Oẽs ḡ tam iustos q̃z pctõres ad redẽptionẽ vocauit. Nã ⁊ btã virgo maria dña nr̃a dato ꝙ ponat̃ sine originali cõcepta: xp̃i redẽptiõe indiguit. Nõ eñ sic cõcepta fuisset: nisi ꝓpt̃ xp̃m: qui de ea nacitur⁹ erat: Et iõ ipa nõ ẽ per se inocẽs: sz per xp̃m. Sic dicit̃ exo. xxxiiij. Apud te nemo per se innocẽs ẽ: q̃i dicat. Si aliqs habuerit p̃uilegiũ innocẽtie: nõ hẽt per se sz per te: de ista materia loquit̃ mr̃ sen. li. iij. di. iij. et ibi Sco.

Ad de cõsc̃ia ẽ nõnduz qd̃ dicit̃ ro. xiiij. Qd̃ ex fide nõ ẽ: pcc̃m ẽ. Ad multa q̃ hic possẽt induci: ẽ dicẽduz ꝙ facere cõtra cõsciam in gñali: pctm̃ ẽ. In ꝑticulari: q̃ñoq3 nõ est malũ. Et breuit̃ dicẽduz ꝙ q̃ñ quis facit cõtra cõsciaz simplicit̃ peccat. Sz i quãtũ facit cõtra cõsciaz i hoc uł in hoc. s. ꝑ qd̃: nõ peccat. Sz q̃rit̃ q̃re oẽ qd̃ fit cõtra cõsciaz ẽ malũ: ⁊ nõ oĩne qd̃ fit cũ cõsc̃ia ẽ bonũ: q̃ bonũ a cõtrarijs videt̃ seq. Dicẽ. ꝙ ad malũ: sufficit solũ li. ar. Ad bonũ factũ ⁊ ad meritũ nõ sufficit liberũ arbitriũ ⁊ hec ẽ causa q̃re nõ sequit̃: q: gr̃a necessaria ẽ ad meritũ sup liberũ arbitriũ. Ad malũ idemeritũ: semel li. ar. sufficit: ꝑ q̃ tho. j. ij. q. xix. ad. v. vbi dic: ꝙ cũ cõsc̃ia sit q̃dã mõ dictamẽ rõnis: ⁊ ẽ q̃dã applicatio scie ad actũ. Sz nõ ꝙ sicut triplex ẽ offẽsa i q̃cũq3 pcc̃o mortali: ita triplex dz ẽẽ satisfactio sic i. c. tũc valere icipit de cõ. di. iiij. ⁊ de pe. di. ij. i. c. Septies i die cadit iust⁹ ⁊ resurgit qd̃ dz intelligi de pcc̃o veniali. Sz offẽsa triplex alia fit dõ. alia ecclie alia ꝓxiõ. Prima fit dõ: q: oẽ pcc̃m mortale fit cõtra p̃ceptũ dĩ. Pro q̃ vide qd̃ oĩa pcc̃a mõtalia fiũt cõtra naũã sic tho. j. ij. q. lxxiij. ad ꝑ i res. ij. ar.

Cuius verba sūt. Ad scōm dicēdū ꝙ natura hoīs pōt dici uł illa q̄ ē ꝓpria hoīuꝫ: ⁊ ſm hoc oīa pctā in quātuꝫ ſūt cōtra deū ⁊ cōtra rōneꝫ: ſūt etiā cōtra naturā ut pꝫ per damaſ. in. ij. li. ł. illa q̄ eſt cōmunis hoī ⁊ alijs aīalibꝰ: Et ſm hoc q̄daꝫ pctā ſpecialia: dicūtur eſſe cōtra naturā: ſicꝰ cōtra comixtionē maris et femine: q̄ eſt naturalis oībus aīalibꝰ ē cōcubitꝰ maſculoꝝ: qḋ ſpāliť dicif viciū cōtra naturā. Secūdo offenſa fit eccľie: q̄ cōtra eius mādatū fit pccm̄ mortale. Tertia fit ꝓrimo: Sic ſatiſfactio dꝫ eſſe triplex. Pma deo per cōtritionē. Pro quo vide. c. quēadmodū mēbꝝ ſi pcidať ab hoīe viui corpore. xxiij. q. vij. vbi inter cetera dicit. Quare ḡ nō me baptiꝫas inquit ut abluas me a peccatis. Reſpōſio. q: nō facio iniuriā caracteri imperatoris: cū erroꝛ ē corrigo deſertoris. Quare inquit apōte uł penitētiā nō ago: imo niſi egeris: ſaluus eſſe non poteris. Nō gaudebis te eſſe correptū: niſi doleas te fuiſſe puerſum. Quid ḡ apud vos inquit accipimꝰ cū trāſimuꝰ. Secūda ſatiſfacio fit eccľie: q: eccľia ſemp militat pro nob. Tertia dꝫ fieri ꝓrimo. Pro q̄ nota ꝙ dificile erit ꝙ pctm̄ remittatur ſine eo ꝙ oēs tres partes penitētie cōcurrāt in ſacramēto penitētie ſi aſſit facultas: q̄m domus nō dicit facta uſqueq̄ ſit cōſumata. Et ſatiſfatio poterit cōpari lapidi alicuius capelle: qui appellať clauis: q: ſtāte illa claue: ſtat tota capella: nō ſtante corruit ita in ſatiſfactiōe ſi aſſit facultas ſicꝰ dictū ē. Sꝫ pro iſta materia uide tho. ſꝫ ſe. q. lxxxvj. & per totū ⁊ magiſtrū ſen. iiij. di. xiiij. xv. xvj. Sed nota ꝙ ab iſta particula. ſ. cōtritiōe oriūtur alie due pticule. ſ. cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio: q̄m qui cōteriť de peccatis: aliqualiť cōfitetur pctā ſua ſaltim in ꝓpoſito. ſ. tpē determinato ab eccľia. ſ. in paſcha reſurrectiōis ⁊ in paſcha ſpūs ſācti ⁊ in paſcha natalis dnī: ſaltim ſcōm inno. iij. ⁊ fauianū papaꝫ: ſemel in āno. ſ. in paſcha reſurrectiōis: ſic in. c. oīs vtriuſq; ſexus de. pe. ⁊. re. ⁊ mr̄ ſen. in. iiij. di. xiij. quaſi in fine ⁊ ibi tho. Et etiā nō ꝙ qui cōteritur aliqualiť ſoluit qḋ dꝫ ſi nō adeſt facultas ⁊ adeſt volūtas: q̄m ſi pōt dꝫ ſoluere quicq̄ꝫ in actu ſic in. c. Pctm̄ nō dimitiť niſi reſtituať ablatum de re. iu. li. vj.

Itē isto ti. Peccati venia nō datur nisi correpto. Sin aūt dz soluere in ꝓposito ut prcbabitū ē: qm̄ nemo obligat̄ ad impos-sibilia sic in.c.nemo pōt ad impossibilia obligari ꝛc̄. de re.iu. .li.vj.ꝛ in.c.quāto ex cōsu.in quib⁹ ꝛ in alijs pluribus iurib9 dicit̄ ꝙ nec leges diuine nz hūae:obligāt aliquē ad ipossibilia. Sz qd dices si aliqs accessit ad sacramētū penitētie ficte.s.qr dubitatur vtrū debear talis pēnitētia iterari. Dicēduz ꝙ.ad ueniēte cōtritiōe: totū sacramētuz reparat̄ qm̄ sicut ē in sacra-mēto baptismi:ita fit in sacramēto penitētie. Sz in sacramen to baptismi si aliquis accedat ficte recedēte fictiōe:recipit effe-ctū sacramēti.sic ē in sacramēto penitētie si aliquis accedat fi-cte recedēte fictiōe ꝛ adueniēte cōtritiōe restaurat̄ sacramen-tuz penitētie. Et faciūt pro hac materia verba magistri seu.in .iiij.di.iiij.dicētis. Qui vero sine fide accedūt/uł ficte sacra-mentū:nō rem suscipiūt. Unde Hiero. Sūt lauachra gētili-um.hereticoꝝ:sz nō lauāt in salutē ꝛc̄. Sic etiā de cō.di.iiij. in.c.Tūc valere incipit ad salutē baptismus:cū illa fictio vera ci cōfessione recessit:q̄ cordis malitia: uł sacrilegio ꝑseuerante pc̄coꝝ ablutiōe non sinebat fieri. Ex quo infert̄ ꝙ si aliqs ac-cedat ad baptismū ficte recipit characterē:sz non grām: sic i.c. quēadmodū.xxiiij.q.vij. vbi dicit̄ ꝙ fict9 recipit characterez: sz non vtilitatē: ꝛ ita recedēte fictiōe cōsequitur quis salutē aīe qr tūc sacramētuz oꝑatur suū effectū: Et ita erit de illo qui ficte accedit ad sacramētuz penitētie:qm̄ recedēte fictiōe: sacramen tuz oꝑatur suū propꝛiū effectū.s.adueniēte vera cōtritiōe:que ē quidā doloꝛ volūtarie sūptus cum ꝓposito cōfitendi ꝛ satisfa-ciēdi. Et sāct⁹ tho.j.ij.q.v.ad.vij. dicit:ꝙ pueris baptizatis subuenit meritū xp̄i ad btitudinē cōsequēdaz qd nota.

Ed pro indulgētijs sciēduz ꝙ tātuz valent quantuz so nāt:dum tn̄ ex pte cōcedētis sit auctoritas:q̄ pertinet ad clauē ptātis: ꝛ cause pietas.i. ꝙ fiāt ad honorē uel vtilitatem eccłie:qd ptinet ad clauē discretiōis seu sciē sic tho.iiij.scu.di. .xx. Sz pro ista materia vide etiā tho.suis quotliber:quotlibet .ij.ar.xvj.ad.ij. vbi dicit ꝙ ad hoc ꝙ indulgētia alicui valeat

tria requirũtur. Primo causa ptinens ad honorez dei/uel ad necessitatez/aut vtilitatẽ ecclie. Secũdo auctoritas ĩ eo qui facit. Papa eni potest pncipalr̃. Alij vero in q̃ztum habẽt ab eo ⁊ recipiũt potestatẽ ul' ordinariã uel cõmissam seu delegatã. Tertio requiritur ꝙ sit in statu charitatis ille qui indulgẽtiam percipere vult: ⁊ hec tria designant̃ in littera papali. Nã causa cõueniẽs designat̃ in hoc qd̃ ꝓmittitur de subsidio terre sancte. Autoritas vero in hoc qd̃ fit mẽtio de autoritate aploꝝ petri ⁊ pauli ⁊ ipsius pape. Charitas aũt recipiẽtis in hoc qd̃ dicitur oĩbus vere penitẽtibus ⁊ cõfessis: nõ dicit ⁊ satisfaciẽtibus eo ꝙ ibi intelligit̃ ⁊ etiã q2 indulgẽtia non excusat a cõtritione ⁊ cõfesione: ʒ cedit in locũ satisfatiõis. Pro quo nota ꝙ dies qui dicũtur indulgẽtiarũ: dicũtur ⁊ assignãtur pro illis diebus quibus homines obligãtur agere penitẽtiaz: ẽm canones antiquos qui dicũt ꝙ pro quocũqz petõ mortali iniungebat̃ septenis penitẽtia olim: Sʒ hodie sũt arbitrarie soluz super eo qd̃ debet̃ deo: non aũt super eo qd̃ debet̃ ꝓximo: quoniam si Petrus debet cẽtum: debet redere cẽtũ ⁊ non minus ut dictũ est. Et de indulgẽtijs etiã tho. in. iiij. di. xx. Sed nota ꝙ quando aliqui olim dixerũt: ꝙ peccata q̃ sola volũtate cõmittuntur: sola cõtritione delẽtur: iam cõdemnatũ est per Sixtuz. viij. bone memorie ⁊ iunctim cũ suis cardinalib': ⁊ taliter ꝙ hodie si aliquis de ista opinione loqueretur cum ꝓposito resistendi: hereticus cẽsendus eẽt: cum heresis sit deuiatio a fide cũ ꝓposito resistẽdi. Sʒ pro penis inferni vide diuũ Gre. qui ait. Respice q̃z anguste sũt vndiqz reprobis vie: nam superius erit iudex iratus. Subtus horrendũz chaos. A dextris: pcc̃a accusãtia. A sinixtris infinita demonia: ad supplicia trahẽtia. Intus cõscia vrens. Foris mũdus ardẽs. Miser pcc̃or sic dephensus q̃ fugiet: latere erit impossibile: appere itollerabile. Si q̃ras qs te accusauit. Dicendum ꝙ totus mundus: Nã offenso creatore: quelibet creatura odio habere perhibuebit. Sic ergo pauper erit in mobilibus. Pauper in ciuis ⁊ potibus. Pauper etiã in vestimentis. Pauper etiã ĩ amicis. Q̃uo ãt major paꝑtas poset repiri: q̃z habebũt reprobi: ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit iob. viij.

Apphēdet q̄ aquā inopiā.i.tātū habebit quātū de aq̄.i. multū abūdās erit inopia sua. Sz nō aug. de spū ꝛ aīa qd dicat. Cū hoīes mortui siue viui hoīb⁹ dormiētib⁹ uł vigilātib⁹ appent nō in ipis reb⁹ ut sūt videtur: sz in qbusdā similitudinib⁹ rerū Istud āt āgelicis opatiōib⁹ fieri credim⁹ p dispositiōez potētie dei bone veritatis bonis uł malis sz inscrutabilē altitudinē iu dicioꝝ suoꝝ/siue hic instruātur mētes mortaliū: siue fallātur si ue cōsolent̄ siue terreant̄: sic vnicuiq3 uł p̄bēda ē mīa uł erogā da iustitia ab eo cui mīaz ꝛ iudiciū nō inanit̄ decātat eccłia ibi. Si qdez ē spūs defūctoꝝ: ubi nō videt/nec audiūt q̄ agunt̄/a ut eueniūt in istā vitā hoīb⁹: Ita tātū cura ē eis de viuis q̄zq̄z qd agāt oīo nesciūt. Quēadmodū nob cura est de mortuis: q̄z uis qd agāt nescim⁹. Nesciūt qdē mortui qd hic agat̄. Sz dū hic agit̄: postea audire pñt ab eis: qui hic moriēdo ad eos pgūt nō qdez oīa: sz quātuz pmittit̄ eis indicare: ꝛ eos oportet audi re. Scire ēt pñt ab āgelis: q hic nob p̄sto sūt: ꝛ aīas nr̄as ad il las deferūt. Spū ēt reuelāte dei cognoscere pñt: q̄ hic agūtur: q̄ necessariū ē eos noscere. Quidā etiā ex mortuis ad viuos ra pi pñt: nō ꝑ ꝓpriā naturā: sz per diuinā potētiā. Utrū tñ ista fiāt per eoꝝ p̄sentiā/an per āgelos suscipiētes eoꝝ psonā: affir mare nō audeo. De⁹ eni oīpotēs qui ē vbiq3 p̄sēs per āgelica ministeria vbicūq3 diffusa pōt ista hoīb⁹ p̄bere solatia: qbus in h⁹ vite miśia indicat eē p̄bēda sz vide ꝙ opa facta extra chari tatē valēt ad tria.s.ad bona tꝑoralia ꝛ ad dispositiōez gr̄e.i.ꝙ citi⁹ trahātur ad pñiam: ꝛ ad exercitiū bonoꝝ opuz: ꝛ ad dimi nutiōez pene eterne. Pro q̄ vide.ca.cū marte de cele.mi.et. .e. Aie defūctoꝝ: ꝛ.c.tēp9.xiij.q.ij.ꝛ magistrū sen.ꝛ tho.iiij. di.xv. Et in p̄s.lxxvij.dicit̄ spūs vadēs ꝛ nō rediēs. Uadēs.i. in pctm̄. Et nō rediēs.i.p se ipm̄.sic tho.iij.pte.q.xcix.ad.j. Itē apoca.xiiij.dicit̄. Opa eni illoꝝ sequūtur illos. Et tho.iij pte.q.lxxj.ad.ij.i solu.j.ar.īducit damacenū ꝛ dic̄ ꝙ ī finali iu dicio retributio eterne gl̄ie/uł eterne miśie erit vnicuiq3 sz qd ī corpore gessit: Interī āt iuuari pñt viuoꝝ suffragijs nota eti am ꝙ math.vij.dicitur. Ex fructu eni suo arbor cognoscit̄.

Ad nūc ori̾ q̄stio pro dictis ⁊ dicendis vtrū suffragia
f prosint existētib⁹ in inferno ⁊ ōmissis argumētis: san-
ctus tho. iij. parte. q. lxxj. ad. v. dicit: ꝙ circa dāna-
tos fuit duplex opinio. Quidā dixerūt. In hoc distinguēdum
esse dupliciter. Uno modo quātuȝ ad tēpus. Dicētes ꝙ post
diem iudicij nullus in iferno existēs aliquo suffragio iuuat̾ sed
ante diē iudicij aliqui iuuātur suffragijs eccl̃ie. Alio modo di
stinguebāt quātuȝ ad ꝑsonas in inferno detētas inter quos ali
quos dicebāt esse valde malos: qui. s. sine fide ⁊ sacramētis de
cesserūt: ⁊ talib⁹ q: de eccl̃ia nō fuerunt nec merito nec numero
suffragia eccl̃ie prodesse nō pn̄t. Alij vero sūt nō valde mali:
qui. s. eccl̃ia fuerūt numero ⁊ fidē habētes ⁊ sacramētis abluti
⁊ aliqua opa de genere bonoꝝ facictes: ⁊ talib⁹ suffragia eccl̃ie
ꝓdesse debēt: Sȝ occurrebat eis q̄daȝ dubitatio eos ꝑturbās
q: . s. videbat̾ ex hoc sequi: cū pena inferni sit finita ꝭm intēsio
nem q̄zuis duratiōe infinita existat: ꝙ multiplicatis suffragijs
pena illa totaliter inferret: qd̄ ē error origenis. Et iō hoc incō
ueniēs euadere multiplicit̾ voluerūt. Prepositiuus eni dicit
ꝙ tantū pn̄t suffragia pro dānatis multiplicari: ꝙ a tota pena
redātur immunes: nō quidē simpliciter ut origenes posuit sed
ad tēpus. s. usqȝ ad diē iudicij: tūc eni aīe iterato corporib⁹ cō-
iuncte in penas inferni sine spe venie detrudētur. Sȝ ista opi
nio videtur diuine ꝓuidentie repugnare: q̄ nichil in rebus in-
ordinatū relinquit. Culpa āt nō pōt ordinari nisi per penam.
Unde nō pōt esse ut pena tollat̾: nisi ꝑus culpa expiet̾: ⁊ iō cū
culpa cōtinue maneat in dānatis: eoꝝ pena nullatenus interrū-
petur. Et iō porretani aliū modū inuenerūt dicētes ꝙ hoc nō
ꝓcedit̾ in diminutionē penarū per suffragia sic procedit̾ in di-
uisione linearū q̄cūqȝ sint finite: tñ in infinitū diuidi pn̄t ⁊ nun
q̄ȝ per diuisionē sumūtur dū fit subtractio: nō scḋm eādeȝ quā
titatē: ȝ ꝭm eādem ꝓportionē. Uelut si ꝑmo auferat̾ pars qn
ta totius. Et secūdo pars quarta illi⁹ quarte: ⁊ sic deinceps in
infinitū. Et similiter dicūt ꝙ per ꝑmuȝ suffragiū diminuit̾ ali
quota pars pene: Et per ꝭm pars aliqua remanētis ꝭm eam-

dez ꝓportiōez. Sꝫ iste modus multipliciter deffectiuꝰ ē. Pri
mo qꝛ infinita diuisio q̄ cōgruit cōtinue quātitati: nō videt̄ pos
se ad quātitatē spūalem transferri. Scdo qꝛ nō est aliqua ratio
quare ꝑꝫ suffragiū minus de pena diminuat: q̄ꝫ premiū si sit e-
qualis valoris. Tertio qꝛ pena diminui nō pōt: nisi diminuat̄
culpa sicꝫ nec auferri nisi ea ablata. Quarto qꝛ in diuisione li-
nee tandē peruenitur ad hoc: qđ nō est sēsibile corpꝰ. Corpꝰ eni
sensibile nō est in īfinitū diuisibile: ꝛ sic seq̄retur ꝙ pꝰ multa suf
fragia pena remanēs ꝓpter sui puitatē nō sentiret̄ ꝛ nō eēt pe-
na: ꝛ iō alij aliū inuenerūt modū. Casiodorēsis eni dixit ꝙ suf-
fragia prosūt dānatis: nō quidez ꝑm diminutiōez pene /ul' per
interruptiōez: ſꝫ per cōfortatiōez patientis. Sicꝫ si hō portaret
graue onus ꝛ faciē suā profūderet aqua sic ei cōfortaret̄ ad me
lius portādūz: cū tn̄ onus suū in nullo leuiꝰ fieret. Sꝫ hoc ite-
rū esse nō pōt: qꝛ aliquis plus uel minus eterno igne grauatur
ut Gre. dicit ꝑm meritū culpe: Et inde est ꝙ eodē genere qui-
dā plus quidā minus cruciātur. Vn̄ cum culpa dānati limita
ta remaneat: nō pōt esse ꝙ leuius penā ferat. Est ꝛ nichilomi
nus predicta opinio presūptuosa: ut pote scōꝝ dictis cōtraria et
varia: nulla auctoritate fulcita. Est ꝛ nichilominus irōnalis:
tum qꝛ dānati in iferno sunt extra vinculū charitatis ꝑm quaꝫ
opa viuoꝝ cōtinuātur defūctis: Tum qꝛ totaliter ad vie termi-
nuꝫ ꝑuenerūt recipiētes vltimā pro meritis retributiōez: sicꝫ et
sancti qui sunt in patria. Qđ eni adhuc restat de pena ul' glīa
corporis: hoc rōnem viatoris nō prebet: cū glīa essentialit̄ ꝛ ra
dicaliter cōsistat in aīa: ꝛ similiter miseria dānatoꝝ: iō non pōt
eoꝝ pena diminui: sicꝫ nec glīa sctōꝝ augeri quātuꝫ ad ꝑmiū es-
sentiale. Sꝫ tn̄ modus qui a quibusdā ponitur ꝙ suffragia ꝓ-
sunt dānatis: posset aliquo modo sustineri: ut si dicat̄ ꝙ nō pro
sūt nec quātuꝫ ad diminutiōez pene ul' interruptiōez ul' quātū
ad diminutiōez sensus pene: ſꝫ qꝛ ex hꝰi suffragijs eis aliqua
materia doloris subtrahit̄ q̄ eis esse posset si ita se abiectos cōs-
picerēt ꝙ pro eis nullā curā hērent: q̄ materia doloris eis sub-
trahit̄: dū suffragia pro eis fiūt. Sꝫ illud etiā nō pōt esse ꝑꝫ le

gem cōmunē q2 ut aug. dicit in .li. de cura agēda pro mortuis
ꝙ ꝑcipue de dānatis ē verū. Ibi sūt spūs defūctoꝝ: ubi nō vi-
dēt q̄cūq3 agitur /aut eueniūt in istā vitā hoīb⁹: ⁊ ita nō cogno
scūt q̄ñ pro eis suffragia fiūt: nisi sup̄ cōmunē legē hoc remediū
diuinit⁹ det aliq̄b⁹ dānatoꝝ: qd̄ ē verbū oīo incertū. Uñ tuti⁹ ē
simplicit̄ dicere ꝙ suffragia nō ꝓsūt dānatis /nec pro eis ecclia
orare intēdit sicͤ ex īductis auctoritatib⁹ appet tho. vbi sup̄. Et
.iij. pte. q. lxxj. ad. vj. dicit ꝙ pena purgatorij ē in suplemētū
satisfatiōis q̄ nō fuerāt plene in corpore cōsumata: ⁊ iō sicͤ ex di
ctis p3: opa vni⁹ pñt valere alteri ad satisfatiōe3 siue viu⁹ siue
mortu⁹: nō ē dubiū quin suffragia per viuos facta existētib⁹ in
purgatorio ꝓsūt. Et gre⁹ dicit in .iiij. dialogoꝝ. Curatio fune
ris cōditio sepulture: pōpa exequiaru3 magis sūt viuoꝝ solatia

E sepulturis Ca. xix. q̄3 subsidiū defūctoꝝ:
nō ꝙ sepultura adiūcta ē ⁊ ꝓpt̄ viuos ⁊ ꝓpter mortuos.

Propt̄ viuos quide3 ne coꝝ oculi ex turpitudine cadauerum
offēdant̄: ⁊ corpora fetorib⁹ inficiātur ⁊ hoc q̄3tū ad corp⁹. S3
spūalr̄ ēt ꝓōst viuis ī q̄3tū p̄ hoc astruit̄ resurrectiōis fides S3
mortuis ꝓsūt ad hoc ꝙ inspicētes sepulchra memoriā retinēt.
defūctoꝝ ⁊ p̄ defūctis orāt. vñ ⁊ monumētu3 dicit̄ q̄i mouens
mēte3 ut dicit aug. in .l. de ciuitate dei ⁊ ī .li. de cura agēda p̄
mortuis. paganoꝝ tñ error fuit ꝙ ad hoc sepultura mortuo ꝓ-
sit ut ei⁹ aīa qetē accipiat nō eī credebāt aīas p⁹ qetē posse acci
pe q̄3 corp⁹ sepulture daret̄ qd̄ oīo redicl'm ē ⁊ absurdū tho. in
additiōib⁹. lxxj. q. ad. x. S3 in hac. q. ad. xiiij. dicit ꝙ damace
nus dicit ꝙ si aliq̄ suffragia fiāt pro aliq̄b⁹ q̄b⁹ nō indigeāt ꝙ
tūc dispēsātur talia suffragia his p̄ q̄b⁹ nō fiūt si eis idigeāt:
Cui⁹ verba sūt. ds tāq̄3 iust⁹ cometiet̄ iporcti possibilitatē tā-
q̄3 suscipiēs deffectū ⁊ mutatiōe3 negociabit̄. Que qde3 nego
ciatio attēdit̄ si id qd̄ deest vni alteri suppleat. S3 pro cōclusi-
one sup̄dictoꝝ cātat ecclia q2 in iferno nulla ē redēptio.

T q2 dixim⁹ aliqd de sepult̄a restat nō imerito aliqd de
aqua bñdicta videre. pro quo nota ꝙ aqua bñdicta nō
iustificat siplicit̄ nec ad hoc instituta ē s3 ad fugādū demones
ul' tēptatiōes demonū in remediū inimicoꝝ ⁊ pctōꝝ venialiū ē.

sic Jo. de anzo. li. iiij. sen. qui in pncipio. Sꝫ nõ q̃ dicũtur ecle.
.xxiij. Audite me magnati. Et oẽs populi ⁊ rectores ecclie: a-
urib⁹ percipite. Filio ⁊ mulieri. Fratri ⁊ amico: nõ des ptãteꝫ
sup te in vita tua: Et nõ dederis ali possessionẽ tuã: ne forte pe
niteat te: ⁊ depcceris pro illis dũ adhuc supes ⁊ aspiras. Non
mutabit te oĩs caro. Melius ẽ ei ut filij te rogẽt: q̃ꝫ te respice-
re in man⁹ filioꝝ tuoꝝ. In oĩb⁹ opib⁹ tuis pcclẽs esto. Ne de
deris maculã in gliaꝫ tuã. In die cõfirmatiõis dierũ vite tue.
Et ĩ tẽpore exit⁹ tui: distribue hereditatẽ tuã. Cibaria ⁊ virga
⁊ onus asino. Panis ⁊ disciplina ⁊ op⁹: suo. Sꝫ nota apl'uꝫ
ad cor. iij. Cuius verba sũt. Si quis ãt supedificat sup funda
mẽtuꝫ aurũ. argẽtũ ⁊ lapides pciosos. glo. ille qui edificat ista
tria cogitat: q̃ dei sũt quõ placeat deo. Sꝫ alius edificat super
fundamẽtuꝫ lignũ. fenũ ⁊ stipulã: qui cogitat q̃ mũdi sũt: quõ
placeat mũdo. Sꝫ ut apl'⁹ dicã ille qui circa diuitias suas q̃-
daꝫ carnali tenet affectu: ⁊ tñ ex eis multas elemosynas facit/
nec tñ ad eas agendas aliqd fraudis uł rapine molit qui h⁹ĩ.
edificia secũ nõ portauerit ignẽ trãsitorie tribulatiõis venialia
cõcremãteꝫ. Et ille ignis erit grauior: q̃ꝫ quicqd hõ pati põt ĩ
hac vita. Sꝫ nota q per stipulam inteligim⁹ minima venia- 1.
lia. Per fenũ grauiora. Per lignũ grauissima sic mr sen. di 2.
.xxj. in. ca. in illo ãt igne ⁊ c. Et ro. j. dr̃ in die iudicij: cũ iudi- 3.
cauerit dñs: testimoniũ vnicuiqꝫ sua conscia redet. Et nõ quõ
ber. distiguit tria gñã martirũ. s. volũtate nõ necessitate ut Jo 1
ãnes. Volũtate ⁊ necessitate ut stephan⁹. Necessitate ⁊ nõ vo 2
lũtate: ut innocẽtes sic tho. iij. pte. q. xcvj. ad sextũ. Et ecle. iij. 3.
dr̃. Tẽp⁹ tacẽdi ⁊ tẽpus loquẽdi. Ecle. jx. Nõ tacebit usqꝫ ad
tẽpus. Lasciuus aũt ⁊ imprudẽs: nõ suabit tẽp⁹. Et iacobi. j.
⁊ prouer. j. dicit. Sit aũt oĩs hõ velox ad audiẽduꝫ ⁊ tard⁹ ad
loquẽdũ ⁊ tard⁹ ad irã. Sꝫ iere. iiij. ⁊ de vtero. x. Circũcidimĩ
dño ⁊ aufferte pputia cordiũ vroꝝ viri iuda ⁊ hitatores hieru-
salẽ. Et q̃r qñqꝫ dicit. Moralit loquẽdo: nõ ĩ merito q̃rit vtrũ
q̃lꝫ lr̃a tã ve. q̃ꝫ no. testamẽti possit hr̃e. iiij. sel⁹ cũ dr̃ ĩ. li. õ vte.
Si ĩueneris nidũ ⁊ c. Et vtrũ lr̃a noui testa. possit hr̃e hos. iiij

ad ṗmū̄ dicendū ꝙ nō. Ad̄ nota ꝙ nō q̄libet littera q̄ docet q̄lr
ter debemus viuere pōt exponi moraliter: iō dico ꝙ q̄n littera
expresse loquit̄ de viuēdo moralr̄: nō pōt exponi moralr̄. i. spi
ritualr̄: ſꝫ talis littera exponēda ē literalr̄ ⁊ anagogice. Ad. ij
dicēdū ſic ⁊ vniuersalr̄. Q̄uicquid ē scriptū de corpore xp̄i nō
qd̄ pōt ap.propriari ad corp⁹ xp̄i mixticū: ⁊ ē ſenſ⁹ alegoricus:
nā nō solū alegoria ē aſſumēda: ſꝫ ꝙ aliqd antiqui teſtamēti ſi
gnificat aliquid noui. Pro q̄ nota ꝙ ſenſus moralis inſtruit
1. ad agēda. Litteralis ꝑonit credēda. Alegoricus confirmat
2. nos in credēdis ad tradita in nouo teſtamēto. Anagogic⁹ va
3. let ad inflamādū affectū. Ex quo pꝫ ꝙ tres ſenſ⁹ ſūt valiores
4. ad ꝑdicādū. Alegoricus nō ad diſputādū. Pro q̄ nota ꝙ ſen
ſ⁹ alegoric⁹. moral' ⁊ anagogic⁹: dicūt̄ ſpūales: q: nō imediate
cōtinēt id qd̄ ſignificat̄: uel id ad qd̄ ꝑ ordinātur. Litteralis uō
dicit̄ corporalis: etiā ſi de deo loquat̄: q: iſte corporalr̄ cōtinet id
de q̄ loquit̄. Itē nō ꝙ illi tres ꝑmi dicūtur miſtici: q: myſteriū
cōtinēt: frequēter tñ ſol⁹ alegoric⁹ dr̄ mixtic⁹ tho. j. ij. Nō etiā
ꝙ tho. j. ij. q. c. ad. vj. dicit ꝙ de⁹ ē ꝑncipiū vnuſale eēndi oī-
bus rebus: Ibi etiā dicit ꝙ ex iudicio lex punit. Nō āt qui eſt
legiſlator humane legis nō hēt iudicare: niſi d̄ exterioꝛib⁹ acti
b⁹. Sic ꝑ reg. xvj. Hoīes iudicāt ꝑ ea q̄ apparēt: dˢ aūt ītuet̄
cor. Pro q̄ nō ꝙ ut cato dicebat. Cū ſis mortal' q̄ ſūt mortalia
cura. Et alibi dicit̄. Recordare nouiſſima tua ⁊ forte i eternū
nō peccabis. Et ſic vide quid pbi. j. dicit̄. f. ꝙ materia. j. ſem-
per machinatur ad malū: eo ꝙ q̄n naſcit̄ hō: cū eo naſcit̄ idiſpo
ſitio cauſās mortē. Et ſic dicebāt platonici ꝙ materia. j. dicit̄
fraus latēs in tenebris. Fraus qdeꝫ: q: nos decipit. Credim⁹
eni cū recipit formā: ꝙ debeat ſub ſe qeſcere: cū tñ frequēter de
vna in aliā trāſmutet̄. Et ob hoc etiā dicta eſt varietatū mater
Latēs in tenebris dr̄: q: ſic latēs in tenebris nō cognoſcit̄ niſi
cū difficultate: ſic ⁊ materia ꝑma: ꝓꝑ qd̄ ē vltima in cognitiōe:
nā ꝑmo a nob̄ accidētia cognoſcūtur: ⁊ deinde forma ſb̄alis: et
ſb̄a cōpoſita. Ultimo uō materia: ⁊ ſic tho. ſnīs q̄libet: q̄libet
. j. ar. iij. ad. iij. dicit. Mors ei violēta accidit ex hoc ꝙ nocu-
mēto illato natura cedit. Et q̄ādiu natura reſiſtere pōt: tandiu

mors retardat. Et leui. xix. dr. Ueste q̄ ex duob⁹ texta ē nō in-
dueris: qd̄ iducit tho. j. ij. q. c. j. ad. j. Et itē. q. c. ij. ad. iiij. dr̄
q̄ vīga erat in archa testamēti q̄ ē porta sacerdotal': q: xp̄s ē sa-
cerdos ieternū. Erāt etiā ibi tabule testamēti: ad designādū
q̄ ip̄e xp̄s ē legislator. Ip̄e etiā xp̄s designat per cādelabrū: q:
ip̄e dicit. Ego sū lux mūdi. Et numer. xix. dr̄. Uas qd̄ nō ha-
buerit coop̄culū ⁊ ligaturā desup imūdū erit. Ex qua aucto-
ritate elicit q̄ sacerdotes cōfessiones audiētes debēt celare si-
bi dicta in cōfessiōe. Et aug. dicit in q̄dā s̄mone. Illud qd̄ per
cōfessionē scio: min⁹ scio q̄z illud qd̄ nescio. Et m̄r s̄niaruz. iiij.
di. xvij. dicit q̄ sigillū ē duplex. s. sigillū secreti ⁊ sigillū cōfessio
nis. Sigillū secreti: spectat ad laycū. Sz sigillū cōfessiōis ad
sacerdotē. Et ē sigillū cōfessiōis debitū celādi sibi dicta in cōfe
sione. Et p̄ āpliori declaratiōe vide. c. oīs vtriusq̄z sex⁹ de pe.

Dta qd̄ dr̄ s̄a petri. ij. Melj⁹ ē viā dn̄i ⁊ re. c. xx.
nō cognoscere: q̄z p⁹ cognitiōez retro cōūti. Pro q̄ si a-
liqs q̄rat utrū magis peccet fidel' q̄z īfidelis in eodē gn̄e peti:
alijs circūstātijs parib⁹. Et p̄babit q̄ fidelis: qm̄ pl⁹ cōmissū
ē ei: ⁊ cui pl⁹ cōmissū ē: pl⁹ ab eo exigit̄. Sz fideli pl⁹ cōmissuz
ē igit̄ ⁊c̄. Itē fidelis cadit a majori bono ⁊ magis ledit̄: ⁊ nō le
dit̄ nisi a pctō in q̄ztū pctm̄: g̊ magis pecat fidelis. Itē fidelis
fortiora hēt arma: qb⁹ possit se defēdere: g̊ magis ē fideli im-
putādū si sucūbat sz hoc cōcedit: g̊ infidelis min⁹ peccat: g̊ ali
qua circūstātia minuit pctm̄ ⁊ nō nisi infidelitas: g̊ de dolo in-
fidelitatis reportat lucrū. Itē falsus xp̄ian⁹ dr̄ equus palid⁹
in apoca. Uerus xp̄ian⁹ equ⁹ alb⁹. Infidelis equ⁹ niger. Cō
stat āt q̄ palor ē medius int̄ albediuē ⁊ nigrediuē: g̊ falsus xp̄i-
anus medio mō se hēt int̄ verū xp̄ianū ⁊ infidelē: g̊ ē min⁹ pec
cator q̄z īfidelis: g̊ nō semp magis peccat in eodē gn̄e peccati.
Dicēdū q̄ reuera fidelis magis peccat i eodē gn̄e peti q̄z infi
delis alijs circūstātijs pib⁹: p̄p̄t dictas causas. Nec valet hec
argumētatio. Infidelis minus peccat: g̊ aliqd diminuit in eo
pctm̄ infidelitatis. Dz eīm addere ut aliqd in alio augmētat
pctm̄: sic ille qui hēt mediocrē sciaz: min⁹ peccat eodē gn̄e pec
cati: q̄z qui hēt excelētiorē sciam: tn̄ nichil diminuit in eo pctm̄

siplicit. Et ad illud de armis dicendum q̄ debz addi: et maiorē hēt industriā utēdi armis et cetera. et sic his visis facilis ē rn̄sio ad illud qd̄ dicit auctoritas supposita ha petri.ij. Melius ē viā dn̄i non cognoscere q̄ꝫ post cognitionē retro cōuerti. Et.j.ij.q.c.ij.ad.v dicit q̄ pceptū fuit q̄ sacerdotes nō hērent maculā uel defectū corporalē: q: huiusmodi hoīes solēt apud alios in cōtēptu hri sic in decretis.di.xlix.in.ca.hinc enim. Et.j.he.q.lxxix.ad.iiij.dicit. Deus pmittit aliq̄s cadere in pctō mortali ut ipi cognocentes pctm̄ suū humilient̄ et cōuertātur. Sꝫ tu qui opaꝫ das studio nota auctoritatē lu.c.ij.vbi dicit. Trāseam9 usqꝫ bethlem.glo. moralit loquēdo.i. parisi9 ul salmāticā ut ibi pane celestis doctrine reficiamur et postea reuertamur ad ppria: ut oues nr̄e reficiātur pane quē dictis vniuersitatib9 emimus multo tp̄e et mlto labore: Sicut columba q̄ emissa ab archa rediit ad archā portāꝫ in ore ramū oliue virēteꝫ Gn.viij. Sꝫ multi cōparātur coruo Sꝫ de vte.xxij.dicit. Aial qd̄ ruminat et vngulā findit: mūdū ē significatione: q: fissio vngule significat distinctiōeꝫ duor testamētor uel pn̄is et filij uel duarū naturarū in xp̄o uel distinctiōeꝫ boni et mali. Et tho.j.ij.q.lxxxix.ad.v.i corpore dicit. Nā et infideliū pctā magis merentur veniā propt ignorātiā sꝫ illud.j.ad thi.p. Misericordiā cōsequut9 sum: q: ignorās feci in incredulitate mea. Et pctā fideliū aggrauātur ppt grē sacramēta sm̄ illud hebre.x. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui sāguinē testamēti in q̄ sctificat9 ē polutū duxerit.

Ed nota tho.j.ij.q.c.ad.v.vbi dicit Ca.xxj.

q̄ hilarius dicit q̄ in pceptis ē iustitia: Sꝫ in mādatis charitas. Pōtt tal it̄ pcepta a mādatis distīguitur: ut q: pcepta dicūtur: q̄ ds per se iussit. mādata autē q̄ per alios. Et math.xvij dr̄. Si habuissetis fidē sicut granū sinapis possetis dicere huic mōti transi huc et transibit. et sic fides ē sꝫ aplm substantia rerum sperādarū argumētum non apparentium. Et charitas est radix et principiū merēdi: q: fides informis mereri nō potest Et sic infideles operētur aliqua de genere bonor: nō tamē pn̄t mereri aliquid ad meritū vite eterne: cum opera talium sint ex

tra nidū eccłie. Sȝ si infideles opentur aliqua de genere bono rū poterūt eis prodesse saltē quo ad tria. s. quo ad bona tpora lia ꝛ ad dispositiōeꝫ grē ꝛ ad diminutiōem pene etne. Et Jo. chrisosto. dicit ꝙ virtus hoīs ē cognoscere deū: ꝛ agere multa bona circa ꝓximos: ꝛ est proxim⁹ ut dictū ē qui ē proxim⁹ oī ho mini. Et ioan. chri. dicit in. li. qui intitulat. Nemo ledit nisi a se ipo in. ca. xiiij. qd incipit. Vides qm̄ qui intēt⁹ ē ꝛ vigilat meminitqꝫ sui: nō solū ab hoīb⁹ non pōt ledi: sꝫ etiā iminēteni celitus irā repellit. Qui vero semetipm̄ prodiit ac ledit: etiam si mille extrinsecus beneficijs diuinis fulciat: non ei sufficit ad salutē: qꝛ nec iudeis tāta mirabilia q̄ in eos collata sūt pro fue rūt qd nota ꝛ in corde tuo scribe. Ca. xxij.

Equitur declaratio quarte q̄ clericis debeē scdm̄ iu ra canonica: propter quā qnoqꝫ oriūtur lites inter cle ricos et religiosos: sꝫ nō circa vestiēdos pauperes qd non deberent facere qm̄ videtur cupidi. Pro quo vide decla ratione sequēte dicte quarte. s. ad hoc ꝙ frēs ꝑdicatores ꝛ mi nores teneātur reddere quartā de oībus ouētiōib⁹ ꝛ funerali bus siue prouenientibus siue cōtingētibus rōne alicuius defū cti in suis monasterijs per eiusdē electiōeꝫ sepulture ꝭm teno rem cōstitutiōis clemētine quinte de sepul. dudū in qua clemē tina dicit ꝙ tria requirūtur copulatiue. Primo quod sit reli ctū. datū ul' donatū ab ipo qui elegit sepulturā apud eos ī mor te ul' in mortis articulo / ul' in ifirmitate ipius relinquētis dātis ul' donātis de qua decessit ut pꝫ in textu. Et sic pꝫ ꝙ si ille q ele git sepeliri apud ꝑdictos frēs ordinauit ul' legauit aliq̄ ꝑdictis frib⁹: decretalis hēt locū ꝛ ꝑdicta cōstitutio de oībus ouētioni b⁹ ꝛ ceteris. Et si talis defūct⁹ nō ordinauit illa: nō debeē q̄rta extra de sepulturis. ca. j. in textu ꝛ glo. ꝛ in. c. sꝫ de hijs: ꝛ in. c. cū sup: ꝛ in. c. in nr̄a ꝑsentia: Hoc etiā pꝫ in eadē decretali du dū vbi dicit. Quibuscūqꝫ ꝛ qnocūqꝫ relictis: Ex quo sequiē ꝙ si aliqs apō ꝑdictos frēs eligat sepulturā q decedat itestat⁹ / ul' ē talis cōditiōis ꝙ nō possit testari ꝭm ius lꝫ per se actinentes aliqua denē ul' donētur predictis fratribus nō debetur quarta. Et quo per eligentem apud eos non fuit relictum nec datum

ul' donatũ. Et lʒ de funeralib⁹ debeat portio qñ ab ipo eligẽte sepulturã sũt ordinata tñ nõ extẽdit ad. dcc xx x. ꝛ anniũsariũ ꝛ annales ẽm Jo. de lig. sup eodẽ: ꝛ henrri. sup. c. ꝑ de sepul. sed tñ extẽdit ad diẽ sepulture. Et bene ẽ: qꝛ funeralia dicuntur rõne funeris: extra de sepul. in. c. liberũ: Et sũt illa q̃ veniunt cũ funere: Sicẽ sũt illa q̃ aliqñ rõne honoris alicui⁹ pſõe portãt in feretro. s. panes ꝛ cãdelas ꝛ alia h⁹i. Pʒ ḡ ꝙ si ista talia funeralia ab ipo defficto nõ ordinẽtur: ſʒ arbitrio et voluntate sibi attinctiũ: portio nõ debet ẽm iura suꝑdicta sic Pe. de tarã. in suo directorio. Ex suꝑdictis etiã pʒ ꝙ si aliquis eligẽs sepulturaʒ apud ꝑdictos fres cõdens testamẽtuʒ in sanitate uel infirmitate: de qua nõ decedat: de oĩb⁹ q̃ in dicto testamẽto relique rit daret ul' donaret: nõ debet quarta testante littera: q̃ dicit de datis ul' qualitercũqʒ donatis de qua decesserit. Scdm̃ qꝛ req̄ 2.
rit ẽ ꝙ tale relictũ datuʒ ul' donatũ: sit rõne sepulture ul' aic ut pʒ per inno. sup. c. relatũ. extra de sepul. et hosti. e. §. Et ẽ rõ qñ si aliqs relinquat: det ul' donet aliqb9 ipoꝝ frum ul' alicui illoꝝ: nõ rõne sepulture: ſʒ intuitu pſone. s. rõe cõsaguinitatis ul' affinitatis: ul' cõfessiõis seu alicui⁹ beneficij ul' suitij recepti ul' laboris: nõ debet quarta: dũ tñ in fraude nõ fiat: extra de testamẽtis i. c. iosep ꝛ in. c. reqsisti ꝛ. c. ex pte de verboꝝ signifi. host. in suma. Ex ꝑdictis ḡ videt ꝙ de relicto ul' legato pro missis, dicẽdis seu trẽtanarijs: nõ debet quarta: Q⁹ rõ ẽ: qꝛ tale, lʒ sit relictũ: nõ tñ relinqt rõe sepulture: ſʒ rõe laboris ꝛ in recõpẽsatiõe: qꝛ dign⁹ ẽ opartus mercede sua luc. x. Et in eadẽ decretali dudũ. §. viij. dĩ. Nec tale relictũ ẽ frĩbus i cõmuni: qd̃ dʒ esse ẽm cle. ut infra patebit: qꝛ ad hoc obsequiũ exequẽdum requiritur labor singularis: vʒ illoꝝ qui ad hoc sũt ordinati: q̃ minor est pars in cõuentu. Et si obijciatur ꝙ littera loquitur indistincte ꝙ etiam deducat quarta de illis de quib⁹ non cõsueuit ul' nõ debet de iure Respõsio dicẽduʒ ꝙ intelligitur de iure scripto ſʒ non de iure naturali: ꝛ de illis q̃ dãtur seu donantur simplr rõe sepulte ut sup visũ est: qꝛ õ inre nałali vnusqsqʒ tenet ad antidota. i. ad cõdignã recõpẽsationeʒ de labore ut bñficio recepto seu recipiẽdo ut in prece. decre. ij. di. v. §. Et nec tale

relictū pōt dici datū uł donatū: qꝛ donatio ē rei licite nullo iure cogēte mota liberalitate facta collatio. ff. eadē. l. j. §. donari. Itē qꝛ supͣdictū est: qꝛ nō debet quarta de relictis pro labore: sic ē ꝓ missis dicendis: ꝛ dicit Hosti. ꝙ nō pōt dicere sacerdos parrochialis ꝙ vult partē laboris sustinere: qꝛ in casu testator elegit certas: ꝑsonas q̄ hoc ꝛ alijs cōmittere nō possent extra de offi. dle. c. vlti. ꝛ. c. is q̄ ō ꝓcu. li. vj. qꝛ alr̄. nō crederetur voluntas testatoris: q̄ pro lege ē ꝟuanda ut in autētica de heredibus: Cui etiā fieret ꝑiudiciū: cū volūtas ei⁹ dꝫ esse libera. C. ō sacro san. eccle. l. ij. Itē si testator legat frībus. xxx. ꝛ eccłie sue uel curato. x. nō debet quarta de. xxx. Sꝫ de tāto iniuncto dꝫ extrahi quarta sic in ti. de sepul. c. j. ꝛ. c. cū super. Et ita ē conclusio doctoꝝ ꝙ si aliquid relinquat curato uł eccłie sue: ꝛ non vult cū illo esse cōtēt⁹ de portiōe sua: illud dꝫ cōiūgi cū relictis frībus: ꝛ de toto solui quarta. Itē ō illis q̄ offerunt pro amicis ad missaꝫ defūcti q̄cunqꝫ sint: nō debet quarta: qꝛ ista talia nō sūt: de bonis defūcti ut iā dictū ē. Sꝫ semꝑ ē standū ritui uł cōsuetudi: q̄ potissima legū ē sic arist. ij. de re. pub. c. x. q̄i in fine: vbi dicit. Nā lex nullā vim hēt: quo sibi stetur nisi ex more:

Trū parochiani diebus dn̄icis uł festiuis: possint di
v mittere ꝓpriam parochiā ꝓpt̄ verbū dei. Et vtrū epi
de diocesib⁹ possint cōpellere parochianos per sn̄iaꝫ

excoicatiōis ut dimissa auditiōe verbi dei qđ coīter predicatur in monasterijs ꝛ dieb⁹ festiuis ut audiāt missaꝫ ꝑmā in suis parochijs. Et alicui videret ꝙ nō pōt: qꝛ sententia excominacationis nō dꝫ/nec pōt infligi: nisi pro pcc̄o mortali ꝛ cōtumacia: sic iri. c. nemo epoꝝ. xj. q. iij. ꝛ tho. iiij. sen. di. xvij. Sꝫ sic ē ꝙ audire verbū dei: nō solū nō ē pctm̄ mortale: sꝫ est potiꝰ impletio p̄cepti diuini. igit̄ ꝛc̄. Itē si prelat⁹ iusserit facere qđ a deo prohibitū ē uł p̄ceptū: ē dicēdū cōtra sic aplus ad Ga. j. dicebat. Si aūt angelus de celo euangelizauerit vob̄ preterq̄ꝫ qđ nos euāgelizamus uob̄: anathema sit. Et sc̄dm̄ Osti. §. jx. ꝛ qualiter se. §. sui aūt. v̄. ꝛ preter gāse. eodē. c. in. fine. Intollerabilis error dici pōt: quodlibet pctm̄ mortale. Itē in plerisqꝫ locis

dicit de hac materia ut de sabbato scifacādo. Un̄ Iere. xviij. dicit. Uerba mea sūt q̄si ignis et malleus terēs petras. Itē ad cognitionē diuinarum: notitia dei ē necessaria ut exo. xxxij. Sz notitia nō pōt haberi nisi per sciaz acquisitā: salua tñ diuina ptāte absoluta scia. Hoc nō pōt nisi doceat. Dicta scia nō pōt esse nisi audiat ut ait aplūs ro. x. Fides ex auditu. Audit' aūt p verbū xpi: q̄ deficiēte causa. deficit ei' effect'. extra d pe. et re. Cum infirmitas corporalis. Itē nemo pōt percipe alicui aliquid qd sit cōtra deū et salutē aie sue ar. xj. q. iij. Si aliqs qui preest: q: nec papa pōt dispēsare in preceptis decalogi et doctrina euāgelica seu aplīca ut habet. xxv. q. j. Sūt quidā cum tribus capitulis sequētib9 igit et c. Itē priuilegiū cōcessuz fribus per clemētē. v. de cōfitēdo et pdicādo fuit cōcessuz fribus in fauorē aiaruz igit et c. Sz p declaratiōe supdictor ē notandū qd dicit Jo. an. super. c. ut dñicis extra de parochijs vbi dicit q̄ pus sacerdos semp presumit cōtempt9: nisi pochiani habeant licētiaz / ul' iustaz causam ostēdant: q: cōtempt9 coiter semper ē pctm mortale. Et sic videt q̄ diocesani iuste pñt excōicare: usquequo nota sit eis causa: ppter quā sibi subditos nō debēt excōire. Est āt insuper ad vertēduz q̄ per clemētē. v. precipit religiosis in virtute scē obediētie: et sub interminatiōe maledictiōis: ne retrahāt laycos a frequētatiōe ecclīarum suarum: Et sic his visis per te poteris respōdere qd nota.

Ed pro sepultura ē sciēduz q̄ qñqz pōt cōsiderari ipsa tūba: et ista vēdi pōt: si nullus in ea sepult9 sit: alioqui loc9 fact' ē religiosus: et vēdi nō pōt. ff. de reli. sub. fan. l. ij. et iij. q. ij. questa. et c. postq̄. Qñqz cōsiderat tñ pecunia: que deputāda ē ad vsuz sepulture: et hec vendi pōt. xij. q. ij. auct. sic in bar. in litera. s. Et ista sūt vera: qm̄ sepultura pōt cōsiderari duplicit aut in quātuz ē anexa rei sacre ul' res sacra ul' in q̄tuz terra ul' lapis in se qm̄ si sic bene pōt vendi et emi q: vsus sepulture. Si tñ habeat respectu9 ad sacrū: nō pōt vendi nec emi sine symonia ut pz per difinitiōez symonie: supposita sz nō bartolinā in. c. ordinādus in. §. xj: in littera. o. vbi dicit q̄ nec cu-

pidus nec auar⁹ nō ē ordinād⁹ ꝓpt duas rōnes. Prima q꞉ cu
piditas ē radix oīuz maloꝝ ut .j. thi. vj. extra de cōsti. Nā cō-
cupiscētia ⁊. xj. q. virū. Scđa rō ē q꞉ mēs ei⁹ cupiditate extri-
cta sup aurū ⁊ redit⁹ cōputat ⁊ grati⁹ ītueť aurū q̄z solē. xj. di.
sūt bis. iij. q. v. accusatores Sꝫ ꝓ multis dictis ⁊ dicēdis vide
bar. in. c. charitas in littera. c. vbi dicit. Si q̄rať si opa facta ex
tra charitatē ꝓsunt ut dictū ē. Et dicit ꝙ ꝑ ray. ꝙ q̄zuis nō di-
recte ad vitā eternā tñ valēt ad quīqꝫ. Primo ad sustinēduz
iudiciū futurū tollerabili⁹ de pe. di. iij. in. c. siquis aūt. Scđo
ad tꝑoralē ꝓsperitatē de. pe. di. iij. in. c. cauēdū ⁊ in. c. siq̊li-
bet. xxij. q. ij. Tertio ut quis citi⁹ illustreť ad pñiam de pe. di.
v. in. c. falsas in fine. Quarto ad assuefatiōez bonoꝝ opum:
sic faciebat olim baptism⁹ Joānis de cō. di. iiij. in. c. nō rege-
nerabanť. Quīto valēt ad hoc ꝙ diabolus nō hēt in eo qui op
ať aliqua bona extra charitatē: tātaꝫ ptātē: quātā hēret si bona
opa nō faceret sic refert Gre. in dialogis de q̊dā iudeo qui mu
nierat se signo crucis ⁊ demones nō potuerūt ei nocere: cui di
xerūt. Ve tibi vas vacuū: sꝫ bene signatū. Vñ versus. <u>Illa re</u>
<u>uiuiscūt: q̄ mortificata fuerūt.</u> <u>Viue nō pñt q̄ mortua nata sūt</u>
sic tho. iiij. di. xxiij. Et si supius sit dictū ad plenū de fructibus
beneficioꝝ: tñ vide ray. qui dicit circa istā materiaꝫ. s. an ꝑlati
siue clerici qui bona ecclīarū cōsumūt in vsus illicitos sint rap-
tores. Rñdit ipe ray. ⁊ dicit ꝙ clerici qui cōsāguineis parētib⁹
⁊ diuitib⁹ ⁊ meretricib⁹. istriōib⁹ ⁊ similib⁹ bona ecclīastica pa
upib⁹ debita tribuūt: raptores sūt: qm̄ qcq̇d hēnt paupum ē. x
vj. q. j. c. fi. ⁊ si forte cōtrariū faciāt: teneť ad restitutionē ecclīe
. xij. q. iij. glīa epi: ⁊ sic peccāt nō soluꝫ q꞉ papib⁹ subtrahūt: sꝫ
ēt q꞉ turpib⁹ ꝑsonis cōferūt. lxxxvj. di. q venatorib⁹ ⁊. c. dona-
re. Pro quo vide tho. ꝫa. ꝫe. q. clxxxv. per totū. Sꝫ videant
predicatores q̄uō debēt petere licētiā a suis supiorib⁹ ad p̄dicā
duz verbū diuinū ut ait aplūs ro. x. Q̄uō p̄dicabūt nisi mittāť:
⁊ sic p̄dicatores videāt illa q̄ dicit sapiēs eccl. xviij. s. p̊⁹ disce q̄z
loq̄ris: Pri⁹ disce. s. a mr̄o q̄z loq̄ris. s. v̄bū dñi p̄dicādo. Itē
. luc. j. nicb. Pri⁹ oportet senecere q̄z verbū di assumere. ⁊ nō
q̄uō xp̄s nō p̄dicauit nisi ī etate adulta. s. ī etate. xxx. ānoꝝ ⁊ obē

oēs predicatores cōsiderare illaȝ auctoritatem ꝛ si virtuosi sint act. j. Cepit iesus facere ꝛ docere. Prius dicit facere: qđ pō ꝺcra. Deinde sequitur docere. Pro q̄ nota ꝙ oīs bona opa- tio cōsistit in tribus. s. in substātia. virtute. ꝛ opatiōe ut ait ari. methau. iij. c. iij. vbi loquit̄ de trib9 coloribꝰ. Et nota ꝙ eccl. xviij. dicit̄. Qui viuit in eternū creauit oīa simul. Sȝ qꝛ supiꝰ fuit tacta materia de opibus extra charitatē factis ad quid pro sunt. Et si opa facta in charitate ꝑ sequēs pctm̄ mortificētur. Et vtrū per sequētēȝ penitētiaȝ reuiuiscāt.

Ro supradictis dic ꝙ opa facta in charitate trāseūt a- ctu: remanēt tn̄ in acceptiōe diuina: Nā ipa ꝥ se in deo accepta sūt: ꝛ sic talia per sequētē penitētiaȝ reuiuiscūt. i. sortiū tur effectū: sublato impedimēto peccati per sacramētuȝ peni- tētie. Dicūtur eni mortificari. i. impediri in effectu per sequēs pctm̄: ita sublato impedimēto peccati: per hoc qđ sortiūtur effe ctū ꝓximū: dicūtur reuiuiscere: Nā ābrosiꝰ dicebat ꝙ sacramē tuȝ pn̄ie oēs defectus reducit ad pfectū. Sȝ nota ꝙ si aliquis fuit aliquo tp̄e obstinatꝰ in pctō: qui noluit cōfiteri semel in q̄- libet āno ſm ꝙ iura ꝓclamāt. s. capitulū. Oīs vtriusq; sexus de pe. ꝛ re. ꝛ ibi plures ꝛ famosi doctores. Et tn̄ sc. in. iiij. di. . xiij. finalibꝰ verbis ꝛ ibi. tho. Et iste talis opetur aliqua ō ge nere bonoꝝ extra charitatem. s. durāte dicta pertinacia: talia opa dicūtur mortua: ꝛ amplius viuere nō pn̄t. i. nob prodesse . s. ad meritū vite eterne. Bene aūt prosūt quo ad tria. s. q̄ ad bona tp̄oralia: ꝛ ad dispositiōeȝ grē: ꝛ ad diminutionē pene et ne siue ad mitigatiōeȝ: de quibꝰ supius dictū ē. Pro quo dice bat apl̄us. j. cor. xiij. Opa eni mortua prout nūc de his loqui- mur: dicūtur q̄ ex charitate q̄ est vita aīe: nō procedūt opa vero extra charitatē facta: iterū redire nō pn̄t ut ex charitate proce- dāt: ḡ impossibile ē resurgere ꝛ vitā accipe. Dicēduȝ ḡ ad pri mū ꝙ opa mortificata scd̄m se viua sūt: in q̄tū ex radice chari tatis ꝓcesserūt dicūtur aūt ſȝ quid mortificari. i. impediri per pctm̄ subsequēs: ne effectū sortiātur in isto vl' in illo: ꝛ sic premi um meriti iuste pōt subtrahi ꝓpter demeritū subsequēs. Non

est aūt sic de operibus simplicit mortuis ⁊ sic in talib⁹ charitas supueniēs nō pōt dari: ut ex ea pcedāt sicut ex principio: quia in illā iterū redire nō pñt: sic tho. iiij. sen. di. xv. Ca. xxiiij.

Sequit de oratiōe dñica de qua dicēdū ē eo qd dictū ē supius qd vnusquisqз dз petere in tāta oroне pro se. Et pseuerāter. Et ad salutē. Et sic p sciēdū qd in oratione dñica: p ponitur dei inuocatio: cū dicit. Pater nr̄ qui es in celis: qd s̄m sapiam humanā dicit orōnis exordiū. Est aūt ds pr̄ omniū per creationē: Et in celis esse dr̄ ul'r scdm opinionē vulgi/uel qr ibi magis spāliter pз qз alibi. Cōsequēter sb iungūtur septē petitiōes. Prima ē cū dicit. Scti ficet nomē tuū. Scda ē cū dr̄. Adueniat regnū tuū. i. regnū tuuз ueniat ad nos. s. hic per grām: ⁊ in futuro per gliāз. Tertia petitio ē cū dicit fiat uoluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. i. fiat obediētia mandatoꝝ tuoꝝ in hoībus: sic ⁊ in angelis. Quarta petitio subiūgit cū ait. Panē nr̄m quotidianuз da nob hodie: qd de pane sacramētali intelligitur: ⁊ nomīe panis intelligūtur oīa sacramēta. Et dr̄ panis quidē quotidianus: qr quotidie percipit per sacerdotes: qui dicūtur māducare pro se ⁊ pro tota comunitate ut dicit hugo: Qō si de pane materiali intelligatur: nomine panis: intelligūtur oīa uitui necessaria. Consequēter subiūgitur quīta petitio cū dicit: Dimitte nob debita nr̄a sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. i. dimitte nob pctā nr̄a: sicut ⁊ nos dimittimus pctā in nos cōmissa: Non enī loquit hic de debitis pecuniariū: sз de debitis offēsarū. Ille quidē dr̄ dimittere debitorib⁹: qui offensores nō excludit a regno dei ⁊ bonis spūalib⁹/nec q̄rit vindictā/uel si querit: nō зelo vindicte: sз iustitie tm̄. Signa ei dilectiōis inimicis ostēdere nō tenemur: nisi forte illi veniā peterēt sic mr̄ sen. ⁊ tho. li. iij. di. xxx. ⁊ etiā tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. viij. Sequitur. vj. pectitio cū dr̄. Et ne nos inducas in tēptatiōeз. i. ne permittas nos vinci temptatiōib⁹ Temptari enī bonū ē: sз est malū tēptatiōibus vinci. Postremo subiūgit ultima petitio cū dicitur: Sз libera nos a malo. s. hic a pctō: ⁊ in futuro ab omni pena. Post hec subiūgit illud

Amē qđ ē verbū optatiuū. Est ei amē dictio hebrayca: latinē ita fiat. Petimus eni per hoc ita fieri per oīa ꝟm qđ petitum ē.i.s.ut scīm laudet ⁊ honorificetur. Et ista oīo dñica ē excellē tissima oīo ⁊ deuotissima inter omēs oīones quas cātat eccl̄ia: eo q: dī oīo dñica.i.facta a dño: quā fecit ⁊ docuit xp̄s redēptor nr̄ discipl'os suos: tradēs eis modū orādi math.vj.dicēt. Filio li mi cū oratis sic orabitis. Pr̄ nr̄ qui ē in celis ⁊c.⁊ in hac o=ratiōe ut dictū ē cōtinētur.vij.petitiones: quarū tres cōueniūt aīe: ⁊ alie quattuor corpori: qđ multū hoīes deberemus memo rie cōmēdare: eo ꝙ in hac sacratissima oīone cōtinētur oīa sub breuib⁹ catholicis necessaria: ⁊ sic deuotissima: q: a dño nr̄o ie=su xp̄o ꝓlata. Sʒ magister. Jo.de beleth dicit ꝙ pr̄ nr̄ qui es in celis: vocatio ē nō petitio. Sciēdū est ꝙ hec oīo dñica dī: q: dñs nr̄ iesus xp̄s ꝓprio ore eā cōposuit: q̄zuis alit legit in mat. ul't lucha: Nā mathe⁹.vij.cōmemorat petitiōes. Luchas ve ro.v.tm̄. Querēdū ġ ē nob̄ qua intētione dñs hāc oīonē cōpo suit: sic̄ narrat luchas: xp̄s rogat⁹ a discipl'is eā cōposuit. Disci pli ei ei⁹: ut ipe dicit accesserūt ei ⁊ dixerūt. Dñe doce nos ora=re: Et iesus discipl'os suos docuit Math. vero dicit ꝙ dñs nr̄ iesus xp̄s in mōte galilee: quē quidā putāt fuisse tabor docuit discipulos suos multa immortalitatis ꝑcepta. Et inter cetera docuit: q̄modo orarare debuisset apl'i: quib⁹ dixit mat.vj. Cū oratis sic orabitis. Pater nr̄ ⁊c. Sciēduʒ ē etiā ꝙ dñs: pr̄ nr̄ est gratia: nō natura. Gr̄a ē pater noster: quia sola sua gratia nos redemit: ⁊ adoptiuos filios nos fecit. Sciēdum est etiā ꝙ dñs docens discipul'os suos nō ait. Cuʒ oratis dicite pater me us: sed pater noster: Hoc ideo quia nō est vni⁹ hominis pater per gr̄am: sed omniū recte credētiū: qui ex vno baptismate sūt regenerati. Qui es in celis idest qui hitas in sanctis: nam per celos hoc in loco sancti designātur. Sc̄ificetur nomen tuum. Nunquid nomē domini nō est sanctuʒ: certe ē. Quare ġ dici=m⁹ ut nomē dei scificet: nō rogam⁹ ut nomē dei qđ semꝑ ē san ctū ut scificet? Sed hoc ideo ut nomē dei: qđ in se ⁊ per se san=ctū est: in nobis sit sāctuʒ: Et ē sensus. Scificet nomē tuuʒ.i.

qđ in se ꝛ per se sctm̄ ē: in nobis scificari dignet̃: ut a te xp̄e xp̄ia
ni dicamur. Adueniat regnū tuū. i. ut te xp̄m in oībus actibus
tuis sequi mereamur. Nūquid nō semper regnat deus. Cer
te regnat: qꝛ scriptū ē. Regnū tuū dn̄e: regnū oīum scōꝝ.
Quare ḡ rogamus ut regnū eius veniat: nō rogamus ut ille
incipiat regnare qui semper regnat: ſʒ ut regnū ita tuū in nob
adueniat. i. ut regnū eius mereamur possidere: ꝛ ille in nob re
gnare dignet̃: ꝛ nō regnet in nob diabolus / nec pctm̄ / aut aua
ricia / aut luxuria / aut superbia. Fiat volūtas tua sic̄ in celo ꝛ i
terra. i. sicut angeli faciūt ꝛ adimplēt volūtatē tuā in celo sine
pctō tibi ministrantes ꝛ ſuientes: ita et nos mereamur facere
volūtatē tuā in terra. Panē nr̄m q̄tidianū da nobis hodie:
per panē quotidianū intelligit̃ sermo diuin9 ꝛ intellect9 sācta-
rū scripturarū: qui panis bene q̄tidianus dicit̃: qꝛ quotidie est
nobis necessarius. Nam sic̄ morit̃ corpus: nisi corporeo cibo
nutriat̃: ita moritur aīa nisi ſmone diuino. i. verbo dei pascha
tur. Et ē sensus. Panē nr̄um quotidianū da nobis hodie. i.
ſmonē diuinarū scripturarū ꝛ intellectū. Da nob hodie. i. dū
in hac vita viuim9 ꝛ p̄sentes sumus. Naʒ per hodie: p̄ſēs vita
designat̃: Et dimitte nob debita nr̄a: sic̄ ꝛ nos dimittim9 debi
torib9 nr̄is. i. peccātes in nos: hoc in loco q̄i spōssiones cū dn̄o
facim9 ꝛ p̄camur ut dimittat nob debita nr̄a. i. pctā nr̄a: sic̄ di
mittim9 illis qui ī nob peccauerūt. Si āt nos nō dimittim9 il
lis: rogam9 ut nec ille nob dimittat. Et ne nos īducas in tem
ptatiōeʒ. Due sūt tēptatiōes. Una dei. Altera diaboli. Una
ꝓbatiōis. Altera deceptiōis. De9 ḡ tēptat: ut ꝓbet: iuxta illō
Tēptauit d̄s abraham. Diabolus tēptat: ut decipiat ꝛ ꝑdat.
Duʒ ḡ dicim9. Et ne nos īducas in tēptatiōeʒ: nō rogam9 ut
nō tēptemur: ſʒ ne īducamur ī tēptatiōeʒ. i. ut nos nō ꝑmittat
tātū a diabolo temptari: ut nr̄a fragilitas substinere nō possit.
Pro q̄ dicebat paul9. j. cor. x. Fidelis d̄s qui nō patit̃ aliquē
tēptari ultra id qđ pōt. Sʒ libera nos a malo. i. a diabolo ꝛ ei9
deceptiōe: ꝛ a maloꝝ hoīuʒ ꝑcussiōe ꝛ ꝑsecutiōe siue a pctō Et
sciēdū qꝫ cū dicim9. Sʒ libera nos a malo nō solū debem9 roga

re ut a futuro malo nos liberet: ſʒ etiā a pctō. Sciēduʒ etiam ē q̄ b⁹ iōonis oñice ſeptē ſūt petitiões. Nam cuʒ in principio dicim⁹. Pr̄ noſter qui es in celis: vocatio ē nō petitio. Prima ē ſcificetur nomē tuū. Secūda ē adueniat regnū tuū. Tertia fiat volūtas tua ſic in celo ⁊ in terra. Et iſte tres petitiones ptinēt ad cōtemplatiuā vitā. Sʒ panē nr̄m q̄tidianū da nobis hodie. Et dimitte nob̄ debita nr̄a: Sič ⁊ nos dimittimus debitoribus nr̄is: Et ne nos inducas in tēptatiōem: Sʒ libera nos a malo: pertinēt ad actiuā vitā. Actiua vita ē: eſurieñti ⁊ ſitiēti cibū ⁊ potū dare. Nudos veſtire. Egenos vagoſq̧ in domuʒ ducere: ⁊ cetera ſimilia bona opera opari. Cōtēplatiua vita ē poſtponere oīa terrena ⁊ ſecularia ⁊ meditari tm̄ celeſtia. Actiua vita hic incboaṫ ſʒ nō hic finitur. Tres itaq̧ petitiões ut dximus: pertinēt ad cōtemplatiuā vitā: q̄ ſcificatio noīs dei hic incboatur: ſʒ nō ē hic pfecta: Erit enī pfecta in btā vita: q̄ oīs qui in beatā vitā intrauerit: ſanctificatiōeʒ pfectā dei in ſe habebit. Similr̄ regnū dei: qd̄ regnū eſt in ſ̄ctis hic incboatur: ſʒ erit pfectū in futura vita: qm̄ illic nō regnabit diabolus nec pctm̄: ſʒ ſolus d̄s cū ſanctis. Ita etiā volūtas dei hic incboaṫ: ſʒ in futura vita erit pfecta: q̄ illic nichil velemus: niſi qd̄ de⁹ vult. Quattuor petitiões q̄ ſequūtur pertinēt ad actiuā vitaʒ: q̄ panis quotidianus. i. ſmo diuinus ⁊ intellectus ſanctaruʒ ſcripturarū tm̄modo eſt nob̄ in hac vita neceſſarius ut math. .iiij. Nō in ſolo pane viuit hō: ſʒ in omni verbo qd̄ procedit ō ore dei. Et in futura vita: nulla erit ignorantia: vn̄ aug. Quid ē qd̄ nō videāt: qui vidēt eū qui oīa videt. Similr̄ i hac vita tm̄ nobis neceſſe ē ut illis dimittamus: qui in nos peccāt: ut nob̄ de⁹ nr̄ dimittat: q̄ in futura vita nullū erit pctm̄: qd̄ dimitti debeat Ita etiā in hac vita tm̄ nob̄ neceſſe ē orare: ut diabolus nos nō inducat in tēptatiōeʒ: q̄ in futura vita diabolus neminē tēptabit. Similiter in hac vita de⁹ liberet nos ab omni malo: q̄ i futura oīo nul lū timebimus malū uel pctm̄. Itē affirmat de remiſſione in nos peccātiū dicēs. Cū ſteteritis ad orōneʒ: remittite qd̄ habetis aduerſū aliquē ut per pr̄em nr̄m qui ē i celis re

mittat uobꝭ petā uſā q꞉ quacūqȝ hora peccator gemuerit petā ſua꞉ego ōs exaudiā eū. eze. xviij. ſȝ dathā ⁊ abyrō fuerunt deglutiti a terra numeri. xvj. immediate poſtq̄ȝ peccauerūt꞉ſic ꝓ pħa in ꝑs. cxv. Aperta ē terra et deglutiuit dathā꞉⁊ operuit ſup̄ cōgregatiōeȝ abyrō. Et in euāgelio. Dimiſi tibi oē debitū; qm̄ rogaſti me. Si aūt vos nō remiſeritis꞉nec de⁹ remittet vobis qui miſericors ē miam illi p̄ſtabit. Peccatori āt dicet ōs in die iudicij꞉ nulla ē tibi excuſatio꞉ qḋ eni adūſus fratrē tuū feceris꞉hoc idē ipe patieris. Et itē꞉ Qui odit fratrē ſuū꞉homicida ē. Nō pōt eſſe cū xp̄o꞉q malunt eſſe imitator iude q̄ȝ xp̄i. Nos frs dilectiſſimi ſemp̄ oportet orare꞉ ut et grās deo p̄ſoluere valeamus꞉ ⁊ ut orōnes ⁊ elemoſyne aſcēdāt corā deo qui viuit et regnat i ſc̄la ſclo꞉ꝝ amē. Sȝ pro orōne vide tho. ſa ſe. q. lxxxiij q̄ per totū꞉ inter cetera dicit damaſcen⁹ ꝙ orō ē aſcēſus mētis in deū. Et luc. xviij. dī. Oportet ſemp̄ orare ⁊ nunq̄ȝ deficere Et puer. xxx. dī. Paupertates ⁊ diuitias ne dederis michi꞉ſed tm̄ victui meo tribue neceſſaria. Et in dicta ſa. ij. q. lxxxiij. ar. .jx. dicit tho. ꝙ iſta orō dn̄ica꞉ē orō pfectiſſima꞉quia ut aug. dicit ad ꝓbaꝫ. Si recte ⁊ cōgruēter oremus꞉ nichil aliud dicere poſſum⁹ q̄ȝ qḋ in iſta orōne dn̄ica poſitū ē꞉q꞉ eni orō ē quoddā modo deſiderij nr̄i interpres apud deū꞉illa recte ſolū orādo petimus꞉q̄ recte deſiderare valem⁹. In orōne āt dn̄ica nō ſolum petunt oia q̄ recte deſiderare poſſum⁹꞉ſȝ etiā eo ordine q̄ deſiderāda ſūt. Nec oratio nō ſolū inſtruit poſtulare꞉ ſed etiā ē informatiua toti⁹ nr̄i affect⁹ ⁊ c̄. Et ſa ſe ar. xij. q. lxxxiij. dicit tho. ꝙ Chriſo. dicit ſup̄ math. Eo ꝓpoſito dn̄s vetat orare in cōuētu꞉ut a cōuētu videat. Uñ orās nichil nouū dȝ facere qḋ aſpiciāt hoīes ul̄ clamādo uel petus p̄cutiēdo ul̄ man⁹ expādendo nec tm̄ ut aug. dicit i. li. de ſmone dn̄i i mōte꞉ Uideri ab hoīb⁹ nephas ē ſȝ iō hoc agere ut ab hoīb⁹ videaris. Sȝ ariſ. rethoꝛ. ſo. dicit. De⁹ nō gaudet geſtib⁹ corporis ſȝ geſtib⁹ aīe ut dictū ē ſup̄. Sȝ nota ꝙ vnuſqſqȝ dȝ petere ordinate qcquid petierit in orādo ut. ſ. p̄. ꝙ orō fiat pie ⁊ pſeuerāter. math. vij. Secūdo ꝙ petat pro ſe Joan. xviij. Tertio ꝙ orans petat ad ſalu

tez math.xviij. Capitulo.xxiiij.

T q: dictũ ẽ supius de spiritib⁹ utrũ.s. possint illabi corpora hoiũz u'l non. De quo loquit̃ tho. ⁊ magister sñia ruz.ij.li.di.viij.in.ca.illud etiã cõsideratiõe dignũ videt̃: Utrũ demones siue corporei/siue incorporei sint: hoiũz substãtialiter intrẽt corpora: eorũqz aĩab⁹ illabãtur/an iõ intrare dicantur: q: malitia sua effectũ ibi exercẽt dei pmissione opprimẽdo atqz vexãdo eas/uel in pctm̃ pro volũtate sua trahẽdo. q in homines ĩtroeãt/atqz ab eis expulsi exeãt: euãgeliũ aperte declarat math.viij.⁊ luc.iiij.cõmemorãs demonia in quosdam ingressa ⁊ per xpm deiecta. Sz vtrũ ẽm substãtiã fuerit ingressa/an ppt malũ effectũ dicãtur ingressa: nõ ẽ adeo perspicuũ. De hoc aũt gemiadius in diffinitiõib⁹ ecclasticoz dogmatũ ait. Demones per inbergiã opatiõez nõ credim⁹ sbstantialiter illabi aĩe: sz applicatione ⁊ oppresione vniri: ⁊ ista est littera magistri.li.⁊ loco vbi supra q̃i in fine dicte.di.viij. Et pptera dignũ duxi aliqd dicere de muliercnlis asentib⁹ cũ diana dea equitare. Pro quo vide cõm abilen̄. super math. ca.iiij.q.xlvij. vbi in hec verba prrumpit. Capitulo.xxv.

q Uerit̃ occasione predictoz circa demones/ an aliqñ hoies portẽtur ab eis per diuersa loca. Quidã dicũt q nõ: q: eccl'ia in cõcilio anquirẽsi phibuit hoc credi ut pz.xxvj.q.v.c.epi: vbi dicit̃ q q̃dã mulieres scelerate demonũ illusiõib⁹ phãtasmatib⁹ seducte credũt ⁊ pfitẽtur se noc'nis horis cũ diana dea paganoz/u'l cũ herodiade ⁊ nimia m'titudine mulierũ eqtare: ⁊ se q̃sdã bestias ascẽdere ⁊ multa terraz spatia ĩ tẽpestate noctis silẽtio ptrãsire: ⁊ ei⁹ iussiõib⁹ velut dñe obedire: Et q cũctis noctib⁹ ad ei⁹ suitiũ euocari. Itez ibi dz q iste mulieres seducũt̃ illusiõib⁹ demonũ. Et sic nõ est verũ qd ipe mulieres pfitẽtur.s. se per noctẽ ãbulare. Itẽ dz ibi ut hoc simili in sua pfidia pisset: ⁊ nõnullos secũ ad infedilitatis ĩteritũ ptraxissẽt: nã innumera multitudo hac falsa opinione decepta: hec vera esse credũt: ⁊ credẽdo a recta fide deuiãt. Et sic nõ solũ sũt ista falsa: sz ad infedelitatis viciũ ptinet ista cre-

dere. Itē ibi dicit̄ ꝙ iste mulieres realiter nichil patiūtur: sed ē delusio demonis in fātasia earuꝫ. s. siquideꝫ sathanas qui se trāsfigurat in angelū lucis: cū mentē cuiuscūqꝫ mulieris ceperit: ꝛ hanc per infidelitatē sibi subiugauerit: illico transfigurat se in diūsaruꝫ ꝑsonarū spēs atqꝫ similitudines: ꝛ mēteꝫ quā captiuā tenet in somnijs deludēs modo leta / modo tristia / modo incognitas ꝑsonas ostēdens: per deuia qq̄ꝫ deducit. Et cū solꝰ spūs hoc patit̄ infidelis: hoc nō in aīo: ſꝫ in corpore euenire opinat̄. Et dicitur ibi: ꝙ istud ē sicut ea q̄ in somnijs ꝛ nocturnis visionibꝰ cū extra se ipsū deducit̄: ꝛ multa videt: q̄ vigilando nunq̄ꝫ viderat. Quis vero nō stultꝰ ꝛ hebes sit qui hec oīa q̄ in solo spū fiūt: etiā in corpore accidere arbitret̄. Dicēduꝫ tn̄ ꝙ his nō obstātibus: demones possunt per diuersa loca tam ꝑ vim q̄ꝫ per volūtateꝫ hoīes ducere aliqn̄o volētes / aliqn̄. inuitos: ꝛ eciā aliqn̄o fit permissione diuina. Primū pꝫ qꝛ non ē dubiū qm̄ demō est tante potētie ꝙ nō solū vnuꝫ hoīeꝫ: ſꝫ etiā multos posset per aerē simul portare: ꝛ q̄ꝫ in momēto ad diuersa loca deducere: qꝛ demones naturalia nō amiserūt: et tn̄ ipsi in naturalibꝰ sunt equales angelis bonis: immo plures de demonibꝰ sūt excelēciores in natura multis angelis bonis: cum de quolibet ordine angeloꝝ dicātur aliqui cecidisse. Angeli tn̄ boni sunt tante ptātis ꝙ pn̄t mouere celos: qꝛ tā philosophi q̄ꝫ sacra scriptura ꝓfit enī celos moueri per intelligentias: quas nos vocamꝰ angelos: ꝛ ista ē ptās admirāda: ꝛ iō qui pōt mouere celos: poterit mouere simul multos hoīes sub quāta celeritate voluerit. Itē pꝫ qꝛ hoc factuꝫ est seppe tā per demones: q̄ꝫ per angelos bonos. De demonibus patet: quia demō portauit semel xp̄ꝫ de deserto i pinaculū tēpli: ꝛ fert̄ ꝙ iste demō fuerit lucifer: qui fuit eminēs int̄ oēs āgelos bonos ꝛ malos i prima sui creatiōe. Et iterū portauit xp̄ꝫ de pinaculo i mōteꝫ excelsū ut pꝫ hic in lr̄a ꝛ luc. iiij. Si ḡ potuit xp̄m portare: poterit ꝛ quēcūqꝫ aliū portare: nā xp̄s nō erat leuioris opiniōis q̄ꝫ ceteri hoīes: ſꝫ hēbat naturalē dignitatē: cōmēsuratā scðꝫ quantitatē sui corporis. Maxime qꝛ si demō ante hoc nullū hominē

portasset de loco ad locũ: nõ intẽptaret xp̃m portare: sꝫ ipse portauerat alios ante hoc / vl' nouerat vires ꝓprias ⁊ sciebat ꝙ portare poterat de angelis bonis. Pꝫ qꝛ angelus dñi: q̃ in momẽto darit abacuh de iudea in caldeã per capillũ capitis danielis xiiij. Ipa quoqꝫ q̃tidiana expiẽtia istud ondit: q̃ vtinã non tã cognita esset. Multos enĩ scimus qui q̃ in momẽto de locis distãtib⁹ ad alia loca se trãstulerũt defuñctib⁹ sibi demonibus ad hoc: qui ꝑncipes maleficioꝝ sũt: Et istud ita manifestũ est: ꝙ in prudẽtia ẽ illud negare: cũ mille testes nob occurrãt: qui sibi hoꝝ cõscij sũt. Dicẽdũ ꝫ g̃ ꝙ hõ spõte põt a demonib⁹ portari per diuersa loca: ut si cõmunicet cũ eis in opib⁹ maleficiorũ. Aliqñ ẽt aliq hoies inuicti rapiũt a demoib⁹ ⁊ trãsferunt ad alia loca remota / siue hoc accidat ex eoꝝ pctis / siue ex dei dispẽsatiõe ꝓpter aliqđ mysteriũ: etiã de his testes nõ desũt. s. ꝙ aliqui per artẽ maleficioꝝ coegerit aliquos de locis remotissimis dco ꝑmitttẽte tẽpore ad se venere: Et nisi de⁹ ꝓhibeat multa h⁹i sic fierẽt: sicꝫ pꝫ in vita cipriani ⁊ iustine. Nã ciprianus qui tũc gẽtilis ⁊ maleficus erat: virginẽ iustinã ad se deducere volebat missis ad eã demonib⁹: sꝫ illa signo crucis ⁊ inuocatione nois xp̃i muniebat se. Sic etiaꝫ pꝫ in vita bti Jacobi: ut ipm ⁊ philetũ discipulũ suũ ad se inuictos pduceret. Sꝫ a xp̃o arcebãtur: Sic etiã pꝫ in vita bti petri de symone mago: qui subleuãtibus eũ demonib⁹ per aerẽ volabat. Ista g̃ vulgata sũt: nec q̃sq̃ꝫ nisi imprudẽter ea negare põt. Q̃d õ ãt dĩ de mulieribus: q̃ per noctẽ discurrũt per diuersa loca etiam verum est. Nam seppe hoc inuentum est: ⁊ iudicialiter punitũ: Et aliqui volẽtes vitare earũ nephãdas cerimonias: magna incõmoda icurrerũt. Nec potest dici illud per somñ accidere cũ nõ solũ ipi ꝑpassi sũt: sed etiam plures alij huius rei testes erant. Nec ẽ aliqua causa de his dubitãdum. Uerum ẽ autez ꝙ apud simplices aliquibus veris multa falsa circa hec admixta sunt: qꝛ demones nõ soluꝫ in morib⁹: sed etiã in fide noccere cupiũt: ⁊ ista vetat credi sacra doctrina: qꝛ plurima eoꝝ cõtra fidẽ sunt. Ad ꝑmuꝫ cõtrariuꝫ dicendũ ꝙ ibi nõ negat quin mulieres possit

. . . .

portari a demonib⁹ per noctē ⁊ diuersa spatia terrarū ptrāsire: sȝ
vetat̄ credi totū illud: qd̄ ipe asserūt. s. ꝙ ambulāt cū herodia-
de diana dea paganoꝝ: ⁊ credūt illā esse deā: sic apd̄ paganos
pluritas deoꝝ tenebatur. Dicere ḡ dianā illā esse deā: nō solū
est error: sȝ infidelitas. Et pȝ ꝙ ista sit intentio littere: q꞉ quan
do ibi accusat̄: iste error dicit̄ ꝙ multitudo inumera hac falsa o-
pinione decepta: hec vera esse credūt: ⁊ credēdo a recta fide de-
uiāt: etiā errore paganoꝝ inuoluūtur cum aliquid diuinitatis
aut numinis extra vnum deū arbitrātur. Sunt aūt demones
ista diana ⁊ herodias qui se in formā dearum venerari faciūt.
Et licet cū eis vere per noctē iste mulieres ābulēt: tamen i hoc
seducūtur: q꞉ putant illas esse deas: cū demones sint. Itē dice
bant iste mulieres ꝙ super quasdaȝ bestias equitabāt: istud ta
mē nō ē verū ꝙ ille bestie poterāt per aerē volare ut q̄ī i mo-
mēto tp̄oris: magna terrarū spacia ptransirēt: sed erant demo
nes: qui aliquādo se in formas pecoꝝ/aliqñ in ceteras formas
se trāsfigurāt: sic deus permittit ⁊ eis placet: ut ex plurib⁹ histo
rijs pȝ. Itē errabāt iste mulieres: q꞉ dicebāt se vocare singulis
noctib⁹ ad obsequiū isti⁹ diane dee gētiluȝ ⁊ obedire illi tanq̄ȝ
domine: nam nō ē verum/nec in ptāte demonuȝ. hoīes ad ista
trahere: nisi ipi spōte velint: et pacta cū demonib⁹ iniāt. ꝙ aūt
hoīes inuicti trahātur per demones: rarū est: ⁊ ꝓpter spales ca-
sus: id ꝙ iste mulieres singulis noctib⁹ vocarētur a diana ⁊ co
gerētur ei obedire sic domine falsū erat. Ad secūduȝ cū dicitur
ꝙ sit viciū infidelitatis hoc credere: ⁊ recedere a recta fide: dicē
dum ꝙ hoc nō ē in eo: qd̄ creditur hoīes posse portari a demo-
nibus per diuersa loca: ⁊ ꝙ aliqñ realiter portentur: sed in hoc
ꝙ credantur ista q̄ supradicta sūt: ⁊ maxime quia illa diana es-
set dea: q꞉ istū erroreȝ litera spāliter cōdemnat ibi cū dicit. Er
rore paganoꝝ inuoluūtur cum aliquid diuinitatis/aut numi-
nis extra vnū deū arbitrātur: ⁊ nō dicitur ꝙ sit error paganoꝝ
credere: ꝙ homines a demonib⁹ portētur. Ad aliud cum dici
tur ꝙ ista accidūt per somnū cum diabol⁹ per fantasiaȝ illudit
q̄ndoq̄ modo leta modo tristia: dicēduȝ ꝙ possunt talia seppe

per somniū accidere putabat aliquis ꝙ vere exterius accidāt: q: etiā ꝓphetica reuelatio seppe sic fit. s. per imaginariā visionez: non tñ negari dꝫ quin ista pñt fieri realiter exteri⁹ sicut ponitur ibi exēpluꝫ de somnijs in quibus hō realiter nichil patitur coꝝ q̄ putat pati: ⁊ tñ per hec nō tollit̄ quin realit̄ talia fieri possūt extra sōnū. Sꝫ obijciet̄ q: dicit̄ ibi. Omibus itaqꝫ publice ānunciādū est ꝙ qui talia credit ⁊ hijs similia fidē perdit: ⁊ sic credere ista ē infidelitas: sꝫ oportet eam dici esse delusiōeꝫ fantasie. Dicēduꝫ ꝙ hoc. ij. refert̄ ad errores suppositos. s. Qui crediderit oīa illa q̄ iste mulieres asserebāt fidē perdit. Q: iste mulieres dicebāt dianā esse deā: cuꝫ qua per noctē ambulabāt Istud aūt asserere ē fideꝫ perdere: q: est ponere plures deos. Et pꝫ ꝙ iste sit sensus littere q: cū dicit̄. Qui talia credit fideꝫ perdit. Et qui fidē rectā nō hēt: nō est dei filius: sed illi⁹ i quez credit. i. diaboli: Et sic isti dicūtur hic fidē perdere ⁊ credūt in diabolū: hoc āt ē: q: credūt dianā esse deā: q: diana ē diabol⁹. Credere tñ ꝙ hō posset portari a demone per aerē: nō ē credere in diabolū / nec per hoc a fide recedit qui hoc credit: cū sacra scriptura similia asserat. s. xp̄m portatū fuisse a demone: intellige spōte: iō negāduꝫ nō ē mulieres maleficas ⁊ etiā viros: factis quibusdā nephariis cerimonijs ⁊ vntionib⁹ a demonibus assumi ⁊ per diuersa loca portari: ⁊ multos h⁹i generis in vnū locū cōuenire: ⁊ demonib⁹ quēdaꝫ honorē exhibere / ac libidini ⁊ omni turpitudini vacare. Sꝫ nūnduꝫ ē ꝙ ille mulieres uł viri malefici dicūt uł cōfitētur se intrare domū istā uel illam: de q̄ aliqs nō in merito posset dubitare. s. an tales mulieres uł viri malefici pñt īntrare: qm̄ vnusqsqꝫ q̄ꝫ plurimū t̄pe nocturno hēt portā clausā. Dicēduꝫ ꝙ predicte malefice mulieres cōfitent̄ corā iudicibus circa hūc articulū interrogate: ꝙ ꝓpt̄ hoc intrāt domū istā uł illaꝫ. s. ꝙ diana uel demones atollūt portas: ⁊ portis apertis: ip̄e mulieres malefice intrāt ⁊ sic malis ꝑpetratis recedūt: ⁊ tādem demones claudūt portas: quibus clausis recedūt: ⁊ sic remouet̄ supradictū dubiū qd̄ erat. s. Quomō malefici pñt domū intrare ianuis clausis. Dic nō ianuis clausis: c aptis intrāt: si intrēt ep̄s abilen̄.

Ca. xxvj.

Equitᷣ de defectib⁹ corporalibus. Pro q̃ ꝑ nota. ca.
ſ nullus eps. de cōſe. di. j. Ubi dicitur ꝙ nullus eps dꝫ
accedere ad altare cū baculo. ſ. ad celebrādū: qm̄ in
celebratiōe nō ē neceſſaria baculi ſubſtētatio: ſꝫ dꝫ hr̄e eps ba-
culū ad predicādū: qm̄ tūc denotat ille baculus correctiōem:
Sꝫ dicitᷣ ulterius uel presbyter uel diachonus. Ex quo infertᷣ
ꝙ nullus dꝫ promoueri ad ſacros ordineſ: qui ſine baculo non
pōt ſubſtētari. Et etiā hic dicit text9. Nullus eps aut presby
ter ſeu diachonus ad celebrādū miſſarū ſollemnia preſumat
cū baculo introire / aut velato capite altario dei aſiſtere: qm̄ et
apl̄us prohibet viros velato capite orare in eccl̄ia: ⁊ ſi tenere p̄
ſumpſerit: coīe priuetᷣ: Cū vero ingreſſus fuerit eps / aut pres-
byter ad miſſarū ſolēnia celebrāda: niſi paſſio aliqua interue-
nerit: nullo modo audeat data orōne. i. incepta recedere ut ab
aliquo presbytero / aut epo ſuppleanᷣ miſſarū ſollemnia: ſꝫ q
iniciū ponit suppleat vſqꝫ ad finē. Si quis vero preſumpſerit
pretᷣ q̇ð poſſumus agere a ſano corpore ⁊ ſanguine dn̄i noſtri ie
ſu xp̄i ſit ſuſpēſus. Pro quo nota ꝙ hoīes claudi dicūtur ma
terialiter: qui hn̄t aliquē defectū in ſubiecto: notanter in pede
uel crure: ⁊ ſic primo deformitas ſiue deffect⁹: ⁊ per cōſequens
ſcādalū in auditorio. Pro quo ſciēdum ꝙ deformitas in ſub
iecto dicitᷣ: Q̃nꝫqꝫ in ptib⁹ interiorib⁹. Et q̃nqꝫ in partib⁹ exte
riorib⁹ / uel ſub alijs verbis. Q̃nꝫqꝫ deffectus corporales dicū
tur occulti: q̃nꝫqꝫ publici. Si deformitas reperiatᷣ in ptib9 in
teriorib⁹ / aut talis leſio accidit dādo apaꝫ rei licite / aut dādo o-
paꝫ rei illicite. Si aliqs fuit leſus dādo opā rei licite ⁊ diſſētiē-
do: ut q̃n alicui fuerūt ſublata virilia: rōe alicui⁹ infirmitatis:
iſte tal' beñ pōt ꝓmoueri ſine aliq̃ diſpēſatiōe ad ſacros ordīes.
Si āt ecōtra nō ⁊ nō ꝙ d̉formitas dꝫ ſufficiēs d̉ffect⁹ ad hoc ꝙ
aliqs nō ꝓmoueatᷣ ad ſacros ordines ⁊ q̃nqꝫ tal' defect⁹ reperitᷣ
i manu q̃ ei ablata ē / uel ſūt ſubtrati aliqui digiti neceſſarij ſic
lv. di. per totū p̄ſertiꝫ i. c. Qui ptē cuiuſlibet digiti: ⁊ vide āge
lū de maleficijs i. ti. de mēbro: ⁊ in dictis locis videbis an digi
tus ſit mēbrum vel nō. Q̃nꝫqꝫ deffect⁹ corporalis reperitᷣ in e-
minētiori pte: ut in naſu. Q̃nꝫqꝫ reperitur deffect⁹ in nobiliori

parte ut in oculo. Sed quid intelligamus per maculas corporales, vide cap. placuit de pe. di. vj. et docebit te: et sanctus tho. sua pma se. q. cij. ad. v. Ex quib⁹ infertur q nō solum sacerdotes debēt esse bone dispositiōis in corpore: sed etiā in mēte: nam macule uel defectus corporales quibus debēt esse sacerdotes immunes: significāt diuersa vitia et peccata: quib⁹ debent carere. Prohibetur enim esse cecus. i. ne sit ignorās. Ne sit claudus. i. instabilis et ad diuersa se inclinās. Ne sit puo uel grādi nasu uel torto. i. ne per defectū discretiōis/uel in plus uel in minus excedat/aut etiā aliqua praua exerceat. Per nasum et discretio designat: quia ē discretiuus odoris. Ne sit fracto pede/uel manu. i. ne amittat virtutem bene operandi uel pcedendi in virtutem. Repudiat etiā si habeat gibum uel ante uel retro: per quē significat superfluus amor terrenorum. Si ē lipp⁹. i. per carnalem affectiōem: eius ingeniū obscuratur. Contingit enim lippitudo ex fluxu humoris. Repudiatur etiam si hēat albuginē in oculo. i. presumptiōem cādoris iustitie in sua cogitatiōe. Repudiatur etiam si hēat iugem scabiē. i. peculantiam carnis. Repudiat etiā si hēat impetiginē: q sine dolore corpus occupat: et mēbrorum decorē fedat: per quā auaritia designatur. Repudiat etiā si sit herniosus uel pōderosus: qui. s. gestat pondus turpitudinis in corde: licet nō exerceat in opere. Per ornamenta vero designātur virtutes ministrorum dei. Sunt autē quattuor q sūt necessaria oībus ministris. s. castitas: q significatur per femoralia. Puritas vero vite: q significat per linē am tunica. Moderatio distintiōis: q significat per cingulum. Et rectitudo intētionis: que significat per tbiarā. i. mitram ptegentem caput sic leuitici. xxj. et in decretis. xlix. di. in. ca. hic enim. sic etiam tho. sua. pma. se. vbi supra.

Capitulo. xxix. De ignorātia.

Ed pro ignorātia vide capitulū ignorātia. di. xxxviij. vbi dicit. q ignorātia est mater cunctorum errorum maxime i sacerdotib⁹ dei vitāda: qui docē di officiū i ppto di susciPiūt. Sacerdotes ei legere sacras escripturas amonēt. q.

ꝑcipiũtur paulo aplo dicẽte ad thimoteũ. Attẽde lectiõibus ex ortationi doctrine: semper in his ꝑmane. Sciãt eni scripturas sacras ⁊ canones: ⁊ hoc opus eoꝝ in predicatiõe ⁊ doctrina cõsistat atqꝫ edificẽt cũctos: tam fidei scia: q̃ꝫ opuꝫ disciplina. Sꝫ pro ãplioꝛi declaratiõe istius ignorãtie: vide capl'm. Requisisti de oꝛ: ab epo ⁊ c̃. super verbo. Ignorãtia. Pro cuius declaratiõe dr̃: ꝙ ignorãtia dicit ⁊ denoiatur a diuersis diuersimode: ⁊ sic finis nõ sit diuersus: qm̃ iuriste ⁊ canoniste dicũt ꝙ ignorantia ẽ quadruplex. s. facti ⁊ iuris. Iuris. alia iuris naturalis Alia iuris ciuilis. Ignorãtia iuris naturalis: neminẽ excusat: ⁊ ẽ ut si aliqs dicat se nescire ꝙ pctã mortalia presertim illa septẽ: q̃ intelligũtur per hãc dictiõeꝫ saligia sint mortalia: ⁊ talis ignorãtia: neminẽ excusat ut dictũ ẽ si sit adult⁹: qm̃ in his parũ interest decipere uel decipi posse ut. xvj. q. j. in. ca. si cupis. De hac dr̃ ro. xiiij. Ignorãs ignorabit. Ignorãtia iuris ciuilis uł canonici: neminẽ simul excusat ut. xxviij. q. ij. si in laycis Excusat tñ minores. milites. rusticos. et mulieres: in dãno tñ vitãdo nulli nocet ut. ff. de iu. fa. igno. l. Error. Nisi de his q̃ introducta sũt ad iuris rigorẽ euãduꝫ. Ignorãtia facti/alia ꝓuabilis alia crassa. Probabilis excusat: qꝛ etiaꝫ peritissimos excusat: qꝛ eos fallit ut. j. q. j. Si qꝛ symoniacis. Crassa ⁊ supina ẽ qño quis ignorat: qd̃ publice factũ ẽ in ciuitate: hec neminẽ excusat ut. xvj. di. in. ca. qd̃ dicitis. Sꝫ pro ista materia vide tho. sua. j. ij. q. lxxvj. ad. ij. ⁊. lxx. iiij. ad. v. isto. li. ⁊ arist. ethi. iij. t. ij. ⁊ de re. iu. li. vj. in. ca. ignorãtia. Ca. xxx.

Ed nũc q̃ritur q̃ sunt illa: q̃ sacerdotes tenentur scire
ſ Pro cuius solutiõe vide cap. cũ in cũctis de ele. ⁊. c. nulli. xxxviij. di. cui⁹ verba sũt. Nulli sacerdotũ liceat canones ignorare/neqꝫ quicq̃ꝫ facere qd̃ possit patrũ regulis obuiare. Que eni a nob res digna reseruabit si decretaliũ norma cõstitutoꝝ pro alioꝛũ libitu licẽcia poplis permissa frangat. Itẽ aug. Que ipis sacerdotib⁹ necessaria sũt addiscẽduꝫ. s. sacramẽtoꝝ liber. Lectionari⁹. Antiphonarius. Baptisteriũ. Cõpotus. Canõ penitẽtialis: Psalteriũ. Omelie: ꝑ cir

culū āni dñicis dieb⁹ ꝛ singulis festiuitatibus apte:et quib⁹ ol bus si vnū defuerit: sacerdotis nomē vir i eo cōstabit:q: valde piculose euāgelice mine sūt quib⁹ dicit. Si cecus cecū ducit:ā bo in foueā cadūt.ut math.xv. Sic etiā in.ca. Cū sit ars arcium ꝛ c̄.de eta.ꝛ qualita.o:di. Ut in.ca.oēs psalētes.xxxviij. .di.dī ꝙ si deceptauerit ꝛ ita libenter facere ꝛ docere minime spopōderit:nullatenꝰ cōseruet. Ait ei ꝓphete os. Tu sciam repulisti ꝛ ego repellā te:ne sacerdotio fungaris michi. Sꝫ q: dictū ē supius de ignorātia: vide quid dicat aris. ethi.iij. ꝛ dicit ꝙ ignorātia ē duplex.s.vicibil ꝛ inuicibil. Uicibil ignorātia ē illa:q ē i boiꝰ ptāte scire hoc ul nō scire:ꝛ hec nec excusat i toto nec in pte. Inuincibilis ignorātia ē illa:q nō est in boiꝰ ptāte scire hoc ul nō scire: hec excusat in pte: sꝫ non in toto: Et dicit aris.loco p̄alegato ꝙ oēs tenētur scire oīa illa q cōtinent in legib⁹.hinc excipiuntur milites. rustici ꝛ mulieres ꝛ puuli.

Milites excusātur: ꝓpt̄ fuicīū regis. Rustici ꝓpter agricultu ram. Mulieres ꝓpter sexū:q: nō debēt fieri vagabūde. Par uuli ꝓpt etatē. Sꝫ theologi dicūt ꝙ ignorātia ē tripler.s. vincibilis ꝛ inuīcibilis:ꝛ affectata. De duabꝰ primis:nuper dictū ē. Afetata neminez excusat:imo ē spāle pctm̄ pro quo tho. .j.ij.q.lxxiiij.ꝛ.lxxv. Sꝫ ne sacerdotes errēt in audiēdo cōfessiōes parochianoꝝ extraneoꝝ:videāt ꝙ nullus dꝫ mittere falcem in messe aliena ꝓut tradit in.ca.venerabilez de ele.ꝛ in. ca.scriptū est.vj.q.iij.ꝛ in.ca.nullus primas.jx.q.iij. Sꝫ q: qñqꝫ dicimus aliqua de foro. Nota ꝙ ē tibi for⁹ in masculino gn̄e:ꝛ forū in neutro genere. For⁹ in masculino gn̄e ē exercen darū litū locus a fādo dict⁹/siue a foraneo rege:qui prim⁹ grecis legē dedit Cōstat aūt foꝝ:causa.lege.ꝛ iudicio. Causa a casu q venit. Est enī materia ꝛ o:igo negocij nec dū discussiōis examine patefacta:q dū ꝓponit causa ē.dū discutit iudiciū.dū diffinit iusticia. Forū in neutro gn̄e mercatū ē sic l.c.for⁹ de ū

Eo ꝑ religiosis nō ꝙ oēs religiosi:pfesi sūt mortui q ad mūdū: Uiuūt āt do. Ca.xx. ꝛ bo.si.ex. Pro q vide.ca.nō dicatis aliqd hīc ꝓpium.xij.q.j. sic l.c.si cupis

xvi.vi.q.i. Sic etiã scũs tho.sũa.ij.ij.q.lxxxviij.ad.xi.i solu
tiõe.i.argu.vbi dicit. Professi ãt religione: mortui sũt mun=
do: ⁊ viuũt ãt deo. Uñ non sũt reuocãdi ad vitã humanã occa=
sione cuiuscũqꝫ euẽtus. Ca.xxxi. ¶ Itẽ nõ ꝙ casꝰ papales
multi sũt: ſꝫ magis vsitati sũt sex aut septẽ. Primꝰ ẽ: qui gra
uiter verberat clicũ. Secũdꝰ qui incẽdit ecclia: ⁊ ẽ denũtiatꝰ.
Tertiꝰ q frãgit ecclia: ⁊ ẽ denũtiatꝰ: qm̃ satisfaciẽdo ãte denũ
tiationẽ ab epõ põt absolui. Quartꝰ q sciẽter cõicat cũ nõiatiꝫ
excõicatis a papa. Quitꝰ q falsat lrãs aplice sedis. Sextꝰ q ex
cõicatis a papa cõicat i crimie. Septimꝰ sacerdos q bñdicit cõ
iuges in scdis nuptijs. tho.i.iiij.di.xvij. ſꝫ hodie fert ꝙ sit ex=
trauagãs i cõtrariũ circa.vij.casũ. Itẽ nõ ꝙ q̃lis vnusqsqꝫ de
hac mortali vita egredit: tal' in die iudicij appebit: qꝛ lignũ ubi
ceciderit ibi erit. Ex q̃ ifert ꝙ q̃cũqꝫ creatura hũana: duas hẽ
bit sñas. Unã.s.pticularẽ imediate postq̃ꝫ aia a corpore sepa
tur. Aliã i die iudicij.s.vniũsalẽ. Ca.lv. De bello

Ed ꝓ bello iusto uel iniusto: vide tho. sa se.q.xl. Ubi
dicit ꝙ tria debẽt cõcurrerre i bello iusto. Primũ ẽ a=
utoritas pncipis: cuiꝰ mãdato bellũ ẽ gerẽdũ. Scdꝫ ẽ causa iu
sta ut.s.illi.q ipugnãtur ꝓpt aliquã culpã: ipugnatiõeꝫ mereã
tur. Tertiũ ẽ ut sit itẽtio velãtiũ recta: q̃.s. itẽdit vel ut bonũ ꝓ
moueat vl' ut malũ vitet. Nõ ei q̃rit pax ut bellũ exerceat: sed
bellũ gerit: ut pax acqrat: sic tho.li.supposito ⁊.q.ad.i.i corpo

E cõscia loqt tho.i.se.q.xix Ca.xvij. re q̃stiõis.
ad.v.vbi dicit ꝙ cõscia nichil aliud ẽ: q̃ꝫ applicatio scie
ad aliquẽ actũ. Scia ãt in rõne ẽ volũtas: Uñ dicẽdũ ꝙ sipli=
cit oĩs volũtas discordãs a rõne siue recta siue errãte: semp ma=

Ed nõdũꝫ ꝙ septẽ uel octo sũt vi Ca.l. =la ẽ.
cia pncipalia.s.supbia.vanaglia. iuidia.ira.tristitia
auaritia.gula: ⁊ luxuria. De supbia: q̃ ẽ initiũ oĩs pec 1.
cati ⁊ regina oĩuꝫ maloꝝ: nascit iobediẽtia. psũptio.ptinatia.
cõtẽptiões.heresis.arogãtia. idinatio.discordia.inanis glia.
cupido.⁊ ipocresis. De inuidia nascitur. odium. susurratio. 2.
detratio.exultatio. in aduersis proximi: ⁊ afflictio in ꝓsperis.

.3. De ira oriũtur rixe. timor mẽtis. cõtumelie. clamor. indignatio. presumptio. blasfemie. et saguis. homicidia. vlcicẽdi cupiditas: et iniuriarũ memoria. De tristitia nascit̃ malitia. rancor
.4. animi pusillaminitas. amaritudo. desperatio. torpor. vagatio
.5. mẽtis. De auaricia oriũtur. Inuidie. furta. latrocinia. homicidia. mẽdatia. piuria. rapina. violẽtie ingetudo. iniusta iudicia: iõ cõtempt⁹ veritatis. future btitudinis obliuio. obduratio cordis. De gula propagat̃ inepta letitia. excurrilitas. leuitas
.6. vanilogum immũditia corporis. instabilitas mẽtis. ebrietas. libido. hebetudo sensus. De luxuria gñatur cecitas mẽtis. in
.7. cõsideratio eterni boni. incõstantia oculorum/uel totius corporis pcipitatio. amor immoderatissim⁹. odiũ mãdatorum dei. affect⁹ presentis scl'i. horror et despatio futuri. Sed pro ista materia vide tho. ij. ij. q. c. lxij. vbi dicit q superbia cõsistit i hoc q aliquis extollit se sup id qd est sibi prefixũ a diuina regula. Et pro ampliori declaratiõe huius materie dicit Gre. in. v. li. moralium q quattuor: sũt spẽs supbie: quib⁹ oĩs tumor arrogãtiũ demõstratur. s. cum bona a semetipis hr̃e existimãt: ut sibi datũ desup pro suis meritis putãt aut certe cũ iactãt se hr̃e qd non hñt/aut despectis ceteris singulariter appetũt: et sic arrogãtia ẽ tertia filia supbie: et ẽ qua quis multũ se existimãs: ceteros quos infra se videt displicet: et quibus nõ cõsulẽdo loqui: sed vix dñando dedignatur. Et dicũtur arrogãtes qui guarulitatẽ auctoritatem putãt: pati ad lites: insubiectos tumide intonãt Ca. xxviij.

Equit̃ de sacerdotibus factum sacramẽtum eucharistie ministratiõib⁹: qui iter cetera postq̃ incipiũt te igit̃ volũt videri ab hoibus. s. oñdendo deuotionem suã. sed ut melius loquar ostẽdendo ignorãtiã et insipiẽtiam suã. s. dicẽdo et pnunciando aliqua alte: q̃ deberẽt dicere secrete et basse cõtra quos i ducit tho. sua ka ke. q. lxxxiij. ad. xij. in solu. iij. argu. dictum chrisos. sup math. cuius verba sũt. Eo posito dñs vectat i cõuẽtu orare: ut a cõuẽtu videat̃. Uñ orans nichil nouũ dz facere qd aspiciãt hoĩes uel clamãdo/uel pectus peutiẽdo/uel manus expãdẽdo: nec tñ ut aug. dicit i. li. de smone dñi in mõte.

Uideri ab hoīb' nephas est: sʒ iō hoc agere ut ab hoīb' videaris. Et arch. dicit ut sup̄ dictū ē rethō ꝑ loquēdo ō victimis ⁊ bonorū' gētiliū. Deus eni nō gaudet gestib9 corporis sʒ gestibus aīe. Etiā vide. ca. Qui vult de. pe. di. vj. Cuius verba sūt. Qui vult cōfiteri pctā ut inueniat grām: q̄rat sacerdotem sciētē ligare ⁊ soluere: ne cū negligēs circa se ēxtiterit: negligatur ab illo qui eū misericordit' monet ⁊ petit ne ābo in foueā cadāt: quā stult' vitare noluit. math. xv. Tāta itaqʒ vis cōfessionis ē ut si deest sacerdos: cōfiteat' ꝓximo. Ca. xxix.

Equitur de sacerdotib9. Et ꝑmo querit' vtrū sacerdotes habētes mulieres retētas in domo dicantur publici cōcubinarij: Et alicui videret' ista q̄stio valde difficilis. Pro cuius declaratiōe vide cap. tua ⁊ vr̄a de cohi. cle. ⁊ muli. maxime sup illo passu. Nullus audiat missaȝ sacerdotis: quē scit cōcubinā indubitāter hr̄e. Et dr̄ in tex. missaȝ. glo. i. etiā alia diuina officia. Dicit' etiā vlterius. Indubitāter. glo. i. per sētentiā: ⁊ per cōfessionē: ⁊ per euidētiā facti: ut. s. q̄ crimē nulla tergiuersatiōe celari pōt: Et est tergiuersatio simulatio q̄dā Et tho. dicit tangēdo supradictā questionē suis q̄dlibet: quotlibet. xj. ar. viij. inter cetera Attēdendū tn̄ est q̄ hoc nō intelligit' de quolibet sacerdote fornicario: sʒ de publicis fornicarijs Qui ꝓprie dicūtur publici: q̄n̄o iudicio ⁊ s̄nia eccl'ie vocant' publici: qd̄ ē notādū. Sʒ pro scādalo: sciēdū q̄ scādalū ē. Dictū factū minus rectū occasionē ruine prebēs: Et sciēduȝ q̄ scandalū q̄n̄oqʒ dicit' actiuū tm̄. Q̄n̄oqʒ passiuū tm̄. Q̄n̄oqʒ actiuū ⁊ passiuū insimul. Actiuū attēditur a pte cōmittētis malū Passiuū attēdit' a pte vidētis ul' audiētis malū: quibus scandalizatur. Actiuū ⁊ passiuū insimul cōtingit q̄n̄qʒ a pte vtriusqʒ. s. cōmittētis malū ⁊ vidētis / ul' audiētis. Sʒ pro ista materia vide tho. in. iiij. di. xxxviij. ad. ij. ⁊ ꝯa ꝯe. q. xliij. q̄i per totuȝ.

De ieiunio. Capitulo. xxx.

Ed pro ieiunio vide q̄ dicit tho' ꝯa ꝯe. q. cxlvij. per totū presertiȝ ad. iiij. in quo loquit' de ꝑsonis q̄ nō obligātur ad ieiuniū. Et iter cetera loquit' de pueris ⁊ dicit q̄ q̄ȝdiu

pucri sūt in statu augmēti: qđ ē ut in pluribus usqꝫ ad finē tertij septeni nō tenenẗ ad eccliastica ieiunia obseruāda: cōueniēs tñ est ut etiā in hoc tēpore se ad ieiunādū exerceāt plus uł minus scđm moduꝫ sue etatis: ꝛ tho. iiij. sen. di. xv. dicit ꝙ die dñica null⁹ dꝫ ieiunare. Sꝫ nota ꝓ multis qui gliant̃ de aliqbus dictis qđ dī Joan. vij. Gloriā ꝓpriam querit qui loqtur a se ipo. Et sic multa iura proclamāt. Erubescimus cū sine lege uł scia loquimur ut in .l. illā. C. de cola. Ca. xxxj.

Equit̃ de symonia breuiter: ꝛ dic ꝙ symonia ē studiosa volūtas emēdi uel vendendi spūale uł spūali anexū. ꝑ ista materia vide tho. sa. se. q. c. ad primū. Sꝫ vide aliqua ď ordine: ꝛ dic ꝙ ordo scđm pħum ē parū disparīū qꝗꝫ reruꝫ: ut vnaqꝗꝫ res in suo loco ꝓprio sit. Sꝫ ordo sacer ē quoddā signū protestatiuū: quo trabit̃ ptās ordinato. sic tho in. iiij. di. xxv. ad

Ed pro declaratiōe istius dictio Ca. xxxij. plenū onis clericus nota ꝙ vnaqueqꝫ littera pōt dicere suum significatū: eo ꝙ nōia debēt esse cōsona reb⁹ ut instituta de donatiōibus in. §. ē ꝛ aliud. ꝛ sic per pⁱmuꝫ. c. intelligat̃ ꝙ sit clericus custos suoꝝ parochianoꝝ: presertim circa salutē aīarum. Per. l. ꝙ sit largus ꝛ bonus dispēsator fructuum ecclie cum pauperibus: qm̄ sicuti ē patrū carnaliū prouidere filijs: ita est omniū eccliasticoꝝ prouidere paupibus: de quib⁹ supra: tñ ceteris paribus magis obligātur sacerdotes ꝓpinquis q̄ꝫ extraneis. uł aliter per. l. pōt intelligi ꝙ sit litteratus. Per. e. ꝙ sit eruditus ut in. c. cū in cūctis de ele. uel ꝙ sit eccliasticus. i. bene in officijs diuinis instrutus. Per. r. ꝙ sit rect⁹ uidez in dictis factis. ꝛ exēplis ut in. c. cauete fres mēdaciū. xxij. q. v. Per. i. iustus. s. ꝙ semp loquat̃ iusta. virtuosa siue honesta. Per alterū. c. ꝙ sit cast⁹: nō solū in corpore: verū etiā in mēte. Per. v. ꝙ sit virtuosus ꝛ bonus. Per. s. ꝙ sit seru⁹ christi: ꝛ si sic: sors electa deo: sicē mathias elect⁹ sorte uel qꝛ de sorte dñi clerici electi sūt: sic. xij. q. j. in. c. Duo sūt gña xp̄ianoꝝ. Et Jsidorꝰ in. li. vij. ethimo. sic mt̃ sen. iiij. di. xxiiij. i. c. tales āt ꝛ ibi tho.

Ed de castitate vtrū sit virt⁹ uł nō: vide aug. de ciuita. dei. li. de floribꝰ. xxviij. vbi dicit ꝙ castitas ꝛ paupertas

nõ sũt virtutes: sꝫ instrumẽta virtutũ: q̄ ꝓpĩ cõtẽplatiõeꝫ ⁊c̃. e ibi etiã dicit ꝙ castitas nõ attẽdit a parte carnis sꝫ a pte mẽtis nõ a pte carnis: qꝛ materialis: sꝫ a pte mẽtis: qꝛ formal'. Et sic castitas est laudabilis ꝺ qua in glo. in ꝓemio decretaliũ super pte pudicos eos vbi dicit ꝙ castitas sola possibilis ẽ cũ fiducia deo aĩas ꝑsentare. Itẽ de voto in. c. e. Itẽ i. c. cũ ad monasteriũ de sta. regu. Itẽ alia glo. in. l. ij. ff. de origi. iuris i. §. initiũ. Sꝫ aug. in. li. de nuptijs dicit ꝙ virginitas ẽ in carne corruptibili: ĩcorruptiõis ꝑpetua meditatio. Et dĩ virginitas a vigore. sic tho. ij. ij. q. clij. ad. j. Et sic si aliqs q̄rat vtrũ per violentiã ꝑsone amittãt virginitatẽ. Dicẽduꝫ ꝙ nõ: qm̄ q̄ per violẽtiã corrũpũtur siue ab hoĩe siue a demone incubo: virginitatẽ nõ ãmittũt si quãtũ pñt renitant̃ ut. s. corpore ⁊ mẽte: sic tho.

Ed nõ tractatũ sũme ãto Ca. xxxv. .iiij. di. xxxiij. nine sup pticula noua pedagia. Pro q̄ sciẽdũ ꝙ si aliqs q̄rat. Quare fuerũt ĩposita pedagia ⁊ gabelle. Diceñdũ. s. ꝙ ex hoc. s. ut reges beñ ⁊ trãqlit̃ possint regna sua ĩ pace ⁊ iustitia gubernare ⁊ cõcordia. Et si q̄rat̃: vtrũ hoĩes possĩt ꝺfraudare gabellas ⁊ pedagia Dicẽdũ ꝙ aut tal' gabella ul' talia pedagia fuerũt ĩposita ĩiuste ul' iuste. Si ĩiuste ut a thiranis: qcũqꝫ cũ sana cõscia: tã ĩ foro cõtecioso q̄ꝫ ĩ foro secreto poterit illa defraudare. Sꝫ si fuerit ĩposita iuste ut ab ĩꝑatore / ul' rege / ul' ꝑncipe / ul' a coĩtate cũ causa: tenẽtur oẽs subditi ea regi soluere. Et sciẽdũ ꝙ aut tales sũt veri ciues aut forẽses. Si sunt ciues ⁊ cõsẽserũt ĩpositiõi: tenẽt̃ ea soluere. Sꝫ si sĩt forẽses. s. ñ subditi illi q̄ ĩposuit gabellas ul' pedagia nõ tenẽt̃ illa soluere: ⁊ sic beñ pñt ꝺfraudare. Sꝫ nũc orit̃ dubiũ q̄tidianũ. s. vtrũ talia pedagia ul' gabelle iuste ĩposita debeãt̃ ĩ vtroqꝫ foro. Dicẽdũ ꝙ sic: sic i. c. ĩnouam⁹: de cẽsib⁹ ex̃ ⁊ i. c. q̄ꝫq̄ꝫ. li. vj. isto. ti. ⁊ i cle. ꝑsẽti de cẽ. ⁊ ĩ rubri. de ver. signi. q̄i ꝑ totũ ⁊ i. c. imꝑator. .xcvj. di. ĩ q̄b⁹ iurib⁹ dĩ ꝙ oẽs clici ⁊ sacerdotes ⁊ q̄cũqꝫ religiosi: sũt liberi ⁊ exẽti siue ĩmunes ab oĩbus gabellis ⁊ pedagijs ⁊ tributis ꝺ oĩb⁹ fructib⁹ suarũ ecclĩarũ ⁊ suoꝝ ꝑĩmonioꝝ: nõ solũ ꝺ iure positiuo: ñũ ẽt ꝺ iure diũo. Et si aliq̄ iura dicãt ꝙ oĩa sũt subiecta ĩꝑatori: dꝫ ĩtelligi ꝑ cãs ꝓphãas ⁊ tꝑorales nõ ãt ꝑ

res spũales: qm̃ tales spectãt ad romanũ põtificẽ. Et sic omnes clerici et doctores et studẽtes sũt immunes ab oĩbus pedagijs et gabellis et tributis sic in. ca. eos de tpẽoribus or. li. vj. et in autẽtica bita nec filius pro pr̃e. C. li. iiij. et ibi doctores. Et Joan. de imo. in. ti. de cẽsib' vbi dicit q clerici nõ tenẽtur soluere pedagia neqz gabellas/nec aliqua tributa de bonis suis. Et sic omnes tã clerici q̃z sacerdotes siue religiosi: et oẽs studẽtes sũt imunes ab oĩbus tributis: et nõ solũ ipi vẽdẽtes: verũctiam ab eis emẽtes. Sic etiã patres studẽtiũ eũtes et redeũtes ad studium salmãtinũ ad ministrãduz necessaria filijs suis studẽtibus i dicto studio resĩdẽtibus: sũt liberi ab oĩbus supradictis tributis et durãti tali tpẽ. s. eũdo et redeundo: nõ pñt citari nec molestari a suis creditorib' ul' aduersarijs qđ nota. Ca. xxxvj.

Ed dz̃ vlterins soluere vsuras. Pro q̃ sciẽduz q vnusquisqz põt petere qđ mutuabit: sz nõ amplius dz exigere: ut si aliquis mutuauit alicui. xx. aureos: nõ dz exigere /nec expectare in aĩo suo vnũ et viginti: qm̃ esset petere plures aureos q̃z viginti. Et sic qui aliquid vltra sortẽ peteret uel acciperet: eẽt vsurarius: et incurreret pctm̃ mortale: et eẽt dign' pluribus penis: q̃ in iurib' cõtinẽtur et teneref restitutioni. Pro quo dicebat pp̃ha in. ps. xiiij. Qui pecuniã suã nõ dederit ad vsuraz nec munera sup innocẽtẽ non accepit et c̃. Et sic saluator noster luc. vj. Mutuũ dãtes: nichil inde spãtes. Primũ dz cõsiliũ. Sz secũdũ dz preceptũ. Et aris. p̃. poli. q̃i in fine dicit q num' nõ parit: et sic accipere aliquid preter sortẽ: ẽ pter naturã. Pro quo sciẽduz q vsura est quicquid euenit preter sortem. Pro q̃ vide tho. s̃a s̃c. q. lxxviij. q̃i per totũ. Et vide q represalie dicũtur qñ vn' de vna terra expolliaf uel dãnificaf ab alio oriũdo de alia terra: cui et si debitũ non soluif tũc daf tali spoliato ptãs q possit capere quecũqz illius terre in qua fuit spoliatus: qui et si aliquẽ capiat: talis dicif represaria. Sz pro ãpliori declaratiõe de uoto vide. ca. manifestuz. xxxiij. q. v. vbi tex. dicit. Manifestũ ẽ ita voluisse legẽ: feminã sub viro esse: ut nulla ei' vota: q̃ abstinẽtie vouerit causa reddãf ab ea: nisi auctor

vir fuerit permittēdo. Ex q̄ illicit̄ ꝙ vir in aliquo casu pōt mu-
tare vota vxoris sue. Sʒ d̄ voto loquit̄ tho. sa. ij. q. lxxxviij. ad

Equlē de sortib9. Pro q̄ nota Ca. xxxviij. .viij.

ꝙ si querat̄ de iudicio sortiū quid cui sit adhibēdū siue il
lud sit res possessa/siue sit honor/seu dignitas/uel pena/aut a
ctio aliqua: vocat̄ sors diuisoria. Si āt inquiratur quid agere
oporteat: vocat̄ sors cōsultoria. Si vero querat̄ quid sit futurū
vocatur sors diuinatoria: vnde p̄ma p̄mittitur: alie vero due ex
pellūtur. Si vero necessitas emineat: licitū ē cū debita reuerē
tia: sortib⁹ diuinū auxiliū implorare. Vñ aug. dicit in ep̄la ad
honoratū. Si inter dei ministros sit deceptatio: Qui eoꝝ p̄se-
cutiōis tēpore maneāt ne fuga fiat oīum. Et qui eoꝝ fugiant:
ne morte oīum deserat̄ eccl̄ia: si hec deceptatio aliter nō potue
rit terminari: q̄ztū michi videt̄ qui maneāt ꝛ qui fugiant: sorte
eligēdi sūt sic tho sa se. q. xcv. Ca. xxxix.

D octauū de rapina violēta super particula. palpo. i.
adulatiōe uł recursu dic ex q̄ posset elici ꝙ oēs adulato
res eēnt expellēdi a cōsortijs hōiū aliq̄lit̄ ad modū plātarū frō
dosarūʒ q̄m sic̄ arbores frōdose taliter occupātur in folijs: ꝙ nō
bene fructificāt: ꝛ sic q̄noqʒ eradicātur ab hortulanis: ne occu-
pēt terraʒ: igit̄ ꝛ si nō sic tñ circa cōuersatiōeʒ hoīes adulatoreʒ
a cōsortijs alioꝝ essent expellēdi. Et sic posses dicere adulato-
ri. Amice grādia follia ducis: sic dē math. xxiiij. Follia nata.
Follia sūt doctores et p̄dicatores sʒ sūt follia clarissima quibus
fructificat̄ ꝛ illuminat̄ totuʒ genus humanū: de q̄ sapiēs sapie
.vj. Ubi multitudo sapiētuʒ ibi sanitas orb terrarū. Sʒ hodie
forte sūt multa folia: q̄ꝛ multa verba ꝛ nō op̄a: ꝛ sic Joā. x. dicit̄
O peribus credite. Et ꝙ quāto plura follia sūt in arbore: tan
to minus fructificat: sic osee. x. Vitis frōdosa israel: fructus eo
equat9 ē ei hu. Sʒ pro ista materia vide tho. sa. se. q. cxv. Se
quit̄: si nō obediunt etc̄. Pro q̄ nō q̄d dicat nichol. ad. ro. vij.
q̄i in fine: ꝛ ē. Qui nō obedit suo sup̄iori: nō cōseruat suū infe
rius. Suo sup̄iori. i. deo ꝛ eius legi ꝛ rōni. Nō cōseruat suuʒ
inferius. i. aīam ꝛ corpus: ꝛ sic protāto multi q̄noqʒ ponūtur i
furca uel patibulo: ꝛ q̄d peius ē aīe in inferno ponūtur.

z c̄. Et pro ista materia facit nicho. ad phili. ij. qū dicit
In sporta submissus sū glo. s. a frīb9 per murū. Quidā indig-
ne hoc factū esse dicūt: qz nō dei auxilio paulus liberat9 ē. Sz
anteā nō ē suffragiū dei necessariū q̄z deficit humanū nec dz a
liquis expectare auxiliū diuinū: dum hēt quid faciat: ne videa
tur tēptare deū: iō aplūs xp̄i z ei9 discipul9 per fenestrā in spor
ta dimissus ē: ut fugeret. Pro q̄ vide. ca. Si nulla urget ne-
cessitas. xxiij. q. viij. vbi dr̄ q̄ bō dz sēp facere: qd in se ē: āteq̄z
relinquat iudicio dei: sz postq̄z nō habuerit quid faciat: dz reli
querc iudicio dei: sz nō ante: z ista materia declarat materiā p̄-
destinatiōis. Et sic Jo. x. dr̄. Dignus ē mercenari9 mercede
sua. Sz math. x. dr̄. Si vos psecuti fuerint in vno loco: fugite
de ciuitate in ciuitatē: Sic eps abilen. Gn. xij. z exo. ij. loqui
tur de moyse qn̄o pr̄ eius abrahā posuit eū in careto: qui abra-
hā dixit prius mulieri. Mulier ecce iam fecimus qd in nob fu
it circa istū puerū: de cetero faciat deus qd in se ē. Pro q̄ nul-
lus sane mētis dz dubitare q̄ si ipē fecerit qd in se ē: q̄ de9 faci
et immediate qd in se ē ut eze. xviij. dr̄. Quacūq3 hora pecca-
tor gemuerit petā sua z c̄. Sz presūptio stulta ē: q̄ si hō nō faci
at bona opa: qd in se ē q̄ deus dabit illi gliaz: qd rogo nō tra-
das obliuiōi: ne decipiaris: qz sic dictū ē apoca. xiij. O pa ei il-
loz sequūtur illos. Et pp̄ha i ps. lxj. Tu reddes vnicuiq3 iux
ta opa sua. Et articulus fidei ē. Qui bona cgerūt ibūt in vitā
eternā: qui vero mala i ignē eternū. Sic hiere. xlviij. dr̄. Ma
ledictus ei est qui op9 dei neglīgēter fecerit. Et sic nichol. ro.
xij. dicit. Si aliud impator z aliud deus iubeat: cōtēpto illo ob
tēperādū3 ē deo: sic in. c. qui cōpulsus. xxij. q. v. z hiere. xlviij.
dr̄. Principes instituti sūt: ut mala puniāt. Et itē qui malos
occidit minister dei ē: z ibi dr̄. Reddite oībus debita: cui tribu
tū tributū: cui vectigal vectigal. Et vectigal est stipendiū3 qd da-
tur dominis qn̄o per regnū suū terras vehūtur. Sz tributū di
cit qd domi soluit. Sz raba. z orig. dicūt q̄ vectigal dr̄ de re-
bus mobilibus. Sz tributū de rebus immobilibus. Et sic dr̄
mat. xxj. Redite q̄ sūt cesaris cesari: z q̄ dei do. Et sic bonis et

bet̃ premiũ malis vero suppliciũ: Et sic pro suprdictis pone exemplũ in fenestra q̃ cordulla quadã claudit̃ ꝛ apit̃: ꝛ si volueris ꝙ lumẽ igrediat̃ si sit clausa: tãgis cordulã ꝛ apitur: qua apta: sol ĩmediate infũdit radios suos: ꝛ ecõtra. Sic ds: si feceris qḋ in te ẽ. i. bonũ: ipe faciet qḋ in se ẽ. i. dabit tibi premiũ ꝛ ro. xj. dicit nicho. In bono diligẽdus ẽ ꝓximus: nõ in malo: qm̃ qui diligit iniquitatẽ odit aiam suã sic in ps. x. Sꝫ de dilectiõe dei ꝛ ꝓximi dr̃ exo. xx. ꝛ deutero. vj. Et ꝑ regũ. xvj. dicit̃. Hoies iudicãt ꝑ ea q̃ apent de⁹ ãt intuet̃ cor ꝛ sic de manifestis non de occultis iudicãduz ẽ. Manifesta mala nõ sũt: q̃ pñt bono aio fieri: sꝫ ecõtra. Manifesta mala sũt: q̃ nullatenus pñt bono animo fieri: ut sũt furta. blasfemie. maleficia. adulteria ꝛ alia h⁹i

Ed q̃ dubia sũt quo aio fiãt: in meliorẽ Ca. xlj.

ptez interp̃tent̃: ꝛ sic ro. xiiij. dr̃. Stabit aũt ꝛ c̃. glo hic innuit ꝙ ãbigua debem⁹ in meliorẽ partẽ vertere: ꝛ plus salutẽ q̃ꝫ reoꝝ mortẽ optare: ꝛ sic dr̃ math. vij. ꝛ luc. vj. Nolite iudicare ꝛ nõ iudicabimi. Nota. c. significasti ꝛ. c. veniẽs de eo q du. ma. quã ꝑus po. per. a. vbi dr̃ ꝙ rñdet papa ad q̃stionẽ positã. ꝙ nisi alt̃ eoꝝ in mortẽ defũcte vxoris sue: fuerit machinat⁹ ul̃ ea viuẽte sibi adiuicẽ fidẽ dederũt de matrimonio cõtrahẽdo: matrimoniũ illud legitimũ cẽsendũ ẽ. Itẽ nõ ꝙ frustra petit auxiliũ legis: qui cõmittit in legẽ sic i. c. bone memorie de ele. ꝛ i. c. frustra de vsuris iũcta glo. Sꝫ nõ q̃modo pena tp̃orali frequẽter punit̃ vnus pro altero: ꝯ iũsis tñ de causis ut. j. q. iiij per totũ. Sꝫ cõtra eze. xviij. dr̃. Nõ portabit p̃rem iniquitatẽ filij / nec ecõtra. Pro cui⁹ declaratiõe sciẽduz ꝙ aut quãtũ ad res sp̃uales aut q̃ztũ ad res tp̃ales. Si q̃ztũ ad res sp̃uales. s. q̃ ad aiam: nõ portabit pr̃ iniqtatẽ filij nec ecõtra. Sꝫ si cõsiderẽt̃ hoies q̃ztũ ad res tp̃arales. s. q̃ztũ ad corpora ul̃ q̃ztum ad alias res h⁹i: nõ ẽ incõueniẽs ꝙ pentes cruciẽtur i filijs et ecõtra filij i pentib⁹ ut p totũ de hereticis qñ pentes cõuicunt̃ distinctio

Ed vide manipulũ. c. iiij. d. cõ Ca. xlij. de heresi

tritiõe vbi fit mẽtio de morte abel: q fuit occis⁹ a fr̃e suo chain Gn. iiij. eo ꝙ ds respexit ad munera abel ꝛ nõ ad munera cai eo ꝙ iste offerebat munera cũ dnotiõe ꝛ ali⁹ siñ. d. ꝛ sciẽd

q Gn.xviij.di. Clamor sodomoꝝ venit corā me glo. q̄ pctā coꝝ erāt oībus nota:ut p3 ysaie.iij. Pctm̄ suū qm̄ sodomā p̄dicauerūt nec abscōderunt. Et q̄ dat̄ intelligi q tria gn̄a pccatoꝝ cōtinue clamāt ad dn̄m.s. Sāguis innocētis. Gn.iiij. Et pctm̄ cōtra naturā Gn.xviij. Defraudatio mercenarij. Leui.xix. nō manebit apud te op⁹ mercenarij tui de vespere usq3 ad mane ꝛ c̄. Sequit̄ littera. Dn̄ ipse ē mare encū in tēplo Pro q̄ nō q oēs ecclastici ꝛ oēs supiores: ꝛ si bene viuāt mul tu3 debēt viuere virtuose ꝛ honeste: qm̄ debēt esse viri potētes. s.opere ꝛ ſmone.i. nō solū verbo veru3 etiā opere q: arist.tho. .iij.dicit. Melius ē bene viuere q̄3 viuere: ꝛ in.ij.h.isto ti.c. .iiij.di. Potestas sine prudētia nō est eligēda qm̄ supradicti sūt positi q̄si signū ad sagittā: et est dicere q inferiores de facili imitātur facta ꝛ exēpla suoꝝ maioꝝ: sic in.c. q̄lit ꝛ q̄n de accu. el.ij.ꝛ di̅ ibi signū qd̄ verbū nō: qm̄ doctores.ut host.ꝛ Jo.an ꝛ alij dicūt. Et dic signū: q: sic sagittarius respicit directe signū volēs eū percutere cū sagitta: sic subditus respicit vitā p̄lati: ut eū possit sumere in exēplū. Et sic nōtur sup̄ de vo.et vo.re. vbi di. Qd̄ eni agit̄ a p̄latis: facilit̄ trahit̄ a subditis in etem plū ꝛ sic dn̄s inquit leui.iiij.c. Si sacerdos qui ē vnct⁹ peccauerit: faciet delinquere pp̄lum.s.per malū exēplū. Et.c.p̄.q̄liter ꝛ q̄n de accu.di. Nō pudeat vos errores vr̄os corrigere: qui pati estis ut alioꝝ corrigatis errores: qm̄ apud distinctū iudicē.i.deū di. In qua mēsura men̄ fueritis: remitiet̄ vobis math.iiij. Ue pro illis qui p̄mouent̄ ad sacros ordines: ante etatē legitimā: qm̄ ſm aliquos ipo iure sūt suspēsi ab executione ordinis suscepti. S3 sollemnes doctores coīter tenēt cōtrariū v3 ray.in sūma ꝛ guido in glo.ei⁹: ꝛ archi.in rosa.di.lxxvij ꝛ.c.p̄.ex̄ de cl̄i.per sal.pro.et anto.de butrigario ex̄ de temp. or. Et paulus fran.zan.sup cle. gn̄alē de eta.ꝛ quali.or. Di oēs dicūt q tales nō sūt ipo iure susp̄si: s3 suspēdēdi: ꝛ interdicēda ē eis executio ordinis recepti ante legitimā etatē: usq3 veniāt ad etatē legitimā. Et si postq̄3 fuerit eis interdicta executio a iudicib⁹ suis: vsi fuerint tali ordine ante legitimā etatem: erūt irrigulares ut dictū ē: ꝛ sic audiui ꝛ a q̄bus dā pitis ar.flo.

Dta q̄mō aliq̄ p̄ñie debent iterari. Pro Ca. xliij.
quo vide tho. in. iiij. di. xv. q. iij. in so. iij. ar. Cuius ṽ=
ba sũt. Diceñduz q̄ alique satisfatiões sũt ex quib⁹ manet ali=
quis effect⁹ in satisfatiẽtib⁹ etiã postq̃z actus satisfatiõis trãsi
jt: Sic ex ieiunio: manet corporis debilitatio. Ex elemosynis
largitis: diminutio substãtie: ꝛ sic ĩ similib⁹: Et tales satisfatio
nes in peccatis facte: nõ oportet q̄ iterẽtur: q: quãtuz ad id qd
de eis manet: per p̄ñiaz deo accepte sũt. Satisfatiões aũt que
nõ relinquũt aliquẽ effectũ in satisfaciẽte postq̃z actus transijt
oportet q̄ iterẽtur: sic ẽ de ozone ꝛ similib⁹. Act⁹ ãt interior q:
totaliter trãsijt nullo modo viuificat: ꝫ oportet q̄ iteret qd est
nõnduz tho. vbi supra. Sz nota vlterius q̄ cõfessor dz obser=
uare in interrogatiõib⁹ fiẽdis. Et p̄. vide qd dic. ij. de aia in. c.
gustabile. c. xij. s. ut laborãtib⁹ amara oia videtur: p̄pt id qd li
gua plena ẽ. s. humiditate ꝛ c. ꝛ iddez ethi. iij. Ex quib⁹ ifert:
q̄ habentibus corpora indisposita: oia dulcia vident amara ꝛ
ecõtra: qd euenit ipis patiẽtibus rõe indispositiõis ipius subie
cti: q: humores sũt in eo inadecati: qui ꝛ si nõ veniãt ad cõcor=
diã ꝛ p̄portiõez mediãte deo ꝛ natura q̄ semp itẽdit saluare sub
iectũ aut rõne dispositiõis phisici: eueniet mors corporal: q̄ ẽ se
paratio aĩe a corpore: ad quã infirmitatẽ dz phisicus. i. natura
lis cõcurrere: ꝛ ipam infirmitatẽ corporalẽ pro posse radicit⁹ co
gnõscere: qua cognita: dz remeduz cõueniẽs ministrare: ut. s.
humores corporis humani possit in p̄stinũ statuz redere: quib⁹
reuersis adest sanitas: q̄ ẽ adequatio humoꝝ: quaz sanitatẽ ipi
phisici appetũt naturalit: ꝛ tales dicũtur boni phisici: q: appo
nũt medicamina necessaria. Et q̃z plurimũ boni phisici sũt pa
lidi in colore pro tãto. s. q: qñoqz cogitãt de decedẽtib⁹: quoꝝ cu
ram tenuerũt: vtrũ decesserũt sine eoꝝ culpa / uel ecõtra ut q: de
fecerũt in flobotomijs / uel potiõib⁹ / uel alijs h⁹i: ꝛ sic q̃z pluri
mũ sunt tristes rõibus suprapositis: quoꝝ vnũ ego iã vidi: qui
retullit michi plurimas angustias circa supradictũ officiũ cuz
plurib⁹ lachrymis. Et sic hec scia ẽ periculosa: mirabilis ꝛ fa=
mosa de qua p̄ licoꝝ. vij. c. iij. Et q: visũ ẽ quãtaz diligẽtiã ad
hibẽt isti phisi circa corpora humana ꝛ corruptibilia: Quid ist

de diligētia: quā adhibēt ipi sacerdotes circa ipas aīas spūales et incorruptibiles qm̄ majorē diligentiā deberent adhibere q̄ȝ ipi phīci: q3 vbi maiꝰ piculū ibi cautiꝰ ē agēdū: ȝ majus piculū vertit circa aīas igit et c. sic in. c. vbi majus de ele. li. vj. et sic sicut phīci cōcurrūt ad ifirmū infirmitate corporali. s. disponēdo humores ad cōcordiā ut dictū ē ut infirmi sortiātur sanitatē: ita et maxima cū diligētia deberēt cōcurrere sacerdotes ad ifirmū infirmitate spūali. i. pctōꝝ: q̄ talibꝰ infirmis accidit rōe inobediētie ipius synderisis iferioris. i. sēsualitatis ad ipaȝ synderisim supiorē. i. rōnē: et ex inobodiētia ipiꝰ rōnis ad ipm deum: qua ifirmitate cognita debēt administrare pacē et cōcordiam siue amicitiā honestā int sensualitātē et rōnē et inter deū et ipam rōnē: talit q̄ sensualitas sit subiecta rōi: et rō sit subiecta ipi deo et sic his hitis adest sanitas spūalis: et sic nō qualit sanātur et curātur infirmi infirmitate spūali ꝓ quo vide. c. oīs enim res per quascūq3 causas nascit: per easdē dissolui dȝ de. re. iu. cū et ista vulnera pctōꝝ curātur cū cordis cōtritiōe et oris cōfessione et opis satisfatiōe p̄cedēte baptismo et de vulneribꝰ pctōꝝ cātat ecclia. Sana me dn̄e medicamēto pn̄ie anteq̄ȝ pctā vulnera generēt in me et c. Sȝ q̄ sacerdotes dicātur phīci ul' medici spūales: sic ꝓpha in ps. lxxxvij. quē inducit mr̄ sen. in. iiij. di. xviij. finalibꝰ verbis ubi dicit. Nunq̄d medici suscitabūt aīam et c. Et si ut dictū ē phīci tpōrales semp sūt pallidi q3 q̄ȝ plurimū tristes ꝓpt rōes iā dictas: igit sacerdotes phīci spūales curā aīarum gerētes: magis deberēt esse pallidi et per cōsequēs tristes. s. dubitādo vtrū fecerint plene oīa ad q̄ tenebant cū ipis penitētibꝰ ul' dubitādo si errauerint per excessuȝ ul' per defectū in iterrogatiōibꝰ fiēdis. Et etiā dubitādo si adhibuerūt remediū licitū et cōueniēs. s. iniungēdo pn̄iaȝ salutareȝ ipi penitēti ul' q3 defecerūt ut q3 nō imposuerūt tātā pn̄iaȝ q̄ntaȝ debuerūt ul' majorē q̄ȝ debuerūt ul' dubitādo p̄cipue circa restitutiōes: in quibꝰ ut dictū ē pn̄ie nō sūt arbitrarie. s. sup eo qđ debet proximo: qm̄ si petrꝰ dȝ cētū: dȝ reddere cētuȝ et sic sacerdotes curā aīarū gerētes multum debēt habere illud qđ dr̄ in. l. ꝓperādū. C. de iudicijs. ante oculos. s. Judex qui male iu

dicat facit litẽ suã. Itẽ debẽt hr̃e illa3 auctoritatẽ math.xv.c.
Si cecus cecũ ducit ambo in foueã cadũt. Et illud.c. Lu3 sit
ars artiũ ꝺ eta. ꝛ quali.or. Et sic si sup̃dicta occurrãt memorie
sacerdotib⁹ curã aia⁊ ger ẽtib⁹ nõ miror ut sint pallidi: qm̃ ꝛ
si ista mors corporalis sit tristãda parẽtib⁹ ꝛ amicis q̃ causatur
ut dictũ est rõne indispositiõis ipo⁊ humo⁊: magis ẽ tristanda
mors spũalis ip̃is sacerdotib⁹: q̃ causatur rõne cuiuscũq3 pc̃ci
mortalis q̃ sepatur ds ab aia ut dictũ ẽ superi⁹ ꝛ act.xvij. dĩ ds
est quo sumus viuimus ꝛ mouemur q̃ facit ut sicut aia dat esse
corpori ita de⁹ dat esse aie qm̃ ꝛ si ista mors corporalis mala pe
jor spũalis: sed pessima eterna sic ꝓpheta in p̃s. xxxiij. vbi dicit
Mors pctõ⁊ pessima ꝛ c̃. glo. nicho. Mors nature: mala est:
q2 ẽ priuatio corporalis vite. Mors aũt culpe pejor: q2 priua-
tio spũalis vite. S3 nõ ẽ pessima: q2 quãdiu ẽ hõ in vita p̃sẽ-
ti: põt cõuerti ad vitã spũalez per pñia3. s. mediãte gr̃a diuina
et eius auxilio. S3 si queraẽ q̃ ẽ causa quare hõ postq̃3 peccat
mortaliter: nõ descẽdit immediate ad infernũ q2 ut dictũ ẽ pec-
catũ mortale grauissimi ponderis ẽ: cũ sit majoris põderis q̃3
oẽs res sensibiles s3 pro ista materia facit tho. p̃ma pte. q.xiiij.
ad.xix. vbi dicit q̃ ds videt oĩa q̃ sũt ꝛ q̃ fuerũt ꝛ q̃ erunt. s. scia
visiõis. S3 scia simplicis intelligẽtie videt oĩa q̃ nec sũt / nec e
rũt / nec fuerũt. Nec sũt dã ꝓpẽ peccatores: qm̃ nõ habẽt ẽe spũ
ale. Et aliqui dicũt q̃ accidit etiã ꝓpẽ pctm̃ omissionis ut quã-
do aliqs nõ facit faciẽda. S3 tu dic q̃ de⁹ ẽ misericors: ꝛ sic su
stinet: ꝛ descẽdit: ꝛ vocat. Substinet pctõres: ne descẽdãt ad in-
fernũ. Descẽdit peccatores: ne a demonib⁹ tp̃oralit cruciẽtur.
Et vocat pctõres ad pñia3: ne eternalit dãnentur ut eze.xviij.
Quacũq3 hora peccator gemuerit pctã sua ꝛ c̃. S3 mors ge-
hene ẽ pessima: q2 nõ ẽ reuersio possibil: ꝛ hec ẽ mors pctõ⁊ in
mortali pctõ decedẽtium. S3 mors spũalis ꝛ eterna apud ali-
q̃s viuẽtes si nõ bene sentiãtur: ꝛ si ipsi decedẽtes sentiãt intol
lerabiles penas: tñ oẽs catholici debemus eas fugere ꝛ si nõ
sit sẽsui ĩspicti et ĩfideli bene nota: sũt fideli ꝛ ei⁹ cognitiõi bñ
clara ꝛ sic dicebat aris. rethö. ij. Unñ nob̃ tãta mala euenerunt
eo q2 nõ sentiẽda sentim⁹: ꝛ sẽtiẽda nõ sẽtim⁹ q̃niam ista mors

corporalis dr̄ momētanea: q: cito trāsijt. ſʒ ſpūalis nō ut qn̄o ali quis decedit in pctō mortali dr̄ eterna: ſic cantat eccīa. Libera me dn̄e de morte eterna: Et ſic ſupdicta deberēt cōſpicere ſacerdotes curā aīaruʒ gerētes: qui habēt optimā mulā ⁊ bonā ſellā: ⁊ adhuc depictā ⁊ deauratā ⁊ alia bꝰi. de fructibꝰ eccłie ⁊ ſūt rubei ⁊ clari coloris: ⁊ paupes pereūt fame: de quibꝰ ſupdictū ē ſatis. Sʒ nūc oꝛit dubiuʒ. ſ. an magis peccet: qui peccat cōtra deū / an qui contra proximū ceteris paribus. Dicēdum ꝙ hoc conſiderat dupliciter / aut rōe obiecti aut rōe dāni illati. Si cōſideret rōe obiecti: magis peccat qui peccat cōtra deū: qʒ qui peccat cōtra ꝓximū: qm̄ tāta ē iniuria q̄ſta ē illa pſona: cōtra quā committit iniuria. ethi. v. Sʒ qui peccat cōtra deuʒ peccat in infinitū: q: ds infinitus ē: igit ⁊ c̄. Sʒ ſi pctm̄ cōſideret rōe dāni illati uel ſatiſfatiōis: magis peccat qui peccat contra ꝓximū: qʒ qui peccat cōtra deū: qm̄ difficile ē reſtituere: q: deꝰ nichil pōt pati: igit nullus pōt ei facere iniuriā: ⁊ c̄. Et ſic pʒ ſolutio tho. ſa ſe. q. iij. ad. iij. Ca. xliiij

Eternus nota quid ſignificēt iſte dictiōes in diuinis. ſ. nemo ⁊ ſolū ⁊ alic bꝰi. Et hoc ꝓpterea dixi: q: dr̄ in ſumma āto nina de celatiōe cofeſſiōis ſup particula. De die illo et hora nemo ſcit. ⁊ c̄. math. xxiiij. Et hic dicit dn̄s cardinalis: nemo ſcit: ſuple in ſe ⁊ per ſe: q: filius ⁊ ſpūs ſcūs nō a ſe ſʒ a pře. actu. p̄. Nō ē vr̄m noſſe tpōra uł momēta: q̄ pr̄ poſuit in ptāte ſua. ⁊ ſic. Nemo ſcit ſuple ſcīa acquiſita: q̄ ē ꝓprie ſcīa foꝛte re uelatiōe. i. ſcīa domno ſcit. Et qn̄o dr̄ math. xj. Nemo nouit filium niſi pr̄ glo. ſuple ſuſtātialit. naturaliter ⁊ pfecte. hugo Et qn̄o dr̄ Joan. xvij. Ut cognoſcāt te ſolū verū deuʒ. Dicēduʒ ꝙ nō itelligit de pſona patris: ſʒ de tota trinitate. Et aug. exponit: ꝙ ſi intelligat de pſona patris: nō excludūtur alie perſone ꝓpter eſſentie vnitatē. Cū enī aliqd eēntiale dr̄ de pře: nō excludit filiꝰ uel ſpūs ſcūs: ꝓpter eſſētie vnitatē: ſic tho. j. pte. q. xxxij. ad. iiij. in ſolu. j. ⁊. ij: argu. Ca. xlv.

Egit dclaratio. ca. ſequētis. Si qs ſuadēte diabolo hꝰ ſacrilegij crimē icurrerit ꝙ i clīcū uł monachū violētas manꝰ injecerit: anathematis viculo ſbiaceat: ⁊ nullꝰ epoꝝ illū

presumat absoluere: nisi mortis vrgēte periculo: donec apl'ico cōspectui presentet: ⁊ eius mādatū suscipiat. xvij. q. iiij. Et dī si quis. glo. Hoc noīe. Si quis: etiā femine cōtinētur ut. ff. de verbo. signi. l. j. Femina ei bene īcidit in hūc canonē ut extra de sen. ex. mulieres. Suadēte diabolo. i. cū dliberatiōe. Manus violētas. Ab hac regula plurimi casus excipiūtur ut impuberes. Et qui iocosa leuitate se percutiūt. Et cū mr̄ discipulū pcutit: ut ex̄. eodē cap. p̄. q: sūt manus violēte. Itē cū claustrales percutiūt se cū discretiōe ut extra. e. cū illoꝝ Itē cum ostiari⁹ rōe officij aliquē verberat / uł cum officialis verberat aliquē arcēdo eū a turba. Vel cū aliquis defēdendo se percutit clicū. Vel cū aliquis inuenerit clericū cū vxore sua. matre. sorore ⁊ filia. Hos casus nota quos hēs extra in. ca. si vero. e. ti. Itē mulieres ⁊ debiles persone excipiūtur ut ex. ca. mulieres Itē ipsi prelati licite percutiunt clericos suos / vel alij clerici de mādato ipoꝝ ut. ex. e. ti. ca. ex tenore. Itē quādiu hēt inimicitias ut ex. e. ca. de cetero. Itē excipiūtur illi qui leuē iniuriam fecerūt ut ex. e. ca. peruenit sicut supra. xvij. q. iiij. Itē vide ꝙ tpalia in tātū sūt bona: in quātū sūt ad finē spūaliū: nam non oīa tporalia sūt ad finē spūaliū ſʒ illa tātū quātū diuin⁹ cultus non desiderat inopia ut in. ca. Habebat dn̄s loculos. xij. q. j. qd̄ est nōndū. Vide de euge. Ca. xlvj.

Et qm̄ qn̄oqʒ inuētū ē euge in sacra scriptura: vide ꝙ ad uerbiū euge: pōt esse aliqn̄ interiectio: ⁊ est euge qn̄qʒ exultatoriū / uel exultātis: vnde math. xxv. Euge serue bone et fidelis q: sup pauca fuisti fidelis: supra multa te cōstituā intra in gaudiū dn̄i tui. Euge. i. bene sit tibi. Scd̄m chrisostomū uel scd̄m Rabanū: euge dī qi ad bonū genit⁹: ut ab eu qd̄ ē bonū ⁊ genitus: ⁊ videt̄ esse cōpositio: ſʒ potius ē ethimologia: et sic ē exultatoriū uel aplausoriū glo. ā̄t dicit gaudēs dn̄s in gaudiū intrare iubet: ⁊ sic ē gaudētis: Quid nob̄ sacerdotibus occupāntib⁹ plura beneficia tā curata q̄ʒ siplicia dicet̄: placeat xp̄o redēptori nr̄o ꝙ audiam⁹ euge exultatoriū amen. Sʒ aliqn̄ est irrisoriū sic ꝓba in ps. xxxiiij. Dilatauerūt sup me os suū: et

dixerūt michi euge euge ₇c. Et q2 sacerdotes ut sup̄ in plurib9 locis dictū ē: debēt oīa male facta: ₇ male acta in dei foro ₇ dei adiutorio in p̄stinū statū redire: qm̄ si aliq̄ iniq3 facta sūt in foro cōtētioso ul' alias: ipi sacerdotes debēt talib9 rebus instuȝ remediū imponere. Et sic sciā est ₇ licitū ut sciāt q̄ spectāt ad bonos mores ₇ religionē xp̄ianā ₇ officiū suū: sic tho. p̄ma. ij. q. lxxvj. ad. ij. ₇. lxxiiij. ad. v. Et sic oēs sacerdotes debēt hēre tā tam sciam quātaȝ possint expellere ignorātiā suoȝ subditoȝ. i parochianoȝ uel alioȝ: si necessitas incūbat: ₇ sic boni ₇ periti dicātur cādele ut sup̄: ₇ mali tenebre ut sapie. vj. dr̄. Ubi multitudo sapiētū ibi sanitas orbis terrarū. Et sic oēs in hac carne mortali deberēt cōspicere officiū: ad qd̄ sunt deputati ₇ in eo nec excedere nec deficere: qm̄ uoia debēt esse cōsona rebus. ut li. ff. periar. Sȝ sacerdos dr̄ q̄i sacer dux: ₇ monachus custos vnius: ₇ sic religiosus ₇ clericus: de quib9. xij. q. j. in. c. duo sūt gn̄a xp̄ianoȝ ₇ in. c. nō dicatis. xij. q. j. ₇ in. c. cauete fr̄es men daciū. xxij. q. v. Et si milites dicātur a militādo: pessimū ē q2 aliqs furet officiū alterius qd̄ accidit qn̄o laycus se intromittit i officio clicoȝ ₇ ecōtra: qd̄ ē tristādum: qm̄ oēs leges ₇ oīa iura p̄clamāt q2 oēs fures ₇ oēs latrones ₇ alij h9i icorrigibiles sus pēdantur: verū est q2 eccl'ia non hēt gladiū nisi sp̄ualeȝ qm̄ petro dictū ē mitte gladiū in vaginā. math. xxvj. ₇ in. ca. de ep̄is. xxiij. q. viij. qm̄ sic̄ ē in corpore humano: ita dȝ esse in gn̄e xp̄ianoȝ: sȝ in corpore humano sic ordinatū ē naturaliter: q2 vnū mēbrū nō hēt officiū alterius mēbri: ut ocul9 talis̄ videt: q2 non audit. Et auris talis̄ audit: q2 nō videt: ₇ sic ō singulis mēbris Et sic qn̄ aliquis se intromittit in officiū alteri9: cōparat̄ homini ambulāti cū manib9: qd̄ est quid turpe: qm̄ sicut ille qui ambulat cū manib9. eius corpus ē prope interitū mortis corporalis: ita aīa illius qui furat̄ officiū alterius: ē prope interitū mortis sp̄ualis: de qua supra dictū est ₇ sic salomō in prouerbijs suis. Meli9 ē mori cū requie: q̄3 vivere cū labore. Sȝ quid dices d̄ aliq̄b9 sacerdotib9 nr̄i t̄poris q2 sumūt officia. s. militis t̄palis accipiēdo arma t̄palia: ₇ milites t̄porales accipiēdo arma sp̄ua

lia. s. disputãdo circa fidẽ / uł loquẽdo de secretis sacrarũ litterarũ: q̃ non cõuenit militib⁹ temporalib⁹: ꝛ sic vnusquisqȝ poterit per se videre: ut in. c. qui i bello. xxiij. q. viij. cũ trib⁹ capitulis sequẽtib⁹ quoꝝ verba. j. c. sũt. Qui in bello aut rixa / aut gẽtiliũ ludis mortu⁹ fuerit / nec in oblatiõe nec in oꝛõne pro eo postulet̃: sȝ in manus incidat iudicis: sepultura ñõ p̃uet̃. Itẽ. clerici qui in q̃cũqȝ facinoꝛe arma volentes sũpserũt reperti amisso oꝛdine sui graduũ in monasterio pẽniter tradãtur. Itẽ. iij. c. Quicũqȝ ex clero videtur esse: arma militaria nou sumãt / nec armati incedãt: sȝ professiõis sue vocabulũ religiõis morib⁹ ꝛ religioso bitu p̃ebeãt: q̃d si cõtẽpserint: tanq̃ȝ sacroꝝ canonũ cõtẽptores ꝛ ecc̃liastice auctoritatis p̃fanatores: p̃p̃rij gradus amissione multẽtur: q̃ nõ p̃nt simul deo ꝛ sc̃lo militare: his itaqȝ r̃ñdetur. Sacerdotes p̃p̃ria manu arma arripere nõ debẽt: sȝ alios ad arripiẽduȝ ad opp̃ssoꝝ defẽsionẽ atqȝ inimicoꝝ dei oppunatiõeȝ eis licet oꝛtari. Ca. xlvij.

Ed pro ieiunij decima dicit Jo. de bel. Jstituta igit̃ fuit quadragessima: pro decima dierũ. Sũt aũt in ãno trecẽti sexagita qnqȝ dies: quoꝝ decima p̃s trigita sex dies excepta decima p̃te quadrãtis ꝛ pro illa voluit aug. ut i vigilia pasche missa ill⁹ diei nocte celebraret̃: Vñ in collecta d̃r. De⁹ q̃ hãc sacratissimã noctẽ. Et cũ g̃ d̃r q̃dragessime: q̃ quattuoꝛ cũ decima. xxxvj. dieb⁹ qui sũt decima: addũt quattuoꝛ. Primus ẽ scificatiõis. i. mũdificatiõis: q̃ tũc hoĩes mũdant̃ ꝛ labant̃ taȝ in aĩa q̃ȝ in coꝛpoꝛe. Reliq̃ tres sũt p̃miciarũ. Prim⁹. xl. dieruȝ ẽ: q̃rta feria quadragita. Et sic sciẽdũ q̃ sic ieiuniũ coꝛporale operat̃ contra pestes coꝛpoꝛis: ita oꝛatiões opant̃ cõtra pestes aĩe. Alij tres dies sũt de p̃mitijs. Et nõ q̃ in vno quoqȝ tẽpoꝛe sũt tres mẽses. Jn vno quoqȝ tẽpoꝛe celebrãtur tres dies ieiunioꝝ: qui dicũtur primitie: q̃ sic dispẽsatũ fuit. Jeiunium deuotiõis ẽ q̃ño aliq̃s sua volũtate sp̃õte ieiunat: ut in vigilia b̃ti martini ꝛ b̃ti nicholai ꝛ alijs huiusmodi. Jeieniũm paritatis ẽ quãdo in vigilia beati Jacobi ꝛ Bartolomei ꝛ alioꝝ apostolorum: qui habent ieiunium institutionis ieiunamus

q: ex quo apli pares sut in meritis: pares sut in premijs: qd ost
dit ista auctoritas. Quoꝝ merita sut in celis ⁊c̃. Ca.lvj.

Equitur de hoiuz etatib᷒. Pro quo nota φ gradus
etatis sut.vj.s. Infantia. pueritia. adolecētia. iuuēt᷒
grauitas atq; senectus. Prima etas infantia: ē pue
ri nascētis ad lucē: q̃ porrigit in septē ānos. Secūda etas ē pu
ericie.i.pura: ⁊ necdū ad generādum apta: tendens usq; ad
.xiiij. ānuz. Tertia adolecētia ad gignēduz adulta: q̃ porrigit
usq; ad.xxviij. annos. Quarta iuuētus: firmissima oium eta-
tuz: finiēs in.l.anno. Quita etas senioris.i.grauitas q̃ ē decli
natio a iuuētute in senectutē: nōduz senectus: s; iam nō iuuen
t᷒: q: senioris etas ē quē greci p̄sbytē vocāt: nā senex apud gre
cos nō presbyter: s; gerō dicit: q̃ etas a quinquagessimo anno
incipiēs septuagessimo terminat. Sexta etas ē senect᷒: q̃ nul-
lo annoꝝ tpe finitur: s; post.v. illas etates quātūcūq; vite ē: se
nectuti deputat. Seniū aūt pars ē vltima senectutis dicta: eo
φ sit terminus septē etatis. In bis g̃ sex spacijs: p̄hi vitā des-
cripserūt humanā: in quib᷒ mutat ⁊ currit ⁊ ad mortis termi-
nū puenit. Pergamus igit breuiter per p̄dictos gradus eta-
tuz ethimologias, earū in hoie demōstrātes. Infās dr̃ homo
prime etatis dr̃ āt infās: q: adhuc fari nescit.i.loqui nō possit:
nōduz eni bene ordinatis dētibus minus ē s̃monis expressio.
puer a puritate vocat᷒: q: purus ē: ⁊ necdū lanuginē floreq; ge
narū habēs hi sunt ephebi.i.phebo dicti necdū viri s; ad oscu
la leues. Puer autem tribus modis dr̃. Pro natiuitate: ut
Ysaias. Puer natus ē nob. Pro etate: ut occenis. decceni;
Vñ est illō. Iam puer ille iugū tenera ceruice regebat. Pro
obsequio ⁊ fidei puritate: ut dñs ad p̄phaz. Puer meus es tu
nolli timere dū iam hieremie longe puericie excesisset annos.
Puella ē puulla: q̃si pulla. Vñ ⁊ pupillos nō pro conditione
s; pro etate puerili vocamus. Pupilli aūt dicti q̃i sine oculis
hoc ē a parētib᷒ orbi. Hi aūt voce pupilli dicūtur quoꝝ p̄res
ante decesserūt q̃; ab eis nomē acciperēt. Ceteri orbi vocant.
Orphani idem qui ⁊ pupilli: illud eni grecū nomē est: hoc la-

tinuz. Nam ⁊ in ps̃. x. vbi legitur pupillo tu eris adiutor: gre-
cus bẽt orphano. Pubes aũt a pube. i. a pudẽdis corporis nũ-
cupati ꝙ hec loca tũc p̃mũ lanuginẽ ducũt. Quidã aũt ex ãnis
pubertatẽ existimãt. i. eũ puberẽ esse qui q̃ttuordecim ãnos ex-
pleuerit q̃zuis tardissime pubescat. Certissimũ aũt puberẽ es-
se: qui ⁊ ex hitu corporis pubertatem oñdit ⁊ gñare iam possit.
Puerpere sũt: q̃ annis puerilibus pariunt. Vñ ⁊ horatius.
Laudat in primo prole puerpera nato. Et dicte puerpere uel
ꝙ p̃mo partu grauant̃ / uł ꝙ primũ pueros pariãt. Adolescẽs
dictus eo ꝙ sit ad gignẽduz adultus / siue a crescere ⁊ augeri.
Juuenis vocatus: eo ꝙ iuuare posse incipiat ut in bob9 iuuẽ-
cĩ cũ a vitulis discerint. Et. n. iuuenis in ip̃o etatis incremẽto
positus: ⁊ ad auxiliũ p̃parat᷒: nã iuuare hoĩes ẽ hoĩs opus ali-
quod cõferẽtis: sic aũt. xxx. p̃fecte etatis ẽ ãnus in hoĩbus: ita ĩ
pecudib᷒ ac iumẽtis tertius robustissimus ẽ. Vir nũcupat᷒ eo
ꝙ major in eo vis ẽ q̃z in feminis: vnde ⁊ virt᷒ nomẽ accepit / si
ue ꝙ vi agat feminã. Mulier vero a mollicie: tanq̃z mollier.
detracta lr̃a uł mutata: appellata ẽ mulier. vtriqz ei fortitudie
⁊ ibecillitate aĩoꝝ uł corpoꝝ sepant̃. Sz iõ virtus maxima vi-
ri mulieris minor: ut patiẽs viro eẽt. s. ne feminis repugnanti
bus libido cogeret viros aliud appetere / aut in aliũ sexũ p̃rru-
ere. Dicit̃ g̊ mulier ẽm femineũ sexuz ⁊ nõ ẽm corruptiõez in
tegritatis. ⁊ hoc ex lingua sacre scripture. nam eua statim fa-
cta de lactere viri sui nõdũ cõtacta a viro mulier appellata dicẽ
te scripẗa ⁊ formauit eã ĩ mulierẽ. virgo a viridiore etate dicta
est sicͭ ⁊ virga sicͭ et vitula. Alias ab incorruptiõe q̃i virago ꝙ
ignoret femineã passionẽ. virago vocata q: ut vir agit hoc ẽ o-
pa virilia facit ⁊ masculini vigoris ẽ. Antiqui eni fortes femi-
nas ita vocabãt. virgo aũt nõ recte virago dr̃ si non viri officio
fungitur. Mulier vero si op̃a virilia facit recte virago dicitur
ut amazona. Que vero nũc femina antiquit9 viri vocãbat̃: sicͭ
a seruo ẽua: sicͭ a famulo famula: ita a viro vira. hic ⁊ virginis
nomẽ quidã putãt. femina vero a p̃tibus femoꝝ dicta vbi sex᷒
sp̃es a viro distiguit̃. Alij greca ethimologia feminã ab ignea

nota

vi dictā putāt: q2 vehemēter cōcupiscit. Libidiniosore s ei vi ris femine sūt: tam in mulieribus q̄z in aīalibus. Unā nimius amor apud antiq̄s: femineus vocabat̄. Senior ē adhuc viridior. Ouidi. in. vj. li. Senior īter iuuenēq3 senēq3. Terēti⁹. Quo iure sum⁹. Adolescētior nō vtiq3 magis ē adolescēs: s3 minus: ut senior minus ē is sene: ubi cōpatiuus gradus minus significat a positiuo: Ergo senior non satis sic iunior inter iuuenē ⁊ senē: sic pauperior inter pauperē ⁊ pauperē. Senes āt dictos quidā putāt a sensus diminutiōe: eo q̄ iam pro vetustate desipiāt: nam p̄hi dicūt hoīes stultos esse frigidioris sanguinis Prudētes calidi. Unde ⁊ senes in q̄bus iam friget: ⁊ pueri ī quib⁹ necdū calet: minus sapiūt. Inde ē q̄ cōuenit sibi infantu3 etas ⁊ senuū. Senes eni per nimiā etate3 delirāt. Pueri per lasciuiā ⁊ infātiā ignorāt qd̄ agāt. Senex āt tm̄ masculini gn̄is ē: sic ānus feminini. Nam annus d̄r sola mulier. Ann⁹ āt appellata a multis ānis q̄i annosa: nam si cōmune esset nomē cur diceret therētius senē mulierē. Hinc ⁊ vetula: q2 venusta. Sic aūt a sene senect⁹: ita ab anu anilitas nōiata ē. Canicies aūt vocata a cādore: q̄i cādicies. Unē illud. Florida iuuentus latea canicies: prout diceret cādida. Senect⁹ aūt ⁊ multa bona secū affert ⁊ mala. Bona: q2 uos a potētissimis dn̄is liberat: Uoluptatib9 imponit modū. Libidinis frāgit impet⁹: Auget sapiā3. Dat maturiora cōsilia. Mala āt: quia senitu3 miserribū ē debilitate ⁊ odio. Subeūt ei morbi: tristisq3 senetus. Nam duo sūt: quib9 minuūtur corporis vires. Senect⁹: Et morbus. Mors dicta: q̄ sit amara uł a marte: qui est effector mortiū siue a morsu primi hoīs: quo ille esu pomi mortem meruit. Tria sūt gn̄a mortis. Accerba. Immatura. Naturalis. Accerba: infantiū. Immatura: iuuenū. Matura. i. naturalis: seniū. Mortu⁹ aūt ex qua parte orōnis declinet̄: incertū ē. Nā sic ait cesar: Nā sic nō pōt mortu⁹ aliqua facere p⁹ mortē suā: ita hō nō pōt scire eius originem. i. mortu9: ab eo qd̄ est morior in partitipio preteriti t̄poris: int9 exire debuit per vnu3 .s. u. nō per duo. Nam vbi geminata ē lr̄a. u. nomē ē nō par

ticipiū:ut fatuus arduus. Cōueniēter itaq3 factū ē:ut quē ad
modū id qđ significat nō pōt agēdo: ita ⁊ ipsū nomē nō possit
loquēdo declinari. Mis aūt mortu⁹/aut funus ē aut cadauer.
Funus ē:si sepelliat: ⁊ dictū funus a funibus accēsis qs ante
feretrū:papyas cera circūdatis ferebāt. Cadauer āt ē:si inse-
pultū iacet. Nam cadauer noiatur a cadēdo: q: iam stare non
pōt:qđ dū portat:exequias dicimus:crematū reliquias:cōdi-
tū3 iam sepultū. Corp⁹ āt:cōsuetudine dr:ut illud. Tu corpo
ra luce carētū3. Defūctus vocat⁹:q: cōpleuit vite officiū: Nā
dicimus defūtos officio: q: officia debita cōpleuerūt:vnde ē et
bonorib⁹ fūctus. Hic ḡ defūct9 ꝙ ab officio vite sit depositus/
siue ꝙ sit die fūct⁹. Sepult⁹ aūt dict⁹:eo ꝙ ia3 sine pulsu ⁊ pal
pitatiōe ē.i.siue motu. Sepellire āt ē:cōdere corpus. Nā hu
mare obruere dicim⁹:hoc ē humū inicere Jsidor⁹.li.xj.ethi-
mologiarū ⁊ tho in.iiij.sen.di.xl. finalib⁹ verbis. S3 nō Jsi
do.qui ait in suis epl'is in.ij.volumine.q'i in principio. Jtaq3
oīs spēs hoīu3 vernat in paruulis. Floret in iuuenib⁹. Uiret i
perfecte etatis viris: ⁊ repēte dū nescit incanescit caput. Ru-
gat facies. Cutis pri⁹ extēta cōtrabit. Et extremo fine:qđ hic
dr vespera.i.senect⁹: in tali etatate vix moueri pōt:ita ut nō co
gnoscat quis p̄or fuerit:s3 pene in aliū cōmutetur. Quis eni3
est homo qui viuat: ⁊ nō videat mortem: vt in ps.lxxxviij. Sic
mr sen.li.ij.di.ij.inducit dictū pauli vbi dicit. Statutū ē om
nibus semel mori: nisi liberētur per aliqđ tēpus de grā spāli:
⁊ sic notādu3 ē dictū Jsidori in.p̄.li.suarū eplarū in.c. Sabey
vbi dicit. Uolo oēs hoīes similes mei esse:ut dum mei similes
sint:similes fiāt ⁊ xp̄i: cuius ego sum similis. Qui enim in xp̄o
credit:d3 sic ille ambulauit: ⁊ ip̄i ambulare. S3 vnusq̄sq3 p̄-
priū hēt donnū ex deo. Alius quidē sic: ⁊ alius sic. Nota ber
nardū q ait Jesū xp̄3 iā fleuisse sup lazarū ⁊ sup ciuitatē hieru
salē legim⁹: ⁊ i orōnib⁹ p̄notasse. Risisse ūo aut iocase nūq̄3. J
tē ber.dic̄ de morte:sequētia.s.ꝙ i morte cuiuslibet hoīs:nas⁹
frigescit: Os cōtrabit ⁊ rigecit: Dētes nigrescūt: ⁊ putrescūt.
facies pallecit.oculi calligāt.cor i duo diuidit oīa mēbra velut

ligna ⁊ lapides arescūt: nil tam horribile tam immūduz sicut
cadauer hoīs mortui. In aere nō suspēditur: ne aer corrūpat.
In aqua nō proijcitur: ne aqua inficiatur: sꝫ tanq̄ꝫ venenū pu
tridū ⁊ fetiduz in fouea abscōditur: ⁊ terra sup ipm emulatur:
ne decetero amplius videat. Sꝫ Gre. dicit de auaritia. s. ꝙ a
uaricia aīaꝫ maculat: formā viciat: vitā deformat. Replet bur
sam: euacuat cōsciam: Excludit iustitiā: perpetrat malitiā. O
culos claudit: manus cōtrahit. Libertatē tollit: infirmitatem
redigit. Famē perijt: sitim incēdit. Sꝫ Jo. ait ecle. v. Ne tar
des cōuerti ad dn̄m: ⁊ ne differas de die in diē: ne subito veni
at ira illius in tēpore vindicte ⁊ disꝑdat te. Nota aug. quid di
cat de vera ignocētia. Diuina bonitas iō maxime nascit i hoc
sclo: ne irascatur in futuro. Miꝫicordit tꝑoralē adhibet seueri
tatē: ne eternā iuste inferat vltiōeꝫ. Ideꝫ. Stult9 ē qui nō cre
dit denūciatiōibus ꝓphetarum: in paucis q̄ resistunt /uel restant
cū videāt: iam multa cōpleta: q̄ tūc nō erāt cū predicabātur im
plēda. Aug. iō ꝗ fres ad sepulchra diuitū aspicite. Ubi sūt il-
loꝝ diuitie: Ubi ornamēta: Ubi anulli: Ubi diademata: Ubi
honoꝝ vanitas. Ubi luxurie voluptas: Certe oīa trāsierūt sicꝫ
vmbra: Et si pn̄ia nō subuenit sola: in ꝑpetuū opprobria ⁊ cri-
mina remāserūt. Et pro dictis nota ꝙ diabol9 despōsauit ini-
quitatē: ⁊ ex ea nouē genuit filias. Sꝫ qꝛ nō erāt nisi octo gn̄a
hoīuz. Octo maritauit: ⁊ nonā statuit meretricē: Prima ē sy
monia: quā dedit clicis. Secūda ē ipocresis: quā dedit religi-
osis. Tertia ē rapina: quam dedit militibus. Quarta ē vsura:
quā dedit diuitib9. Quinta ē deceptio: quā dedit mercatorib9
Sexta ē supbia: quā dedit dn̄antib9: Septima ē falsa seruitia
quā. s. filiā dedit operarijs: qui aliqn̄ magis huiūt ad dānū qꝫ
ad luchrū. Octaua ē sacrilegiū: quā dedit agricultoribus: qui
male decimas ⁊ primitias aliqn̄ reddūt. Nona ē luxuria: que
maritū hr̄e nō potuit: ac de causa adheret oīb9: cōmaculās to-
tas societates: ⁊ dixit ipa ꝙ nolebat maritū vnū /nec duos /nec
tres: sꝫ cū oībus vult cōcubinari. aug. Sꝫ berdar. ait de humi
litate. Btūs ē ille: qui hēt camisiā humilitatis: tunicā mās̄ue

tudinis:super tunica te ut clamide charitatis. Cingulũ iusti-
tie. Bursam mie. Anullũ fidei. Sperã spei. Baculũ sustẽ-
tatiõis. Aug. ait. Uera fideliũ humilitas. In nullo superbire
In nullo murmurare. Nõ ingratũ esse nec querulũ. Sz in oĩ-
bus dei iudicijs: grãs deo agere: cuius oĩa opera sũt iusta / aut
begnina. Ait ber. Triplex ẽ gradus humilitatis. Primus
est nolle dñari. Secũdus ẽ velle subijci. Terti⁹ ẽ in ipsa subie-
tiõe cõtumelias ⁊ iniurias equanimiter pati. Primo gradũ
cecinit lucifer in celo. Secũdo puri parẽtes in paradiso. Ter-
tio qui ad tẽpus credũt ⁊ in tẽpore temptatiõis recedũt. Aug.
ait de vera ignocẽtia. De diuicijs ⁊ floribȝ ⁊ de nobilitate ma-
loꝝ te iactas ⁊ exaltas. De patria ⁊ pulchritudine corporis ⁊
honoribus: que tibi ab hoie deferũtur: Inspice te ipsũ: qꝛ mor-
talis es: qꝛ terra es: ⁊ in terrã ibis. Hugo de sctõ vitore et ber.
in. li. de claustro aĩe ait. Attende hõ quid fuisti: ante ortũ tuuz
Quid es ab ortu usqꝫ ad occasuz. Aut quid eris post hãc vitã.
hora fuit in qua nõ eras: postea de vili materia fact⁹ fuisti: ⁊ in
vilissimo pano inuolutus: ⁊ instimabili sanguine in vtero ma-
trix nutritus. Tunica tua fuit pellis: sic induct⁹ ⁊ ornatus ve-
nisti. Attẽde ergo hõ quid es: sperma fetidum. Saccus stercoꝝ.
Cib⁹ vermiũ. Post hoiez vermis. Post vermẽ fetor ⁊ hor-
ror: Sic in nõ hoiez cõuertit oĩs hõ: Cũ fex ⁊ limus ⁊ res vilis-
sima simus: vnde supbimus ad terrã de terra venimus. Et sic
cãtat ecclia. Recognosce hõ qꝛ cinis es: ⁊ i cinerẽ reuerteris ⁊
cetera. Et qꝛ supius dictũ est de luxuria: vide quid dicat aug.
Mulier est hois cõsumptio: insatiabilis bestia: cõtinua solici-
tudo: indifferẽs pugna: quotidianũ damnũ: domus tẽpestatis
impedimẽtuz castitatis: hois cõtinuãtis naufragiũ. Chrisos.
Deus gaudet: nõ de suo luchro: sz de nr̃a salute. Tristatur nõ
de suo dãno: sz de nr̃a perditiõe. Oderũt peccare mali: formi-
dine pene. Oderũt peccare boni: virtutis amore. Idẽ criso. ꝺ
penitẽtia. Penitẽtia ẽ salus aĩarũ: despectrix vicioꝝ: repara-
trix virtutũ: expunatrix demonũ. Quid plus dicã: portam ape-
rit padisi: ⁊ os claudit inferni. Itẽ alibi. Penitentia cor emũ

dat. Sensus illuminat: Animã sctificat: z susceptiões rpi ppa-
rat. Bernardus ait. Ueniet dies illa in qua plus valebũt pu
ra corda: q̃3 verba stulta: z cõscia bona q̃3 marsupia plena sic
mr̃ sen .ij. di. xxxv. dicit. Ab eo aũt se elõgat per pctm̃: non loci
distãtia: qr vbiq3 tot9 z presens ẽ oĩbus: z oĩa in ipo sũt sic aug.
Beda ait super histori js. Ne indignemini fratres. Si mali ĩ
mũdo flo:ẽt z vos patimini: qr nõ ẽ vere rpiane dignitatis in tẽ
poralibus exaltari: s3 poti9 damni. Mali nichil hẽnt in celo.
Uos nichil in mũdo: s3 spe illius boni ad qd tẽditis: quicquid
in via cõtingat: gaudere debetis. Hiero. ait. Difficile est im
mo impossibile: ut presentib9 bonis quis fruat z futuris: ut hic
vanitatẽ: illic mẽtẽ reficiat: ut de delitijs ad delitias transeat:
ut in celo z in terra gloriosus appeat. Propterea de9 fecit a-
nimã3 ad ymaginẽ z similitudinẽ suã. ut Gn. ij. z deus imor
talis ẽ: igit z aĩa. Nota de muliere. Femina semp sathan e re
cẽs rosa. Dulce venenũ: semp prona rei: q̃ prohibet ei. Et sic
ad Ro. viij. dicit. Existimo q nõ sũt cõdigne passiões h9 tpo-
ris ad futurã gloriã: q̃ reuelabit in nob. Cõsueuit hõ pro par-
te sua accipere: qd plus põderat in statera. Sic in statera equi
tatis dei sũt posita duo. s. aduersitas et prosperitas h9 mũdi.
Si g̃ volumus eligere qd plus põderat: debemus aduersita
te3 eligere: z postea habebimus aliã prosperitatẽ eternã q̃ pl9
põderat. Si ãt hic eligimus psperitatẽ: q̃ modica ẽ z nullius
põderis: perdemus prospitatẽ eternã: qua re dicit Joan. chri.
z allegat de pe. di. iij. quid g̃ Nemo vidẽs malinos prosperi
tate gaudere turbetur: qr sm clau. in glo. sup illo verbo: Ma-
lini tollũtur in altũ ut lapsu grauiori ruãt. Debemus g̃ aduer
sitates z passiones h9 tpo:is eligere: ut habeamus eternã gliã
prosperitatẽ: qr nõ sũt cõdigne z c. Impossibile ẽ q hõ sit: z tri
bulationes nõ patiat. Pro quo vide q adrianus imperator.
quõdã3 interrogauit quẽdã phophũ3: quid ect hõ. Et ipse p
tabulã scriptã rñdit q nõ loquerer per hũc modũ. Hõ ei ẽ mã
cipiũ mortis: hospes loci: viator trãsiẽs. Est eni mãcipiũ mor-
tis: qr nemo mortẽ euadere põt: Q ẽs ei dies rapit z labores: et
in fine sm q hõ meruit soluit. Et hospes loci: qr cito obliõi tra

dit: ls cū gaudio suscipiat: & de hospicio in fine exiens nichil de rebus hospicij secū portat: q̄zuis in introitu multa fuerint p=

Agitur de sacerdotib⁹ volētib⁹ Ca. xxxij. =missā.

celebrare pmo: ca. si cōstiterit de accu. de quodā qui fuit accusat⁹ corā romano pōtifice: eo q̄ pnoctauerat ī taberna per totā noctē & de bono mane celebrauerit: & dicit roman⁹ pōtifex inter cetera. Si celebrauerit dormitiōe nō pmissa & c̄. q̄i faciēs mētiōe3 de dormitiōe pmissa ul̄ nō pmissa. Si celebrauit dormitiōe premissa: nō procedat accusatio. Sin āt & ecōtra accusatio hēat locū: S3 theologi ut tho. iij. pte. q. lxxx. ad. viij. i so. iiij. ar. dicit int̄ cetera q̄ reliquie remanētes in ore: si casualit̄ trāsglutiātur: nō impediūt susceptiōe3 h⁹ sacramēti: q2 nō trahūtur per modū cibi ul̄ pot⁹: s3 per modū salue: & eadē rō est d̄ reliquijs aque ul̄ vini q̄b9 os abluit̄: dū nō trahiciātur in magna quātitate: & sic p⁹ assūptiōe3 cibi/ul̄ pot⁹/ul̄ medicine: non ls hoc sacramētu3 accipere. Et in solutiōe. v. ar. dicit q̄ cū dī: q̄ hoc sacramētū prius q̄3 alij cibi d3 ī os xp̄iani itrare: nō ē itelligēdu3 absolute respectu toti9 tp̄oris: aliogn q semel comedisset ul̄ bibisset: nūq̄3 postea posset hoc sacr̄m accipe s3 ē intelligē dū q̄ztu3 ad eūde3 diē: Et ls pncipiū diei s̄ diūsos diūsimōe sumat. Nā q̄dā a meridie. Quidā ab occasu. Quida3 a media nocte. Quidā ab ortu sol̄ diē incipiāt: Eccl̄ia tū s̄ romanos diem a media nocte incipit: & iō si p⁹ mediā noctē aliq̄s sūpserit aliqd p modū cibi ul̄ pot⁹: nō pōt eadē die hoc sacramētū sūmere. pōt vero si āte mediā noctē: et nō refert vtrū p⁹ cibū ul̄ potū assūptū dormierit aut ēt indigest⁹ sit quātū ad rōnē pcepti: refert āt quātū ad pturbatiōe3 mētis quā patiūtur hoīes ꝓpt insōneitatē ul̄ idigestiōe3: ex q̄b⁹ si mēs multū pturbet̄ hō reddit̄ inept9 ad assūptiōe3 h⁹ sacramēti. Ca. liij.

Agit̄ credo i deū: q̄ noīe hec aplica doctrina vocat̄. Si. bolū nāq3 i greca ligua vocat̄: latina dī collocutio/siue collectio: & dī collectio: q2 p⁹ ascēsionē dn̄i p⁹ aduētū. s. s. apli i vnū cōuenerūt: & in vno loco positi oēs simul̄ hāc doctrinā cōposuerūt: hec iō fecerūt ut oēs vno mō pdicarēt: ne error fieret int̄ aliq̄s: & sūt simbola tria. pmū. ab apl̄is a ni. cō. ij. a cccxxiiij. ptib⁹

Tertiū a cōstātinopolitano a cētū quīquaginta partib⁹ regnā te theodosio imperatore. Quid distat inter credo i deū. Et cre do deo. Et credo deū. Credo deo .i. preceptis eius uel dictis: qm̄ qcumq3 dixit uel pmisit: vera sunt. Sic solemus dicere: Credo homini illi: q2 verū dixit michi. Credo deū esse: q2 de⁹ est. Credo in deū .i. omnē spē/atq3 fiduciā mee salutis in deo cōstituo. Hoc quippe de nullo pōt dici: nisi de deo: qm̄ male dictus hō qui confidit in homine ut bere. xvij .i. in spe bois. De⁹ eni a dilectiōe dicit: q2 dn̄s est: z oīa cognoscit anteq3 fiāt Dicitur ei deus a timore: q2 timet ab hoībus: z adoratur a cū ctis. Et est ds: quo oia indigēt: ipe vero nullo indiget sic pba in ps. xv. vbi dicit. Qm̄ bonoz meoz non eges. Uel aliter dic ꝙ de9 ē quo nullū majus excogitari pōt. Uel aliter. Deus ē sūmu3 z incōmutabile bonū. Patrē oīpotēte3 ṡm sonū: dicit pr̄ a pasciādo z perfitiēdo siue generādo q2 genuit filiū. Oīpo tēs dicit: q2 oīa facere potēs est: facit eni quicquid vult et ni chil est sibi impossibile. Etsi oia pōt: g̃ mentiri z falli pōt: pōt etiam infirmari: pōt nō mori. Et falli nō pōt: q2 in ipo ē veri tas essencialis z sōtanalis. Infirmari nō pōt: q2 ipe est sanitas Mori nō pōt: q2 vita peremnis ē. Creatorē celi z terre .i. fac torē. Quare creator celi z terre hic iterū noīatur: cū ipe creauit oīa: iō q2 per has creaturas: oēs alie intelligūtur. Per celu3 intelligimus spūales z iuisibiles creaturas. Per terrā āt in telligimus corporales z visibiles res. Et in iesum xp̄m filiū ei⁹ subaudit credo. Quare dixit z in iesum xp̄m filiū ei⁹: q2 sic de bemus credere z in iesum xp̄m. Quomō in pr̄em z in spū3 sā ctū: q2 pr̄ est deus: q2 hebrea lingua dr̄ iesus hoc ē in latina ds atq3 saluator: q2 ipe saluat populū suu3 a pctīs eoz. Christus grece latine dr̄ vnctus. Aliquid corporali z visibili oculo vnct⁹ est: non: s3 spūali: hoc ē in plenitudine spūs scti: Unde pba in ps. xliiij. ait. Unxit te deus ds tuus oleo letitie pre cōsortibus tuis. Et iterū ysa. Spūs dn̄i sup me: eo ꝙ vnxit me dn̄s. Fili us dr̄ a felicitate: q2 oē gaudiū pr̄is z oīs letitia: filius ē. Uni cū dn̄m nr̄m glo. q2 ē vnicus: z hic ē vnus solus z ver⁹. Et q̃re

dẽ vnicus:q: proprius filius dei ẽ per naturã. Ceteri vero per grãm. Qui cõcept⁹ ẽ de spũ sctõ. Quare dicit cõcept⁹ de spũ sctõ:q: coopante spũ sãcto filius suscepit carnẽ de virgine maria. Quare xp̃s nõ dicitur spũs sancti filius:ne duo viderẽtur esse patres in trinitate sctissima. A. G. Multi renascuntur: qui filij dei vocãtur. s. filij adoptiui. Renascit ex aqua baptismatis hõ:7 nõ dicit filius aque. Similiter fili⁹ dei q̃zq̃z ex coopatione spũs scti hoc actũ sit:nõ dicit filius spũs sancti:sz patris. Natus ex maria virgine: hoc ẽ. s. ex substantia btẽ marie dñe nr̃e:quia i ea:7 ex ea carnẽ verã assũpsit sine pctõ. Pass⁹ sub põtio pilato. s. passus est xp̃s:ut nos sua passione liberaret. nota Pilat⁹ dicitur põtius a põta insula vnde fuit:pilat⁹ pses iu dee prouintie fuit. Pilat⁹ os maleatoꝝ interp̃tatur: 7 significat diabolũ:quia maleator aliqñ pcutit 7 aliqñ subleuat:sicut faciebat ille pilat⁹:qñ dicebat. Nullã inuenio causaz in homine isto:ut eũ morti tradã:qñ iustificauit se qñ dicebat: Accipite eũ vos:7 scdm legã urã eũ iudicate: tũc cõdemnabat 7 p cutiebat. Crucifixus:quia noluit alia morte mori: nisi morte crucis. Nam crux magnũ mysteriũ hẽt in se: Si crux in terra ponat:per quattuor mũdi partes:dõmõstratur:7 in hoc voluit xp̃s redemptor nr̃ innuere q: nõ venit tm̃ vnã partẽ mũdi redimere:sz totũ mũduz. Si enĩ crux sursũ erigatur:celestia sim̃ 7 terrestria demonstantur. Vñ apostolus ait. Pacificãs per crucis sue sanguinẽ /siue q̃ sũt in celis /siue q̃ sũt in terra. O rate ĝ ut positis cũ sctis appzehẽdere:q̃ sit latitudo. lõgitudo. sublimitas:7 pfunduz. Sublimitas crucis ẽ:ea pars q̃ supeminet. Vñ designat spẽs futuroꝝ bonoꝝ. Vñ dicit aplus. Spe ei salui facti sumus. j. cor. xiij. Latitudo crucis ẽ transuersum lignũ. Brachia scẽduntur:per qd designatur charitas. Vñ in euãgelio. Diligite amicũ in deũ:7 inimicũ pter deũ. Et pro pba in ps. cxviij. Latum mãdatũ tuũ nimis. Hinc aplus iacob⁹ ait. j. cor. xiij. Charitas opit multitudinẽ pctõꝝ. Lõgitudo crucis ẽ ea pars q̃ imminet a terra usq3 ad trãsuersũ lignũ per qd designatur pseuerãtia in opib⁹ bonis. Profũduz cru-

cio ē ei pars q̄ sub terra latet: per quā designātur occulta dei iudicia. Mortuus et sepultus. Querit̄ quare mori et sepeliri voluit. Dicēdu3 ꝙ propter hoc. s. ut nos qui xp̄o morimur: ut q̄n infans sub aqua mergit̄: Et tūc xp̄o insurgimus: q̄n infās ex aqua extrahitur. Descēdit ad inferos: ut. s. inde suos eriperet electos: q: ibi indebite detinebāt̄ / ul' retinebāt̄. Tertia die resurrexit a mortuis: ut. s. nob daret sp̄e et exēplū resurgēdi: ut sic ip̄e resurrexit: ita et nos resurgeremus de puluere: Quare ipso die in quo passus ē nō resurrexit / aut scdo: se tertia die resurgere voluit: ꝑpter. s. scē trinitatis mysteriū. Primus ei hō tribꝰ gradibus cecidit in pctm̄. s. suggestiōe. i. gula. dilectatiōe et cōsensu. Vn̄ sic hō ille. s. ada3 p̄mus hō per hos tres gradus cecidit in pctm̄: ita et dn̄s nr̄ iesus xp̄s tertia die resurgere voluit: ut ostēderet q: nos ab ip̄a morte redemit i q̄ nati eramꝰ per peccatū p̄mi pentis. Ascēdit ad celos: ut. s. aperiret nobis ianuā regni celestis: q: āte ascēsiōe3 dn̄i clausus erat nob additus. i. intramētū regni: et hoc pro pctō p̄imi parentis. Sedet ad dexterā dei patris oipotētis. Nunquid deꝰ pr̄ corporeus ē: ut hēat dexterā ul' sinistrā? Nō: s3 per dexterā equalitas designat̄: Sedet ad dexterā p̄ris: q: in equalitate et honore patrie dignitatis manet. Inde vēturus est iudicare viuos et mortuos. i. de celo. Iudicaturꝰ viuos et mortuos. Viuos appellat iustos. Mortuos vero appellat pctōres. Credo in sp̄m sctm̄: Quare dicit in sp̄m scm̄. s. quo mō in p̄rem et in filiū. Spiritus dr̄ ab spirādo: q: s. vbi vult spirat Jo. iij. Sctūs dr̄ a scificādo: q: omia per ip̄m scificātur. Sāctam eccliam. Sctām dicit: q̄i segregatā ad differētiā ecclie malignātiū. Ecclia grece: hebrayce siggnagoga dr̄. Latine vero cōgregatio / siue conuocatio dr̄. Signagoga ei interpretat̄ cōgregatio. Ecclia vero cōuocatio. Quare magis dr̄ sctām eccliam: quā siggnagogā: iō. s. q: bruta aīalia cōgregari pn̄t. s3 cōuocari nō possūt: nisi soli hoīes: q rōnales sūt. Nunquid iudei rōnales nō sūt. Sūt vtiq3: s3 a nob differūt in credēdo. Quare nō dicit in sctā3 eccliā3: iō. s. q: per ecclesiam: ꝑprius fidelis intelligit̄. Vnde nō dicit in sctā3 eccliam q: sp̄e nr̄am nō debemus ponere in ecclia: s3 in solo deo. Seri

ptū nāqȝ ē hiere. xvij. Maledictꝰ hō qui cōfidit in hoīe. Ca-
tholicā: catholica grece: latine vero gn̄alis/siue vniuersalis dr̄
q2 ecclia per totū diffusa: hāc tenet fidē. Sāctoꝝ coīez: subau
dif credo. Remissionē pctōꝝ. Pro quo notanduȝ ꝙ multis
modis fit remissio pcōꝝ. s. per baptismū per elemosynā. per ie
iuniū ⁊ per oꝛonē: per cordis cōtritiōez ⁊ per alia hꝰi. Carnis
resurrectiōez: sub audi credo. Quare dicit carnis resurrectio-
nē. s. ut firmiter credamus: ꝙ oēs de terra surrecturi sumus.
Uitā eternā. Dicit vitā eternā: ad distintiōez istius vite tpora
lis: tota ē trāsitoria. Illa vero vita eterna ē: q̄ nūq̄ȝ habuit nec
habebit finē. Amē. Amē hebraicus s᷑mo ē: latine vero dr̄ ve-
re ul' fidelit̄/siue fiat. Et dr̄ amē a mene/uel a menos: qđ ē de-
fectio: inde amē q̄i sine defectu: ⁊ sic ut dictū ē vnusq̄isqȝ dȝ fa
cere qđ in se est: ad hoc ut deus faciat qđ in se ē sic ero. ij. qđ nō
Uide versus: quibus poteris cognoscere ps̄. et versus dauid.
Ter quingenas dauid numera ps̄. Bis mille sexcētos sex ca
nit ille. Et q2 dictū ē supius: ꝙ missa ē honoꝛ dei ⁊ sctōꝝ: salꝰ vi
voꝝ: ⁊ requies defūctoꝝ: nō quāta bona occurrūt catholico die
qua audiuerit missam. Primū oīa necessaria: sibi a dn̄o mini-
strātur. Secūduȝ ē: ꝙ vaniloquiū sibi indulget᷑. Tertio q2 iu-
ramēta indiscreta sine dāno ꝓximi remittūtur. Quartū q2 il-
la die lumē oculoꝝ nō perdet. Quītuȝ si illa die moritur: pro
coīcato hētur. Sextū nullus tali die qua audiuerit missā: subi-
to morief᷑. Octauū tali die cōputātur passus pro remissiōe pec-
catoꝝ in die iudicij: ⁊ alia hꝰi. infinita bona. Et sic leui. v. dr̄.
Bibe aquā de cisterna tua. i. de sacra scriptura: q2 cerua cha-
rissima ē. i. lex diuina. Itē ꝓuer. iij. dr̄. Nō dicas amico tuo
Uade ⁊ reuertere q2 cras dabo tibi: cū statim possis dare: q2 q
cito dat bis dat. Sȝ pro multis nota ꝙ irrigularitas etiā q̄n̄o
qȝ cōtrahitur rōne insipiētie et ignorātie: q̄m nescientes litteras
non debēt promoueri ad sacros ordines sicut nec homicide/ul'
filij illigitimi: quoniā sic hic nota. i. infamia: ita ibi ignorātia:
nota. i. infamia: Pro quo vide. c. cuȝ in cunctis de ele. ⁊ alia
iura in hoc opusculo sup̄ alegata: q2 scūs tho. dicit, ut ꝓbatuȝ ē
ꝓma. ij. q. lxxiiij. ad. v. ⁊. q. lxxvj. ad s᷑ȝ. Et. xxvj. di. q̄i per to

tū in decretis tractat̄ de ignorātia: qua cōtrahitur irrigularitas Et vide inno. in. c. cū in cūctis de ele. vbi dicit ꝙ scia ē tripler. s. magna uel eminēs: ꝛ mediocris: ꝛ parua. Magna ē ut qñ aliquis ē ita doct⁹ ꝙ rñdet a dō oē q̄re in ꝓ̄ptu: et sine reuolutiōe cartarū uł libroꝝ. Mediocris scia ē ut qñ aliquis alicui questioni rñdet in prompt u: et qñqꝫ nō sine reuolutiōe cartarū ꝛ libroꝝ. Sꝫ parua scia ē: ut qñ aliquis nō rñdet in ꝓ̄ptu nec cū reuolutiōe cartarū et libroꝝ: ꝛ tales dicūtur tenebꝛe: de quib⁹ suꝑdictū fuit ad plenū. Sꝫ paul⁹ dicebat. ro. iij. Q is sufficiētia nr̄a a dño deo ē. Pro q̄ nō ꝙ epi debēt scire vtrūqꝫ testamētuꝫ. s. vetus ꝛ nouū: qd̄ significat mitra habēs duo coꝛnua: Pꝛo quo vide. c. oēs psalentes per totuꝫ. di. xxxviij. Et fertur ꝙ qño administratur sibi illa dignitas: ꝙ interrogāt̄ si sciāt testamētum vetus ꝛ nouū: qui rñdet ꝙ sic: ꝛ dꝫ intelligi. s. necessaria q̄ cōtinētur in utroqꝫ testamēto: ꝛ debēt scire oīa necessaria: tam in foro contentioso q̄ꝫ in foro cōscientie. Sed quid si nesciāt qñoqꝫ decidere causas qd̄ absit. Pꝛo quo vide cap. multi sacerdotes di. xl. qm̄ tenentur scire quecūqꝫ: que expectāt ad officiū suū ꝛ ē. de quib⁹ tho. vbi supꝛa. Et sic sciēdum ꝙ oēs sacerdotes promoti ad sacros ordines debēt scire ut dictuꝫ ē oīa q̄ expectāt ad religionē xp̄ianā: ꝛ bonos moꝛes ꝛ officiū suum ꝛ ad hoc ut secure ꝛ cū bona cōscia faciāt fructus suos: qm̄ aliter nō bene pñt facere fructus suos sꝫ forte peccarēt in recipiēdo fructus beneficioꝝ ꝛ tenerētur ad restitutioneꝫ. Et non solū peccāt ignoꝛātes si promoueātur: sꝫ etiā epi ꝛ examinatoꝛes sic Ro. p̄. Agentes ꝛ cōsentiētes pari pena plectūtur. sic. xxxvj. di. q̄ per totum. Et vide tho. ꝯa ꝯe. q. c. vbi dicit ꝙ qui poꝛrigit pces ꝓ indigno efficit̄ symoniac⁹. Et sic̄ de bonoꝝ ꝛ litteratoꝝ ꝓmotiōe ē gaudēdū: sic de maloꝝ ꝛ impitoꝝ ꝓmotiōe ē tristādū. Pꝛo q̄ vide. c. de qbus dā. xxxvij. di. sꝫ ꝓ malo in dice ꝛ assessoꝛe vide. l. ꝙ cuiusqꝫ vnūsitatis. ff. ve. i pn. Sꝫ de examinatoꝛe loqtur. c. finale de tē. oꝛ: sꝫ suꝑdicta debēt itelligi de penit⁹ illiteratis: ut qꝛ sūt indociles i actu ꝛ i dispositione ut qꝛ nō sūt bū dispositi ad sciaꝫ ut i. c. illiteratos. xxxvj. di. qm̄ si aliq̄ sint ibuti ꝛ aliqualit̄ dispositi i rudimētis grāmaticalibus

cōtinuāt studiū bene pñt pro moueri: qm̄ ꝛ si isti sint pro nunc i periti in actu: nō aūt sūt imperiti in potētia / uł dispositiōe: ꝛ sic bene pñt ꝓmoueri: ꝛ beneficiū retinere: dū tn̄ potētia nō sit re mota sꝫ ꝓpinqua. Sꝫ pro ista materia vide magistrū sen. i. iiij di. xix. q̄i i pn. Sꝫ nō qd̄. j. ad thi dr̄. Ne cōmunicaueris pec catis alienis. vbi aymo dicit. Sine his trib⁹: nemo ordinādus ē. s. sin̄ fide catholica. Et sine cōuersatiōe bona: Et sine doctri na bona. Itē nota ꝙ oīa pctā sunt aliena: sic ꝓpħa in ps̄. xviij. Et ab alienis parce seruo tuo. Alienis glo. q2 oīa pctā sūt alie na. Sꝫ nota ꝙ stultus ut luna mutat̄: sic ecle. xxvij. ꝛ. j. cor. ix. Et ad cor p̊ dr̄. Sapiā h⁹ mūdi stultitia ē apud deū. Itē nota qd̄ ꝓpħa dicit in ps̄. lxxvij. Spūs vadēs ꝛ nō rediēs. i. tēdens ad mortē per sepatiōēꝫ a corpore: nō q2 spūs moriat̄ qui ē incor ruptibilis: sꝫ q2 hō cōpositus ex corpore: ad ipm̄ nō redijt virtu te nature. Sꝫ alibi in ps̄. cxviij. dicit. Q2 fact⁹ sum sic vter in pruina. Vter in pruina derclict⁹: videt̄ non applicabilis vltra humanis vsib⁹: ꝛ hoīes iō excellēter cōtēplatiui: reputātur in agibilibus ꝛ politicis q̄i stolidi. Vn̄ ꝛ. iiij. reg. ix. Principes exercit⁹ qui erāt cū iesu dixerūt de ꝓpħa: qui venerat ad eū iun gēdus. Quid venit vesanus iste ad te: Et in figura huius fa- cies moysi apuit cornuta ex consortio sermonis dn̄i exo. xxxiiij. Et sic excellēter cōtēplatiui ab hoībus mūdanis reputātur fa tui: ꝛ tn̄ ꝫm veritatē sūt sapiētissimi: q2 sapiā ꝓprie cōsistit in cō- tēplatiōe. j. cause: nō solū ꝫm sctōs: sꝫ etiā ꝫm philosophos. ut p̄ methaphe. Et excellent̄ cōtemplatiuis vita presēs vertitur in tediū. Et sic oportet nos viuere cū discretiōe ne erremꝰ imi- tādo sensualitatē: ꝛ dimittēdo rōnem sꝫ ecōtra pro q̄ ꝓpħa i ps̄. xlviij. Hō cū in honore esset nō intellexit: cōpatꝰ ē iumētis i spiētibus ꝛ similis factꝰ ē illis. Itē alibi in ps̄. lxxxviij. Me morare q̄ sit mea substātia glo. i. q̄ꝫ fragilis ē humana natura ad casū. sic Gn̄. viij. Sens⁹ eni ꝛ cogitatio cordis humani: ꝓ na sūt ad malū ab adolecētia sua ꝛ iō semper indiget hō tua mi sericordia ꝛ clemētia. Pro cuius remedio ē nōndū qd̄ ait pro pħa in ps̄. lxxxix. Qm̄ mille anni ante oculos tuos tanq̄ꝫ dies

eterna:q̄ pterit hoc addidit:q: tēp⁹ pteritū:iā nichil ē. Et tp̄s quātūcūq3 lōgū eternitati cōpatū:q̄si nichil ē. Sequitur āni nr̄i sicut aranea meditabūtur. In hebreo ⁊ trāslatiōe Hieronimi hētur. Cōsumpsim⁹ ānos nr̄os:sic sermonē.i.sic sermo cito trāsijt ⁊ desiguit esse: sic āni nr̄i: ⁊ ptinet ad suam pdictā.s.de breuitate vite humane. Littera āt cōmunis refert ad inutilitatez laboris:q̄ frequēter cōtingit in vita hoīs:q: sicut aranea multuz occupat ad texēduz tellā:q̄ modico vēto dissipat: sic hoīes multū studēt ⁊ meditant ad cōsequēdos honores uel diuitias:q̄ velociter āmittūtur:⁊ sic dr̄. Anni nr̄i.glo.i.hoīes in annis nr̄is viuētes:sic in ps.lxxxviij. Si aūt in potētatib⁹ ei⁹ octogita anni:amplius labor et dolor. Et dicūtur hoīes potētates: hoīes bene cōplexionati. Sequit quis nouit ptātez ire tue: q.d. Ex q̄ vita hoīs ē ita breuiata:⁊ scia acquirit per experimētuz ⁊ expientiā lōgi tp̄oris/uel aliter. Quis in tā breui tp̄e posset scire excellentiā tue ptātis ⁊ vindicte.q.d. nullus:nisi ex tua spāli instructiōe. Sz de iudeoꝝ infidelitate dr̄ per ꝓbāz in ps.cviij.s.Fiāt cōtra dn̄z semp glo.q: illi iudei qui remāserūt pro maiori pte sūt obstinati in infidelitate sua: ⁊ sic sūt cōtra deū. Et alibi in ps.xxxv.dr̄. Noluit itelligere ut bene ageret. Pro q̄ notāduz q̄ iudei fuerūt in passiōe x̄pi similes neroni imperatori crudelissimo:qui occidit magistrū suū senecā: nō valēs tollerare timorē ei⁹ a puericia:qui occidit etiā ꝓpriā matrē:⁊ eaz fecit scindi:ut videret locū in q̄ cōcept⁹ fuerat. Fecit etiā succindi ciuitatē romanā septē dieb⁹. Finalit crudelissime occidit se ipsum. Et iudei in morte x̄pi dixerūt. Sāguis ei⁹ sup nos et sup filios nr̄os math.xxvij. Et eclc.viij.dr̄. Cū iracūdo nō facias rixā:Et cū audace nō eas in desertū: qm̄ ante illuz q̄si nichil est sanguinis effusio. Tales fuerūt iudei in effusiōe sāguinis x̄pi. Et sic ysa.p̄o dicit. Cum extenderitis manus nr̄as:auertaz oculos meos a vob. Et cū multiplicaueritis orōnes nō exaudiam:man⁹ ei nr̄e sanguine plene sūt. Pro q̄ nota aug.in quodā smonē quē fecit de cruce dn̄i nr̄i iesu x̄pi in q̄ dixit q̄ ex maledictiōe pentū currit adhuc in filios uaria facinoris per macu

lam ságuinis:ut per hanc fluidá importuna ꝓles impia inex-
piabilit̃ crucietur:quousq3:se reá ságuinis xp̃i recognoscat pe
nitẽs ꝛ sanet̃:sic sapie.xj. Per q̃ quis peccat: per ea ꝛ torque
ri debet. Et sic dicit diuus Aug. loco prealegato:ꝙ audiuit su
is tẽporib⁹ quẽdaz litteratissimũ iudeoꝝ cõuersum ad fidẽ xp̃i
q̃i ꝓbaz eoꝝ ꝛ in extremo vite prophetase iudeis. Cuius ver
ba fuerũt. Ceci iudei scitis inquit:nullo modo vos posse ab il-
lo quo patimini verecũdissimo cruciatu sanari: nisi solo ságui-
ne xp̃iano. Qď verbũ ceci iudei semp̃ ꝛ impij capiẽtes:indux-
rũt oĩ anno in omni prouincia infũdendũ sanguinẽ xp̃ianoꝝ ut
legitur in .li. dicto fortilitiũ fidei. Sz verbũ sic prolatũ de san
guine:vere ĩtelligit̃ de sanguine altaris xp̃i veri dei ꝛ hoĩs: qď
est remediũ ꝛ salus vera aĩe ꝛ corporis cuiuscũq3 fidelis:quod
probatur:qm̃ si iudeus patiat̃ fluxũ sanguinis:qui ꝛ si cõuerta
tur ad fidẽ xp̃i ꝛ baptizet̃:non amplius fluxũ sanguinis patiet̃:
qď ẽ mirabile ad exaltatiõem legis gr̃e fidei nr̃e. Sed fluxus
sanguinis est in penã iudeoꝝ: propter peccatũ qď cõmiserũt in
morte xp̃i:quãdo p̃ilatus dixit math. xxvij. Innocẽs ego sum
a sanguine iusti huius: vos videritis. Sequit̃ et facit. Rñdit
vniuersus populus dicẽs. Sanguis eius sup̃ nos ꝛ sup̃ filios
nr̃os. Ecce quomodo ipi iudei impij ceci ꝛ crudelissimi occide
runt xp̃m redemptorẽ nr̃um saltim mẽte ꝛ lingua: ꝛ sic iustum
est ut cruciẽtur sic̃ dictũ ẽ. Et glo. hiero. dicit ĩ hoc passu. O p
timã hereditatẽ dimiserũt iudei filijs suis. Verbũ ãt optimũ
ꝛ salutiferuz respõderũt iudei: sed intẽtione pessima ꝛ morti-
fera:sicut sepe accidit ꝙ male bonũ dicit̃ ꝛ fit. Intellexerunt
enim sanguis eius veniat sup̃ nos. i. pctã ꝛ pena effũsionis ság-
guinis eius veniat sup̃ nos:optãdũ qď erat imundũ ut ságuis
ille immũdissim⁹ sup̃ illos veniret ad emũdatione:sic̃ legitur
hebre. ix. Si sanguis hircoꝝ ꝛ thauroꝝ ꝛ cinis asp̃s⁹ victule
inqnatos sáctificat:q̃zto magis ságuis xp̃i:qui per sp̃ũz sáctũ se
ipsum obtullit immaculatum deo: emundauit conscientiam
nr̃am ab operibus mortuis qď contulit nobis per suã clemẽtiã
apoca p̃ q dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nr̃is in ságuine suo

Hoc est qđ dicit iacob Gn.xlviij. Lauit in vino stollã suã: ꝛ in sanguine vue palliũ suũ. Stolla ꝛ palliũ xp̃i est ecclia: q̃ lota ẽ vino. Et sanguine vue .i. sanguine xp̃i elicato in torculari crucis: hoc ẽ qđ legit apoca. xix. c. Uidi celũ apertũ: ꝛ ecce equꝰ albꝰ: ꝛ qui sedebat super eũ vocabatur fidelis ꝛ verax: ꝛ cũ iustitia iudicat ꝛ pugnat: ꝛ vestitus erat veste aspersa sanguine ꝛ vocabatur nomẽ eiꝰ verbũ dei. Ecclia: vestis est xp̃i: q̃ iõ aspersa ẽ sanguine. meritis: ut vestis regalis eẽt sanguis aspersus sup totã eccliaꝫ in ablutiõeꝫ. In sc̃tificatiõeꝫ: ꝛ in tinctionẽ. Sꝫ iudei nec in ablutiõeꝫ: cũ essent imũdi / nec in sc̃tificatiõeꝫ: cũ eẽnt peccatores pessimi / nec in tictiõeꝫ ut essent vestis regis: sanguinẽ super se venire petierũt: ſꝫ qnasi belue sanguinẽ eiꝰ sitierũt: Uñ dñs leones ꝛ canes vocat eos in p̃s. xxv. Quid ẽ petitio sãguinis nisi rugitus leonis sanguinẽ sitiẽtis? Hiere. xij. Facta ẽ hereditas mea q̃i leo in silua ꝛ dedit cõtra me vocẽ: iõ odiui eã. Põt aũt hec vox esse: vere penitentium: Sãguis eiꝰ sup nos ꝛ sup filios nr̃os .i. maius ẽ p̃ciũ sanguinis xp̃i quẽ pro nob obtullit in ara crucis: q̃ꝫ debitũ nr̃m: ꝛ alioꝝ qui post nos veniẽt. Job. vj. Utinã appẽderentur pctã mea .i. meoꝝ: quibꝰ iram merui: ꝛ callamitas quã patioꝛ in statera: q̃i arena maris hec grauioꝛ apperet. Et ita fuit: qꝛ xp̃s positus in statera crucis: laus sue callamitatis p̃põderauit: extulit lancẽ oĩuꝫ pctõꝝ totiꝰ mũdi: ꝑpter qđ dĩ. Agnus qui tollit pctã mũdi .i. extollit: sicͭ maius p̃õdus extollit minus positũ in altera lãce Aug. Et sic notare deberẽt oẽs iudei ceci ꝛ miserrimi: ꝛ oẽs agareni: ꝛ oẽs heretici: ꝛ vniuersalit oẽs ĩfideles: illa q̃ dicit Hiero. in p̃ volumine suarũ eplarũ in. c. debitoꝛ Cuiꝰ verba inter cetera sũt. Scriptũ ẽ in p̃s. cxviij. Lucerna pedibus meis verbũ tuũ dñe ꝛ lumẽ semitis meis: ꝛ iõ dictum est. Ignis cõsumẽs ẽ. Accedite ĝ ꝛ lucernã diligẽter cõsiderate. Uestrasq̃ fatuitates ꝛ tenebras remouete. Paganus in tueat: ꝛ illic sine cõiugio p̃rem esse discat, ꝛ filiũ: ꝛ quomõ natꝰ ẽ filius: ꝛ cognoscat sp̃m sc̃tm: ab vtroq̃ procedẽtem. s. tam a p̃re q̃ꝫ a filio eis equalẽ. Si cecus nõ es: ibi vide: inter igneꝫ ꝛ

splẽdorẽ q̃re mediũ. Sꝫ nullũ est mediũ: nullũ ẽ cõiugiũ: noli amplius ꝑscrutari mediũ: ne magnũ patiaris incẽdiũ: qm̃ pr̃ dicit. Hic ẽ filius meus dilectus: ꝛ tu dicis: nõ hẽt filiũ deus. Tu pagane quid foris stas ꝛ murmuras: intra hic in scholam dei. Aperi aures cordis tui: Audi vocẽ dñi ꝛ simileꝫ filiuꝫ dei. Quid agitis iudei: qui occidistis filiuꝫ dei: quo fugietis. Qui mõtes. Que petre super vos cassure sũt. Et si in cauernis petraruꝫ vos abscõderitis: inde extrahã vos dicit dñs. Sꝫ ꝛ vos venite ꝛ intrate: ꝛ cõsiliũ meũ audite: desperare nolite: qm̃ sũt reliquie homini pacifico. Scuistis: occidistis: sãguinẽ xp̃i fudistis: in ꝑiculo estis. Filio dei: icreduli fuistis. Quid facere nũc debetis: nisi credẽtes ut baptizemi. Bibatisq3 sanguinẽ: quẽ fudistis: nõ est quid horreatis. Fusus ẽ sanguis medici: ꝛ factꝰ ẽ medicamẽtuꝫ frenetici. Quid dubitatis? Gustate ꝛ videte: qm̃ suauis ẽ dñs. Et notate. Quicquid eĩ de patre ꝛ filio diximus: ꝛ de spũ sancto diximus. Est enĩ cũ illis ꝛ in illis equaliꝫ vnus: ꝛ nõ minor aut tertius ds̃. Quid aliud dicã fatigatus. Quia spũꝫ sãctũ a patre ꝛ filio eternitati substãtia vl' cõmunione separat: eũq3 negat spũm esse pr̃is ꝛ filij: plenus ẽ spũ immũdo: vacuus spũ sãcto: idõ eni deus dicit̃ charitas: q2 nõ partibus diuidit vnitatẽ: ſꝫ inefabilit̃ coagulat trinitatẽ. Ipa eĩ est trinitas vnus ds̃ turris fortitudinis a facie inimici: credẽtes in se custodit ipe in scl'a scloꝝ. Sꝫ pro ista materia vide tho. j. ꝑte .q. xvij. q̃i per totũ ꝛ sic in diuinis ẽ ꝑncipiũ sine principio: Et ꝑncĩũ de principio. Et principiũ de principijs. Principiũ sine principio: pr̃. Principiũ de principio filius: q2 procedit a patre. Pricipiũ de principijs spũs sanctꝰ: q2 ꝓcedit tã a patre q̃ꝫ a filio ut dictũ ẽ. Et sic nota ꝙ ista propositio ẽ catholica in diuinis. s. Pater ẽ deus. Filius ẽ deus. Spũs sanctus ẽ deus: idõ nõ tres dij: sꝫ vnus ds̃: ꝛ sic in diuinis sũt tres persone .s. Pater. Filius: Et spũs sanctus tres ꝑsone ꝛ vnus deus: q2 vna natura / vl' essẽtia / vl' substãtia q̃ idoeꝫ ẽ sic mr̃ sen. ꝑ. li. q̃i per totũ ꝑsertim. di. ij. usq3 ad. vj. ꝛ ibi tho. ꝛ plures doctores et in pluribus locis sacre scripture q̃ recitat sacrosctã mat

eccl'ia: cuius correptiōi ego predicet⁹ petrus me subijcio nūc et in perpetuū: si in aliquib⁹ erraueri: qd absit: deus testis: cuius clemētie et mie placeat: ut nō me deserat: qm̄ ei⁹ seruus sū et ero licet indign⁹: qz ei⁹ mēbrū sum a cunabulis meis ex q̄cūqz latere deo teste: et sic credo lz in verbis errauerī q̄ in mēte nō erraui sic salomō .j. reg. xvj. Homines iudicāt ḡm ea q̄ appent: deus

Quarta q̄ hereticus ē: qui Ca. xxxiiij aūt intuet cor. alicuius cōmodi tp̄oralis maxime vane glīe principatusqz sui grā falsas ac nouas gignit opiniones ul' sequit: sic mr̄ sen. in .iiij. di. xiij. finalibus verbis. Et ē heresis deuiatio a fide cū ꝓposito resistēdi. Heretic⁹ ē q errat i dogmate fidei: et scismatic⁹ ē q errat i ritib⁹ eccl'ie. Pro q̄ vide .c. int' heresī3 .xxiiij. .q. iij .vbi dī. Inter heresī3 et scisma hoc interesse arbitror .s. q̄ heresis puersū dogma hēat scisma p⁹ epales3 dissensiōe3 ab ecclesia pariter sepat: q̄oquidē in pncipio aliqua ex pte itelligi per diuisu3. Ceterū nullū scisma ē: nisi sibi aliquā heresī3 cōfingit ut recte ab eccl'ia recessisse videat. Sz pro multis qui alta et curiosa nitūtur dicere ul' predicare: sūt nōnda verba diui tho. suo .iiij. di. x. ad .iiij. q̄i finalibus verbis. Cuius verba sūt ut dictū ē. Credo q̄ oīa q̄ sūt fidei: sūt supra naturalē cognitiōe3 angeloꝝ sic' sup̄ naturalē cognitiōe3 hoīu3: et iō mysteria fidei dicūtur esse abscōdita a sel'is in deo ut dī ephe .iij. Unī naturali cognitiōe nō vidēt angeli corpus xp̄i sub sacramēto s3 solū btī Demones vero nullo modo vident: s3 credūt et cōtremiscunt. Sic Isido. in .p̄ .li. suarū eplarū in .c. debemus inducit dictū apl'i dicētis. Quēadmodū nemo nouit hoīu3: q̄ sūt hominū nisi sp̄us hoīs qui ē in eo: sic et q̄ sūt dei: nemo nouit nisi sp̄us: q de deo ē. Et sic qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit q vero nō crediderit cōdēnabitur. Jo. iij. Pro q̄ ē nōndu3 q̄ p̄ us dī. Qui crediderit: et tādē3 dī baptizat⁹ fuerit. Ex quib⁹ el lici poterit q̄ hoīes p⁹ debēt ibui i fide catholica q̄3 bap. si sint adulti: nisi sequaf piculū in mora: qm̄ tūc nō deberet obseruari tēpus rōe periculi: Nō ei pōt fieri ut corpus baptismi recipiat sacramētū: nisi aīa fidei suscepit veritatē qd intelligif de adultis. Sz aug. ait ut dictū ē q̄ et si mors tardet veniet: et exp-

sentia docet:sic pþa i ps.lxxxviij. Quis e hõ qui viuat z nõ vi deat morte.q.d.nullus. Et sic paul9 ro.viij. Statutũ e oĩbus hoĩbus semel mori sic mr sen.li.ij.di.xix.z ibi tho.z scũs Bonaue. Et cato dicit. Cũ sis mortalis q sũt mortalia cura: qm z si mũdus i se sit bon9:tñ multi in eo decipiuntur:q: videt mũdus pmittere sanitate:euenit infirmitatas:z videt pmitte re diuicias.z adest paupertas: z videtur pmittere vitã: ecce eue nit mors:z sic dicit aug. loco palegato q mũdus dicit cuicũqz deficio. Sz ds dicit reficio. Pro q nota q Hiero.ponit.xv. signa pcedentia iudiciũ vniuersale dicẽs q pmo die maria oĩa exaltabũtur.xv. cubitis sup mõtes. Secũdo oĩa equora psternẽtur in profũdũ: in tãtũ q vix videri poterũt. Tertio redigẽtur in statũ antiquũ. Quarto belue oẽs z alia oĩa q mouent in aquis:cõgregabunt et leuabũt capita super pelagus more cõtẽptiõis inuicẽ mugiẽtes. Quinto oĩa volatilia celi cõgregabuntur in cãpis inuicẽ plorãtes:nõ gustantes aliquid/neqz viuẽtes. Sexto flumina ignea surgẽt cõtra firmamẽtũ ab oc casu solis usqz ad ortũ corrnẽtia. Septimo oĩa sydera errãtia z fixa ex se expargẽt igneas comas sic comete. Octauo erit ma gnus terremotus:ut oĩa aĩalia psternãtur. Nono oẽs plane te sãguinẽ dabũt rore. Decimo oẽs lapides parui z magni di uident in quattuor ptes vnaqueqz alia collidẽte. Undecimo colles z mõtes z edificia in puluerẽ redigentur. Duodecimo oĩa aĩalia veniẽt ad cãpos de siluis z mõtibus rugiẽtia:nichil gustãtia. Tertiodecm.oĩa sepulchra ab ortu sol usqz ad occasũ patebũt cadaueribꝰ ad surgẽdũ. Quartodec.oẽs hoĩes de hita clis recedẽt nõ itelligẽtes nec loquẽtes/nec discernẽtes. Quĩ todec.oẽs morient z resurgẽt cũ mortuis lõge ãte defũctis:sic tho. .iij.pte.q.lxxiij. Et sic etiã facit Isido.in.ij. volumine suarũ eplarũ.c.p.vbi dicit. Ego arbitror ex hoc loco:z ex eplã:q nomine petri aplĩ scribit mille ãnos p vna die solitos appellari: ut.s.q: mundus in sex diebus fabricatus e: sex millibus anno rum tantum credatur subsistere: z postea venire septenarium numerum et octonarium in quo verus exercetur sabbatismus et circuntionis puritas reddetur. Unde et octo beatitudi-

nis bonoꝝ operū premia promittūtur. Scribit aūt petrus hoc modo. Unū hoc nos nō ptereat dilectissimi: q: vna dies apud deū ꝗ̄ mille āni: ⁊ mille āni quasi vn9 dies. Pro quo nota ꝙ sabbatū interpretaꝰ requies: ⁊ sic hic intelligiꝰ de circūcisione spūali: qm̄ circūcisio vera ē hodie in ecclia dei per sacramēta: ⁊ altera erit in die iudicij: qū separabūtur boni a malis: ⁊ ecōtra mali a bonis: q̄ erit terribilis ⁊ sic sic supfluitas illa abcidebaꝰ in lege veteri: de qua Gn. xvij. hodie in lege gr̄e melius abcidūtur superfluitates. i. oīa pctā. s. mediāte baptismo ⁊ alijs ecclesie sacramētis. Et sic oīa peccata dicūtur aliena ⁊ supflua: ut ꝓpha testatur in ps. xviij. vbi dicit. Et ab alienis parce seruo tuo. Ab alienis. i. a peccatis / ul' aliꝰ: Ab alienis. i. ab infidelibus: qui sūt alieni a fide. Parce seruo tuo: ita ꝙ nō habeant potētiā super me: ad pctā infidelitatis sue: sic̄ antiochus cogebat iudeos / ut dictū ē trāsire ad cultū gētilem ydolatrie ut .ij. macha. vj. Et sic separabuntur boni a malis: ⁊ mali a bonis ventilabro xp̄i dicētis. Uenite bn̄dcti patris mei percipite regnū qd̄ paratū ē vobis ab origine mūdi: qd̄ dicetur bonis existētibus ad dexterā xp̄i. Sꝫ malis existētibus ad eius sinistraꝫ dicēꝰ. Ite maledicti in igneꝫ eternū: qui pat9 est vobis et c̄. ut math. xxv. et sic sentētia iuste lata nō patiꝰ dilatiōeꝫ: ut in. c. si cut. ij. q. j. Et q: sic ē pratica in humanis: igiꝰ quid fiet in diuinis: nō tradas obliuiōi rogo. Et sic luce. xviij. dī. Qui se exaltat humiliabiꝰ ⁊ qui se humiliat exaltabiꝰ. Et sic tu nota: ꝙ sic̄ impossibile ē placere deo sine fide: ita impossibile ē placere hominibus sine humilitate: ⁊ sic̄ suꝑbia semp descēdit: ita humilitas semp ascēdit. Et sic̄ humilitas multū placet deo: ita superbia multuꝫ placet diabolo. Sꝫ tu qui filius dei esse cupis esto humilis: ut xp̄o possis placere: ⁊ regnuꝫ eius possidere: qm̄ oīs xp̄i actio nr̄a fuit instructio ut dicebat Grego. Sꝫ xp̄s fuit humilis: q: humiliauit se usqꝫ ad mortē: igiꝰ eris humilis. Sꝫ ꝓ supdictis sciēduꝫ ꝙ oēs ut dictū ē tenētur scire ea q̄ cōtinētur ī legibus ut ethi. iij. t. ij. in. c. cū finis ⁊ c̄. in. §. verū etiam per ignorātiā cōmissa glo. s. vicia puniūtur si ip̄e cōmittens causa

ignorātie videatur fuisse seu aduersus ebrios duplex pena con stituta. Principiū ei in ipis est cū in eoꝝ ptāte fuerit: ne ebrij fierēt ꝙ causa eoꝝ est ignorātia puniūtur ꝛ ignorātes cū ex his q̄ in legibus cōtinētur: que vtiqꝫ scire oportet nec difficilia sūt: Duplex pena ꝛ c̄. glo. duplici pena: primo q꜡ cōtra tēperātiaꝫ peccauit. Secūdo q꜡ ꝓpter delictū ex ebrietate subsecutū sunt ebrij puniēdi. Et q꜡ ignorātia semp̄ aleuiat peccatuꝫ in parte q̄noqꝫ: iō ebrij nō sunt puniēdi: sic̄ si ex industria peccarēt. Sꝫ pro ebrietate vide. cap. a crapula ꝛ ebrietate de vi. ho. cle. vbi dicit: ꝙ crapula ē crudus cibus: ꝛ ebrietas vinuꝫ immoderate sumptū. Et dr̄ ebrietas ab. e. qđ ē sine: ꝛ bria: qđ ē mēsura quasi bibere sine mēsura: vnde fecūdi calices quē nō fecere disertū: Et Joā. an. dicit ꝙ clericus crapulosus/ul' ebriosus monitus nō desistēs: ab officio ul' beneficio suspēdetur. Et sapiēs prou. xxiij. dicebat. Ne intuearis vinū qn̄ flauescit Cū splēduerit in vitro color eius glo. q꜡ delectat in tali aspetu: ꝛ inducit ad immoderatū potū: ingredit' blāde: ꝛ in nouissimo mordebit ut coluber: ꝛ sicut regulus venena diffundet glo. q꜡ consumit bona fortune ꝛ bona nature ꝛ bona grē: q꜡ inducit ad vicia ꝛ potissime ad luxuriā. Et in. c. ꝛ si xp̄s de iu. iu. extra. inducit' dictū apostoli dicētis. Nolite inebriari vino: in quo ē luxuria: aufert memoriā: dissipat sensū: effudit intellectū: suscitat libidinē: inuoluit linguā: corrūpit sāguinē: oīa mēbra debilitat: vitā diminuit: ꝛ omnē salutē exterminat ꝛ cōsumit aug. ꝛ dꝫ intelligi de excessu vini: ꝛ sic extrema sunt aufferēda: qm̄ magna quātitas vini: ꝛ vinū purū i celario ē bonū. Sꝫ querit' /am ebrietas sit peccatū mortale vel veniale: dicēduꝫ ꝙ aut ebrius inebriat se assidue/aut a casu. Si assidue: ē peccatū mortale. Si a casu: ē peccatū veniale: sic. xxv. di. in. §. ꝛ est ꝛ c̄. Et sic vnusquisqꝫ tenetur scire ea: quoꝝ se actorē ꝛ artificē profitet' ethi. iij. de quibus supra. Sꝫ pro materia ignorantie vide magistrū sen. li. ij. di. xxij. vbi dicit ꝙ ignorātia ē triplex. Sequit': sꝫ forsā talis ē ꝛ c̄. ethi. iij. glo. radix ꝛ origo erroꝝ eoꝝ qui dicebāt vicia esse inuoluntaria: hoc ē: q꜡ quidā hoīes sūt naturaliter pigri: ad fortitudi

nē inepti: ut sūt fleumatici. Et alij sūt iracūdi: ut colerici. Et alij tristes: ut melācolici. Et alij ad superexcedētes voluptates apti: ut sūt sanguinei: cū ergo iste dispositiōes proueniāt a natura: et natura nō subijciat huic volūtati: quidā dixerūt: vicia que ex his inclinatiōibus proueniūt: esse involūtaria: hoc philosophus in psenti intēdit excludere: insinuās quod licet ex cōplexiōe hoīes ad vicia pcedāt: verūtamē vitia ipa spōte acquirūtur per opationes cōsuetudinarias: et quia huiusmōi operatiōes sūt volūtarie: ipsa vitia erūt voluntaria. Pro quo vide magistrū sen. li. ij. di. .xxv. vbi dicit quod liberū arbitriū ē facultas rōnis eligēdi hoc uel illud: et ibi doctores: ex quo ellicit quod in ptāte cuiuscūqz ē facere bonū vel malū: quia aīa a nullo pōt cogi: nisi a solo deo: et sic volēti nichil ē difficile. Et sic hoīes meremur uel demeremur: meremur: si recte operemur. Demeremur: si nō recte operemur. Et seneca ad lucillū in rubri. cxxij. dicebat. Omne pctm̄ ē actio. Actio āt oīs volūtaria ē: tam honesta qz turpis: ergo volūtariuz ē omne pctm̄: tollite scusatiōes: nemo peccat inuictus. Educatio et disciplina: mores facit. Et id sapit vnusquisqz qd̄ didicit: itaqz bona cōsuetudo seruere dz: qd̄ mala instruit. Bene dicet loqui. Bene decet facere. Nichil interest: quo animo facias: qd̄ viciosū ē fecisse: quia facta cernūtur: animus vero nō videtur. Nulla eni laus ē nō facere: qd̄ facere nō possis. Sequitur quid ē inimicissimū homini: alter hō. Libēter feras: qd̄ necesse ē. Dolor patiētia iuuat. Expecta qd̄ nunqz te peniteat. Nō qz multis placeas sz qlibet stude: ut deo placeas. In hoc tm̄ incūbe: ut libētius audias qz loquaris. Multos vitā differētes mors incerta pvenit. Itaqz oīs dies: vēlut vltimus iudicādus ē. Amicos in secreto admone: palā aūt lauda. Verba rebus: nō psonis existimāda sunt. Monstruo similis est auaritia senilis. Quid ei stultius ē ut dici solet: qz via deficiēte augere viaticū. Oēs infātes terra nudos suscipit. Quid ei dulcius qz habere amicū: cū quo oīa sicut tecū audeas loqui. Seruādus ē igit oī diligētia: quia raro inuētus: quia amicus ē alter ego. Quis sis interest: nō quis habearis. Si vis esse btūs: cogita hoc pmo. Cō

temne.glo.s.mūdūz.Sz ab hoibus nolli cōtēni. Pri⁹ qz p
mittas:deliberes Et tū si pmiseris:facias. Jō agas:ne quis
merito tuo te oderit. Et si nullos inimicos tibi facit iniuria.
multos tibi parit inuidia. Solitudinem querit:qui vult cū no-
cētibus viuere; sic pph̄a in ps̄.xvij. Cū sancto sctūs eris et c̄.
Optimus animus et pulcherim⁹ dei cultor ē. Abstinebis ab
alieno immo matrimoniū:prestabis parētib⁹ pietatē:cognatis
indulgētiā:amicis fidē:omnib⁹ equitatē. Deuitabis crudeli-
tatez:z miserā crudelitatis irā. Nō viues aliter in solitudine:
aliter in foro. Nichil petas:qd̄ negatur⁹ fuisti. Nichil nega-
bis:qd̄ petiturus fuisti. Pacē habebis cū hoibus. Sz bel-
lū cū vicijs. Maximū in eo viciū ē:qui nō vult melioribꝰ pla-
cere:sz plurimis. Uis oibus eē notus: pri⁹ efice ut noueris.
Dissēsio ab alio incipiat:a te aūt recōciliatio hec. Sz religiosi
notēt:qd̄ pph̄a ait in ps̄.xxvj. vbi dicit. Unā petij a dn̄o:hanc
requirā:ut inhitez in domo dn̄i:z math.iij.dr̄:Et veniēs hita
bit in ciuitate nazareth.glo.i.in claustrū hitabit:z hoc dicit cō
tra illos:qui nō sūt ibi:nisi ad horā. Sequit qm̄ nazareus vo
cabitur:qd̄ interp̄tatur sepat⁹:sic claustralis.nume.iij. Sepa
te michi leuitas de medio pplor̄ israel ad ministrādūz deo: sz
modo cōmixti sūt inter gētes:z didicerūt opa eor̄. Pro q̄ nō
qz nazareth interpretatur virgultū: talis ē religio propter dis-
ciplinā virgarū ecl.xxxiij. Ne subtrahas vgā a puero z c̄. Jtē
nazareus vnctus interpretat: sic religiosi debēt hr̄e vnctionez
pietatis z cōpassionis erga fr̄es:z nō solū erga suos fr̄es cōso-
cios:verū etiā circa oēs pximos presertim circa xp̄ianos: cum
oēs dicamur fr̄es z etiā oēs dicimur proximi ut dictū est supra
plene. Si ei religiosi nō habuerint oleū qd̄ absit:excludētur cū
fatuis virginibꝰ. Jtē interp̄tat flos:qui redolet z pulcher ē ad
videndūz:sic religiosus debet esse:ut odore suo occidat vermes
in alijs.i. peccata.s.orōnibus et ieiunijs:z alijs b⁹i.ecle.xxiiij
Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoris z c̄.ij.cor.ij. A-
lijs sūm⁹ odor mortis i mortē. Alijs āt odor vite i vitā. Jtē pul
cher debet esse ad videndum. Ysa.lj. Omnes qui videbunt

eos:cognoscēt eos:quia sūt isti semē cui benedixit dn̄s. Itē no
ta q̄ xp̄s nutritur in nazareth.i. in florida cōscia cāti.ij. Leceu
lus nr̄ floridus ꝛc̄. Sequitur vidēs āt multos pharisеoꝝ ꝛ sa
duceoꝝ venientes ad baptismū suuz math.iij. Ex quo elicit̄ q̄
tres erāt secte famose iudeoꝝ.s. secta pharisoꝝ. saduceoꝝ ꝛ esseo
ruz. Essei erāt religiosissime vite:ꝛ longe artioris q̄z monachi
nr̄i tēporis:de quib⁹ tn̄ in euāgelio nō fit mētio. Pharisei āt
arte ꝛ austere vite legūtur fuisse:immo superstriciose:qui i fin
bris vestimētoꝝ spinas ponebāt ac si per hoc dicerēt:nos cōpū
ctiōibus ꝛ aculeis carnē nr̄am affligimus. In frōte āt ꝛ i bra
chijs portabāt quedā philateria ꝛ cartulas:quib⁹ erat decha
logus script⁹: ut viderētur mandata dechalogi obseruare ꝛc̄.
Et math.iij. vbi supra dr̄. Omis ḡ arbor:q̄ nō facit fructū bonū
ꝛc̄. Ex quibus ellicere poteris q̄ bona arbor facit fructuz bo
nū:ꝛ mala malū. Arbor bona.i. bona aīa siue conscia. Et ar
bor mala.i. aīa mala siue cōscia sic ethi.ij.ca.p̊. vbi dicit̄. Ex
pluribus actib⁹ gn̄at̄ hītus. Ex quibus ellice q̄ impossibile ē
aut saltim difficile: hominē virtuosū nō recte operari ꝛ ecōtra:
Impossibile ē:aut saltim difficile: hominē peruersū bene ope
rari. Et sic dr̄ hiere.xxiiij. Quid tu vides hieremia:fic⁹ bonas
bonas valde:ficus malas:malas valde. Sic hiero. Sicnō in
ueni meliores:q̄z eos qui in monasterio proficiūt. Sic nō inue
ni pejores: q̄z eos qui ibi deficiūt. De hac ficulnea luce.xiij.
dicitur. Ecce tres anni sūt ex quo venio:subscide ḡ eā. Hi tres
anni sūt:cōtinētia:obediētia:ꝛ ab renūtiatio ꝓprietatū. Per
oliuā:layci qui debēt facere opera mie:s3 multi sūt ut salices i
fructuose oliue similes folijs: ꝛ tales excidētur:et in ignē mittē
tur. Pro quo notare deberēt oēs religiosi:q̄z pulchra sūt ꝛ for
mosa ꝛ odorifera tria simul iūcta.s. monachus. hītus ꝛ mona
steriū. S3 separata sūt tristia:sic vnusquisq3 per se poterit vi
re. Et sic dr̄ in.ca. placuit.xvj.q.j. Talis ē monach9 sine mo
nasterio:qualis ē piscis sine aqua:ꝛ in glosa istius.ca. dicit̄:q̄
monachi per ingressū religionis equiperātur morti:ꝛ tex. dicit
q̄ monach⁹ ē mortu9 mūdo:deo āt viuit ꝛ in isto.ca. dicit glo.

ꝙ monasteria nõ debēt esse in vrbib⁹. Pro quo vide cap. vltimũ de sta. re. ⁊. ca. si cupis esse qđ diceris. xvj. q. j. vbi dicitur qđ diceris monachus. i. vnus vł solus. Ex quib⁹ elicitur ꝙ nomina debēt esse cõsona reb⁹: sic etiã in sti. de dona. in. §. ĉ: ⁊ alibi. ff. de tutelis. l. j. ⁊. xxj. di. cleros: ⁊. xij. q. j. clericus. xxiiij. q. j. pudēda: ⁊ in autĉ. cola. iij. ⁊ in plurib⁹ iuribus. Et in fine isti⁹. c. si cupis dicit littera. Ne filioꝝ panes comedãt canes. Filioꝝ. i. pauperũ. Canes. i. istriones.

Ed notãduz ē ꝙ sicͤ existētib⁹ in glia non est par uel equalis glia: ita pena infernalis nõ ē par, uel equalis existētib⁹ in inferno: qđ resultat a parte dispositionũ existētiũ in glia vel in iferno: ⁊ nõ a parte obiecti: sic Jo. xiiij. In domo patris mei mãsiones multe sũt. i. diuersa merita premioꝝ / siue diuerse differētie meritoꝝ: alius ei sic: alius sic ibat. Aug. multe mãsiones in domo patris: diuersas meritoꝝ in vna vita eterna signat dignitates. Alia ei glia solis. Alia glia lune. Alia gloria stellarũ. j. cor. xv. Tanq̃z stelle sancti diuersas mãsiones diuerse claritatis: tanq̃z in celo sortiũtur in regno. Sz ꝓpter vnum denariũ nullus separaŧ a regno: ita deus erit oĩa in oĩbus: ut qm̃ deus charitas ē: per charitatē fiat: ut qđ habēt singuli: cõmune sit oĩbus. Sic ei quisq̃z ⁊ ipse hēt cũ amat in altero qđ ĩ se nõ hēt. Nõ erit itaq̃z aliqua inuidia imparis claritatis: qm̃ regnauit in oĩbus vnitas charitatis sic ꝓpha in ps. lxxxiij. dicebat. Beati qui habitãt in domo tua dñe: q̃ ibi sũt hitacula: qꝛ quilibet ē ibi in suo ordine. Hec sũt hitacula suoꝝ salomonis ⁊ ordines ministrãtiũ: q̃ vidēs regina sabba: nõ hēbat vltra spiritũ. iij. reg. x. ⁊. ij. para. jx. ps. lxxxiij. q̃z dilecta tabernacula tua dñe deus virtutũ: cõcupiuit ⁊ defecit aĩa mea in atria dñi. Et numeri. xxiiij. q̃z pulchra sũt tabernacula tua iacob: ⁊ tētoria tua israel: ut valles nemorose ut horti iuxta fluuios irrigui: ut tabernacula q̃ fixit dñs ut cedrũ prope aquas. Baruch. iij. O israel q̃z magna domus dñi ⁊ ĉ.

Ed pro multis dictis ⁊ dicēdis vide sequētia. s. qꝛ in. li. de causis causa ꝑma dicit: ꝙ prima causa plus ē influēs

super causatū suū: q̄ꜯ causa .ij. vniuersalis. Et in causa .vj. dicit. Causa .j. superior ē omni narratiōe: ⁊ nō deficiūt lingue a narratiōe ei⁹: nisi ꝓpter narratiōeꜯ esse ipius: qm̄ ipa ē sup omnē causā: ⁊ nō narrat̄ nisi per causas secūdas: q̄ illuminātur a lumine ṗme cause: ⁊ ē qm̄ causa ṗma nō cesat illuminare suuꜯ causatū: ⁊ ipa nō illuminat̄ a lumine alio: qm̄ ipa est lumē primū: supra qḋ nō ē lumē: ⁊ sic causa ṗma ē supior oī narratiōe / nec cōsequit̄ eā loq̄lla: qḋ ē: q2 narratio nō fit nisi per loquellā. Et loq̄lla: per intelligēcīā. Et intelligēcia per cogniriōeꜯ: Et cognitio: per meditatiōeꜯ. Et meditatio: per sensū. Causa āt ṗma ē sup oēs res. Causa āt ṗma: ē sup oia hec: qm̄ ē causa eis: ꝓpter hoc fit ꝙ ipa nō cadit sub sensu. meditatiōe. cognitiōe intelligētia ⁊ loq̄lla: nō ḡ ē narrabilis. Sigtur ⁊ facit ꝙ gr̄ia diuina ē par ⁊ equalis existētib⁹ in gr̄ia a parte obiecti: qḋ ē ipse ōs: nō āt ē par ⁊ equalis a pte creaturarū existētiū in gr̄ia ut dictū ē: qm̄ quicquid recipit̄: ad modū rei recipiētis recipit̄: sic in .li. de causis in pluribꝰ locis: ut in causa .xij. vbi dr̄. Causa tū ḡ in causa ē: per moduꜯ cause. Et causa in causato: per modū causati. Et in causa .xv. dicit̄. Qm̄ scia sciētis essētiā suā: ē ex eo ⁊ ad eū. Est ex eo: q2 ē sciēs. Et ad eū: qui ē scitū. Et i causa .xviij. dicit̄. Et res oēs sūt entia: ꝓpter ens ṗmū viuētes. oēs sūt mote. glo. i. sūt mouētes se ipas per eēntiā suā: ꝓpī vitā ṗmā. Et res oēs intelligibiles. i. q̄ cognoscūtur habēt sciaꜯ .i. cognitiōeꜯ ꝓpter intelligētiā ṗmā. i. ꝓpter causā primā: q̄ est fōtanalis intelligētia: sic ꝓpha in ṗs. xxxv. Qm̄ apud te ē fons vite: ⁊ in lumine tuo videbimꝰ lumē. Et vlterius dicit̄: q2 oīs scia vera nō ē nisi intelligētia: ⁊ intelligētia ē primū sciēs qḋ est ⁊ ē influēs sciam sup reliqua scia. i. cognoscitiua. Redeamus ⁊ dicamus ꝙ ens primū ē quietū: ⁊ ē causa causarū. Et in causa .xx. dicit̄. Quicquid recipitur: ad modū rei recipiētis recipitur ut dictū est. Cuius verba inter cetera sūt. Prima eni bonitas influit bonitates sup̄ res oēs: influxiōe vna. Verūtamē vnaqueqꜯ rerū recipiet ex illa influxiōe: scḋꜯ modū sue virtutis ⁊ sui esse. Et bonitas ṗma nō influit bonitatē supra res omēs

nota

nisi per modũ vnũ: q: nõ ẽ bonitas: nisi per suũ esse: ⁊ sunz ens ⁊ suã virtutẽ: itaqȝ bonitas ⁊ ens sunt res vna. Sic ẽ ens primũ ⁊ bonitas sũt res vna: sic fit ꝙ ipsa influit bonitates super res influxione cõmuni vna: ⁊ diuersificãtur bonitates et dona ex cõcursu. i. ex dispositiõe recipiẽtis qd̃ ẽ: q: recipiẽtia bonitates nõ recipiũt equaliter: immo quedã eoꝝ recipiũt plusqȝ quedã: ⁊ hoc quidẽ est ꝓpter magnitudinẽ sue benignitatis ⁊ largitatis: quapropter recipiẽs recipit per cõtinuatiõez inter ipsum ⁊ factorẽ suũ ⁊c̃. Ex quibus collige ꝙ est tm̃ vnicũ esse ⁊ plura esse. Et vnicũ bonũ: ⁊ plura bona. Unicũ esse. s. essẽtiale ⁊ fõtanale, sic exo. iij. Ego sum qui sũ. Et plura esse. s. participatiua sic ut sup̃ exo. iij. Ego sum qui sũ. glo. i. ego sum qui hẽo esse per me: qm̃ cetere res nõ hñt esse per se: nisi per me. Et sic idẽ dicẽduz ẽ de vnico bono ⁊ de pluribus bonis: qm̃ ẽ tm̃ vnicũ bonũ essentiale ⁊ fontanale ⁊ plura bona ꝑticipatiua: ⁊ sic cãtat eccl̃ia: nemo bon⁹ nisi solus deus: qd̃ intellige de bono essentiali uel fõtanali sic ꝓba in. p̃s. p̃alegato. xxxv. Qm̃ apud te ẽ fõs vite ⁊ c̃. Ex quib⁹ cõclude: ꝙ oĩa bona ꝑticipatiua: habẽt ortũ ⁊ depẽdentiã ab illo bono essentiali ⁊ fõtanali increato: qm̃ sicut oĩa flumina habẽt ortũ ⁊ depẽdentiã a fõte. Fons aũt a se ipo: ita bona ꝑticipatiua habẽt ortũ ⁊ depẽdentiã a bono essentiali ⁊ fõtanali. Bonũ aũt eẽntiale ⁊ fontanale: hẽt ortũ ⁊ depẽdentiã a se ipo ut dictũ ẽ: sic dicit ph̃us. Nõ est prudẽtis tẽdere in infinitũ. Et sic cõclude ꝙ oĩa bona participatiua habẽt ortũ ⁊ depẽdentiã ab esse essẽtiali ⁊ esse essentiale a se ipso ut ꝓba in dicto p̃s. xxv. qm̃ apud te ẽ fõs vite ⁊ cetera: ⁊ act. xvij. Deus est quo sumus viuimus ⁊ mouemur. Et exo. iij. ego sum qui sum: de quo satis dictũ ẽ nuper ad plenum. Sz in causa. xxiij. dicitur. Regens ergo deus est benedictus ⁊ sublimis: quoniã ipse replet res bonitatibus. Et intelligẽtia est primuz creatuz: ⁊ plus similis deo sublimi: ⁊ ꝓpt̃ id regit res: q̃ sũt substantie: q: sic ds̃ hñs ⁊ excelsus influit bonitates sup res que sub eo sunt. Et in causa. xxiij. dicit̃. Causa prima existit in oĩbus rebus s̃m dispositiõez vnã. Sz res oẽs nõ existunt in

ꝑa: ẜm dispositiōes vnā: qḋ ē: qꝛ quāuis pꝛima causa existat in rebus oībus tñ vnaqueq3 rerū recipit eā ẜm modū potētie sue qḋ est: qꝛ ex rebus sūt: q̄ recipiūt causā pꝛimā receptiōe vnica. Et ex eis sūt q̄ recipiūt eam receptione multiplicata: Et ex eis sūt: q̄ recipiūt eā receptione eterna. Et ex eis sūt: q̄ recipiūt eā receptiōe tꝑorali. Et ex eis sūt: q̄ recipiūt eā receptiōe spūali. Et ex eis sūt: q̄ recipiūt eā receptione corporali. Et diuersitas receptiōis: nō fit ex prima causa: s3 propter recipiēs qḋ ē: qꝛ suscipiēs diuersificat: propter id q̄ susceptū ē diuersificatū. Influens vero vnū existēs ꝛ indiuisū: influit super oēs res bonitates equaliter: bonitas nāq3 influit sup omnes res: ex prima causa equaliter. Res igit̄ sunt causa diuersitatis influxionis bonitatis sup res: proculdubio nō inueniūtur res oēs in prima causa per modū vnū. Et sic ex supradictis colligi pōt illud vulgare. Quicquid recipit̄: ad modū rei recipiētis recipit̄. Et ꝙ omnis vita ꝛ omne esse depēdet a deo: ꝛ omne bonum a bonitate dei. Et sic quodcūq3 bonū participatiuū reperiat̄: depēdet dumtaxat a solo deo: sic paulus. ro. iij. Omnis ꝑfectio nr̄a: a dño deo

Sequit̄ de monachis. pro quo vide qḋ ait aug. in. li. de opibus monachoꝝ vbi dicit ꝙ debēt manuū opibus insistere illi dumtaxat: qui ab eccl̄iasticis occupatiōibus vacant. Unde ꝛ se excusat a labore manuū: ꝓpter iudicia eccl̄iastica: qbus occubat̄ dicēs. Quē dicere posumus quis militat suis stipēdijs vnq̄3: Ro. xi. tñ dñm nr̄um iesum xp̄m testē inuoco super aīam meā: qm̄ quātu3 ad meū attinet cōmodū: multo malē per singulos dies certis horis quātū in bene moderatis monasterijs cōstitutū ē aliqḋ opari manib⁹: ꝛ certas horas hr̄e ad oradū ꝛ legēdū / aut aliquid de diuinis litteris ad agēdū libros q̄3 tumultosissimas perplexitates aliarū causarū pati de negocijs sclarib⁹ / ul̄ iudicādo dirimēdis / ul̄ iteruenīēdo ꝑcipiēdis ꝑ op⁹ spūale qḋ ī bonū cōsumate redūdat: ē op⁹ ꝑdicatiōis: q̄ fructus aīaru3 in pplo procurat̄: ꝛ iō ut dicit̄. j. ad cor. ix. Dñs ordinauit his qui euāgeliū anūciāt: hoc referri tm̄ ad illos qui habēt auctoritatē ꝑdicādi: sic sūt prelati: ꝛ etiā ad eos q̄ q̄literc ūq3

nota

[…]tabal de

licite predicāt ex cōmissione prelatoꝝ suoꝝ: qꝛ stipēdia nō debēt atendite
turptāti: sꝫ operi ⁊ labori ut dꝛ ẜa ad thi. ij. Laborātem agrico
lam oportet primū de fructibus accipere glo. s. predicatorem:
qui in agro eccſie ligone verbi excolut corda auditoꝝ/nec tm̄ il
li qui predicāt pn̄t de euāgelio viuere: ſꝫ etiaꝫ illi qui eis mini-
strāt ad hoc officiū coopantes sic ro. xv. Si spūaliū pticipes fa
cti sūt gētiles debēt etiā in carnalib⁹ ministrare eis: sic tho. qꝫt
libet. vij. ar. xviij. circa. ij. Sꝫ ro. x. dꝛ. Q̄uō predicabunt nisi
mittātur. Sꝫ nota ꝙ si aliquis querat utrū deus fecerit aliqua
aīalia imperfecta. Pro cuius declaratiōe vide aris. methau.
. iiij. ca. iij. qd̄ incipit. Reliquū aūt ⁊ c̄. in. §. Finis aūt his q-
dē natura ē et c̄. ex quo elliciūt doctores: ꝙ necessitas ē duplex
qm̄ alia ē ex pte finis. Alia vero ē ex parte materie. Ex pte fi-
nis ē: ut oīa tēdāt in suū propriū locū: ut grauia deorsū: ⁊ leuia
sursuꝫ. Necessitas ex pte materie ē: ut qn̄o hoīes nascūtur cū
sex digitis per excessū/ul' cū quattuor per defectū/uel qn̄o aīa-
lia impfecta gn̄antur ex putrefatiōe terre ut mures ul' aīalia. vi
lia ut vermes ⁊ musce ⁊ alia huiusmōi. Et ista ⁊ alia h⁹i posūt
generari nō ex necessitate finis: ſꝫ ex necessitate materie: qd̄ no
ta: ꝓpter aliquos nō multū intellectu vigētes: qui qn̄oqꝫ inter
rogāt. Utrū d̄s fecerit aīalia vilia ⁊ impfecta eo qd̄ dicit̄ Gn.
. ij. Cūcta q̄ fecerat d̄s erāt valde bona. Et Jo. j. oīa per ip̄m
facta sūt ⁊ c̄. Et dicūtur aīalia impfecta illa q̄ decisa viuunt p
aliquod tēpus ut lūbrices ⁊ alia h⁹i. Et sic nota pro sup̄dictis
ꝙ peccatū i quātū deficit ab ente: nō ē a deo: ſꝫ a nob ut dictū ē
sic in. li. de diuinis noībus Ansel. in. c. de ente. qꝛ ibi tratatur
de materia mali ubi dicit. Sic igit̄ artifex sine arte ⁊ sapia sua
nichil opatur: immo oīa per artē ⁊ sapiam facit. ⁊ etiā prius in
ipsa arte ⁊ ante oīa: ⁊ cōsequēter in ope: sic pr̄ oīa fecit per filiū
qui ē ars ⁊ sapia eius: ⁊ sine ip̄o nichil facit: ſꝫ prius oīa fecit in
ip̄o sic in arte: ⁊ cōsequēter oīa fecit per ipꝫ in ope. Et qꝛ dictū
ē quomō a deo ꝓcedūt oīa bona: ⁊ om̄e esse: vide. c. j. pro ei⁹ de
claratiōe in. li. de sūmo bono: cuius verba sūt. Sūmuꝫ bonuꝫ
de⁹ est qꝛ incōmutabilis ē: ⁊ corrūpi nō pōt. Creatura vero bo

nū ſʒ nō ſūmū ē: q2 mutabilis ē. Et dū ſit quidē bonū: nō tñ eē pōt ſūmuʒ. Quid ē dei immortalitas: niſi eius incōmutabilitas: nā ⁊ angeli ⁊ aīe immortales ſūt. ſʒ immutabiles nō ſunt: idō ſolus deus dicitur immortalis: q2 ſolus icōmutabilis ē: naʒ aīa moritur: dum diſerēte deo: de bono in malū mutaf. Sʒ et angelus ē mutatus: dum deſerto deo: ē elapſus. Quō materiā hēt vnde exiſtat: mutabile ē: q2 de iformi ad formā trāſijt. Quō vero nō hēt materiā: immutabile ē: ſicē deus vtiqʒ ē. Bene ac ſuſtātialiter ſūt iſta in deo. ſ. incorruptio. immortalitas: et incōmutabilitas: inde ⁊ merito cūcte preponif creature. O pus nō cōſiliū apud deū credimus mutari / nec variari eū: quia per varia tpora diuerſa precipit. Sʒ manēs idē incōmutabilis ⁊ eternus quid cuiqʒ cōgruū eēt tpori ab ipa eternitate in ei⁹ manſit diſpoſitiōe cōſilij: nō vſu nrō aliud deū putari / alid pulchritudinē ei⁹ atqʒ aliud magnitudinē ipſius: ſicē aliud ē bō: aliud pulchritudo ei⁹: q2 deſiſteute pulchritudine: bō manet: ac per hoc qui ita intelligit deū corporeū eſſe credit: dum pulchritudo ⁊ magnitudo dei ipe deus ſit. Ideo deus dicif ſimplex ſiue nō amittēdo qō hēt: ſeu q2 nō aliud ē ipe: ⁊ aliud qō in ipo eſt. Inordinate dici ſeu cōferri vicijs ea q̄ ordinate ī deo ſūt ut potc ſimplicitas: q̄ aliqñ dicif pro ſtultitia: ⁊ nō ē in deo. Apud dō um vero ſūma ſimplicitas ē: iuxta hāc regulā ⁊ c̄. exiſtimanda ſūt ſic Iſido. in. li. de ſūmo bono. c. p̄. Ca. lv.

[S]Ed pro ampliori declaratiōe de materia belādi: ſciēduʒ ē ſm tho. ſa. ſe. q. xl. ad. j. in corpore. Cuius verba ſūt. Reſpōſio dicēdū ꝙ ad hoc ꝙ aliquod belluʒ ſit iuſtū tria requirūtur. Primo quidē auctoritas pricipis: cuius mādato bellū ē gerēduʒ. Nō ei pertinet ad pſonā priuatā bellū mouere: q2 pōt ius ſuū in iudicio ſupioris pſequi. Similiter etiam cōuocare multitudinem quod in bellis oportet fieri: non pertinet ad priuatā pſonā: Cū āt cura rei publice cōmiſſa ſit principib⁹: ad eos ptinet rē publicā ciuitatis: ul' regni: ſeu puincie ſibi ſubdite tueri: ⁊ ſic licite defēdūt eā materiali gladio cōtra interiores quidē perturbatores: dū malefactores pu-

niūt:fm illud aplī ad ro.xiij. Nō sine causa gladiū portat:mi
nister enī dei ē vindex in iraz dei qui male agit:ita etiā gladio
bellico ad eos ptinet rez publicā tueri ab exterioribus hostib⁹
Vñ ꝛ principibus dicit̄ in ps.lxxxj. Eripite pauperē ꝛ egenū:
d̄ manu pctōris liberate. Unde aug. dicit cōtra faustū. Ordo
naturalis mortaliū paci accōmodatus hoc poscit:ut suscipiēdi
belli auctoritas atqȝ cōsiliū penes principes sit. Secūdo req̄
ritur causa iusta:ut.s. illi qui inpugnātur propter aliquā culpā
inpugnatiōez mereātur. Unde aug. dicit in.li. questi. Iusta
bella solēt difiniri q̄ vlciscūtur iniurias. Si gēs uł ciuitas pie
tēda est q̄ uel vindicare neglexerit: qđ a suis improbe factū est
uel reddere qđ per iniuriā ablatū est. Tertio requirit̄:ut sit in
tentio bellātiū recta:q̄.s. intēdit̄ uelut bonū promoueat̄ uelut
malū vitetur. Vñ aug.in.li.de verbis dñi. Apud veros dei
cultores etiā illa bella pacata sūt: q̄ nō cupiditate aut crudeli
tate:sȝ pacis studio gerūtur:ut.s. mali coerceātur ꝛ boni subie
uētur. Pōt aūt cōtingere ut si sit legitima auctoritas indicē
tis bellū ꝛ causa iusta:nichilominus propter prauā intētionez
bellū reddat̄ illicitū. Dicit enī aug.in li.cōtra faustuz. Noc
cēdi cupiditas:vlciscēdi crudelitas implacatus ꝛ implacabilis
animus feritas rebellādi:libido dñandi ꝛ si qua sunt similia:
hec sūt q̄ in bellis iure culpātur. Unde marco cato dicebat. A
gricole boni viri minime mala cogitātes: ꝛ sic cātat eccl̄ia esto
te prudētes sicͭ serpētes ꝛ simplices sicͭ colūbe.tho. vbi supra.

Egtur de symonia:ꝛ vide.ꝑ.magistrū Ca.lvj.
sen.iiij.di.xxv. Cuius v̄ba sūt. De symoniacis v̄o nō
ē ābigēdū qn sint heretici:qtñ añ sñiaz degradatiōis ꝛ ordināt
ꝛ cōsecrāt. Et lȝ symoniaci ꝓprie dicātur:q instar symonis ma
gi inꝑciabilez gr̄az ꝑcio cōducere volūt act.viij. Et q ꝑ mini
sterio sacro ꝑciū recipiūt in modū giezi.iiij.re.v. giezite vocādi
sūt. Omēs tñ dātes ꝛ accipiētes symoniaci dicūt̄: ꝛ vtriqȝ eadē
sñia ꝑcellūt̄. Sȝ ꝑ ãpliori ꝺclaratiōe isti⁹ materie vide tho.ij.
.ij.q.cen.ad.j.in corpore vbi dicit:ꝙ act⁹ aliqs ē mal⁹ ex gñe:
eo ꝙ cadit supra materiam indebitam. Emptionis autem et

venditiõis ẽ materia indebita rei spũalis triplici rõne. Primo quidẽ q2 res spũalis nõ põt aliquo terreno precio cõpẽsari: ut de sapia dicit̃ pver. iij. Preciosior ẽ cũctis opib9: 2 oĩa q̃ d siderãtur huic nõ valẽt cõparari: iõ etiã petrus in ipa sui radice symoniacã prauitatẽ cõdemnãs dixit. Pecunia tua sit tecũ ĩ pditiõe: qm̃ domnũ dei existimasti pecunia possidere. Se cũdo q2 id põt esse debita vẽditiõis materia: cui9 vẽditor ẽ dñs ut supra p3. Prelat9 aũt ecclie nõ ẽ dñs spũaliũ rerũ: s3 dispẽsator scdm̃ illud pma ad cor. iiij. Sic nos existimet hõ ut ministros xpi 2 dispẽsatores ministerioꝝ dei. Tertio q2 venditio repugnat spũaliũ origini q̃ ex gratuita dei volũtate proueniunt: vnde dñs dicit math. x. Gratis accipistis gratis date: 2 iõ aliqs emẽdo ul' vẽdẽdo rẽ spũalẽ irreũentiã exhibet deo 2 reb9 diuinis, ppt̃ qõ peccat peccato irreligiositatis. Et ẽ symonia: studiosa volũtas emẽdi ul' vẽdendi spũale / ul' spũali anexũ. Et sẽ per cõmittit̃ symonia qñ dat̃ res tẽporalis pro spũali 2 ecõtra: Et tã ementes q̃3 vẽdentes beneficia ul' alia h9i: psũt dici symoniaci: ut p3 per symonie difinitiões: 2 si alij cõparẽtur symoni 2 alij giezi ut act. viij. eo q symõ magus volebat emere grã a btõ petro: 2 giezi volebat vẽdere: 2 sic a symone symoniaci: 2 a giezi dicũtur giezite. Et in hac questiõe h a he. q. c. ad. v. in so lu. ij. 2. iij. ar. dr̃ q si aliquis aliquid spũale alicui cõferat gratis: pter cõsãguinitatẽ / ul' quãcũq3 carnalẽ affectiõe3: erit qui de3 illicita 2 carnalis collatio: nõ tñ symoniaca: q2 nichil ibi accipitur: vnde hoc nõ ptinet ad cõtractũ emptiõis 2 vẽditiõis: i quo fũdatur symonia. Si tñ aliquis dat beneficiũ ecclĩasticu3 alicui: hoc pacto ul' intẽtione: ut ex inde suis cõsanguineis pui deat: ẽ magnifesta symonia. Et ad. iij. dicit q mun9 a lingua dr̃ uel ipsa laus ptinens ad fauorẽ humanũ: qui sub pcio cadit uel etiã preces ex quib9 acquirit̃ fauor humanus ut cõtrariu3 euitet̃: 2 iõ si aliquis principalit̃ ad hoc intẽdat: symoniã cõmittit. Videt̃ aũt ad hoc principalit̃ intẽdere: qui preces pro indigno porretas exaudit: vnde ipm factũ ẽ symoniacũ q2 subest debita causa: ex qua illi pro quo preces porrigũt̃ spũale aliquid

cōferť.tñ pōt esse symonia in intētiōe: si nō attēdať ad dignitatē3 psone:s3 ad fauorē humanū. Si vero aliquis pro se rogat ut optineat curā aīarū3:ex ipa psūptiōe reddit indign⁹:t sic pctes sūt pro indigno. Licite tñ pōt aliquis si sit indigēs:pro se beneficiū petere ecclasticū sine cura aīarū.tho vbi sup. Et sic nota q̄ symoniacus nū3 facit fructus suos:s3 semp ē in culpa ut fur t latro:sic ro.xiiij. Omne qđ ex fide nō est:pcm̄ ē. Ex fide .i.ex cōscia. S3 q2 dixim9 supius de irregularitate sciēdum q̄ 3plurimū irrigularitas cōtrahit rōe alicuius excōmunicatiōis maioris:ut si aliquis ē excoicatus excoicatiōe maiori t celebret/uel si nō est pmotus ad maiores ordines t i eis celebret sicut ordinat⁹.s.cum apatu.s.dicēdo epla3 uel euāgeliu3 ul missa3/ul si cōmittat insultū:ut mutilādo/uel occidēdo/ul cōmittēdo vulnus atrox: ut q2 effudit grādē3 pte sanguinis. Et cōmittitur irrigularitas rōe mutilatiōis alicuius mēbri habētis officiū distinctū per se:in tātu3 dicūt doctores:q̄ si aliqs subtrahat virilia alicui⁹:vltra hoc q̄ est irrigularis:venit puniendus grauissima pena:plus q̄3 si occiderit: pter tātam iniuria3 q̄m qui bene t semel morit nō morit:sic salomō ecle.xxx. Melius ē bene mori cū requie q̄3 viuere cū dolore. Pro q̄ nota q̄ in irrigularitate nō attēditur mēs faciētis/uel animus.s. quo animo fecerit:s3 aptus incept⁹ t pfect⁹ uel cōsumat⁹ sic in.ca. exhibita de homi.sic etiā in.c.si audieris.xxiij.q.v.sic specula tor in ti.d.offi.dele. Et nota pro amplori declaratiōe q̄ si aliqui religiosi ul sacerdotes ul quicū3 alij duxerit aliq̄ ligna uel paleas uel aliquid h⁹i ad cōburēdos hereticos:q̄ isti tales poterūt esse irregulares:sic i.l.merā.ff.ad.l.aquili. Pro cuius declaratiōe sciēdu3 q̄ aut tales heretici aut fuerūt cōbusti viui aut mortui. Si oēs heretici fuerūt cōbusti viui aut alter illoz oēs deportātes ligna ul paleas ul aliquid h⁹i:sūt irrigulares. Et si nullus fuerit cōbustus viuus: s3 prius anteq̄3 apponātur ligna ul palee uel aliquid h⁹i: fuerūt ingressi viā vniuerse carnis:nullus religiosoz nec sacerdotū/nec alioz quoxūcū3:efficit irrigularis:etiā si duxerit ligna uel paleas ul aliquid

b⁹i apponat cōburēdis: qm̄ p⁹ mortē nō cāusat aliqua irregularitas in cadaueribus. Et sic nota φ oēs catholici ꝛ virtuosi: presertim religiosi ꝛ sacerdotes debēt semp dare opam rei licite: ꝛ nunq̄ʒ illicite: ut in .c. significasti. el .ij. de homi. extra ad hoc ut nō incurrāt irregularitatē. Pro quo vide φ irregularitas ē nota seu impedimētū canonicū ex facto / uel ex defectu proueniēs: quo quis prohibet ad ecclīasticos ordines ꝓmoueri: ꝛ in eisdē ministrare. Et dicit nota. glo. i. infamia uel cicatrix: ꝛ sic irrigularis ordinatus incurrit impedimētuʒ in ordinibus susceptis. Et nō ordinat⁹ irrigularis incurrit impedimētū in ordinibus suscipiēdis. Pro quo vide speculatorē in ti. de irregularitate de qua latius dicet in suo loco. sed pro mebro vide angelū de male. super pticula mēbrū. Et sic ꝓpter dubia supradicta ꝛ scādala tutius eēt religiosis a supradictis abstinere: ꝛ laycis supradicta .s. ligna uel paleas uel aliud h⁹i ad cōburēdos hereticos cōmittere: ꝛ sic iustū ꝛ sctūm ē ut heretici: q̄rum aīe amore diabolico fuerūt incēse: taliū corpora igne materiali cōsumātur ꝛ cōcrementur: qui ꝛ si in hac carne mortali nō cōuertātur ad fidē catholicā ꝛ nō fecerint pniam: qd̄ absit: semp sine dubio cū diabolo in iferno torq̄bunt qm̄ qcunqʒ vult saluus eē añ oīa op⁹ ē: ut teneat catholicā fidē. Quā nisi quisqʒ integrā inuiolatāqʒ seruauerit: absqʒ dubio i eternū pibit ꝛ c. Et sic q bona egerūt: ibūt in vitā eternā: q vero mala in igneʒ eternū. ꝛ ꝓpha i ps. lxxij. tu redes vnicuiqʒ iuxta opa sua. Et apo. xiiij. Opa ei illoꝝ sequūtur illos. Itē alibi articulus fidei. dabit pena prauis: reges quoqʒ iustis ꝛ sic i pluribus locis Et sic q diligit regē: diligit ei⁹ legē: ꝛ sic q diligit xp̄ʒ redēptorē. nostrū: diligit xp̄m ꝛ eius legē: cuius nos catholici mediāte baptismo ꝛ alijs eccl̄ie sacramētis sum⁹ filij sic. Ioā. viij. Ei⁹ fili⁹ appellaris cuius opa facis: ꝛ sic ē amoris cōgregare: ita ē litis disgregare metha. ij. qꝛ amor ē vis vnitiua uł cōerciua in rem amatā ethi. viij. ꝛ. ix. Itē omīs amor siue diuinus: siue angeli c⁹ siue human⁹: semp dicit conexionē quādā. Et sic xp̄e redēptor nr̄: q pass⁹ es ꝓ nob, miserere nob cui placeat ut vitā eternā ꝯsequamur. Amē.

Finis tractat⁹.

Tabula huius operis incipit feliciter.

Finis tabule.

Incipit cōfessionale seu libellus optim9 btī Thome de aquino. de modo cōfitēdi z de puritate cōscie.

Uoniā fūdamētū z ianua virtutū. oīsqз grē. ac spūalis cōsolatiōis principiū est cōsciētie puritas accordis mūdicia. ad quā principalr et precipue per purā verā ac integram z pfectā cōfessionē pec catoꝝ abciditur. Nos qui uocati sumus ad statū grē z ad acq rēdas virtutes ac vitāda vicia de sufficiēti cōfessiōe ac mō cōfitēdi (ut decet viros ad statū pfectiōis electos) cū sūma diligētia z sollicitudine cōtinua pctōꝝ videam9 z principalr de moralibus p ceteris est videndum.

Confessio debet esse pura. Capitulū. j.

Et igif pmo videōuз q cōfessio dз eē pura qz pctā e debēt simplr dici absqз duplicitate z excusatiōe sic hō credit ea manifesta esse corā deo. nec debēt verba dici palliātia aut coopiētia ul minuētia p. tm̄. sic faciūt multi magnas philaterias z histoꝛias lōgas dicētes antēqз pctm̄ explicēt. ut sic per illas ostēdant se minus culpabiles de pctō qō qui dez pctm̄ in fine illoꝝ verboꝝ supfluoꝝ includūt. Uitāda sūt igif supflua z excusatoria verba. sз pure dic pctā tua et sipsū te accusa. Similit nō dз dici qō cadat in infamiā alicui9. aut qō posset pzebere cōfessori occasiōez turbationis cōtra aliquē aut materiā contēnēdi. Unde si expediret noiare pctā alterius cōfitendo ppria. tūc talr explicētur q nullomō cōfessor possit intelligere psonā cū qua peccasti ne possit venire in noticiā complicis in pctō. sic si dedisti petro occasiōez peccādi cū peccauit nō debes noiare. sз sufficit dicere. fui causa cōmitēdi tale peccatū cuidā psone. Cōfessio dз esse vera. Ca. ij.

Onfessio dз esse vera. ita q nulla falsitas dicat sciēe ter. nec aliqō dubiū affirmet. Sз certa ut certa: z dubia ut dubia sūt dicēda. Et iō qn̄o cōfiteris nō dicas dico culpā meā si feci tale quid. aut si dedi materiā turbatiōis ali. aut fecissē tale pctm̄ si potuissem. sз dic dupl'r feci sic z sic z

appetitiui sic ꝛ sic habuit volũtatẽ deliberatã faciẽdi tale peccatũ ꝛ nõ dimisi: nisi qꝛ nõ potui vl' qꝛ nesciui: vl' ꝙ timui verecũdiam aut penã tẽporalẽ. Sũt m̃ quidã qui nesciẽtes aut verecũdantes aut nõ curãtes specificare pctã apperte mẽtiũtur ĩ cõfessione quã faciũt dicẽdo quedã gñalia ad quãdã cautelaȝ quibus cõprehẽdant peccata oĩa q̃ fecerũt. Dicũt ei: dico culpã meã de quinqȝ sensibus meis male custoditis .s. visu. auditu et c̃. Et m̃ si interrogarẽtur de quolibet per se inuenirentur nõ offendisse in altero ꝑmissoꝝ maxime postq̃ȝ cõfessi fuerint. Et sic dicũt etiã de septẽ viciis capitalib': cũ tñ nõ offenderũt ĩ oĩbus sic̃ sonãt verba eoꝝ. Talis g̃ modus maxime ab his qui seppe cõfitẽtur est vitãdus: sȝ dicãt verba ꝛ necessaria ꝛ dimittãt falsa ꝛ sup̄flua. Similr̃ ãte cõfessionẽ diligẽter seipos examinẽt ꝛ dicãt primo oĩa viciosa ꝛ grauia q̃ pro certo se nouerũt fecisse ita ꝙ sub humilitatis specie aut causa quacũqȝ nullatenus mẽtiant̃. Sȝ postca possũt dicere generalia ꝛ leuia q̃ non pñt specialit̃ explicare: sic̃ sũt cogitationes occiose: verba occiosa negligẽtia ꝛ pigricia circa ordineȝ ãmissio tẽporis: distratio cordis dicẽdo horas vl' orãdo. Jngratitudo beneficioꝝ dei sup̄flua cura de corpore ꝛ de rebus tẽporalibus: turbatiões leues cõtra ꝓximũ iudiciũ leue alieni cordis d̃spectio ꝓximi quo ad ꝑsonã aut vitã siue mores. Nõ cõtẽtari de oĩbus q̃ deus fecit aut facit aut fieri ꝑmittit et his similia q̃ lȝ cũ sint ineuitabilia ab aĩa infirma nõ pñt numero declarari: sȝ potius expedit ea q̃tidie dolere cuȝ lachrymis aut per ipam infirmitatem anime recognoscere ꝛ in humilitate debita permanere.

Confessio debet esse integra. Ca. iij.

(C)Onfessio dȝ esse integra ut oĩa pctã q̃ habes ĩ memoria: aut q̃ oblitus fueras confiteri ꝛ modo recordaris integre confitearis. Nec dicas ꝑtem vni cõfessori ꝛ ꝑtem alteri: qꝛ nullo modo debes diuidere. Hoc faciũt illi qui temẽt despici a cõfessore: uel reputari minus boni plus timentes humanã verecũdiaȝ q̃ȝ diuinã offensaȝ ꝛ plus amãtes laudeȝ extrinsecã q̃ȝ intrinsecã pacẽ mẽtis ꝛ cõscie puritatẽ. Si

militer si oblitus es quando confiteris aliqua peccata et postea die sequenti uel alia recordaris: si potes debes recurrere ad eundem confessorem ut confitearis si potes habere copiam aut alium alioqui sufficit tibi bona uoluntas quod si non ex obliuione sed ex malitia ac verecundia oblitus es uel obliuisci voluisti confiteri aliquod peccatum: teneris recurrere ad primum confessorem et si uis recurrere ad alium teneris confiteri omnia peccata prius confessa et illud quod prius oblitus fueras et omnia que postea commisisti a prima confessione facta: et teneris confiteri de mendacio aut simulatione quam commisisti: quia dedisti intelligere confessori tuo quod primo integre confessus fuisti.

¶ Locus. Capitu. iiij.

Tem confessio debet esse plena: quia debet continere circumstantias aggrauantes peccata que sunt loca in quibus peccas quia grauius est peccare in ecclesia in loco sacro quam in domo: et grauius est cogitare aliquid inhonestum quando dicis missam uel officium uel quando oras quam quando scribis. Et grauius est respicere uel tangere animo impudico corpus hominis sub pannis: quam manum uel pedem quia magis libidinosa delectatio est ibi. Adhuc grauius est tangere mulierem osculando quam ipsam in eodem loco tangere cum pede: quia iste modo tangendi est magis impudicus. Unde non sufficit dicere tetigi mulierem inpudice sed oportet te dicere locum corporis quem tetigisti. scilicet manum uel pectus super pannos uel ad nudum et dicas modum. scilicet cum ore manu uel cum pede et sic de alijs. Et sic facias differentiam inter locum et locum.

¶ Tempus Capitulo. v.

Empus in quo peccas: quia grauius est cauere a missa uel ociari in die dominico uel in festo sollenni: quam in die alio simplici. Et grauius est quodcunque aliud peccatum in magna sollennitate: quam in alio tempore. Et grauius est non vacare orationi uel esse dissolutum in lingua uel relaxatum in gula quando homo debet communicare in die quo homo coicat quam in alio tempore. Coram quo C. vj.

Rauius est dicere et facere aliquid coram eo qui potest ex hoc sumere occasionem peccandi quam illud dicere uel facere occulte. Et grauius est simulare se esse patientem in habendo iram in corde quam ostendere se esse turbatum sic est notando tamen ali-

cui per hoc turbatiōēz uel mali explicoccasionē: ut dicit beatus Grego. Et iō nō sufficit dicere fui irat⁹ de verbo michi dicto: sz debet dicere z addere z simulaui me esse patiētez in verbis z signis exterioꝛib⁹ ut reputarer humilis. ubi erā supb⁹ ita ꝙ cū illa simulatiōe addi mēdaciū ad iram qñō occultaui.

¶ Moꝛa q̄ cōtrahitur Ca. vij.

Qoniā ibi majus ē peccatū vbi majoꝛ moꝛa cōtrahitur siue sit delectatio coꝛpoꝛalis siue mētalis siue irasiue odiū. cū. s. teneas per mēsez aut annū. Et diligēter ē moꝛa examināda in pctō cogitatiōis ꝙ vidēdū ē si ipa moꝛa succūbat sensualitati consentiendo in opus volūtate delibeꝛata si posset z tūc nō est minoꝛ culpa q̄z si peccatū opere cōpleuisset: qꝛ sic voluntas pro facto reputatur. Si aūt succumbat rō cōsentiēdo in delectatiōe sensualitati tm̄: ita ꝙ nō vult in opus prodere sed vult tātuz interius in delectatione voluptatis psistere: tūc lz nō sit ibi plenus cōsensus: tñ ibi ē pctm̄ moꝛtale: sic dicit. aug. sz ē minus graue q̄z primū vbi ē cōsensus in delectatiōez z in opus. Si vero in neutrū cōsentit sz ibi facit moꝛā sufficte qꝛ si nesciuit uł nō pōt repellere: tūc dicat occasionē datā. Quāuis hec sentētia satis dura locū habeat in peccatis criminalib⁹ pōt etiā notificari in homicidio z in alijs multis pctīs. Quicquid aūt sit expedit cōscīe munde facere pdictā examinatiōnē in quibuscūqz cogitatiōibus viciose multū protractis.

¶ Quotiens Ca. viij.

Tam grauius ē facere qōcūqz pctm̄ cū coꝛde aut cum aliquo sensu coꝛpoꝛis bis q̄z semel. Et iō si pōt recoꝛdari debes specificare vices cogitationuz malarū aut motus libidinosos in carne z voluptatē faciēdi aliqō pctm̄: aut quotiēs iterasti respicere in faciē alicuius ꝓpter delectatiōez visus aut quotiēs turbasti aliquē aut murmurasti: z sic de alijs Sz si nō es memoꝛ de numero dic bona fide scđm ꝙ iudicas te totiens iterasse peccata. Et attende cogitationes leues z leuia verba nō sunt numero explicāda: nisi essent occasiones alicuius grauis peccati uel vicij aut essent de se in aliquo gene-

re. vij. vicioꝝ capitaliū. Si tn̄ ꝑpter aliquā cogitatiōeȝ haberes nimis longaȝ distrationeȝ mētis in oꝛone ul'in psalmodia credo ꝙ bonū eēt explicare si esses memoꝛ ꝑpter magnū dispē diuȝ qđ facit. Si etiā ꝑpter aliqđ verbuȝ solatiosuȝ uel leue aliquē turbares aut oꝛiret aliqua mala suspitio aut aliqđ maliū tūc debet specificari ꝑpter malū ipsius effect᷒: sic ꝙ talia ociosa ⁊ leuia sūt ꝓficiēda: q̄n ꝓpterea incurrit aliqđ graue viciuȝ uel delictū aut dat alicui materia peccādi. Sufficit ḡ dicere simul oēs distractiōes mētis hītas in oꝛone ⁊ in officio ꝑpter cogitatiōes leues sic dicēdo. Dico meā culpā de nimia distractione ⁊ mētis vagatiōe quā habui in oꝛone audiēdo missaȝ ⁊ dicēdo hoꝛas ꝑpter cogitatiōes inutiles ⁊ occiosas in quibus coꝛ meū nimis occupaui: sic ꝙ ibi nō fui intētus ut debui ⁊ potui cogitatiōes aūt viciose ꝓcurate ⁊ cū delectatiōe recepte oēs sūt explicāde q̄ztuȝ hō pōt: q̄ztuȝ ad qualitatē moꝛā ⁊ vices: ut sup̄a dictū ē. Cogitatiōes vero quātūcūq; male et viciose si nō sūt studiose ꝓcurate nec cū delectatiōe recepte: nec cū moꝛa ſuate in coꝛde nec dedisti occasionē veniēdi ꝑ̄ cibi ⁊ potus intēꝑātiā aut ꝑ̄ occasiōeȝ aliā: ȝ subito venerūt ⁊ recesserūt ⁊ displicētiā habuisti aut saltē placētiā nō habuisti in illis: ⁊ statim q̄n sensisti: ut potuisti repulisti aut expellere procurasti occupādo te in lectiōe aut in meditatiōe sancta: tales dico nō sūt cōfitēde: q: nō solū in istis hō nō offendit: ȝ multū meret tanq̄ȝ pugil pugnatoꝛ ⁊ victoꝛ. Vn̄ hiero. Ille ꝑ̄dicat beatus qui statim ut cepit cogitare: cogitatiōeȝ interficit ⁊ allidit ad petrā xp̄m. Sȝ hodie quidā tales cogitatiōes cōfitētur poti᷒ ad laudem ⁊ vanā gl'iam: ut cōfessoꝛ reputet ipos spirituales: cū tn̄ talia eēnt occultāda etiā in cōfessione tacēda: q: solū cōfitens os se ostēdere simpliciter pctōꝛem. Vn̄ tales sūt thesauri dei latrones q̄i vane gl'ie appetitoꝛes: ⁊ iō pena latronuȝ sunt puniēdi. Nam de talibus cogitatiōib᷒ quibus sic resistitur: dicit ap̄lus ꝙ facit cū tēptatiōe ꝓuentuȝ. Q.ō dicit q: hō talib᷒ re sisten do meret. Et iō intelligo ꝙ digni sunt suspēdio qui sub specie charitatis aut petēdi cōsilij aut alterius cause coloꝛate: que sa

li deo sūt aperta manifestāt & aperiūt maliciose & subdole.

¶ Motus vane glorie. Ca. xi.

Via grauiꝰ ē habere vanā gl'iaȝ de gr̄a sp̄uali a deo recepta: q̄ȝ de bōis ope manuali: vnde cōfiteri boīes de vana gl'ia sp̄uali aut corporali. Et grauius ē dolere de bono spirituali alteriꝰ: q̄ȝ de bono corporali ipsius: & primus dolor ē de inuidia sup̄ne gr̄e q̄ ē pctm̄ in spiritū sanctū q̄d est irremissibile: secūdus dolor ex simplici ꝓcedit inuidia: et tō nō sufficit dicere dolui de bono alteriꝰ ꝓpter inuidiaȝ: ſȝ debes dicere & specificare si de bono sp̄uali uel tēporali. Et eadē rōe grauius ē gaudere de sp̄uali dāno proximi: sic de pctō q̄d fecit. aut de ipsius infamia. aut q2 amisit gr̄aȝ dei quam habebat: q̄ȝ gaudere de tp̄rali dāno bois. Caueduȝ tn̄ est qualit̄ cōfitearis p̄dictū pctm̄ vane gl'ie de gr̄a sp̄uali: ne forte incurras maiorem vanā gl'iam in cōfitēdo p̄mū defectū. Nam dando intelligere cōfessori q̄ habuisti vanā gl'iaȝ q2 fuisti visus orare uel i missa plorare: uel laudatꝰ q̄ bene p̄dicaueras ex hoc potes i currere gl'iaȝ: siue peccatum vane gl'ie q̄ confessor ex hoc te reputet sp̄ualem. Debes igit̄ caute explicare cōfessori tuo gr̄am tibi a deo datā in orōne & lachrymis & huiusmōi. Potes tn̄ dicere sic: dum dicerē uel audirem missam ul' p̄dicarē feci aliquē actū ꝓpter quem cogitaui q̄ persone alique me videntes crederent me hr̄e aliquā gr̄am sp̄ualem: ibidē. Et q2 in ip̄a cogitatiōe habui cōplacētiam & cōsensū nec dolui: ideo me accuso: uel sic. Appetiui q̄ aliqui sic crederēt me habere cū non haberē: ad hoc credēduȝ feci aliquos actus simulatiōis. Ideȝ intelligas de aliis peccatis. Simili't caute cōfitearis vanā gloriam quā habuisti in exercēdo aliquos actus virtuosos. Sufficit tibi nō explicādo dicere feci aliquē actū ꝓpter quē non appetiui totā laudē dei: ſȝ potius hominis. q2 nō solū volui reputari ab illo cui feci uel dixi q̄daȝ vocabolū: sed appetiui ut aliis publicaret. Et nota q̄ cogitatiōes de vana gloria nō sunt cōfitende nisi q̄n̄o est ibi cōplacentia & cōsensus & delectatio morosa. Si auteȝ statim quādo veniūt cognoscis ea nō debere ve

nire ꝛ ex hoc statim displicet tibi ꝙ veniūt ac per hoc statim re
curris ad deū ut eas expellat aut saltē te consentire nō sinat sis
certus ꝙ in eis nō peccas ꝫ potius per eas coronaꝫ acquiris.
Dic ergo statim in corde tuo qn̄o sentis eas: deus in adiutori-
um meum intēde uel. Domine vim patior responde pro me.
Et caueas ne ꝓpꝫ huiusmōi tēpestuosas cogitatiōes dimittas
aliqd̄ bonū incipere: uꝉ inceptū cōfirmare ꝛ ꝑficere. ex quo pri
cipale motiuū est bonū sicut hodie multi faciunt credentes spūi
diffidētie qui facit eos credere ꝙ perdūt quicquid agūt: qꝛ ī bo
nis actibus suis cogitatiōes vanitatis cōtrahūt. Rn̄deas er-
go tali spūi: nec ꝓpter te facio nec volo facere istud vocabulum
nec ꝓpter te dimittam. Vn̄ quātūcumqꝫ habeas in istis cogi-
tatiōibus aliqn̄o cōplacētiā ꝛ cōsensū doleas ꝛ pure cōfitearis
nec ꝓpter hoc cesses a bono propter deū principaliter incepto: ꝫ
pugna viriliꝉ ꝛ cōstanter orādo deū ut custodiat tuū opus: si āt
esset naturaliter passionat⁹ ꝛ stimulat⁹ de vana glīa sicut sunt
quidā qui nichil boni q̄i faciūt aut dicūt sine ipa: tūc cōsulo tibi
ut nō dlecteris loquēdo multū de deo: aut de vita spūali: ōducē
do alios sub specie charitatis: quia pro certo sub hoc velo cha-
ritatis latet dulce venenum. Sed puto esse securius ꝛ magis
expediens humiliare se ꝛ silere a bonis: ne forte necessariuꝫ lin
gue tue: donec illa pestis in corde fluctuare nō cessat. Alioquī
saluādo aut sanādo alios tuam destruis sanitatē. Experto cre
de. Nam docere ꝛ curare alios est cibus ꝑfectoꝝ. Si vero ne
cessitas ineuitabilis ꝛ magna ꝛ rōnabilis cōtingētia loquendi
occurrat tn̄ loquēduꝫ ē taliter ꝙ ita te sicut alios videaris ar-
guere. Et quia etiā ibi nō deerit spiritus vane glīe cupiens ꝙ
per hunc moduꝫ loquēdi reputaueris humilis ꝛ discret⁹. Si
etiam occurrit tibi loqui qn̄o tacebis: uel qn̄ de locutione te hu
miliꝉ excusabis. Nescio tibi aliud remediū nisi in cōfessionem
purā ꝛ lachrymas exhibere circa hāc maledictam pestilentiā.
Est tn̄ valde timēdū ne timore despectiōis humane totiēs hoc
viciū cōfiteri negligas quotiēs ꝛ ab ipo te noueris superari: nec
ut minus verecūderis: mutes sepius cōfessorem immo ut pl9

cõfundaris studeas cicĩ scpi⁹ et clarius solito cõfiteri. Sic ei virtute humilis cõfessionis spũs ille citius expellet. Et si etiã tue cõfessioni se ingerat ut de humili et pura cõfessione appetas cõmendari. Certe si te senseris vulneratũ nõ timeas in fine cõfessionis detegere ipm vulnus. Est ei sciẽduz q̃ grauius ẽ te esse inobediẽtẽ aut irreuerẽtez pr̃i vel matri ꝓprie q̃z illi cui non sic tenet obediẽtiam uł reuerẽtiã exhibere: ⁊ grauius ẽ turbare vnũ sãctũ hominẽ aut deridere ipm q̃z vnũ hoiem viciosum. Et graui⁹ ẽ prouocare vnã personaz religiosam ad aliqđ pctm̃ qđ ẽ contra ꝓfessionẽ eius: q̃z vnã ꝑsonã secularẽ inducere ad idez pctm̃. Et graui⁹ ẽ inspicere impudice vnã iuuenẽ ⁊ religiosã mulierẽ q̃z sclarẽ ꝓm btm̃ Gre. nõ lz intueri qđ nõ lz cõcupisci: ⁊ iõ dico cẽ graui⁹ illud viciose respicere qđ ẽ grauius cõcupiscere. Hoc idez intelligo de tactu ⁊ quocũqz verbo aut actu impudico. De cõditiõe ꝑsone cũ qua peccasti sufficit exẽpluz iam dictũ. Nõ ẽ͂ sis cõtent⁹ dicere: nõ bene custodiui visũ aut dicere cõuerti pl'ies aspectũ in faciẽ cuiusdaz ꝑsone cũ cõplacẽtia ⁊ imaginatiõe impudica: sz dic qualitatẽ ⁊ cõditionẽ ꝑsone: ⁊ si de visu expedit sic dicere multomagis de verbo impudico dãte prouocatiões ad pctm̃ ⁊ de tactu aut cõmotiõe carnis libidinosa hita ex alocutiõe uł a ꝓpinquatiõe ad corpus alicuius.

Intẽtio hita in pctis Ca. x.

g Rauius est facere quodcũqz peccatũ cum intẽtione ꝓuocãdi aliquẽ ad simile aut ad aliquod pctm̃ q̃z ad satisfaciẽdũ sibi ipi tm̃: ut si noueris defectũ alicui⁹ ut facias ipsũ despici: aut minus reputari ꝓpter inuidiaz tuaz uł aliã maliciã aut si fecisti aliquẽ actũ cũ oculis aut cũ manibus versus aliquã personã ut ꝓuocare eã ad malũ: ⁊ sic ð alijs peccatis factis studiose: nõ tm̃ in dãnuz facictis: sz etiã in proximi detrimẽtũ. Que quidẽ pctã nõ sufficit cõfiteri: nisi explicentur intẽtiões malitiose: q̃ recte assimilãtur demonib⁹ aiarum dãnatiõe: insidijs suis ꝓcurãtibus: pro quarũ salute xp̃s sanguinẽ suũ effudit: ⁊ sũt inimici xp̃i q̃ studẽt aĩas ꝑdere. Itẽ descẽsus de pctõ in pctm̃ ẽ diligentius ꝑscrutãdus. Nõ ei ẽ ita gra

ne vnũ pctm̃ simplex sicut ẽ illud cuiꝰ occasiõe plura alia peccata sũt cõmissa. Vñ si studiose fecisti aliquẽ defectũ tali modo ꝙ alius fuit culpat9 de hoc ⁊ nõ excusasti innocẽtez: ꝫ permisisti eũ iniuste pati: uel si pro defensiõe vnius mãdasti ꝓtulisti verba iniuriosa: aut icurristi piuria ⁊ alia mẽdacia. Aut pro excusatiõe vnius mẽdacij uł pcti cõmisisti periuriũ ⁊ ob hoc fuit suspitio de alio uł facta iniusta punitio sup aliquẽ: aut ortũ est odiũ aut aliq̃ turbatio int̃ aliq̃s. Oĩa hec ⁊ cõsimilia q̃ ex peccato p̃mo sũt cõsecuta dñt de p̃mo pctõ p̃ncipali pleniꝰ explicari.

¶ Aduertenda est occasio pcti. Ca. xj.

Similiter de circũstantijs pctõꝝ nõ solũ circũstantias
s predictas uł similes: ꝫ etiã occasiones ⁊ causas pctõꝝ ꝓpter quas incurristi ipsa pctã videlicet: qꝛ neglexisti ea vitare sicut potuisti ⁊ sciuisti huiusmõi aũt cause sũt talit̃ dicẽde ꝙ te cum ip̃is accuses ⁊ nõ excuses sicut quidã faciũt imponẽtes culpaz diabolo: sicut eue q̃ dixit. Serpẽs decepit me. Dicũt ei tm̃ ipse me tẽptauit de tali pctõ ꝙ oportuit me cõsentire: nec potui me defẽdere vllo modo. Sꝫ ista nõ est cõfessio nec expressio cause pcti: immo ẽ excusatio ⁊ occasio diaboli uel illius qui forte nõ est culpabilis. Nõ eni omne pctm̃ fit semp ex suggestione diaboli: nec omis tẽptatio ẽ a demone: ꝫ scd̃m beatũ Jacobuz. Vnusquisqꝫ tẽptat̃ a cõcupiscẽtia sua abstratus ⁊ illect9 Multi ĝ mentiũtur dicẽtes. Demõ me seduxit ad tale pctm̃ qd̃ sibi cõsessi qꝛ sola sua cõcupiscẽtia temptatꝰ cecidit. Et ideo debet dicere: cũ sentirem me stimulari ad tale pctm̃ ꝑpetrãduz fui negligẽs euitãdo occasiones me incitãtes ad hoc: ꝫ locũ tẽpus ⁊ ꝑsonã: ⁊ fui negligẽs in adiuuãdo me cũ ieiunio ⁊ orõne ⁊ alijs necessarijs sicut sciui ⁊ potui. Vnde ꝓpter negligẽtiam ⁊ maliciã meã cõmisi ip̃m peccatuz: potius diligens seuire supbie ⁊ carni mee hoc suggerẽti q̃ꝫ spũisancto spiranti michi qd̃ illud nõ facerẽ. Reliqui vero imponũt culpam ꝓximo. Sicut fecit adam qui dixit deo. Mulier quã dedisti michi in sociã dedit michi de ligno: ⁊ comedi. Dicũt ei q̃dã persona dillexit me rogãdo de me mũdo ⁊ blãdiendo ⁊ aliqua dona dãdo ꝙ null9

de mūdo potuiſet ſe defēdere ſic ꝙ oportuit me finalr̄ cōſenti-
re. Aliqui dicūt. Quidā dixit michi tm̄ malū de q̄dam ꝙ fecit
me murmurare de illo ⁊ illū deſpicere. ſꝫ hec ē vicioſa cōfeſſio.
Dic ḡ ſic de p̄mo. cum viderē expreſſe ꝙ locutio ⁊ cōuerſatio
cū quadā pſona eēt michi inutilis ⁊ piculoſa. et ſētirē effectum
cordis mei ad ipaꝫ pſonā aut ipius ad me nō eſſe purū nec ſm
deū ſꝫ poti⁹ ſm carnē ⁊ in aſpectu: ⁊ in preſentia eiuſdē habe-
rē nimiā cōplacētiā ſenſualē ⁊ ex hoc ſemp haberē ymaginati
ones impudicas de illa cū libidinoſis motib⁹ carnis. ita ꝙ ꝓpē
hec debebā fugere eā. nichilominus fui ſecutus voluptatē car-
nis. Intm̄ ꝙ ad talē actū deueni cū ea. vnde me ⁊ ipam illaq̄-
aui. De ſcđo dic ſic. Audiēs dici mala de aliqua pſona facili-
us ea credidi. q̄ꝫ credidiſſē bona ſi audiuiſſem ꝓpter leuitatem
cordis mei ⁊ defectū charitatis ⁊ qn̄ debui cōpati murmurāti:
⁊ excuſare in corde meo oīa de quo ille murmurabat ego ſtatī
murmuraui. cū illo cōfirmādo malū de quo dicebat uel addē-
do ad illō qd̄ dicebat. ac per hoc dedi ſibi occaſiōeꝫ magis mur-
murādi. Et nota ꝙ nō dꝫ qs murmurāteꝫ noīare nec factū de
quo murmurauit nec pſonaꝫ de qua murmurauit. qn̄ ſcꝫ talis
noīatio eēt in excuſatiōeꝫ ſui uel infamiā proximi. Itē ſi te ac-
cuſas de turbatiōe proximi aut de turbatiōe habita cōtra ali-
quē ꝓpter defectū eius principalr̄ nō debes exprimere illū de-
fectū: ne per hoc oñdas te habuiſſe rōnabiles cauſas turbatio-
nis: ⁊ ſic videaris minus peccaſſe aut mot⁹ zelo iuſtitie. Sūt
eī qui dicūt in cōfeſſione. Vidi fieri talē defectū ul̄ audiui di-
cere tale verbū ⁊ de hoc fui valde turbat⁹. q2 erat cōtra hono-
rem dei ⁊ cōtra bonos mores ⁊ in malū exemplū alioꝝ. O ſtul-
te hypocrita quid dicis. Nā te ſimpliciter laudas. ⁊ nichil pe-
nitus cōfiteris. Taces pctm̄ tuū qd̄ feciſti vidēdo alienū defe-
ctū qd̄ fuit graui⁹ q̄ꝫ iſte defect⁹ alterius: q2 deſpexiſti peccāteꝫ
cui debebas cōpati ⁊ mētiris dicēdo te fuiſſe turbatū ꝓpt amo-
rem dei ⁊ pximi. cū tm̄ fueris turbat⁹ ꝓpter ſupbiam tuā. ut q2
nō habes charitatē proximi q̄ nō pmittit aliquē cōtra pximuꝫ
pturbari. Sic ḡ dicas vidēs vel audiens fieri uel dici aliquod

qđ iudicaui esse malū ⁊ forte eē peius q̄ȝ fuit ꝓpter maliciā me
am q̄ nō ꝑmisit me excusare defectū nec intētionē dicētis uł fa
ciētis sic poterā ⁊ debebā: nō fui motus ad cōpatiēdū ei uł ad
orādū pro ipo sic debui ex charitate: sȝ magis fui cōmotus ad
irā cōtra ipm cōtēnendo ⁊ ludificādo ipm ⁊ appetēdo statiȝ pu
nitiōeȝ ei⁹: uł hr̄e ptātem puniēdi eū: ⁊ hoc accidit michi ꝓpter
duritiā cordis mei et qꝛ nō recognosco patiētiaȝ dei q̄ supporta
uit me in grauioribus pctīs absq̄ȝ vlla punitiōe: ⁊ sic de alijs.
Sūt alij qui se clarius laudāt in cōfessione: dicētes per grām
dei satis bene me custodiui a tali tpē uł citra a tali pctō. Nam
bene cōtinuaui officiū missas predicatiōes ⁊ orōnes meas: fa-
ciāt qui volūt male: qꝛ intēdo benefacere facta mea: me custodi
re a pctīs melius q̄ȝ faciat maior ꝑs vicinoꝝ meoꝝ: ⁊ qꝛ prīus
me ꝑmitterē occidi q̄ȝ facere tale pctm̄ ⁊ in me nō sentio alium
defectū: nisi qꝛ ego sum ingrat⁹ de beneficijs dei: nec sū suffici-
ens ad regratiādū deo qui me liberauit ab his pctīs q̄ faciūt
multi alij. O deus isti sūt similes pharisEo qui ascēdit in tēplū
ut oraret: cuius orō fuit tota sui exaltatio sup alios. Sic ⁊ isti q
debēt se simplr̄ accusare in cōfessione sup alios laudāt se nar-
rando bona q̄ faciunt. De supbia aūt ⁊ ꝑsumptiōe q̄ latet in-
terius nichil dicūt. Sūt alij qui cōfitēdo sua pctā totā culpaȝ
imponūt deo. Sic enī dicūt. De⁹ dedit mihi naturā ita ꝑuer
sam ⁊ ꝓmptā ad tale pctm̄ qđ nō posū mihi cauere. Isti dicūt
cum adā qui dixit. Mulier quā dedisti michi ⁊c. q̄si diceret: si
nō dedisses michi nō peccassē. Sȝ isti apte mētiūtur. Naȝ ꝫ
btm̄ Grego. Diabolus nō pōt vincere nisi volēteȝ. Cū tn̄ de
ipo dicat ꝙ nō est ptās sup terrā q̄ illius potestati valeat cōpa-
rari: ḡ multo minus pōt quis violētari a cōcupiscētia naturali.
Sūt alij qui dicūt. Fui decept⁹ a tali tēratione: qꝛ dn̄s noluit
me adiuuare: cū tn̄ seppe ieiunarē ⁊ orarē ⁊ ad ipm reuerterer.
Sȝ isti accusāt pigriciē suā ⁊ negligētiaȝ qua noluerūt vitare
occasionē peccādi ⁊ ꝑseuerare in orōne. Asserūt enim deū im-
pium ⁊ mendaceȝ qui tn̄ dicit in ps̄. Clamabit ad me: et ego.
Et alibi. Venite ad me oēs qui laboratis. Et alibi. Peti-

te taccipietis. Et apostolus dicit. Fidelis deus qui nō patietur vos tēptari vltra illud qđ potestis: sʒ faciet cū tēptatiōe prouentū. Sciāt ergo φ derelinquuntur a deo: quia insipide ⁊ sine fide orāt. Nec volunt pugnare cōtra se ipos nec pseuerare patienter: postulantes auxiliū dei sicͭ decet: sʒ volūt habere gratiam statim sine labore: petētes etiā illā a deo non humiliter sʒ presumptuose tanqȝ digni ac si eēt obligatꝰ deus dare. Orant ipsi cum securitate quadā ut exaudiātur statim ut ipi volunt et nō sicut ipse vult: sicqȝ putantes ipm ducere ad auxiliandum potius prouocāt ad derelinquēdum qꝛ superbe ⁊ presumptuose accedunt ad ipsuʒ. Causa ergo lapsus eoꝝ est superbia ⁊ negligentia: quā deberent simpliciter accusare.

¶ Occasiones q̄ dātur alijs in peccādo. Ca. xij.

Nunc etiā in cōfessione explicāde sūt occasiones date alijs ad peccāduʒ: qꝛ omniū peccatoꝝ homo ē ꝑticeps quibus occasionē prebuit maliciose. Vñ cōfiteri debes si maliciose uł ignorāter dedisti alicui occasionem peccādi: nec noiare debes directe uł indirecte personā cui dedisti causā sed sola occasio est dicēda. Peccatū vero qđ factū ē ab alio occasione tui pōt dici explicite qñ ē notū cōfessori nō ille qui fecit. Alioquin dic solū qualitatē delicti sic dicēdo. Feci fieri qđdam peccatuʒ mortale uel graue ꝑpter alia verba q̄ dixi aut ꝑpter tale malū exēpluʒ qđ dedi. Iteʒ si habuisti turbatiōeʒ cuʒ socio in itinere uł in aliquo opere aut ꝑpter sociuʒ dixisti male officiū: qꝛ male proferebat. Nō debes dicere socius meus me turbauit in tali facto aut dixi male officiū meū ꝑpter defectū socij mei qꝛ sic accusas sociū in cuius notitiā posset cōfessoꝛ venire. Dic ergo habui turbatiōeʒ cū aliquo ꝑpter meā superbiā qꝛ ipi dixi verba iniuriosa ⁊ ipʒ prouocaui ad dicēdū michi. Et si ē illius culpa dic. Habui turbationē cū quodā ꝑpter impatiētiā meā qꝛ nolui supportare euʒ in charitate propter aliqua verba ab eo dicta uł dixi male officiū cū aliq̄ in tali hora: ⁊ dicēte michi cōscia ut redicerē: ꝑpter pigritiā meā ego nō redixi.

De pollutione. Capi. xiij.

f Si habuisti pollutiõez carnis vigilãdo dic causam expresse si dormiẽdo dic causã quã dedisse te credideris.

Cause põt esse cibus et pot⁹ intẽperantia diei precedẽtis aut alio modo aut si dicẽdo ipm ꝓpterea nõ dabis intelligere cõfessori numerũ dierũ pteritoꝝ cogitatiões inhoneste bite ante dormitiõez quas explicare debes modeste. potissime qño sõnias ipaqz pcogitasti. Nec sũt recitãda somnia viciosa uel inhonesta nisi ante cogitasses ea. aut p⁹ sõniũ cuz delectatiõe et mora motu carnis cogitasses: et hec sunt dicẽda tanq̃z cogitata magis q̃z somniata: si vero somniasti hñe aliquẽ actũ impudicũ cum psona ad quã habes sensualẽ affectũ aut quã ante cõspexisti oculo impudico hoc debes exprimere: ut cãm illius sõnij: qr hõ plus in talibus delectat: et multi post sõniuz gaudẽt se talia sõniasse. Ubi vero nõ fuerit aliqua de predictis cãis uel similibus nichil de sõnio est dicẽduz: qr nulla culpa ẽ ibi: et tũc sufficit dolere in corde et ad quietãduz cõsciẽtiã potes dicere habui sõniũ inhonestũ cui si dedissẽ cãm quã nescio tũc dico meam culpã.

De causis pollutiõis. Ca. xiiij.

f Secũduz sctõs pr̃es triplex ẽ causa pollutiõis nocturne. Prima ꝓuenit ex voracitate gule et supabũdãtia cibi et pot⁹ q̃ ẽ diligent examinãda ab illis qui vocati sũt ad spũale exercitiũ. Nã qñqz accidit aliquos relaxari ĩ gula nimis aliquo tpe: et postea qñ abstinẽt polluuntur in sõnijs: credũt ꝙ hoc nõ accidat ex culpa immoderãtie: sz poti⁹ ex debilitate ul' necessitate nature. Sz errãt qr debẽt cauere et iudicare ne venerit ex nimietate saturitatis pterite. Qđ ei per voracitatẽ et ieiuniẽ cõgregatũ fuerat in medullis: necesse ẽ ut aliqñ per puritũ ul' per insensibilitatem corporis ieiunio afflicti egerat. ita ꝙ nõ solũ abstinẽduz ẽ a delicatis cibis: verũ etiã a vilibus et cũ equali cõtinentia tẽpandũ: imo panis et aque sacietas ẽ timenda: ut possit in nobis acquisita puritas permanere. Isti gẽ nondũ equalis cõtinẽtie et moderãtie grãz sũt adepti nõ nimis pfectã pollutiõez cõsiderãt: q̃ ipsis etiã hominibus abstinẽtib⁹ sẽ accidit. Secũda causa ẽ qñ per incuriã aut immũditiã mẽ-

nota

tis elabit᷑. Nam spūalib⁹ exercitijs vacua ꝛ disciplinis interi-
orib⁹ nō intēta sensu corporis per vanas ꝛ immūdas cogitatio
nes euagat᷑ ex quib⁹ merito culpe elliciūtur humores. Et ideo
volētib⁹ obuiare necesse ē ꝓuare ꝛ hāc causam eradicare: vide-
licet mētis torporē excutere ꝛ sensus refrenare ne mēs ad va-
na ꝛ noxia discurrat ꝛ illis assuefacta excessibus ad immūdissi
ma incitamēta luxurie sōniās ꝑturbat᷑. Predicta ğ negligen
tia acquirēdi mūditiā ꝛ euitādi immūditiā in cōfessione puri-
ter explicet᷑. Tertia cā pōt esse illudētis inimici inuidia. Nā
sua inuidia sepissime pollutio ꝓcurat᷑. Duz ei videt sanctū vi-
rum qui per sollicitā vict⁹ moderatiōez et integrā ꝛ perfectam
ac freqūtētez pctōꝝ cōfessionez ꝑpetuā mūdicie puritatē acq-
rere conat᷑ eius cōsciam perturbare. Maxime diebus illis q-
bus cōsiderat diuino aspetui cōplacere: fluxus illius emissione
polluere: ut sic a sctā cōmunione retrahat᷑. Quibusdā vero cō-
tingere dicit᷑ ex debilitate nature q̄ nō ē ita fortis ꝛ valida sicut
antiquitus dicit᷑ extitisse. Hāc causaz pōt quis in seipo aduer-
tere qñ̄o in illo turpi moderamine vict⁹ frequētius sollito pol-
luit᷑ absq̄z turpis somnij iteruētu: sic ego quosdaz cognoui hac
peste certis tpōrib⁹ ter ꝛ quater in ebdomada sordidari q̄zuis
nō minus predicte illusioni possit ascribi. Qualit᷑ post polluti
onez lz uel nō lz accedere ad diuina. Ca. xv.

[S]ecūdūz sctōꝝ patrū sentētiaz vigilāti circūspectione
cauēdum ē ad cōmunionē salutaris cōuiuij accedere
tempore quo sentimus nos somnij illusiōe pollutos.
Sz si hostis inuidus taliter mēti nr̄e illuserit ut nob celestis re-
medij subtrahat medicinā: duz modo nullus reprehēsibilis i-
teruēniat prurit⁹: aut oblectatiōis assensus: si fluxus iste fuerit
naturali necessitate profusus aut impugnatiōe hostis antiqui
ꝓcurat⁹ ꝛ absq̄z sensus voluptate adduct⁹: debemus ad grām
salutaris cibi nihilomin⁹ accedere cōfidēter. Qō si credit᷑ eue-
nisse occasiōe viciosa: die illa dz se humilit᷑ subtrahere ab altari
ne in nob verificet᷑ sentētia aplī. Qui manducat ꝛ bibit indig-
ne: iudiciū sibi mādūcat ꝛ bibit nō diiudicās corpus dn̄i. i. nō

nota de celebr
one infra 24

faciēs differētiam inter pceptiōez cibi celestis ⁊ carnalis. Nec
iudicās ipm corpus dñi esse tale qđ nō nisi pura mēte et carne
liceat māducare. Et iō subinfert idē aptus. Jdō inter vos mul
ti īfirmi ⁊ imbeciles: ⁊ dormiūt multi quasi diceret. Multi ex
hac presumptiōe ⁊ māducatiōe indigna spiritualiter infirmā
tur ⁊ sōno mortali dormiūt multi per peccatū qđ ex ipa idigna
māducatiōe ⁊ assumptiōe incurrūt. Probet aūt. i. examinet
se ipm hō anteq̄z sacramentuz percipiat ⁊ diligenter se videat.
vtruz sit mundus uel immūdus vtrum deuotus uł indeuotus.
vtrū reuerēs uel irreuerēs vtrū timens uel presumēs accedat
etiā si cert⁹ sit uel certū se putet q̄ nō vitiose sit polutus uel ali-
quo modo tali pctō infectus. Nō cui debet volēs istū celestez
panē sumere esse cōtentus se nō habere pctm̄ mortale neq̄z pre
cedenti nocte viciosa occasione fuisse polutum q: licet hec duo
quemlibet reddant ipso cibo indignū: alia tn̄ plura sūt quibus
se homo debet ab hoc subtrahere reuerēter q̄ explicare non au-
deo: q: a sctis ⁊ doctorib⁹ ipsa expressa nō repperi: atq̄z illustra-
tioni gr̄e dei ea simpliciter relinquenda decreui. Jd tn̄ qđ pro
meipo retineo est verbū illius qui hoc instituit sacramētuz: quē
nō credo illud frustra protulisse. Dixit ei hec quociēscūq̄z fece-
ritis: in meā cōmemoratiōez facietis. Ex quo quidē verbo ar-
guo michi ipi q̄ quotiēscūq̄z id volo agere qđ iste istituit ⁊ mo-
do p̄dicto reliquit: nequāq̄z sine remorsu cōscie ac p̄iudicio aīe
⁊ meo ad illud posse accedere nisi prememorata institučtis cha-
ritate ac eius passione ⁊ morte. Jn cuius memoriā ppetue re-
colēdaz illud sacramētū debere cōfici ⁊ pcipi ipe clare asseruit
⁊ iniunxit. Cōsiderās insup circa huius sacramenti primordia
lotionē pedū factā nō absq̄z ministerio ⁊ sacramēto: ibiq̄z dic-
tū fuisse a dño. Si nō lauero te: nō habebis ptē mecū. Agnos
co per hoc ⁊ iudico nō sine p̄sumptiōis ⁊ grauis offense pericu-
lo aliquē uł se hr̄e ptē secū ipm sacramētū sumēdo nō prehita
aliquatus spūalis gr̄e lotiōe: quā quidē lotionē non soluz per cō-
punctiōes ⁊ lachrymas puto fieri: verumetiā per interiorē mē
tis deuotiōez ⁊ fidē in qua ipe dñs vocat ⁊ inuitat aīam ⁊ tra-

git ⁊ quodã modo cogit ad ipsum cibuз angelicũ ⁊ celestẽ. Unde ⁊ ipse dixit illis quos lauerat. Jam mũdi estis ꝓpter sermonem quẽ locut⁹ sum vobis. Nõ dixit ꝓpter aquam qua loti estis: ſʒ propter sermonẽ. Hoc est aũt verbũ fidei qđ predicam⁹ scđm apłum. Unde in actib⁹ apłoꝝ legit̃. Fide purificãs corda eoꝝ. Hãc aũt deuotiõeз ⁊ fidẽ celebrãtis seu sacramẽtũ sumẽtis credo esse illã qua celebrat ⁊ qua facit ipm sacramentuз percipi cũ effectu. Sicut ⁊ verba xpi sunt illa quib⁹ cõsecratur ⁊ trãssubstantiantur panis ⁊ vinũ in corpus xpi ⁊ sanguinem: quã quidẽ deuotionẽ voco dei grãm q̃ preuenit ⁊ disponit: subsequitur ⁊ infundit. Ad hoc ergo sacramẽtum cum instantia feruẽtis ⁊ assidue oratiõis procuremus modo predicto vocari a dño videlicet prehabita ipsius memoria atqз cõpunctionis ⁊ deuotiõis et fidei locutiõe: ad que preparari nos oportet per mẽtis ⁊ corporis mundiciam: ⁊ per lingue ac sensũ refrenationem ⁊ per nostrarum passionum cõtinuam moderationẽ.

De fluxu libidinis. Ca. xvj.

p Retermittẽduз quoqз nõ est ꝙ quibusdam cõtingit interdũ cõscie dubietas et perturbatio magna. Unde ipis vigilãtibus absqз vlla cõmotiõe carnis ⁊ cogitatiõe immũda humor quidã per mẽbrũ secretũ egredit̃ sine delectatiõe ⁊ q̃i insẽsibilit̃: ita ut multi de hoc aliter nõ ꝑpẽdũt. nisi cuз pãnos senserunt madefactos. Cuius causã aliqui ignorãtes turbãtur ⁊ erãt putãtes se eẽ pollutos. Etiõ sciẽduз ẽ ꝙ illius humoris effusio nõ ẽ pollutio q᷑ ut dicũt medici sine libidinosa delectatiõe ⁊ carnis motiõe nullus põt pollui vigilãdo Ad ipsius tñ effusioneз humoris videt̃ naturalis cõditio causam exhibere primariã: ſʒ deinde id ad qđ natura disponit causa viciosa ⁊ inuitabilis ꝑficit ⁊ cõsumit. Quibusdã hoc ꝓuenire agnoui ꝓpter solã presentiã ⁊ allocutiõeз ꝑsone alicui⁹ in cuius aspectu habuit cõplacẽtiã sensualẽ ⁊ vanam seu ad quã inordinato amore afficit̃. Aut per tactũ ĩpudicũ leuẽ aut imaginãdo aliquos actus impudicos fortiter ⁊ morose. In his enĩ casibus ⁊ alijs similibus multi ĩueniũtur habere calefactiões

ꝛ cōmotiōes carnis libidinosas: dictūq; humorē emittere (velint nolint) coartari. Sz eas causas uel similes q̄ sūt euitabiles debet fugere ꝛ euitare pro posse maxime qui sentit de hoc se passionatū seu ad hoc naturalit̄ inclinatuz: siue ex vicio mētis siue ex debilitate nature. Et qui occasiones huiusmōi nō euitauerit iuxta posse relinquēdo amicitiā ꝛ familiaritatē ꝑsonaruz ad quas inordinate afficiẗ fugiēdo etiaz allocutiōes ꝛ aspectū personarū licet nō credā ipm per dictā effusionē peccare mortaliter nisi forte aliter cōcupisceret aut impudice tāgeret ꝑsonā q̄ est causa istius defect⁹ tn̄ credo eū grauiter peccare ꝛ magno peccati mortalis ꝑiculo. Et iō cōsiliū do tibi uel tali ꝙ absq; dilatiōe morosa ipe sibi violētiā faciat in hac ꝑte fugiēdo ꝑsonas huiusmōi atq; cū eis omnē opportunitatē loci ꝛ tēporis euitet hic itaq; ꝑdictus fluxus qui a quibusdā vocaẗ libido si pōt euitari ipius occasio ꝛ studiose nō euitaẗ: est oīo cōfitēdus cuz suis occasionib⁹ ꝛ negligētia habita circa ipas. Si vero contingat ex causa q̄ vitari nō pōt sicut q̄n audiūtur verba impudica a casu uel loquiẗ cū ꝑsona uel sedet iuxta eā de cuius presentia habet cōplacētiaz vanā ꝛ ab ea separari nō valet in his ꝛ simılib⁹ credo sufficere ꝙ tam de occasione habita ꝛ impotētia vitandi q̄z de fluxu illius libidinis: dolor est simpliciter habēdus q: tn̄ dubitare in talib⁹ q̄ expectāt ad cōsciē puritatē est q̄nq; valde proficuū poteris hoc cōfiteri ꝓpter quietudinem mentis ꝛ pacē q̄zuis expedire nō credā.

¶ Cōplacentia habita in memoria peccati. Capitulo. xvij.

Sciendū ē ꝙ q̄n cogitas de iniurijs receptis ꝛ in illa memoria turbaris intra te cū aliqua mota ꝛ appetis vindictā fieri aut factā eē aut doles ꝙ non fuit facta per te aut per aliū aut imaginaris aliqd̄ facere aut aliquez motū tenere animo vindicatiuo hec oīa sūt cōfitēda ꝛ alia q̄cūq; similia si sentis in mēte tua nō rōne istius iniurie appetitū vindicte. Si āt rememorādo mala preterita q̄ fecisti nō haberes dolorē s; potius delectatiōez in eis ꝛ ꝓpter hanc delectationem facis morā ibi ꝑē nō credo expedire ꝙ specifices ipsa pctā ꝛ

sacerdote deiet abet curam animadue et ordi higete

rememorata si alias integre cōfessus es. Et si habuisti aliquā delectatiōes in mēte sufficit tibi dicere. Michi venerūt ad memoriā quedā vindicte uel iniurie quas feci: uel quedam pctā grauia que cōmisi: de quibus nō solū non habui dolorē in tali cogitatiōe: sed de ipsis cum multa cōplacētia cogitaui. Et si aliud tibi occurrit in carne uel in mēte propter dictam cōplacētiam qd tibi videtur aggrauare pctm ipm etiam debes cōfiteri. Verbi gra. Si de pctō luxurie per te facto habuisti memoriā z de hoc habuisti motū carnis z penitudinē: q2 ipm pctm nō fecisti pluries uel cū pluribus. Tūc ei sic debes dicere. Ex imaginatiōe quā habui de quodā pctō luxurie habui motū carnis z cōplacētiam in mente z appetiui illud fecisse multotiēs: z cū multis psonis. Et sic nō oportet te indicare cōfessori te iā fecisse illud pctm nisi forte alias indicasses eidē z nisi pro maiori humilitate z merito velis ipm ei similiter explicare. Si aūt aut recordaris te habuisse opportunitatē faciēdi aliqd pctm quod nō fecisti z in ipa recordatiōe non gaudes te euasisse illud peccatū nec regratiaris deo q2 custodiuit te ab ipo z abstulit oportunitatē z voluntatē faciēdi ipsas omnia ista sūt plenius referēda. Videt enī hec magna ingratitudo z peccati cōmissio volūtaria Sed si in predicta recordatiōe peccatoz z maxime carnalium non posses vitare conplacētias z motus carnis dum velles eā studiose recolere z esset causa teipm excusandi ad cōpunctionē z dolorē cōsule tibi q nō ea specialiter recolas nec etiā alia peccata que nō potes sine cōplacentia recolere: sicut ē vindicta facta per te uel per aliū de inimico tuo aut dānū uel mors si quē occidisti. Debes ergo oīa peccata tua si vis cōfiteri generalit sub duobus. Scilicet superbia z delectatione carnis confiteri dicendo sic corde meditādo z ore proferendo. Dico meā culpā de superbia quā habui cōtra deū z primū irascendo in videndo alios prouocādo mūdi gloriā appetēdo proximos iudicando dei creaturas cōtēnendo: meipm bonū reputando z alios vilificādo. De dei opibus ac iudicijs z eius permissionibus murmurādo bonas eius inspiratiōes z omnia ei9 beneficia ne

gligēdo:impet⁹ viciosos sectando blasphemādo ꝛ nomē dei in
vanuȝ proferēdo linguā tuam cōtra veritatē per mēdacia ꝛ si=
mulatiōes per duplicitates ꝛ adulatiōes per iuramēta ꝛ mul
ta alia verba viciosa laxādo ociose ac accidiose viuendo de me
nimis cōfidēdo ꝛ de fide dubitādo de ocultis dei opibus rōneȝ
presumptuose querēdo plusq̄ȝ oportet sapere de deo ꝛ ꝓrimo.
Et de hoc seculo scire cupiēdo: grām dei nō humiliter affectā
do. Dona dei occultādo temerarie ꝓbando nō in veritate sed
in hypocresi ꝛ falsitate corā deo et hoibus ābulādo. Et multa
alia per supbiam mētaliter ꝛ corporaliter exercēdo postq̄ȝ cō=
fessus es dic aīo tuo maxime qñ te vides morti proximū. O a=
nima mea egressus tu⁹ appropinquat ꝛ ꝓpe ē terminus tue su
pbie: ꝛ ꝓpe ē finis delectatiōis huius mūdi ꝛ misere carnis tue
quas delectatiōibus corporalib⁹ ptulisti plus ipsas amādo q̄ȝ
deū plus sibi cōplacēdo q̄ȝ tibi plus laborādo pro ipa q̄ȝ pro te:
plus obediēs eius cōcupiscētijs q̄ȝ diuinis inspiratiōibus ꝛ cō
silijs scȝ dū contēpsisti satisfacere sibi in delectatiōibus gule et
ꝛ luxurie in multis ꝛ diuersis modis ope ꝛ volūtate atqȝ sacia=
re ei⁹ visuȝ: auditū: gustū: tactū ꝛ odoratū quātū ꝛ qualiter po
tuisti. Cōsensisti amore ipius carnis āmittere maximā parteȝ
tui temporis supflue dormiēdo ac occupādo ī nimia cura ꝛ sol=
licitudine rerū tporaliū ꝛ corporaliū te exercēdo plus ꝓpter a=
uaritiā ꝛ delectatiōeȝ q̄ȝ ꝓpter necessitatē. Cōsensisti eius pi=
gricei quā habuit sēper ad operanduȝ bonū ꝛ eius solicitudini
quā habuit ad peragēdū malū qđ potuit: in his fuit vita mea:
in his expēdi tempus meū. Ubi ġ es o vanitas mea ꝛ supbia
mea quo perrexisti ad dlectatiōes mee carnis: quid michi attu
listis quid michi reliquistis pro subiectione ꝛ obediētia qua vo
bis tot annis deseruiui pro vobis commutaui vitam eternam.
Ammisi deuȝ ꝛ acquisiui infernū: perdidi gaudia infinita ꝛ lu
cratus sū tormēta eterna: priuat⁹ sum societate sctōꝝ ꝛ āgeloꝝ
ꝛ merui fieri socius ciuiū infernoꝝ: considera ergo anima mea
qualem te fecit deus quia ad imaginē ꝛ similitudinē suam: et
modo sic es denigrata pctīs nec aliquā virtutē in te agnoscis.

Consideras in te imaginem tentatoris tui qui te depinxit colore superbie: gule: luxurie: auaricie: vane glorie: inuidie & accidie: et ingratitudinis & negligentie odij & vindicte: tibi suasit contemptum dei & apposuit amorem seculi: te induxit contra proximum ad murmurandum: iudicandum: decipiendum: despitiendum: contemnendum: detrahendum: & alios defectus ponderandum. Et tu a vitia grauia non videndum. Non video igitur o aia mea nisi ut prouoceris ad gemitum: fletum: planctum: tristitiam: & lamentum. Et clames humiliter & feruenter ad dominum. Domine ne in furo et cetera. Miserere mei & cetera.

Qualiter cogitationes inhoneste sunt confitende. Ca. xviij.

Periculum dubitant si cogitationes inhoneste sint exterius explicande. Credo quod hoc facere sit puritatis & perfectionis & magni meriti sed non credo esse necessitatis semper nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo sentiret se inclinari ad faciendum & perficiendum cogitatum si haberet opportunitatem quam vellet aut si pollueretur ex illa vehementi cogitatione morosa: aut si inordinitate afficeretur ad aliquam personam et de ipsa multum molestaretur in cogitatione habendo motus carnis & imaginando habere aliquos actus impudicos cum ipsa persona. Nunc enim affectum inordinatum debes exprimere cum cogitationibus & motibus carnis procedentibus ex ipso affectu: dicendo sic. Habui affectum sensualem & inordinatum ad quandam mulierem vel quandam iuuenem talis conditionis. Et hunc affectum concepi ex complacentia habita in aspectu ex collocutione ac presentia corporali ipsius de ipsa uel de ipso habui tot vicibus aut multotiens imaginationes turpes respiciendo cum oculis corporis uel mentis uel faciem uel illam partem corporis etc. Et imaginando cum ipsa persona habere amplexus & oscula uel talem actum impudicum & in his feci moram per magnum spacium habendo ibi motus carnis libidinosos. Et specialiter accidit michi in oratione existendo aut missam dicendo & semper fui negligens laborare proposse ad expellendum talia per potentiam propter nimiam delectationem quam habebam ibidem: nec curaui quantum potui refrenare oculos ab aspectu illius persone quando habui presentiam etc. Quicunque

igiẗ tales ⁊ tali modo cogitatiões ⁊ affectiones exprimere ⁊ vici
osos ab eis cito liberareẗ dum modo cū tali cōfessione cōtinua
ret orōnē ⁊ custodiā sensuū: quia demō nō potest sustinere hu
militatē pure cōfessionis cū sit supbus ⁊ immūdus ⁊ oīs humi
litatis ⁊ mūditie inimicus. Et iō nō est melioꝛ via ⁊ facilioꝛ ad
euadēdū tētationes superbie ⁊ luxurie q̄z oēs cogitatiōes vici
osas cū suis circūstantijs cōcurrentib⁹ in carne vl' in mēte sepe
⁊ clare detegere cōfessori. Et totiēs exprimere quotiēs renouā
tur. ¶ De motibus carnis Ca. xix.

f Ciendū ē q̄ motus in carne qui nō prouenit ex cogi-
tatione impudica absq̄z volūtate ⁊ sine causa scilz vi-
sus vl' auditus sine aliqua causa extrinseca inhonesta
sine dubio ꝓuenit ex nimia repletiōe prius facta in cibo ⁊ po-
tu. Quidā tñ putāt q̄ ꝓueniat ex nimia vigilia: q̄d pōt eē ma
xime qñ cōstat eis q̄ non prouenit eis ex aliqua cā p̄dicta. Et
iō oportet hominē esse parcū in dicta quo ad qualitatē ⁊ quāti
tatē qñ de talibus molestaẗ cōtra volūtatē ⁊ displicētiā suaz.
Nam intra corp⁹ oriẗ cā: q: s̄m Hiero. Uēter ⁊ genitalia pro
xima sūt: ⁊ hoc intelligo qñ nō est a cā exteriori: ⁊ tunc oportet
cauere ipm a aspectib⁹ ⁊ collocutiōe ⁊ ab approximatiōe ꝑsona
rum in quarū presentia sentit se sensualiẗ delectari. Alioquin
ille qui videẗ mot⁹ naturalis fieret viciosus. Et quāuis sit secu
rum cōfiteri tales mot⁹ procedētes sine cā viciosa quoꝝ intem
perātia videẗ causa. Dum tñ per ipos nō turbeẗ amoꝛ ⁊ deside
riū puritatis in corde: corporalis castitas nō maculaẗ. Si uero
ꝓcedūt a causa viciosa cōfitende sūt cause: locus: tēpus ⁊ mora
cōtracta in eis ⁊ vices motuū sicut supra de circūstancijs pctō
rum dictū ē. Non ei sufficit gñaliter dicere culpā de motib⁹: s3
debes dicere sic. Dum essem in ecclia vl' in orōne uel dum au
dirē missam aut predicatiōez cogitaui talē actū turpē: aut ha-
bui memoriā alicuius ꝑsone in cuius aspectu iam habui va-
nam cōplacētiaz aut inordinatū amorē. Aut aspexi in ecclia ta
lez ꝑsonā cū cōplacentia impudica. Cuius causa habui mot⁹
carnis impudicos totiēs ⁊ per tantā morā. Et si dixisti illig

sone tibi gratiose aliqua verba: aut pro luxuria fecisti aliqđ ser-
uitiuʒ maliciose: ut scʒ haberes cõplacẽtiaʒ libidinosã ⁊ motus
carnales per majorẽ morã totuʒ cõfiteri debes maxime si ver-
ba nõ dixisses aut seruitiũ nõ fecisses sic prolixe nisi de istius p̄-
sentia delectatiõeʒ habuisses.

¶ De periculo familiaritatis duarũ Ca. xx.

q Uoniã multi videnť negligere ut cognoscãt affectio
nes suas viciosas: ⁊ per cõsequẽs nõ curãt cõfiteri: cũ
tñ diligẽter sint perscrutãde: ⁊ cũ suis vicijs oriẽtibus
⁊ ipsis exprimẽde. Jdõ pretermittere nõ intẽdo q̄ multi nimis
afficiũtur ad se ipos. Quidã ad aliquas p̄sonas quidã ad ho-
nores quidã ad diuitias tp̄orales. Et q̄r hec sũt sic murus inter
deũ ⁊ aïam: iõ nullus hominũ hñs aliquid de predictis põt in
via dei p̄ficere nec hr̃e purã orõnez. Et maxime q̃ñ ẽ carna-
lis affectio ad p̄sonã: ⁊ de hac intẽdo modo loqui. Nã talis af
fectio multos sp̃ũales sub specie amicicie sp̃ũalis a statu orõ-
nis impedit ⁊ impediuit hec ẽ inquietudo mẽtis pestifera: ora
tionẽ mẽtis ⁊ oris inficiẽs ⁊ disp̄gẽs ⁊ affectus contrarios ora
tioni in mente generat ⁊ exercet. Nam sicut oratio pura men
tem purificat ⁊ illuminat letificat cõfortat ⁊ impiguat: sic car-
nalis affectio ⁊ immũda mẽtem inficit ⁊ obscurat cõtristať de-
bilitat ⁊ dĩsiccat ⁊ corpus eiũsdẽ maledictionis implicať. E qm̃
sp̃ũalibus loquor p̄pter quos ista scribo nouerint ipsi q̄ lʒ car-
nalis affectio sit oĩbus periculosa et dãnosa: eis tñ p̄niciosa est
magis maxime: q̃ñ cõuersatur cum p̄sona q̃ sp̃ũalis videtur.
Nam q̃zuis hoꝝ principiũ videať esse purũ frequẽs tñ famili
aritas domesticũ ẽ periculũ delectabile detrimẽtuʒ ⁊ malũ oc-
cultũ bono colore depictũ q̃ quidẽʒ familiaritas quãto plus cre
scit tãto plus infirmať principale motiuum ⁊ vtriusq̄ʒ puritas
maculať. Nõ tñ de hoc statim perpẽdũt: q̄r sagittarius a p̄nci
pio nõ mittit sagittas venenatas: sʒ soluʒ aliq̃liter vulnerãtes
⁊ amorẽ augmẽtãtes. Ad tñ vero in breui deueniunt: ut iam
nõ velut angelos sicut inceperãt se inuicem alloquãtur ⁊ vide
ant: sʒ tãq̃ʒ carne vestitos se mutuo intueantur ⁊ sentiant mẽ-

tes quibusdā cōmeudatiōib⁹ ac verbis blāditorijs ⁊ adulatorijs que vident ex prima deuotiōe procedere. Exinde vnus incipit alterius appetere presentiā corporalē quia forma uel species corpor in vtriusqꝫ mēte concepta incitat eos ad volenduꝫ presentiaꝫ corporalē qua insit eis presentia mētalis. Sic spūalis deuotio paulatim cōuertitur in corporaleꝫ et carnalem. Et sic ipsorꝫ mētes q̄ solebāt in oratione cū deo absqꝫ intermedio loqui nūc inter se ⁊ deū alter alterius ponit corporalē effigiem quam velēt ⁊ obtenebrant ponētes sub ipsis faciem dei cū facie creature: et non minus horrēdum est cū hi propriuꝫ erroreꝫ percipere ⁊ emandare debēt ut in ipsis potius nutrimētuꝫ erroris totum illud iudicāt ⁊ maxime a charitate procedere cui9 merito puto ⁊ sibi inuicē mentientes referūt ꝙ cū in orōne vn⁹ alteri presentaꝫ magis eis delectabile ac si pro se inuicē orare cogantur gratia ⁊ virtute diuina ac per hoc cōsolatiōeꝫ simpliciter sensualē quā habent in illa representatiōe de se inuicem facta in oratiōe predicta estimant ⁊ affirmāt ac asserunt esse spūalem gratiam ⁊ diuinā. Quales autem illusiones recipiāt a sagitario supradicto specialiter mulieres que cito fidem adhibēt illusioni mentali esset horribile ⁊ quasi impossibile declarare. Sentiunt nanqꝫ in occasione prefacta ⁊ representatione mentali calorē quendam ignituꝫ a sagitario illo iactatum quē credunt ⁊ dicunt esse ignē charitatis a spū sancto transmissum volentem cōiungere spirituꝫ vnius spiritui alterius vinculo charitatis: cum tamen sit ignis libidinosi amoris prout frequentia manifestant ⁊ inde deliberāt se tanqꝫ spūales vnitos posse securius sapius ac prolix⁹ simul loqui atqꝫ in hoc tēpus perdere sꝫ lucrari: proinde modos insolitos ⁊ cautelas mirabiles adinueniunt quib⁹ procurāt simul colloqui ⁊ frequēter allegātes vn⁹ alteri causas vtilitate uel necessitate depictas: cum tamē in veritate nichil aliud sit causa nisi onus: cui rō ōis iam succumbit: Sic itaqꝫ carnali cōcupiscētia seu cōplacentia excecati temp⁹ quod olim consueuerāt in oratiōe expendere ac specialiter occupare: nunc in huiusmodi familiaritatibus ⁊ colloquijs ponūt

Et sic: qḋ dolendū ē: allocutiões diuinas pro carnalibus com
mutantes. Ammodo igitur nisi mora serotina cogēte aut alia
ineuitabili causa alias, non possunt ab inuicem discedere: ⁊ tūc
inuicē ⁊ tristes discedunt: hec āt tristitia est certissimū iudiciū
ꝙ carnis vinculo sūt alligati. Et per hec visitatiōes ⁊ consolati
ones diuine a carnalib⁹ ⁊ diabolicis discernūtur. Deniqꝫ q̄ꝫ=
uis se multis exponēt periculis et multa mala incurrāt dū coꝝ
obtene beatis cōsciencijs iudicāt quedā sibi tanq̄ꝫ spūalibus es
se licita q̄ fieri nequeūt absqꝫ periculo ⁊ peccato. Putaui tñ
melius esse nō multa de hoc calamo exarare. Nec tamen tace
re nō valeo quin aliqualiter referam: maxime q: non lōge a tē
poribus istis similia cōtigerunt. Tandem spūales predicti q̄n
qꝫ se deduci permittunt: ut se inuicē familiariter tāgūt sub spe
cie charitatis: referantes sibi inuicē immensum cordis amorē
qḋ impudenter charitatē appellāt. Sꝫ in hac referatiōe amo=
ris est sūmū periculū q: ex hoc fabricātur sagitte q̄ mētes coꝝ
vulnerāt mortaliter atqꝫ venenāt. Et qḋ super oīa videt̄ mihi
horrēdū deo angelis hoībus et demonibus fuerūt iam aliq̄ue
spūales noīe spū luxuriose imbute: q̄ in excusatiōe sue libidīs
presūpserūt dicere se habuisse in illis actib⁹ impudicis mag=
na sentimēta de deo. Q̄d nichil aliud iudico esse nisi q̄dāz ici
tamētū ⁊ inductiuū ad similia secut⁹ intrādū: ⁊ peiora ppetrā
duꝫ. Dic mihi qui talib⁹ credis ⁊ adheres si iste sint vere spi
rituales ut asseris. Quid aliud loqui aut facere deberēt nisi qḋ
a spū sctō pcedere pōt uel pcedit. Ab illo aūt nichil pcedit no
xiū sꝫ solū qḋ est vtile ⁊ honestū: Quid eni ad spūm sctm̄ de ta=
libus osculis aut qualē honorē inde cōsequit̄ deus et q̄ vtilitas
aut q̄ necessitas tibi ad salutē uel alteri ut hos tactus facias uł
patiaris. Que cōuētio spūs ad libidinem carnis? Que igitur
tua presumptio ut hāc contumeliā inferas spūi sctō: scilicet ut
tribuēdo sibi tue impudicitie fetorē quē vix demones patiunt̄.
que inq̄ꝫ temeritas: tua mulier hypocrita a facie dei proiecta:
ut dicas delectationem carnis libidinosam esse gratiaꝫ ⁊ cōso=
latiōem diuinā? Recede ergo fera pessima de finib⁹ meis q: ḋ

mones nequeūt tuā p̄sentiā sustinere hec itaq; f̄res charis-
simi nō incōgrue huic operi sūt inserta. Ut sciat vnusq̄sq; q̄
per hec venenosa affectio sub colore spūs acquisita sūme impe
dit puritatē cōfessionis ⁊ cordis mūdiciā ut sic hāc fugiat tanq̄
viciosam rubiginē q̄ vix pōt aboleri de mēte si alicui fuerit ap
plicata precipue q2 tales psone q̄zdiu sūt hac sagitta pcusse q̄si
nunq̄ pure et integre cōfitētur eo q̄ ip̄m morbū despectibilez
in psona spūali verecūdant̄ totiēs detegere plene ⁊ integre cō-
fessori: verētur exprimere aliquas circūstantias tali affectioni
annexas quas uel tacēt uel exprimūt imp̄fecte vtentes verbis
operiētib⁹ dictū morbū sicut occupatio mētis sit quasi cōtinua
circa personā dilectam ⁊ in orōne ⁊ in cunctis actibus suis. Et
imaginationes turpes de ipsa vana cōcupiscentia cordis et in
memoria ⁊ aspectu mentali ipsius ⁊ negligentia in euitādo ei⁹
p̄sentiam ⁊ colloquium ⁊ alia que sibi ip̄i experiuntur p̄pte
rea sepe mutant cōfessorem aut vellēt mutari si possent. Sic-
q; tristes sūt ⁊ accidiosi frequenter tam ratione affectionis flu-
ctuātis in mente q̄z ratione confessionis imperfecte de qua ip
simet cōtestātur. Sed q̄d peius est cū ipsi debēt querere medi
cos spūales cautos ⁊ expertos qui sciāt illaz egritudinem ⁊ ca
usas eius cognoscere ⁊ cōgruūz remediū adhibere. Non solū
non faciūt sed potius si semel ad aliquē talē peruenerit ex tūc
ip̄m fugiūt nec reuertunt̄ ad ipsum. Querūt ḡ cōfessores ydi
otas ⁊ simplices qui nec morbum intelligūt nec causas ei⁹ co-
gnoscūt ⁊ iō nesciūt adhibere cōgruā medelā. Tātum de hac
materia dixisse sufficiat ut per hoc animētur per viam puram
⁊ immaculatā incedere ⁊ fugere piculosā pestē familiaritatez
nota mulierū spūaliū q̄ nō meli⁹ q̄z fugiēdo vitat̄. Satis enī posset
quis hac sagitta pcussus se ieiunijs vigilijs ac disciplinis affli
gere ⁊ orare q̄ non fugiat psonam ⁊ oēm occasionē despiciat.
nunq̄ curabit̄ illo morbo s; magis augebit̄ illud vulnus pro-
ter q̄d sequamur auxiliū sine cōsilium beati Hieronymi dicē-
tis. Feminā quā vides bene cōuersātem mente dilige: nō cor
porali frequētia q2 iniciū libidinis in visitatiōe mulierū est. Et

mũdus cũ mulierib⁹ nõ melius vincit q̃z fugiẽdo quia cũ cete-
ris vicijs ⁊ morib⁹ quis poſſit reſiſtere: huic tñ non põt niſi per
fugã. Et alibi. Si mulier potuit vincere eũ qui jam erat in p̃-
adiſo nõ ẽ mirũ ſi eos impediat qui nõdũz ad paradiſũ puene-
rũt. Et iterũ. Sol⁹ cũ ſola nõ ſedeas in ſecreto abſq̃z arbitrio
⁊ teſte. ⁊ nec ſub eodẽ tecto ſolus cũ muliere mãſeris: nec in p̃-
terita caſtitate cõfidas: q2 nec tu ſãſone fortior nec ſalomone ſa-
pictior. Si forte dicas: iã corpus emortuũ ẽ: dico tibi qm̃ dia-
bolus viuit cuius flatus prunas extinctas ardere facit. Itẽ di-
cit. O ẽs virgines xp̃i ⁊ puellas aut equaliter dilige aut equa-
liter ignora. Itẽ beat⁹ aug. dicit. Sermo breuis ⁊ rigidus cũ
mulieribus ẽ habẽdus: nec tñ q2 ſanctiores ſint iõ minus cauẽ-
de. Quo ei ſanctiores fuerit eo magis alliciũt ⁊ ſub pretextu
blãdi ſmonis imicẽt ſe vicijs impijſſime libidinis. Crede mi-
hi expert⁹ ſum: i xp̃o loquor nõ mẽtior. Cedros libani .i. cõtẽ-
platiõis altiſſime hoĩes ⁊ grecũ arietes id ẽ magnos prelatos
eccl̃ie ſub hac ſpecie corruiſſe repperi: de q̃rũ caſu nõ magis p̃-
ſumebã q̃z Hiero. ⁊ Ambro. Sic ait Ber. Quotidie cõuer-
ſaris cũ muliere ⁊ cõtinẽs vis putari: eſto q̧ ſis: maculã tñ ſuſ-
pitionis portas: ſcandalum mihi es. Tolle materiam ⁊ cauſã
ſcandali: quia ue homini illi per quẽ ſcãdalum venit.

¶ De verbis vicioſis. Ca. xxi.

Ciendũ q̧ verba vicioſa ⁊ grauia diſtincte ſũt cõfitẽ-
ſ da. ſ. ſcd̃m differẽtias ſuas ⁊ cũ circũſtancijs ⁊ occaſi-
nibus eorũdez de murmuratiõe q̃ fit qñ narrat̃ defe-
ct⁹ perſone abſentis: ſic cõfiteri habes. Dic vtrũ vere uel falſe
⁊ ꝓpter quã cauſã. ſ. ꝓpter odiũ uel vindictã: ſi tu dixiſti uel in-
ducere feciſti aliquẽ ad hoc vel deſpexiſti ſi alicui ex hoc nocui-
ſti uel alicui audiẽti generaſti: odiũ de illo de quo dixiſti uel ali-
quid mali accidit aut velle accidere deſideraſti. Non ẽ ſuffi-
cit dicere multotiẽs murmuraui ⁊ de multis: niſi iſta explices
non tñ dicas defectũ de quo murmuraſti ſi eſt notus nec nomẽ
perſone ⁊ dicat̃ qualitas perſone aggrauantis pctĩ ſicut ſi de
patre tuo: de ſancto viro: de prelato ⁊ propter quã cauſam. Et

si defect⁹ est falsus cōfitere: defectū ꝛ personā cui falsū imposui si: ꝛ debes reuocare corā illis quib⁹ ppalasti maxime si defectus eēt grauis. Sūt tñ quidā qui ut nimis displiceāt cōfessori exprimūt psonā cui fecerūt iniuriaʒ uel de qua murmurauerūt q̄n ipsa psona reputaṫ mala q̄ ab oib⁹ ul' p̄re omnibus odiosa ut per hoc iudicētur minus peccasse. Sʒ hoc est viciose dictū q2 debēt in cordib⁹ suis reputare ꝛ per cōfessionē ondere seipos eē pejores q̄ʒ illa psona quā in sui excusatiōeʒ noiare p̄sumūt. Quidā adhuc pejus faciūt q2 ut placeāt cōfessori personā exprimūt de qua murmurauerūt aut offenderūt auferēdo rem aut impediēdo eius bonū: q2 sciūt illā personā displicibilē cōfessori. Isti grauius peccāt se cōfitēdo q̄ʒ sit pctm̄ confessuʒ q2 cōtra charitatē proximi dupliciter peccāt: q2 faciūt cōfessorē de pctō gaudere qd̄ cōfitētur ꝛ dicunt iniuriā quaʒ alteri inferunt ꝛ sic nō dolēt de pctō qd̄ cōfitētur sʒ potius gaudēt putātes per hoc captare beniuolētiaʒ a detractiōe q̄ grauior est confessori: qm̄ detractio ē quasi quoddā homicidiū spūale ocultuʒ sicut q̄n aliquis audit aliquē laudari de aliqua virtute ꝛ suffiriētia conatur auferre de corde laudātis aut cuiuslibet audiētis illaʒ bonā opinionē que habeṫ de illo negādo illud ꝛ poti⁹ defectū istius declarādo aut hypocritā appellādo: q2 dicit ꝙ quicquid facit pro humana laude facit: hoc aūt viciuʒ cōmittiṫ ꝑꝑ inuidiā aut vanā gloriam. Nam detractor querit laudari sup alios ꝛ potissime super illū cui detrahit aut timet nimis reputari q̄ʒ ille qui laudatur: ꝛ inde oritur graue peccatū quia affectant mortem aut expulsionē aut tribulationē aut casum illis de cuius laude tristaṫ ꝛ statim sunt dispositi ad audienduʒ hoc de ipso cum gaudio quod vicium nōnullos spirituales pulsat qui nondum paraclytum receperūt. Quidā aūt ore non murmurāt nec detrahūt de alijs ne ꝛ ipsi despiciātur aut murmuretur de ipsis appetunt tñ illud ab alijs fieri: ꝛ omnia talia cuʒ motiuis ꝛ causis sūt confitenda integre. De duplicitate qua dicitur mendacia q̄ est q̄n lingua et intentio nō concordāt q2 facit intelligi ꝛ credi ꝙ nō est: tales quādoqʒ sunt duplicitates

proditorie sicut fuerūt in iuda qn̄o dixit Aue rabi. Isti mel in ore gerūt et retro pungere querūt. Nam post osculū fecit xp̄m capi. De simulatōe q̄ ē in verbis: signis et opibus exterioribus cuius contrariū est in mente: hoc est proprium hypocritarum. Est aūt simulatio falsitas veritate depicta vel vicium verbis et actibus virtuosis optum. Simulatio in verbis est qn̄o te dicis insipiētē et viciosum ut per hoc humilis reputeris et cū hoc p̄elegis ut sic nō credatur nec reputeris q̄ appetis virtuosus et sufficiens reputari. Et econtrario turbaris si talis reputaris. Est igit humilitas in verbo: supbia i mēte. Simulatio in ope est qn̄o fit act9 virtuosus: ut acquiratur solū fama. Simulatio in signo ē quādo pretenditur honestas in sensib9 s3 cor ē plenū inhonestate. Nec trahitur quis i opere nisi q̄ caret opportunitate quaz vellet. Sic quidam religiosi de die quādo videntur: ut putenī sancti et honesti: sensus suos valde compoūt et maxime in officio et in choro inclinatiōes profundas et similia faciēdo: sed de nocte nulla signa deuotiōis ostendūt dum non sentiunt se videri. Sic quidā se macerāt abstinendo ut sp̄uales appareant et indicētur. Aliqui exteriꝰ apparent patiētes subridendo qui tamē pleni ira et tristitia dolēt de iniuria eis facta et sic omnis hypocrita ē simulator duplex et falsus: et per cōsequēs inimicus et proditor veritatis. Et iō quia huic vicio multa sūt anexa: talia cum diligenti examinatione debent in confessione euomere virus suuz. Mendacia scd̄m sues species sūt confitenda: q̄ quedā sūt alijs noxia et hec grauiora non noxijs: quedam deliberate prolata et grauiora illis q̄ proferuntur a casu. Quedā sunt iocosa ad gaudiū prouocantia que tamen a viris perfectis sūt artāda. Quādo vero dicūt mendacia per quādā inaduertētiā sicut narrātes historias aut multuz prolixe loquētes debēt confiteri q̄ noscūt falsa. Qui vero in predicationib9 narrant miracula nō vera aut historias derisiuas seu fabulas seu textum scripture sancte trahunt indebite ut coaptent verba male faciūt et confiteri debēt q̄ tot varietates sunt in sacra scriptura q̄ possunt dici quoniā mendacio nō eget de9. Adulteria

ut sũt verba blãditoria ad cõplacẽdum vel ut cõmendet uel ut beniuolus fiat uł ut seruiciũ respiciat sũt cõfitẽda tanq̃ȝ mẽdacia exprimẽdo intẽtionẽ quã habuerũt in predictis ⁊ potissime qui adulãtur gestib⁹ corporeis ⁊ actib⁹ manuũ ⁊ oculoꝝ ut ostẽdat affectionẽ ⁊ cõpassionẽ ad aliquẽ: q꞉ tales oẽs sũt mẽdaces ⁊ falsi.

¶ Eruditio vtilis ad oĩa suprãdicta. Ca. xxij.

T ãt scias melius confiteri studeas saltẽ semel in die examinare quomõ tẽpus expẽdisti ⁊ discurre per singulas horas cogitãdo loca in quib⁹ fuisti: cũ quibus personis quid cogitasti: quid dixisti: quid audiuisti: quid fecisti ut cognoscas relaxatiões lingue: cordis ⁊ sensuũ in qb⁹ ⁊ quotiẽs offendisti aut dedisti alijs materiã offẽdendi: ⁊ sic ordina ĩ mente tua siẽ ea fueris memor cõmisisse: q꞉ melius explicabis oĩa q̃ fueris memor et illa pluries patrata ⁊ ordinate repete in mente tua necte pigeat in tali examinatione exerceri q꞉ pax et letia mẽtis quã inde cõsequeris superexcedit oẽ mũdanũ gaudium. Nõ si absq̃ȝ difficultate magna ⁊ cũ magna trãquillitate animi istũ modũ volueris obseruare stude in paucis delinquere ut pauca possis recolere cõfiteri. Cõfessorẽ eligas cõpassiuuȝ: ꝓbatũ in tẽtatiõib⁹ ⁊ in via cõtinẽtie se exercẽteȝ. Cui sepe cõfitearis ⁊ aperias oẽs defectus clare ⁊ lucide ⁊ stimulos q̃bus molestaris. Sit ille charitatiuus ⁊ humilis discret⁹ ⁊ intelligẽs. sic ꝙ possis ad ipm̃ cõfidẽter recurrere et sciat tibi remediũ adhibere. Aliter ãt si cecus ceco ducatũ prestet ãbo ĩ foueaȝ cadũt. Ad ista melius obtinẽda necessaria ẽ tibi solitudo q̃ ẽ via ꝑmaria ad cordis mũdiciã ⁊ tutella ad custodiã. Unde si es religiosus si pacẽ queris hinc merito egredieris. Uersus nota

Cella q̃i celum sit tibi qua celica cernas. Hic legas hic horas mediteris: ruminas plãgas: pax ẽ ĩ cella: foris ãt plurima bella. Si ãt es secularis fuge cõsortia quãtũ potes nisi pro euidenti vtilitate aut necessitate. Expedit etiã ut portes in corde ꝓpositũ tibi cauẽdi pro posse ab omni offensa dei ⁊ proximi. Et debes te armare cũ orõne dicẽdo. Deus in adiutoriũ meũ intẽde et ẽ. quia sine auxilio dei impossibile ẽ te a q̃cũq̃ȝ minimo pctõ.

liberari. Et quis deus permittat te cadere quatiescum[illegible]
gaueris in oratione ne in aliqua peccata incidas non tamen propter hoc
desistas a bono proposito bene operandi: quia hoc deus permittit ut
agnoscas te infirmum et continue diuino te auxilio indigere nichil
quoque boni per te ipsum posse perficere quantumcumque cupias et proponas.
Propter quod oportet semper orare et non deficere. Ille autem semper orat — nota
qui non cessat bene facere et mala vitare desiderat. Si autem ab in-
cepto bono destiteris eo quod in oratione non exaudiris: tunc est signum
quod spiritualis edificij quod est consciencie puritas cares principio: cuius
ianua est cognitio proprie vilitatis. Ad quod consequitur virtus humi-
litatis que mentem in bono confirmat et facit hominem contentari de om-
nibus iudiciis et permissionibus diuinis circa omnes creaturas et se.
Nunc ei in veritate te ipsum agnoscis: omnibus compateris nullum
odis nulli inimicaris. Plus gaudes de passionibus et penis
corporalibus quam de consolationibus carnalibus quia te vides ista me-
ruisse et esse vtilia: hec autem esse periculosa. Sic ergo omnia preter peccatum di-
ligas. Nichil preter peccatum timeas. Nichil te preter deum afficiat
Nichil te nisi culpa contristet. Et quoniam cognitio et accusatio sui
ipsius que acquiritur per mentis munditiam: solitudinem et mentalem ora-
tionem necesse est ut quisquis qui ad hanc puritatem peruenire affe-
ctet solitudinem velut matrem orationis et munditie amplectatur.
Et ibi in lectione et sui cordis scrutatione sic se quotidie exerceat
quod omni ociositate vitata omnique humana verecundia postposita et
despecta ad veram et puram integram et plenam confessionem nunc
se preparet et disponat.

¶ Modus cognoscendi se ipsum. Ca. xxiij.

Oportet eum qui vult ad sui perfectam cognitionem cito et faci-
liter peruenire ac perfecte pacem consciencie possidere pri-
mo cor suum spoliet ab omni amore et affectione sensuali a
quacumque persona et re temporali sic quod inter deum et cor suum nullum sit
medium. Nichil diligat extra deum nec preter deum et tunc talis af-
fectio non erit medium impediens sed adunans et coaptans. Secundo ex-
tractat cor suum ab amore inordinato ad se ipsum: sic quod non sit fur et latro
honoris et laudis appetendo aliquid de his que debentur soli deo

...mpliciter. Nil terrenū appetat nisi pro dei seruitio ꝛ vtilitate
aīe sue uel proximi ꝛ abneget ꝓpriaȝ voluntatē cupiat alienuȝ
velle potius q̄ȝ suū perficere nec a voluntate dei ac ei⁹ permissi
one animus suus discordet. Tertio ad sue cōsciencie stimuluȝ
freq̄nter exerceat memorāda preterita delicta se ip̄m arguen-
do de negligentia cocupiscētia ꝛ nequitia. De negligentia qui
dē se arguat si cor suū nō bene custodiuit. Si tēpus inutiliter
expendit: si opera sua in finē debitū non reduxit. Adhuc si fuit
negligēs in oratiōe in lectiōe et boni operis executiōe quoꝝ v-
num nō sufficit sine altero adhuc si fuit negligēs ad agendum
penitētiā de cōmissis ad resistenduȝ tentationib⁹ a deo permis
sis ad proficiendum in bonis sibi ostensis. De concupiscētia
autem se reprehendat cogitando si in se viuit aut vixit concu-
piscētia ꝛ voluptate appetendo dulcia ꝛ mollia ꝛ cibaria sapi
do vestimenta deliciosa ꝛ oblectamēta luxuriosa cum omnia in
primo motu sūt fugienda. Item si viuit in se uel vixit concu-
piscētia curiositatis appetendo scire occulta dei aut creaturarū
videre pulchra: habere preciosa ꝛ similia que omnia procedūt
ex auaricia. Item si in se viuit aut vixit cōcupiscentia vanitatis
appetendo humanū fauorē uel honorē laudē ꝛ propriam glo-
am hec omnia que faciūt hominē vanum sunt fugiēda a quo-
cumq̄ȝ ꝛ maxime religioso qui debet ambulare in veritate corā
deo ꝛ hominibus in cūctis bonis operibus suis et ordinare cor
verba ꝛ opera in laudeȝ dei ꝛ edificationem proximi ꝛ vtilita-
teȝ sui nihil extra deū penitus appetēdo. De nequitia vero se
arguat cogitando si in se viuit aut vixit iracundia in verbo uel
animo in exteriori signo ꝛ si aliquē ad verecundiam ꝓuocauit
hoc aūt viciū nō pōt corrigi nisi per spūm veritatis ut. s. hō cō-
sideret quid meruit per pctm̄ mortale Ac per hoc bonitatē dei
attendat ꝛ patiētiā q̄ ipsum sustinuit usq̄ȝ nunc nec adhuc eū
damnare vult cum iuste posset ac potuerit quotiens mortaliter
deliquit. Cum ergo veritas ingreditur aīam ꝛ ibi permanet:
omne cor impatiens ꝛ furiosum efficitur humile ꝛ māsuetuȝ.
Et oē cor durū ꝛ impiuȝ efficitur pium ꝛ cōpassiuū hec aūt vir

tus ingredi̇ solũmodo in cor͛ mẽdatũ. Ité cogitet si in se viuit aut vixit nequitia inuidie q̃ de bono alterius cõtristat͛ ⁊ de malo iocũdatur qd viciũ directe cõtradicit spũi sancto. Et iõ ex inuidia oriẽ pctm̃ in spũm sãctũ: qd dicit͛ inuidentia. Contra qd scriptũ est in matheo. An oculus tuus nequã est: quia ego autẽ sum bonus. Et iõ hoc pctm̃ nõ remittit͛ in hoc seculo nec in futuro. Item cogitet si in eo est uel fuit nequitia accidie que cõsurgit ex tedio boni aut ex ociositate nimia aut ex timore ul͛ dolore alicuius mali. Et ex hoc oriũtur pessime suspitiones mali gne cogitationes: blasphemie: diffidentia de deo: ⁊ finalis desperatio. Ad hanc sepissime deueniũt insolertie dediti et qui se negligunt in bonis exercere ⁊ tempus suum vtiliter expendere: necnon qui nimis ẽ ambiciosus appetendo excessiue honorem talis qui appetit supra meritu3 sue sufficientie nunq̃3 habet quod appetit: sed quod pesus est iusto dei iudicio quãto magis trahitur quanto magis seipsum eleuauerit ⁊ procuranerit per alios trahi sursu3 tanto magis deprimitur ⁊ cõtemnitur. Qui ergõ hoc vicium desiderat vitare studeat ocium vitare acmentis ⁊ corporis superare pigritiã: eorumq3 occasiones presci dere que sunt amoris quietis ⁊ immoderantia victus. Propter has duas causas peccata pessima sũt perpetrata. Ex his occasionaliter venit ira dei super Sodomã ⁊ Gomorain. Idcirco sancti patres fugiẽtes de seculo ad desertum contra illud vicium accidit que inficit ⁊ dissipat omne bonũ statim armis tẽperãtie occupatiõis ⁊ continentie fomento ne occiositatem radicem omnis mali incurrent se principaliter muniebant.

¶ Peccatorum origo. Ca. xxiiij

O Mmnium viciorum capitalium vnum est initium scilicet ingratitudo. Duplex est enĩ radix: timor male humiliãs: ⁊ amor male inflamãs. Triplex fomentu3 est cõcupiscẽtia carnis ⁊ oculorum ⁊ superbia vite. Septi forme caput ẽ superbia. inuidia. accidia. auaritia. gula. luxuria. Inter q̃ sunt quinq3 peccata spũalia: ⁊ duo carnalia. Cũ autem peccatum mortale non sit aliud q̃3 recessus a deo per

ipsius contemptus in se uel in suo precepto cum cõtemptus autem dei sit supbia: igit necesse est ut oīs peccati mortalis culpa sumat initiũ a supbia. Quia vero nullus cõtẽnit deũ uel suũ pceptũ: nisi q aliquid ab ipo timet pdere aut vellet acquirere: iõ oportet q oē pctm̃ actuale trahat originẽ ab hac duplici radice: aut amoris aut timoris. Quis ãt timor hz ortũ ab amore: qr nullus timet pdere nisi qd amat ⁊ ideo amor ⁊ timor: ab eodem fouẽtur. Et qr amor inordinat⁹ est respectu boni tporalis: ⁊ illud ẽ interius excellẽtia ⁊ exterius pecunia: inferi⁹ lasciua carnis: iõ tria sũt fomẽta pctõr ⁊ viciorꝝ actualiũ: ⁊ radicalia duo ad q̃ dũ aĩa inordinate fert: oĩa pctã actualia ordinãtur. Et qr hoc fit secũdũ septiformẽ modũ: ideo sunt septẽ peccata capitalia ex quibus generat vniuersitas peccatorꝝ.

Peccatum in spiritum sanctum. Ca. xxv.

Quãuis oẽ pctm̃ sit extra deũ trinũ ⁊ vnũ appropriatũ aliqd pctm̃ esse in patrẽ. aliqd i filiũ ⁊ aliqd in spiritũ sctm̃. Peccatũ ãt in spũm sctm̃ ẽ irremissibile i hoc sclo ⁊ in futuro. Nõ qr in hoc sclo nõ possit dimitti: sz qr nõ dimittit nisi raro aut vix in hoc sclo quãtuz ad culpã ⁊ modicũ in futuro quãtuz ad penã h⁹ aũt pcti sex sũt differẽtie. Inuidia fraterne grẽ. Impugnatio veritatis agnite desperatio: psũptio: obstinatio finalis impenitẽtia. Primũ ẽ cõtra charitatẽ dei i quãtuz dolet q dñs de⁹ ẽ bonus qui ex bonitate sua dat grãm ⁊ ẽ cõtra charitatẽ primi. Scđm ẽ cõtra veritatẽ fidei. q̃ ẽ fundamẽtuz nr̃e salutis. Tertiũ ẽ cõtra miam dei: qr credit se pl⁹ peccasse: q̃z deus possit parcere. Quartũ est cõtra iustitiã dei qr tm̃ presumit de mia dei: q credit se nõ debere puniri de pctis: ⁊ per hoc se relaxat ad peccãdũ ⁊ penitere nõ curat. Quintuz ẽ cõtra grãm penitẽtialẽ: q̃ facit resilire a pctis cõmissis. Sextũ ẽ cõtra grãm penitẽtialẽ q̃ facit pcauere a cõmittẽdis: sm q ipa finalis impenitẽtia dr̃ ppositũ nõ penitẽdi: sic ei ẽ spẽs peccati in spũm sctm̃. Secũduz aũt q finalis impñia dicit confirmationẽ pcti usq3 in finẽ: sic est sequela oĩm mortaliũ pctõꝝ: q̃ in hac vita nõ remittũtur ⁊ maxime oĩm speciert pcti in spũm

sanctū. Et sic omne pctm̄ initiū sumit a supbia: ꝛ finē hēt a fi-
nali impenitētia: in quā qui deuenit punit̄ in gehēna: a qua fi-
nali īpñia nullus peccās mortaliter potest liberari nisi inter-
ueniat gratia mediatoris christi.

Peccati descriptio. Ca. xxvi

c Um oē pctm̄ dicat recessū volūtatis a primo pricipio in quatuꝫ ipa volūtas nata est agi ab ipo ꝛ ſm ipsum propter ipsū. Ideo omne pctm̄ est inordinatio mētis si-
ue volūtatis: circa quā nata sunt esse virtus ꝛ vicium. Pctm̄
igit̄ actuale ē actualis inordinatio volūtatis. Vel ſꝫ agu. pec-
catū actuale ē dictū vl' factū vel cōcupitū cōtra legē dei. Inor-
dinatio aūt ista aut ē tāta ꝙ ordinē extermīat iustitie ꝛ sic dr̄
pctm̄ mortale qd̄ natū ē auferre vitā ab aīa ipa separādo a do
p quē viuificatur aīa iusti. Aut ē tam modica ꝙ ordinē istuꝫ nō
perimit ſꝫ aliquātulū pertubat ꝛ sic dicit̄ veniale pctm̄ quia d
ipso cito veniā possumus obtinere pro eo ꝙ ipsum nō tollit gra-
tiaꝫ nec eo incurritur in inimicitiā dei. Ordo aūt iustitie est ut
bonum eternū preferatur bono temporali: ꝛ bonū honestū pre-
feratur bono vtili: ꝛ dei voluntas preferat̄ voluntati proprie et
iudiciū rationis prefert sensualitati humane. Et qꝛ lex dei preci-
pit hoc ꝛ vetat oppositū. Et ideo qñ eterno temporale hone-
sto vtile prefertur: sensualitas rationi ꝛ voluntas propria pre-
fert̄ dei voluntati cōmittitur peccatum mortale. De quo dicit
Ambro. ꝙ est preuaricatio legis dei ꝛ celestiū inobediētia mā-
datoꝝ: hoc aūt cōmittitur vl' fit qñ ommittitur qd̄ lex precipit
siue fit qd̄ lex vetat. Et quo orit̄ duplex genus peccati. s. omis-
sum ꝛ ommissuꝫ. Qñ vero bonū temporale plus debito modo
diligit̄: sed prefertur eterno: ꝛ honesto non prefert̄ vtile ꝛ volū-
tas naturalis plus debito amatur sic tamen ꝙ nō prefert̄ diui-
ne ꝛ ratio cōcupiscit: nō tamen prefert̄ iudicio recte ratiōis: tūc
est peccatū solū veniale qꝛ licet hoc sit preter legē diuinā. nō ta-
men directe est contra eam. Sensualis aūt appetitus non pre-
fertur recte rationi: nisi qñ ratio ei consentit ꝛ ideo peccatum
mortale nō cōmittitur sine consensu. Si autem sensualitas in-

ordinate moueatur cū ista inordinatio ad malū declinet et adhuc ratio nō cōsentiat aliqd pctm̄ ē qr aliquo modo ledit ordinem iustitie: et qr in statu innocētie nō mouebat sensualitas nisi scdm motū rōnis: ideo stante hac nō poterat ibi esse veniale pctm̄: nūc aūt qr rōni repugnat sensualitas velimus nolimus ideo necesse habemus cōmittere veniale pctm̄ aliquod per primos mot⁹. Et licet pticulariter ac sigillatim possint deuitari oīa: tñ nullo modo pūt caueri qr pctā sūt ista et pene pcti originalis uel actualis. Et iō merito dicuntur pctā venialia qr hoc ipso digna sunt venia. Verū qr rō bis cōsentire nō cōpellit: si post cōsensuz delectatiōis cōsentiat in opus: tūc ē plenus cōsensus: ac per hoc ē pcti cōsumatio q̄ peruenit vsqz supremā portionē rōnis ex qua pendet plenitudo cōsensus: qr vero nō soluz cōsensus in opus verum etiā in delectatiōez. Cōsēsus ē in quo inferior ps sequit sensualitatē. Jō si in delectatiōez sensualez ratio sensualitati cōsentiat et succumbat propterea fit subuersio iustitie pter qd cōmittit pctm̄ mortale q̄uis minus graue qr non solū imputat inferiori parti rōnis: sz etiā superiori q̄ debuit cōpescere et cohibere inferiorē ne cōsentiat.

Confessio sue humiliatio suipsius Ca. xxvij.

Ecce descripsi cor mūdū et cōsciam purā vir ego immūd⁹ et maculat⁹ multū me offēdere sciens et meipm nesciēs. Alienos defect⁹ diiudicās et meos nō inspiciens: vicia et occasiones vicioz vobis aperiēs et ipa vicia in me corrigere negligēs: festucaz in oculo alieno prospiciēs: et in meo trabē non cōsiderans: aliene vite ducē esse presumēs: et moderamina vite pprie nō tenēs: oīum mores discutiens: et meos deserēs: erga me ipm secus pmanēs et circa alios occultat⁹ existens fraterna tñ charitate coactus (qr oīum fratrū aīas sincere amplector) eo maxime quo eas sentio pfectā cordis affectare mūditiā mūdumqz cor sollicite ac studiose perquirere: quo ipaz attingere valeatis: ut supra scriptū ē: ufa charitatiua dilectio humiliter et benigne suscipiat vbiqz sicut in speculo et exemplo verissimo viā et ianuā in qua ingredit aīa in atriū domus dñi: qd

est cõscīe puritas diligẽtissime speculet̃: firmiter attẽdentes ꝙ
ad dictũ atriũ nullus vnq̃ȝ in hac vita peruenit: nisi modo pre
dicto seipm̄ agnoscere studeat, ꝑm notitiā sibi datā a dño: suāqȝ
cõsciam mũdā ⁊ imaculatā seruare per cõfessionē purā verā ⁊
integrā superius memoratā ꝓponat: ipse nāqȝ modus cõfiten-
di super humilitate ꝑfecte fundat̃ ꝓcedens ex filiali dei amore
qui non patit̃ in corde habitare pctm̄: nec circũstātias pcti qui-
bus putet deũ offensũ dũ modo statim euomat per cõfessionez
scd̃m sui possibilitatē ⁊ noticiam habitā de offensa. Et huius-
mõi sollicitudo seruādi cor mũduȝ ⁊ cõscientiā mũdam est sig-
nũ cõgruuȝ ⁊ euidēs ꝙ quis inter dei electos filios reputetur.
Unde talis aīa secure pōt dicere. Dñe dilexi decoreȝ domus
tue: idest munditiā aīe mee: ⁊ locũ habitatiōis glorie tue .i. pu-
ritatē cõsciẽtientie. Et ratio: q2 in volũtate prestitisti decori pu-
ritatis mee virtutē ⁊ in iustitia apparebo purus et mundus in
conspectu tuo: ⁊ satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad quaȝ
nos perducat ipse deus qui viuit ⁊ regnat Amen.

Explicit peroptimus tractatus de cõfessione
seu puritate cordis ⁊ mũditia mentis.

